

શ્રી જ્ઞાપ નમઃ

શ્રી જૈન ધર્મ

આ જૈન ધર્મ બીચાર

શેઠ ધનસુખદાસ હીરાલાલ આચલીયા

ગંગાશહેર (બીકાનેર)

વાસીએ શ્રામીજીની મારવાડી બાપાને બાલ-

બોધમાં છપાવ્યું છે તેનું ગુજરાતી

છપાવનાર :—

જૈન શ્વેતાંબર તેરાપંથી સભા

૧૧૬ કોલેજ સ્ટ્રીટ સ્વેતાપટ્ટી ત્રીજે માળે

કલકત્તા.

સહાયક

શેઠ કસ્તુરચંદ્ર સુરજમલજી ચોધરી

બરનગર (માલવા)

૧૨૪

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૨૩૧ કિમત

ગ્રંથનામ જીવ દર્શન

વર્ગીક ૬ - : ૧૨૧

શ્રી જીનાય નમઃ

શ્રી જૈન ધર્મ

આ જૈન ધર્મ વીચાર
શેઠ ધનંસુખદાસ હીરાલાલ આચારીયા
ગંગાશહેર (બીકાનેર)
વાસીએ શ્રામીજીની મારવાડી ભાષાને બાલ-
બોધમાં છપાવ્યું છે તેનું ગુજરાતી

છપાવનાર :—

જૈન શ્વેતાંબર તેરાપંથી સભા
૧૫૬ કેસ સ્ટ્રીટ સુતાપટી ત્રીજે માળે
કલકત્તા.

સહાયક

શેઠ કસ્તુરચંદ્ર સુરજમલજી ચોધરી
બરેનગર (માલવા)

મુજરાત વિધાનસભા ગ્રંથાલય
મુજરાત ગ્રંથોચ્ચાર સંગ્રહ

૧૨૩૧૧

શુદ્ધિપત્ર

પાનુ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	૧	વિધન	વિધન
૬	૧૨	શસ્ત્રો	શાસ્ત્રો
૭	૬	કામ	કામ,
૯	છેલ્લી	રહ્યો	રહ્યા
૧૦	૧	જનાગમ	જૈનાગમ
૧૭	૬	જૈન	જન
૧૭	૧૭	કહ્યો	કહ્યો
૨૦	૧૦	જન	જૈન
૨૮	૫	ઉધાડી	ઉધાડી
,,	૧૬	ધારીયા	ધારીયા,
૩૨	૬	સાફળ	સફળ
૩૩	૨૧	જન	જન
૩૪	૩	જન	જૈન
૩૬	૧૬	મંનાણુ	મંનાણુ
૩૭	૯	શ્રી લીખનજી છે. શ્રી લીખનજીની છે.	
૪૬	૧૪	જન	જૈન
૪૭	૬	શીખખાત	શીખખાત

૫૦	૮	મન	મને
૫૩	૧૮	મ	વ
૫૪	૬	તેઓ. ચે	તેઓ
૫૪	૮	સ્વ કુટુબીયે। સ્વ કુટુબીયેના ચોપણ	
૬૫	૧	મને	
૬૬	૧૭	૧૮મી લીટીમાં છાપ્યું છે તે.	ત્યાગ કરે દેવાગના
૭૨	૧	ખુહાય	ખુટાય
૭૫	૪	દુદમાં	ફંદમાં
૭૮	૧૦	સેવરાવવામાં સેવવામાં	સેવવામાં સેવરાવવામાં
૭૯	છેલ્લી	કહ્યું છે કે	કહ્યું છે
૮૦	૧૪	મળેદા	મળાંદા
,,	૧૯	છઠો	છઠો
૮૬	૧૮	છાંડી	છાંડી
૮૭	૬	ત્યાયે	ત્યાગે
૮૯	૧૯	ભાવક	શ્રાવક
૯૦	૧૨	નીરણો	કરે નીરણો
૧૦૦	૧	રક્ષો	રક્ષો
૧૦૦	૨૧	હાડકા	હાડકા
૧૦૨	૯	અનર્થ	અર્થ
૧૦૪	૨	અર્થ	અર્થ
૧૦૫	૯	વાંછા	વંછા
૧૦૬	૧	ભોગવા	ભોગવાન્યા

૧૦૬	૧૮	ભીવીયત	ભવીયણુ
„	૨૦	અત્રત	અત્રત
૧૦૭	૩	મટે	માટે
૧૦૮	૧૬	પોતાના પોતાના આશ્રીત	માટે
„	૨૦	દાશા	દાશી
૧૧૫	૨	જવ	જવે
૧૧૬	૧૪	તેનો	તે તો
૧૨૦	૬	લગે છે.	લાગે છે
૧૨૧	૫	શ્રવક	શ્રાવક
„	૧૦	સર્વ ક્ષત્રો	સર્વ ક્ષેત્રો
૧૨૫	છેલ્લી	આશ્રય	આશ્રવ
૧૨૮	૫	સમજે	સમજે
૧૨૯	૫	મારે	માટે
૧૨૯	૭	કામણ	કાયણ
૧૩૦	૧૫	ત્યાગ	ત્યાગ્યા
૧૩૫	૧૮	હર્ષાન	હર્ષાત
૧૩૭	૬	સહીજે	સહજે
૧૪૪	૨૧	તીર્થ	તીર્થ
૧૪૮	૧૧	શુદ્ધ	શુદ્ધ
૧૫૭	૧૩	અતીચાર	અતીચાર
૧૬૨	૧૦	અમીચાર	અતીચાર
૧૭૦	૧	જોગ જોગન	જોગ ન
૧૭૦	૭	ત્યાગમાં રે છે	ત્યાગ મારે
૧૭૧	૪	ગુણ	ગુણ ઠાણે

૧૭૯	૧૫	વેરાગ	વેરાગે
૧૮૨	૧૭	ધારે	ધાર
૧૮૭	૮	લાગે	લાગે દોષ તે
૧૯૦	૧૬	કાધ	કેાધ
૧૯૩	૪	હુદઆય	હુદ ચહાય
૧૯૬	૧૦	કુકડ	હુકડ
„	૧૭	આયેરે	આયેારે
૧૯૯	૯	મોહકા ચે	મોટકાએ
૨૦૦	૧૯	પરમે કે	પરમ કે
૨૦૧	૭	કુચીએ	કુચીથીએ
૨૦૨	છેલ્લી	ગેણી	ગેાણી
„	૧૨	વખાવન	ખમાવન
૨૦૪	૨૩	ી	કી
૨૦૯	૩	કાજે	કાજ
૨૧૫	૨૧	ઓવરે	આવે રે
૨૧૬	૧૩	ભૂટી	ભૂટી
૨૧૮	૨૧	સનીચા	સતીયા
૨૨૦	૫	લોગવિ ચાહો	લોગવિયા હો
૨૨૧	૧૭	અનરજ	અનરાજ
૨૨૨	૪	અરીહંહ	અરીહંત
૨૨૫	૧૩	મારો મારે	મારો મારો
૨૪૨	છેલ્લી	ખાવો પીવા	પીવો
૨૫૫	૧૯	જન	જૈન

અનુક્રમણિકા

૧ મંગલાચરણ

૨ શ્રાવક ધર્મ વીચાર

૫ પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ

૧૦ ચેતોરે ચેતો પ્રાણીયા

હુલહો નર ભવ પામવો જીવને શ્રી પાશ્વ'ચંદ સુરી કૃત
જૈન સાધુ ચોપડી

બીજી ઢાલં

જૈન સાધુ ચોપડીમાં

૧૬ સંઘપટકનું ૨૧મું કાવ્ય શ્રી દાદાસાહેબ કૃત

૨૧ દ્રઢ સમઠીત ધર થોડસા

૨૨ સર સર કમળ ન નીપજે

૩૭ શામી શ્રી ભીખનજી કૃત દોહરા

૩૮ જીન ભાખ્યા પાપ અઠાર

૪૦ કેઇ ઝાડ બાગમાં હોય

૪૭ શ્રાવકના બાર વ્રત

,, પહેલું વ્રત

૫૪ બીજું વ્રત

૬૦ ત્રીજું ,,

૬૫ ચોથું ,,

- ૭૩ પાંચમુ વ્રત
 ૮૩ છઠું „
 ૮૫ સાતમુ „
 ૧૦૦ પંદર કર્માદાન
 ૧૦૨ આઠમુ „
 ૧૧૦ નવમુ „
 ૧૨૨ દશમુ „
 ૧૨૬ અગ્નિઆરમુ „
 ૧૪૭ બારમુ „
 ૧૫૭ નવાણુ અતીચાર
 ૧૬૩ પદ્મમાધારી ઢાલ
 ૧૭૭ ત્રણ મનોરથ ત્રણ ઢાળ
 ૧૮૬ દશવીધ શ્રાવક આરાધના
 ૧૯૫ પહેલુ આલેચણુ દ્વાર
 ૧૯૯ બીજુ વ્રત આરોપ „
 ૨૦૨ ત્રીજુ ખમાવન „
 ૨૦૯ ચોથુ પાપ પરીહાર „
 ૨૧૧ પાંચમું શરણુ „
 ૨૧૫ છઠું હુકત નીંદા „
 ૨૧૬ સાતમુ સુકૃત અનુમોદનાત „
 ૨૨૩ આઠમુ ભાવના „
 ૨૩૦ નવમુ અણુશણુ „
 ૨૩૩ દશમું જાંપ „

૨૩૮ શ્રાવક ગુણસ્તવન

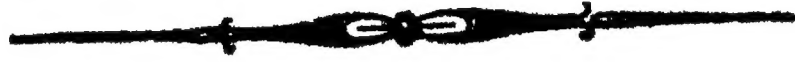
૨૪૨ જીન આણી ,,

૨૪૫ જૈન માર્ગ ,,

૨૫૦ અસંજમ જીતવ્ય વજનીય ઢાલ

૨૩૫ દયા ધર્મ

કળશ



શ્વામીજીની અશલ લાખા મારવાડીમાં જોડ બનાવી છે તે બીકાનેર ભીનાશર પોસ્ટ ગંગાશેહેરવાળા શા. ધનસુખદાશ હીરાલાલ આંચલીયાએ બાલબોધમાં છપાવી છે તેનો આધાર લેવો.

માત્રા જોડણી વ્યાકરણ કવીતા ના અજાણે ગુજરાતી ઉમંગથી કયું છે. અનેક ભુલો રહી છે તે સુધારી વાંચવું, પ્રેસને લખવું, બીજામાં સુધારીશું.



શ્રી મંગલા ચરણ

- પ્રણમું શ્રી અરિહંત નિત, બાર ગુણ સંયુક્ત
દુષ્ટકર્મ શત્રુ પ્રતે, હુણીયા વરવા મુક્ત ॥૧॥
- કારજ સિદ્ધ સકલ કરી, થયે સિદ્ધ ભગવંત
આઠ ગુણે યુત તે નમું, પામ્યા સુખ અનંત ॥૨॥
- આચારજ વંદુ સદા, ગુણ છત્રીશથી આદ્ય
ઉપદેશક જૈન ધર્મનાં, શારણ વારણ કાર્ય ॥૩॥
- શ્રુત જ્ઞાન બાર અંગને, બણે ભણાવે સાર
પચીશ ગુણધર સદા, ઉપાધ્યાય અણુગાર ॥૪॥
- વળી પ્રણમું સર્વ સાધુજન, સાધે શિવ માર્ગ તેહ
સત્તાવીશ ગુણ શોભતા, પંચાચાર પાલેહ ॥૫॥
- સમરૂ શ્રી ભીક્ષુ ગુરૂ, પ્રબલ બુદ્ધિ ભંડાર
પ્રગટયા પાંચમા આરામે, કર્યો બહોત ઉપકાર ॥૬॥
- દયા ધર્મ પ્રભુજી કહ્યો, આગમ માંહી વિચાર
ભિક્ષુ તેને સારી રીતે, ઓલખાવ્યો તંતસાર ॥૭॥
- તેની નવમે પાટે શોભતા, તુલસી ગણી ગુણગેહ

તનમનથી સેવ્યાં થકાં, પાપવિદન મટેહ ॥૮॥
 વિનય મુલ જૈન ધર્મ છે, તેહના બે પ્રકાર
 સાધુ પાંચ મહાવ્રત ધારી, શ્રાવક બાર વ્રત ધાર ॥૯॥
 જૈન આજ્ઞા છે વ્રતમાં, અવ્રત આજ્ઞા બહાર
 ન્યાય દ્રષ્ટિ કરી જોઈ લેા, પક્ષપાત સર્વ ટાર ॥૧૦॥
 ત્રણ ગુણિ પાંચ સુમતિ, પાંચ મહાવ્રત માન
 પાલે તે પ્રભુ પંથમાં, ન પાળે તે બીજા જાન ॥૧૧॥
 સંવર ને વળી નીજરા, એહીજ પ્રભુ પંથ
 ચાલે પ્રભુ કહિ ચાલમેં, શ્રાવકને નીચંથ ॥૧૨॥
 સરલ ભાવ હૃદયે ધરી, સાંભલિયે જીન વાણુ
 ગુલાબ કહે વ્રત આદરો, ભાખ્યો શ્રી વર્ધમાન ॥૧૩॥

શ્રી જૈન ધર્મો જયતિ શ્રી સુગુરુભ્યોનમઃ

શ્રાવક ધર્મ વિચાર

શ્રાવક ધર્મ સામાયકમાં થાય તે છે પણ ઘણા
 લોખા જીવ જામથી શ્રવકને ખાવા ખવરાવવા લલો
 જાણવામાં સંસારી કામમાં લોછીક કામમાં શ્રાવક ધર્મ
 સમજે છે અને કહે છે કે શ્રાવક ધર્મ જુદો છે ને
 સાધુ ધર્મ જુદો છે પણ જાણતા નથી કે એક બીજાને
 ખાવું ખવરાવવું ભલુ જાણવું વીગેરે સંસારી વ્યવહાર
 ઇંદ્રીય પોષણ છે આશ્રવ છે શ્રાવક ધર્મ સંસારી
 કામથી જુદો શ્રી જૈનેશ્વરની આજ્ઞામાં છે એમ જાણવું
 જરૂરી છે સંસારી કામમાં જૈનેશ્વરની આજ્ઞા નથી જે
 કામમાં શ્રી જૈનેશ્વરની આજ્ઞા છે તે નીવંધ અને ધાર્મિક

સામાયકમાં કરવા લાયક છે તેનાથી અશુભ કર્મ નીજ રહે છે પુન્ય બંધાય છે જે કામમાં શ્રી જૈનેશ્વરની આજ્ઞા નથી તે કામ સામાયકમાં થઈ શકતું નથી તે લોકીક માર્ગ છે તેમાં કર્મ બંધ છે જરા પણ ધર્મ નથી બુદ્ધીવાળા સહેજમાં સમજી શકે છે કે ખાવા ખવરાવવામાં બહુ જાણવામાં શ્રી જૈનેશ્વરની આજ્ઞા નથી શ્રાવક ધર્મ નથી અપ્રત છે સમ્યક્ત દર્શન પામી હીંસા, ક્રુઠ, ચોરી, મૈથુન, પરિગ્રહાદિ આશ્રવ દ્વારોમાં જેટલા જેટલા પ્રવર્તે છે તે શ્રાવક ધર્મ નથી અપ્રતાસ્રવ છે અને અપ્રતાસ્રવથી પાપ કર્મનો બંધ શ્રી જૈનેશ્વરે ફરમ વ્યે! છે અપ્રત સેવવામાં સેવરાવવામાં ને અનુમોદવામાં પાપ છે.

શ્રી તીર્થંકરોએ વ્રતએ ધર્મ એકજ ફરમાવ્યો છે તેના બે પ્રકાર છે ૧ સાધુ ધર્મ. ૨ શ્રાવક ધર્મ, પાંચ મહાવ્રત રૂપ અને શ્રાવક ધર્મ બાર મહાવ્રત રૂપ છે સાધુને સર્વ પ્રકારે સાવધ કામ કરવાના કરાવવાના અનુમોદવાના મન વચન કાયાથી ત્યાગ છે તેથી સાધુનું શરીર અધિકરણ નથી તેથી કોઈ પણ પ્રકારનું પાપ કર્મ કરતા નથી કરાવતા નથી અને અનુમોદન કરવાનો આગાર નથી તેથી સાધુજી સર્વ વ્રતી સંજતી કહેવાય છે.

શ્રાવક સર્વવ્રતી નથી દેશવ્રતી છે. જેટલા સાવધના ત્યાગ છે તે દેશવ્રત સંવર છે જીવ અજીવ નવ તત્વોને સમજવું શુદ્ધ દેવ શુદ્ધ ગુરુ શુદ્ધ ધર્મની પરીક્ષા કરીને શ્રી

જૈન વચનોની પ્રતીતિ રાખી શ્રી જૈન તત્ત્વોના શુદ્ધ જ્ઞાન વગર ચારિત્ર નહિ ને ચારિત્ર વિના મોક્ષ નહિ.

અનાદિ કાલથી જીવ પાપ કર્મ કરીને ચાર ગતિ સંસારરૂપ અટવીમાં ભ્રમણ કરી રહ્યો છે. પોતાના લોકોત્તર સ્વભાવને ભુલી પરભાવ લોકીક ભાવમાં રાચી રહ્યો છે મોહવશ પોતાની પવિત્ર આત્માને ભવસાગરમાં ડુબાવી રહ્યો છે તેનું મુખ્ય કારણ “મિથ્યાત્વ” છે મિથ્યાત્વથી જીવ જ્ઞાના વરણી આદિ અશુભ કર્મના ઢગલેઢગલા સંગ્રહ કરી નરક નિગોદના દુઃખો ભોગવે છે.

અઠાર પાપસ્થાનમાં મિથ્યાદર્શન શબ્દ મુખ્ય છે તે માટે સદ્ગુરુનું ફરમાન એ છે કે સમ્યગ્દર્શન પામવા ઉદ્યમ કરવો સારો છે. મિથ્યામયી નિદ્રામાં ઘણો સમય વ્યતીત થયો છું હજી એજ ઉદ્યમમાં સુતા રહેશો જીવો આ નિદ્રામાં તમારા આત્માના જ્ઞાનદર્શન ચારીત્ર તપ ગુણ દબાયા છે તમે કેાણ છો અને હાલ કેવા થઈ રહ્યા છે. હુમણા મનુષ્ય જન્મમાં સતસંગ કરી નહી જાગે તો ફરી ક્યારે જાગશે આ મનુષ્ય જન્મ આર્યક્ષેત્ર ચિત્તમ કુળ દીધાચું પુણેન્દી સદ્ગુરુ સંયોગ મહા-મુશ્કેલીએ મળ્યો છે.

સદ્ગુરુના સંજોગથી સર્વ વાત માલમ પડે છે સમ્યગ્ દર્શન રૂપી સુયોદ્યથી મિથ્યામયી મહાન્ધકાર દુર થાય છે શ્રી જીનરાજ ૧ જ્ઞાન, ૨ દર્શન, ૩ ચારીત્ર ૪ તપ મોક્ષમાર્ગ લોકોત્તરમાર્ગ ફરમાવે છે તે માટે એ ચાર માર્ગની સાધના કરો આપના આત્મા હીતનો

માર્ગ છોડી પોતે વિનયી અને સરલ માર્ગ છોડી જગત પુન્ય રૂપી માર્ગને ભુલી તમે લોઠીક માર્ગમાં જઈ રહ્યા છો તે તમારો આત્મ હિત માર્ગ નથી ખોટો રહેતો. છોડી સારા માર્ગમાં આવવું પરમ પ્રિય અને મોક્ષનો હેતુ છે જ્ઞાનવૃદ્ધ સંજમી પ્રાચીન રૂપિ ગણુ જે માર્ગે ચાલ્યા છે અને કહી ગયા છે તે માર્ગે ચાલ્યા છે તે માર્ગે ચાલવાથી આત્મશક્તિ પ્રગટ થશે અને અનંત સુખો મળશે, નહીં તો આત્મશક્તિ ખોવાનો ઉપાય છે જરા જ્ઞાન ચક્ર ખોલીને જીવો કે સંસાર વધારવાનો માર્ગ કયો છે અને સંસાર ઘટાડવાનો માર્ગ કયો છે ? આરંભ હીંસા કરવાથી સંસાર ઘટે છે કે નહીં ?

પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ

સંસારી કામ લોઠીક કામ પ્રવૃત્તિ માર્ગ છોડી નિવૃત્તિ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગ કરો. પ્રવૃત્તિ માર્ગથી જન્મા જરા મરણાદિ દુઃખો વધે છે જો તમે સદા અચળ અટલ રહેવાનું ચાહતા હો તો આપના શ્રી જૈનેશ્વર પ્રણીત નિવૃત્તિ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગ ગ્રહણ કરો. અજર અમર થવાનો એક જ ઉપાય છે પ્રવૃત્તિ અને નિવૃત્તિ માર્ગ શું છે તે સમજો પ્રવૃત્તિ માર્ગ શ્રી જીનઆજ્ઞા બહાર સંસારી કામમાં પ્રવતવું તે ગૃહસ્થાશ્રમી અજ્ઞાની જીવ અને હીંસા ધર્મ કુચુર્યોનું કહેવું છે કે અર્થ બલથી બલવાન થવાની ઠેશીશ કરો અર્થ બલ

વગર કોઈ કામ સફલ નહી થઈ શકે વેપારમાં પ્રવૃત્તિ કરે. અર્થ પૈસો મેળવવા ડુંગર ઓળંગે, જંગલ ઓળંગે. સમુદ્ર ઓળંગે, જંગલોમાં જવો વગર વીચાર્યા કામ કરી જમીન ખેદી જમીનમાં ખાણ ખેદી રત્ન સંગ્રહ કરે. સમુદ્રની અંદરથી મોતી કાઢે કઢાવે. જેવી રીતે બને તેવી રીતે અર્થ પૈસો સંગ્રહ કરે. ધન મોટી ચીજ છે જો ધન તમારી પાસે હશે તો સંસારમાં તમારે માટે કોઈ ચીજ મુશ્કેલ નથી માટે જેમ બને તેમ ધન્ય ધાન્યાદીક સંગ્રહ કરે. નિવૃત્તિ માર્ગ એટલે છોડવું ત્યાગ કરવું લોકોત્તર માર્ગ ચૌદ પૂર્વધર ગણધર દેવોએ શ્રી જીનેશ્વર મહારાજે કરમાવેલું સાંભળી શરૂ કર્યું છે જેમાં (ધર્મો મંગલ મુક્તિ, અહીંસા સંજમો તવો) અહીંસા પરમો ધર્મ; અને ઊત્કૃષ્ટ મંગલ રૂપીગણ વારંવાર કરમાવે છે અર્થ પૈસો ધન અનર્થનું મુળ છે એ વાત હંમેશા ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે જો અમર થવા ચાહો તો નિર્લોભી થાવો, ધનની લાલશ છોડો, વચન નીવંધ અને સત્ય કહો. અહત લેવાના ત્યાગો બ્રહ્મચર્ય ધારો પરિશ્રદ્ધ ત્યાગો સંયમી થાવો તપસ્વી થાવો.

હવે ન્યાયાશ્રયી અને તત્ત્વજ્ઞ પુરુષ વીચારી શકે કે પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિમાં કેટલો ફરક છે શુદ્ધ નીતીથી વીચારી જુઓ. કે પ્રવૃત્તિ માર્ગ થી નિવૃત્તિ માર્ગ તદ્દન વીરુદ્ધ છે. લોકીક અને લોકોત્તરમાર્ગ તદ્દન જુદો છે ૩૬ નો આંક છે ત્રગડાનું મોઢું ને છગડાનું મોઢું જુદી જુદી દીશાઓ.

છે ધર્મનો અને સંસારનો ભાગ એકબીજાથી જુદો છે. સંસારનો લોહીક રસ્તો ને મોક્ષનો લોહીકર રસ્તો જુદો જુદો છે જ્ઞાન, દર્શન, ચારીત્ર ને તપ શિવ ભાગ છે બાકી સંસારનો રસ્તો લોહીકભાગ છે જે જીવ સમદ્રષ્ટિ તે યથા શક્તિ તપ નીયમ કરશે પાપના કામને લોહીક કામને લોહીક કામને લોહીકર કામમાં લોહીકર ધર્મ સમજસે અને તેજ સમ્યગદર્શન છે અને તેનાથી નરક નિગોદ તિર્યંચ મનુષ્ય ગતિનો બંધ નહીં પડે ફક્ત વૈમાનિક દેવતાનુ આયુષ્ય બંધાય છે કહો સમક્ષિતનો ફેટલો મોટો કાયદો છે સમ્યગદર્શન પામવાથી ઘણા ગુણ ઉત્પન્ન થાય છે સમ્યગદર્શની જીવ ચારિત્ર મોહનીય ક્ષયોપસમાનુસાર વ્રત લઈ દેશવ્રતી અથવા સર્વવ્રતી ગુણસ્થાન પ્રાપ્ત કરે છે સમ્યગદર્શન સંવર પદાર્થ અકર્તાપણુ જે જીવનો ખાશ ગુણ છે તે પ્રગટ થાય છે.

મીઠ્યાત્વી જીવ અનેક તરાહ કષ્ટ સહન કરી તપ, જપ, શીલ, સંતોષાદિ સારા કામ કરે છે પણ સંવર પદાર્થ પ્રાપ્ત નથી થતો નિર્જરા ધર્મી છે, સુત્રોમાં કહ્યું છે કે બાળ અજ્ઞાનીના માસ માસ ક્ષમણુ તપ સમદ્રષ્ટિના વ્રત પચખખાણુના ફળના સોળમાં અંશે આવતા નથી સોલમા નહીં હજારમાં નહીં કરોડમાં નહીં સંખ્યાત અસંખ્યત ભાગમાં નહીં આવે સમક્ષિતી ને સંવર નિર્જરા બંને ધર્મ છે એક વખત સમક્ષિત આવે તો અનંત સંસારીનો પ્રતિસંસારી થાય છે તે માટે સમ્યક્ત પામવું ઘણું દુર્લભ જૈન શાસ્ત્રોમાં ફરમાવ્યું

છે, ચત્તારિ પરમંગલની દુલહાણીહ જંતુણા માણસતં
સુધી શ્રદ્ધા સંજમં મીયવીરીયાં.

અર્થાત=૧ મન્યુષ્ય ભવ ૨ સિદ્ધાન્તનું સાંભળવું
૩ સત્ય શ્રદ્ધાન ૪ સંજમમાં ખલ પરાક્રમ એહ ચાર
પરમ અંગ જીવને ધણા દુર્લભ છે.

વળી ફરમાવ્યું છે કે “સદ્ધા પરમ દુલહા” એટલે
શુદ્ધ શ્રદ્ધા મહા દુર્લભ છે શ્રી વીતરાગ પ્રભુએ કેવલ-
જ્ઞાન કેવલ દર્શનથી લોકલોકના ભાવ જોયા તેવા કહ્યા
તેઓના વચન સાંભળી યથાર્થ શ્રદ્ધા કરવી અને આસ્થા
પ્રતિતી રાખવી તેનું નામ સમ્યક્ત્વ છે સમદ્રષ્ટિ શ્રી
જીન વચનને અર્થ પરમાર્થ જાણે છે શ્રી જૈન પ્રણિત
ધર્મથી તેના હાડ અને હાડની મીજી રંગાયલી હોય
છે તે સમદ્રષ્ટિ દેવતાના ડગાવેલા ડગતા નથી સમ્યગ-
દર્શનમાં તેઓ સદા અચલ અને અટલ રહે છે સ્વામી
શ્રી ભીખનજીએ જૈન સાસ્ત્રાનુસાર ફરમાવ્યું છે કે “દ્રઢ
સમક્રિતધર થોડલા” એટલે દ્રઢ સમક્રિત ધારી બહુ થોડા
હોય છે. સ્વામી શ્રી ભીખનજી કોણ હતા ક્યારે થયા
અને કંઈ પડપણા કીધી તે સર્વ વાત સ્વામીજીના
જીવન ચરિત્ર વાંચવાથી માલમ પડે સ્વામી શ્રી ભીખનજી
આ પાંચમાં આરામાં શ્રી જીનરાજ જેવા થયા છે.

રાગદ્વેષ રહીત નિર્મલ માગં લોકો-તર માગં શ્રી
વીતરાગ પ્રભુનો છે શ્રમણ મહાનનો આદેશ ને ઉપદેશ
નહી હણે, મત હણે છે તેજ ઉપદેશ શ્રી ભીખનજી
સ્વામીજીનો છે સાધુ અને શ્રાવકનો ધર્મ શ્રી વીર પ્રભુએ

સુત્રમાં ફરમાવ્યે છે તેવુજ ફરમાન સ્વામીજીનું છે પણ
 ધણા લોકો સ્વામી શ્રી ભીખનજીએ દયાદાન ધર્મ
 બિઠાવ્યે કહે છે ગુરૂથી લડીને જુદા થઈ જુદો ધર્મ
 જમાવ્યે વીગેરે પોતાનાં મનમાં ઉત્પન્ન થાય તેવી
 ભાલા લોકોને બહેકાવવાને માટે અને પોતાની ઉન્નતિને
 માટે કહે છે પણ ન્યાયવાદી માણસોએ પોતે વિચારવું
 જોઈએ કે શ્રી ભગવાને ફરમાવ્યું છે કે કોઈ પણ
 કારણસર પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, લીલોતરી અને
 ત્રશ જીવ વીગેરે છ કાયાને મારવી નહી, મરાવવી નહી.
 મારતાને ભલ્લી જાણવી નહી કોઈપણ રીતે પોતાના સરીરથી
 કોઈપણ પ્રાણીને કળ્પ આપવું નહી ભય ઉપજાવવો નહી તેજ
 અભયદાન છે પણ એકન્દીને મારી, મરાવી, મારતાને
 ભલ્લો જાણી પંચેદ્રીને સાતા ઉપજાવવામાં ધર્મ નહી.
 અસંજતી જીવતવ્ય અને બાળમરણ ઇચ્છવાથી એકાંત
 પાપ કહ્યો છે ધર્મથી હિંસા કરવામાં પાપ નહી એ
 શ્રી આચારંગ સુત્રના ફરમાન મુજબ અન્ય તીર્થોએના
 વચન છે એ સ્વામી શ્રી ભીખનજીએ બતાવ્યું છે
 ન્યાયાશ્રયી પુરૂષ પક્ષપાત છોડી સ્વામીજી કૃત ગ્રંથ,
 ચોપાઈ, બોલ, થોકડા ઢાલ સ્વતંત્ર વગેરે વાંચે તો તરત
 માલમ પડે કે સ્વામીજીની પરંપરા અને શ્રી ભગવાનની
 પરંપરા એકજ છે મોક્ષાભિલાષી જીવોને કહે છે કે
 મનુષ્ય જન્મ, આયંક્ષેત્ર, ઉત્તમ કુલ પામ્યા છે તો
 શુદ્ધ સંજમ પાલવાવાલા મુનિરાજોથી સુત્ર સિદ્ધાંત
 સાંભળો શ્રી વીર પ્રભુને સર્વદર્શી સર્વજ્ઞ માની રહ્યો છો

તો તેઓના વચનથી જનાગમ સાંભળો, સત્ય સરધો,
 યથાશક્તિ વૃત્ત ધારણકરો, અમૃત ઘટાડો ત્યારે જીવનુ
 ભલુ થશે. ભણ્ટાચારીઓની સંગતથી પક્ષપાતમાં પડી
 શુદ્ધ આચાર પાલવાવાલાની નીંદા કરો નહીં. શુદ્ધ પાંચ
 મહામૃત પાલવાવાલા બેતાળીશ દોષ જાવન આજ્ઞાચાર
 ટાળી આહાર પાણી લેવાવાલા પાંચ ઇંદ્રીના વિષયો
 જીતવાવાલા સાધુઓના ઉપાશક બનો ત્યારે સુત્રમાં
 કહેલી વાત સર્વે માલમ પડશે.

જીવો આપણા પૂજ્ય પુર્વાચાર્યોએ શું વાક્ય કહ્યા છે
 અહીંસા, સત્ય અદત્તાદાનાનિવર્તન બ્રહ્મચર્ય, નિર્લોભિ-
 તાદિ જ શિવમાર્ગ લોકોત્તર માર્ગ મોક્ષમાર્ગની સાધના
 છે જીવો વિજયદેવમુરીએ આત્મહિતોપદેશમાં કહ્યું છે કે
 ચેતો રે ચેતો રે પ્રાણિયાં, મતિ રાયો રે રમણી રે
 સંગ કે સેવો રે જીનવાણી ॥ એ આંકડી ॥
 કલ્પવૃક્ષની પેરે દોહિલો રે, મળ્યો નર અવતાર
 નકામો જન્મ કેમ હારિયે, કાંઈ કરજ્યો રે

મનમાંહિ વીચાર કે ॥ ચેતો રે ॥૧॥

પહેલા તો સમક્તિ સેવિયે રે, જે છે ધર્મનું મૂળ
 સંજમ સમક્તિ વગરનો રે, જીન કહ્યો રે છોડા

તુલ્ય કે ॥ ચેતો રે ॥૨॥

અરિહંત દેવ આરાધજ્યો રે, ગુરુ ગિરવા શુદ્ધસાધ

ધર્મ જીનેશ્વર ભાષિયો રે, એ સમક્તિ રે કલ્પવૃક્ષ

સમલાધ કે ॥ ચેતો રે ॥૩॥

તહત કરીને સરઘજ્યો રે, જે ભાળ્યો શ્રી જગનાથ
પાંચે આશ્રવ પરિહરો, જેમ મલેરે શિવપુરનો।

સાથ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૪૮॥

જીવ વંછે સર્વ જીવણો રે, મરણ ન વંછે કોય
પોતા જેવો કરં લેખવો, ત્રસ થાવર હણજ્યો।

નહી કોય કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૪૯॥

અપજંશ અકીર્તિ આ ભવે રે, પરભવ દુઃખ અનેક
જીકું કહેતા પમિયે, કાંઈ લાવો રે મનમાં વિવેક

કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૫૦॥

ચોરી લેવે કોઈ પર તણો રે, તેથી લાગે છે પાપ
તો ધન કંચન કેમ ચોરિયે, તેહથી વધે રે ભવ

ભવમાં સંતાપ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૫૧॥

સીસંગે ભોગ ભોગવ્યારે, નવ લાખ સખી ઉપજંત
ક્ષણેક સુખને કારણે, કેમ કીજેરે હિંસા મતિવંત

કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૫૨॥

પુત્ર પૌત્ર ઘર દુકાનની રે, મમતા નહી કરજો ફેાક
જેહ પરિશ્રદ માંહે છે, તે તો છોડી રે ગયા

બહુ લોક કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૫૩॥

થોડા દીવસનો પરોણો રે, સઘલા આ સંસાર
એક દીવસ ઊઠી જાવણો રે, કોણ જાણે કયા

અવતાર કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૫૪॥

રોગ જરા જ્યાં લગી નહી રે, તહાં લગી કરે।

ધર્મ સંભાળ

મુશળધાર વરસાદ વરસતાં, કેાણુ સમરથ છે

બાંધવા પાળ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૧॥

અંજલીના જળની પેરે રે, ક્ષણુ ક્ષણુ ઘટે છે આવ
જાવે તે નહી પાછો આવે, જરા ઘાલે રે જીવનમાં

ઘાવ કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૨॥

માત પિતા ભાઈ વહુ રે, પુત્ર પૌત્ર પરિવાર
સ્વાર્થના સહુએ સગા, કેાઈ પરભવ જાતા રે, નહિ

રાખણુહાર કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૩॥

કેાઈ માન માયા તન્ને રે, લોભ ન કરજ્યો લગાર
સમતા રસ રાખી રહો, બહુ દોહિલો રે મનુષ્ય

અવતાર કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૪॥

આરંભ છોડી આત્મા રે, પીઓ સંજમ રસ પુર
શિવ રમણી જલદી વરો, એમ કહે રે વિજય

દેવસૂર કે ॥ ચેતો રે૦ ॥૧૫॥

॥ ઇતી ॥

પ્રીયવરો આ ઢાલનો અર્થ સમજો, ન્યાય દ્રષ્ટિથી
જીવો, વિશુદ્ધ બુદ્ધિથી વિચારો, વિજયદેવસુરી શું કહે
છે કે પાંચ આશ્રવ દ્વાર સેવવા સેવરાવવા ને સેવતાને
ભલો જાણવામાં એકાંત પાપ છે. ઈર્ષીંત ધર્મ નથી
સમ્યક્ત્વનું સેવન મુખ્ય કહ્યું છે શુદ્ધદેવ શુરૂ ધર્મની
સાધના સમક્ષિત અને શિવ માર્ગની લોકોત્તર માર્ગની
સાધના છે.

લોકો કહે છે કે જે પ્રતિમાની પુજા પાણી, ચંદન,

કુલે। વીગેરે આઠ દ્રવ્યોથી કરવી એ શ્રાવક ધર્મ છે. દ્રોપદ રાજાની છોકરી દ્રોપદીએ પુજા કરી છે તથા દેવ લોકમાં દેવતા પુજા કરે છે તેનો જવાબ દેવતા શ્રાવક નથી દેવતા મીથ્યાત્વી અને સમ્યક્ત્વી બંને પ્રકારના છે. મીથ્યાત્વી પહેલા ગુણ સ્થાને છે સમ્યક્ત્વી દેવતા ચોથે ગુણ સ્થાને છે શ્રાવક પાંચમે ગુણ સ્થાને છે તે કોઈ દેવતામાં હોતું નથી પ્રતિમા પુજવાનું શ્રાવક ધર્મ નથી આમોનાસ્તિ-તર્હિંસીમાં વિવાદછે એટલે ગામ નથી તેા સીમની લડાઈ નહી કેમકે ગામ વગર સીમ હોતી નથી તથા દ્રોપદીને પ્રતિમાની પુજા કરી તે વખતે સમ્યક્ત્વી હતી. એવું કોઈ સુત્રમાં નથી અને તે વખતે સમ્યક્ત્વનું થવું સંભવ નથી કેમકે દ્રોપદીએ પુર્વ જાવમાં પાંચ ભરથાર પાણીવાનું નિયાણુ કયું હતું એવા તિવ્ર રસના નિધાન પૂર્ણ થય વિના સમ્યક્ત્વ ફરશી શકતું નથી તથા આચાર્ય ગંધ-હસ્તીએ ઊધનિયુક્તિમાં દ્રોપદીને એક છોકરો થયા બાદ સમ્યક્ત્વ સ્પર્શના કહી છે તેા સ્વયંવર મંડપમાં જતી વખતે દ્રોપદીએ પુજન કયું એમ શ્રી જ્ઞાતા સુત્રમાં કહ્યું છે તેા તે વખતે દ્રોપદીને કામભોગની તીવ્ર અભીલાષા સ્પષ્ટ દેખાય છે તેમાટે તે વખતે સમઠીતનો સંભવ નથી આનંદ વીગેરે દશ શ્રાવકોના વર્ણન શ્રી વીર પ્રભુએ શ્રી ઉપાશક દશા સુત્રમાં ફરમાવ્યું છે. તેઓએ પ્રતિમા પુજા એ અધિકાર નથી. શ્રાવક ધર્મ બાર વ્રત રૂપ છે તેનું વિસ્તાર પૂર્વક વર્ણન કયું છે જે વ્રત છે તે શ્રાવક ધર્મ છે અવ્રત છે તે અધર્મ છે.

દેવ લોકમાં દેવતા અને પ્રતિમા પુજે છે તે ઉપજતી
 વખતે રાજ્યલિપેક સમયે શસ્ત્ર (હથિયાર) પ્રતિમા
 પૂતલી વીગેરે બત્રીશ ચીજો પુજે છે એવી તેની મર્યાદા
 છે જે હિતકારી સુખકારી વિધન નીવર્તક અને ફલ
 સહીત આ ભવમાં પુન્યાનુસાર પુર્વ પશ્ચાત સંસારી
 મંગલ છે. કદાચ ધાર્મિક કામ હોય તો સમદ્રષ્ટી
 ફક્ત પુજવા જોઈએ. મિથ્યાત્વી ધર્મ અધર્મ સમજતા
 નથી. પણ દેવલોકની રાજ બેસતાં કરવાની રીતી
 સુજળ દરેકને કરવું પડે છે મીથ્યાત્વી હોય કે સમ-
 દ્રષ્ટી હોય ભવી હોય કે અભવી હોય બધા કરે છે
 પણ દ્રવ્ય પુજા કરવામાં જીનાશા હોય નહીં શ્રી જીનાશા
 નથી તે સાવધ છે અને સાવધ કામ એકાંત પાપ
 કર્મના બંધ છે શ્રાવક સામાયક પોષામાં દ્રવ્ય પુજા
 કરતા નથી કરાવતા નથી અનુમોદતા નથી કારણ કે
 શ્રાવક ને સામાયક પોષામાં સાવધ જોગના ત્યાગ છે
 ભાવ પુજા જ્યેષ્ઠા યુક્ત વંદના. ગુણ ગાવા નમસ્કાર
 કરના સિદ્ધાંત સાંભળવા સ્વાધ્યાયિદિ કરના ઇત્યાદી
 નીવંધ કામની જીનાશા હોવાથી સામાયક પોષામાં
 કરે છે કરાવે છે અને અનુમોદે છે અને એવાજ
 કામથી અશુભ કર્મ નીજંરે છે તથા સૂર્યાભદેવ
 જ્યારે મહાવીર સ્વામી ભગવાન પાસે આવ્યા ભગવં-
 તને પુછ્યું કે હું આપને વંદના કરૂં. ત્યારે પ્રભુએ
 ફરમાવ્યું કે ૧ એ તમારો પુરાનો આચાર છે ૨ એ
 જીત આચાર છે ૩ એ તમારૂં કામ છે ૪ એ તમને

કરવા યોગ્ય છે પ એ તનને આચરણ કરવા જોગ છે એ વંદના કરવા મારી આજ્ઞા છે ૬ વળી નાટક કરવા પુછ્યું તે વખતે પ્રભુએ આદર દીધો નહિ. મોન રાખી ચુપ રહ્યા અને મનમાં ભલે જાણ્યો નહી એવો શ્રી રાય પ્રસેણી સુત્રમાં ખુલાશે પાઠ છે ન્યાયવાદી અને નીરપક્ષીઓએ વીચાર કરવો જોઈએ કે સંક્ષાત ત્રી-લોકનાથ ભગવંત શ્રી મહાવીર શ્વામીએ પોતાના આગળ નાટક કરવા આજ્ઞા આપી નહી તે સ્થાપના નિષ્કેપા આગળ નાચવું, કુદવું, ટાલ મંજુરા વગાડવા એકેંદ્રી જીવેનો નાશ કરવાની આજ્ઞા આપે નહિ જે કામ શ્રીવીર પ્રભુ સારૂ સમજે નહી તે શ્રીવીર પ્રભુના સાધુ સાધવી શ્રાવક શ્રાવિકા સારા સમજી શકે નહી સમ્યક્ત્વી જીવ જ્યાં લગી સર્વ વ્રતી થયા નથી ત્યાં સુધી સંસારના અનેક કામ કરે છે પણ ધર્મ સમ-જતા નથી જે કામમાં શ્રી જીનાજ્ઞા છે તેમાં ધર્મ છે જે કામમાં શ્રી જીનાજ્ઞા નથી તે કામ સમ્યગ દ્રષ્ટિ કદાપિ ધર્મ સમજે નહી જીવે શ્રી પાર્શ્વચંદ ગચ્છના શ્રી પાર્શ્વચંદ સુરી શું કરમાવે છે.

જૈન સાધુ નામની ચોપડીમાં પાનું ૧૯-૨૦-૨૧ માં છે તે વાંચો.

વાંવેદી જીવેએ પક્ષપાત રહીત વીચારવું જોઈએ કે શ્વામી શ્રી ભીખનજી શ્વામીએ દ્રવ્ય પુજા સાવધ કહી છે તે પહેલાના આચાર્ય અને જતી થયા તેઓએ કહી છે જીવે શ્રી મહાનસીત સુત્રના

પાંચમાં અધ્યયનમાં શ્રી કમલ પ્રભાચાર્યે કહ્યું છે કે
 છનાલય સર્વ સાવધ છે અને આચરણ યોગ્ય કે
 પડપવા યોગ્ય નથી. શ્રી વીર સ્વામી નીર્વાણ થયા
 પછી ૬૮૦ વર્ષે પછી શ્રીદેવધર્મિગણીએ સુત્ર લખ્યા
 પછી ૫૫ વર્ષે હરિભદ્ર સુરી સ્વર્ગે ગયા તેઓએ મહા-
 નીશીથ સુત્રનો ઉદ્ધાર કીધો અને ચૈત્ય વાશ ખંડન
 કીધો અલય દેવ સુરીના ગુરુ જીનેશ્વર સુરી તથા
 ખુદ્ધિસાગર સુરી શં. ૧૦૮૪માં હુલ્લ દેવની સભામાં
 ચૈત્ય વાગીઓથી સભામાં વીવાહ કરી જય પ્રાપ્ત
 થયાં તેના પ્રશિષ્ય જીન વલ્લભ સૂરિએ જીનાગમનો
 પક્ષ લઈ ચાત્રીશ કાવ્યનો સંઘપટ્ટક ગ્રંથ બનાવ્યો
 તેમાં ચૈત્યવાસિઓના અને શીથિલા ચારિયાના તેમજ
 ભેખ ધારિઓના ખંડન કીધા છે તે સંઘ પટ્ટક ગ્રંથ
 વાંચવાથી ખુલાશે માલમ પડશે કે જીન પ્રતિમા અને
 જાત્રા માટે સંઘ પટ્ટકની એકવીશમી ગાઠામાં શું
 કહ્યું છે.

સંઘ પટ્ટક ગ્રંથનું એકવીશમું કાવ્ય આકૃષ્ટ મુગ્ધ
 મીનાન પડિશ પિશિતવ દ્વીં બમાદસ્યંજનં । તન્નામ્ના-
 રમ્ય રૂપાન પવર કમઠાન સ્વેષ્ટ સિડયો વિધાપ્ય ।
 યાત્રાસ્નાત્રાદુ પોંચનં મસિતક નિશા જગરાદેશ્ચૈશ્વ ।
 શ્રદ્ધાલુનાંમ જૈને પ્રહલિત ઇવશેઠે વન્ન્યતે હાજનો-
 ઉચમ ॥૨૧॥

ભાવાર્થ

જેમ માછી માછલી પકડે છે તે વખતે લોહાના

કાંટા ઉપર માંસ લગાવી માછલીઓને લલચાવી જાળમાં પકડે છે તેમ દ્રવ્યલિંગી લેખધારી પોતાના સ્વાર્થને માટે સુખાં લોકોને જીન પ્રતિમા દેખાડી અને જાત્રા સનાતના મહાકૃષ્ણ જાતાવી શ્રદ્ધાળુ જૈનોને ઠગી રહ્યા છે અને મોક્ષમાર્ગ લોકોત્તરમાર્ગથી ઉલટા કરી ભવસમુદ્રમાં ડુબાવે છે.

જૈન વલ્લભસુરીએ મુલ કાવ્યમાં ઉપર પ્રમાણે કહ્યું છે તેઓની પાટે શ્રી જીનદત્તસુરી દાદાજી થયા તેઓએ સિધિલાચારી દ્રવ્યલિંગી તથા ચૈત્યવાસીઓનું ખંડન કર્યું છે તેઓની પાટે જીનપતિશુરિ થયા તેઓએ સંઘ પટ્ટક ચુમાળીશ ગ્રંથ કાવ્યોની ટીકા આશરે ત્રણ હજાર શ્લોક પ્રમાણ કરી એ સર્વે અધીકાર સંઘ પટ્ટક પુસ્તકમાં છપાયું છે પ્રસ્તાવનામાં લખ્યું છે મુલ કાવ્ય એકવીશમાં જીનવલ્લભસૂરિએ જે કહ્યું છે તે ઉપર લખ્યું છે અને બાર અંગ રૂપ શ્રી જૈન વચન ગણધર રચિત છે તેમાં ઠામ ઠામ પાંચ મહાવ્રત અને બાર વ્રતને ધર્મ કહ્યો છે જીવહિંસાના કૃણ મહા દુઃખદાયી કહ્યા છે પ્રથમ અંગ શ્રી આચારંગ સુત્રમાં દેવળ અને પ્રતિમાને માટે પૃથ્વીકાય મારે તેને મંદ બુદ્ધિ કહ્યા છે પણ ફેટલાએક ગ્રંથોમાં મુલ સુત્રોથી વીપરીત અર્થ કરી અશુદ્ધ પરંપણા કરી અને સીધીલાચારી કરી રહ્યા છે કહે છે કે સાધુઓને તો કલ્પતું નથી પણ શ્રાવકોનો ધર્મ છે પાણી, ચંદન, ચોખા, ફુલ, ધુપ, દીવો, કૃણ, નૈવેદ્ય વીગેરે દ્રવ્યોથી જીનપ્રતિમાને પુજવું દ્રવ્ય પૈસો

અર્થી દેહરૂ બનાવવા સારંગી તળલા વીગેરે વાજીંત્ર સહીત ગાવું, નાચ કરવો એ તીર્થંકરોની ભક્તી છે તેનાથી ઘણું પુન્ય ઉપાજન થાય છે અને મુક્તિ માર્ગ છે એવી પરપણા કરે છે પરંતુ સમજદાર મોક્ષાભિલાષી એએ નિરપક્ષ થઇ વિચારવું જોઇએ કે તીર્થંકર દેવ નિરારંભી હતા કે આરંભી હતા ? સર્વજપુરૂષ સાવધના ત્યાગી હતા કે ભોગી હતા ? સચિત દ્રવ્યને અડકતા હતા કે નહી ? અચિત્ત વસ્તુ તેઓશ્રીને માટે કેાઇ ગૃહસ્થ કેાઇ વખત કરતો હતો તો તે લેતા હતા કે નહી ? જો શ્રી વીતરાગ પ્રભુ સચિત વસ્તુને અડકતા હતા નહી અડકાવતા નહી અને અડકાવે તેને સારો જાણતા નહી અને તેમાં મહાદોષ જાણતા હતા અને પોતાના ચેલાચેલી સાધુ સાધવિઓને સચિત ને અડકવાની ના ફરમાવી છે અને નિર્દોષ આચાર પાલવા ફરમાવ્યું છે તેજ મહાપુરૂષની ધ્યાનારૂઢ પ્રતિમા બનાવાવી તેને જીન સમાન સમજીને જે જે વસ્તુઓના જીન પ્રભુ ત્યાગી હતા તે તે વસ્તુઓ અડકાવવામાં ભક્તી સમજી તેઓની આગળ ચઢાવવી એ જ્ઞાન છે કે અજ્ઞાન ? અને હિંસા કરી ધર્મ સમજવું સમકિત છે કે મિથ્યાત્વ ? સાવધ જોગ છે કે નિર્વંધ જોગ ? જો દ્રવ્ય પુજા કરવી નીવંધ જોગ છે ? સાધુ મુનિરાજ કેમ કરતા નથી ? અને શ્રાવક સામાયક પોષામાં કેમ કરતા નથી ? કરી શકે નહી કેમકે સાવધ જોગ શ્રી જીન આજ્ઞા બહાર છે તેથી કરતા નથી કરાવતા નથી અને કરે તેને અનુ-મોદન કરી શકતા નથી અને તેમાં ધર્મ સમજતા નથી

જીનવલ્લભસૂરિએ મુક્ત કાવ્યમાં ઉપર મુજબ કહ્યું છે
 પાર્શ્વચંદ્રસૂરિએ ઢાલમાં કમલપ્રભાચાર્યએ મહાનિસીત
 સુત્રમાં કહ્યું છે અને લુકાંજી વીગેરે અનેકોએ દ્રવ્ય પુખ્તમાં
 ધર્મ કહ્યો નથી. ત્યારે કેાઈ એમ કહેશે કે જે આચાર્ય
 અને જતિઓને માનતા નથી તો તેના ફરમાનની સાક્ષી
 કેમ આપી તેનો જવાબ જે કેાઈના પણ વચન હોય તે
 વચન અગીઆર અંગથી મલતા હોય તે બધા વચન
 હુમને માનવા જોગ છે અને માનીયે છેયે ફક્ત હુમે
 નહી પણ સર્વ સમ્યદષ્ટિ અગીઆર અંગને મલતા
 વચન માને છે અને સત્ય જાણે છે અને જે અગીઆર
 અંગથી ઉલટા વચન અસત્ય માને છે પરંતુ સત્યને
 સત્ય સમજવાથી તેનું સર્વ માનવાનું સિદ્ધ થતું નથી
 જુઓ શ્રી ભગવતી સુત્રમાં સોમલ પ્રાહ્મણુ ભગવાન શ્રી
 મહાવીર શ્વામીને સરસવ લક્ષ છે કે અલક્ષ પુછ્યું ત્યારે
 ભગવાને ફરમાવ્યું કે હે સોમલ તારા પ્રાહ્મણુશાસ્ત્રમાં
 સરસવના જે ભેદ કહ્યા છે. ૧ મીત્ર સરસવ ૨ ધાન્ય
 સરસવ વીગેરે વીસ્તારપૂર્વક અધિકાર છે તેથી ભગવાને
 પ્રાહ્મણુશાસ્ત્રની સાક્ષી આપી સમજાવ્યા છે કેાઈ વખત
 આચારજોના બનાવેલા ગ્રંથોની અથવા બીજા શાસ્ત્રની
 સાક્ષી આપી યુક્તિપૂર્વક દ્રષ્ટાંત ઉઠાડરણુ આપી બીજને
 સમજાવે તેમાં કેાઈ પ્રકારનો દોષ નથી જે સત્ય વાત
 છે તે સત્ય જ રહેશે મીથ્યાત્વી કહે કે સમકિતી કહે
 સાચી વાત તો સાચીજ રહેશે અને સત્ય સમજાશે
 ન્યાયવાદી શાસ્ત્ર અનુકુલજ કહેશે શ્રી જૈન શાસ્ત્રોમાં

કામકામ અહિંસા ધર્મજ કરમાવ્યો છે ધર્મ માટે જીવ
 છ કાયાના માયા દોષ નથી એ અનાયર્ લોકનું કહેવું
 છે એમ શ્રી આચારંગ સુત્રમાં ખુલ્લો પાઠ છે અને
 દેવલ પ્રતિમાને માટે પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ વાયુ, વન-
 સ્પતી, ત્રશકાય માટે તેને મંદ બુદ્ધિ શ્રી દશમા અંગમાં
 કરમાવ્યો છે પણ પ્રતિમા પુજતા જીવોની હિંસા થાય
 તેમાં દોષ નહીં એવા વાક્ય ગણધર કૃત જૈન શાસ્ત્રોમાં
 કહ્યા નથી જૈન ધર્માનુરાગીઓને નમ્રતાપૂર્વક અરજ છે
 કે હે ભાઈઓ નીરપક્ષ થઈ વીચારજો કે જૈન આજ્ઞા
 બહારના કામ એકાંત સાવધ છે તેમાં જન પ્રણીત ધર્મ
 જરા નથી પહેલા અંગમાં ભગવાને મારી આજ્ઞામાં
 મારો ધર્મ કરમાવ્યું છે માટે ધર્મ અધર્મનો વીચાર
 કરો શ્રી જૈન વચનની આસ્થા પ્રતીત રાખો તેનું નામ
 દ્રઢ સમક્ષિત છે સમઘીત ધારી જ્યાં સુધી સર્વવૃત્તી
 નથી થયો ત્યાં સુધી તેનું ખાવું, પીવું, પહેરવું, ઓઢવું,
 નહાવું, કામભોગ સેવવા, પૈસો સંગ્રહ કરવો, માટી,
 છાણ, દહી, ચોખા અને કુળદેવી દેવતાઓના પુજન
 સંસારીક મંગળ લગ્ન સમય અથવા બીજા વખતે જૈન
 પ્રતિમા પુજના વીગેરે પોતા માટે બીજા માટે બંને
 માટે કામ કરે, કરાવે, અનુમોદન કરે તે જૈન આજ્ઞા
 બહારના કામમાં ધર્મ સમજે નહીં ક્ષાયક અથવા ક્ષયો-
 પશમ સમઘીત ધારી તો અનેક સાવધ કામ કરે કરાવે
 સર્વો જાણે વેપાર વણજ સંગ્રામ, દગાઠગા પુત્ર પૌત્રાદીના
 લગ્ન અને કુળ રીતી કરે પણ જૈન આજ્ઞા બહારના

કામ જાણે છે તેમાં ધર્મ સમજતા નથી તેવીજ રીતે દેવલોકમાં દેવતા જૈન પ્રતિમા વીગેરે બત્રીશ ચીજો પુજે છે તે દેવલોકની રીત છે તે બધા દેવતાને કરવી પડે છે ગ્રહસ્થ આગમાંથી દ્રવ્ય કાઢી લાવે તેને પુર્વપચ્છા પુર્વપચ્છાત હીતકારી. સુખકારી, મોક્ષકારી (દરીદ્રનું મોક્ષ) અને કુળદાયક શાસ્ત્રોમાં કહ્યા છે તેવીજ રીતે પ્રતિમા પુજતા જાણુવું જોઈએ કેમકે બંને જગ્યાએ એક સરખો પાઠ છે, પરંતુ જેને મોહ કર્મનો પુરો ઉદય છે તેને જૈનશાસ્ત્ર શસ્ત્રવટ પ્રણમે છે તે વીપરીત અર્થ કરી હિંસામાં એટલે જિનાશા બહાર ધર્મ પડે છે અને જીન વંદન વખતે અને ચારિત્ર લેવા વખતે પેચાપચ્છા પાઠ છે તે વાંચી સમજવું જોઈએ તે પરભવમાં હીતકારી છે. ન્યાયાશ્રયી અને જૈન આજ્ઞામાં ધર્મ સમજવાવાલા જૈન ધર્મી જૈન આજ્ઞા બહાર ધર્મ સમજે નહી તેને તો જૈન વચન એજ અર્થ અને પરમ અર્થ છે જૈન પંડિત ધર્મથી જેના હાડ અને હાડની મીંછ રંગાયલી છે એવા દ્રઢ સમકિત ધારી જીવ બહુ થોડા હોય છે તેજ શ્રામી શ્રી ભીખનજી ઢાલમાં ફરમાવે છે.

ઢાલ શ્રામી શ્રી ભીખનજી કૃત

દ્રઢ સમકિતધર થોડલા, સમકિત વિના શિવદુર
ભવીયણુ ભવ્ય જીવે તમે સાંભલો, પામે વીરલા
શૂર ॥ભવિયાણુ॥ દ્રઢ સમકિત ધર થોડલા ॥૧॥
એ આંકડી

સમકિત સમકિત બોલ રહ્યા, મમં ન જાણે
કેાય ॥૧૦॥

જે ઘટ સમકિત પરગમે, તે ઘટ વિરલા હોય
॥૧૦॥ ॥૨॥ ૬૬

જે ઘટ સમકિત રૂપીઓ, ઉગ્યો સૂરજસાર ॥૧૦॥
તે ઘટ થયો આંધણો, નાશી ગયો આંધકાર
॥૧૦॥ ॥૩॥ ૬૬

ભાવાર્થ

૬૬ સમકિતધારી જીવ થોડા છે સમ્યક્ત્વ વગર
મોક્ષ બહુ દુર છે માટે ભવી તમે માનો કે સમ્યક્ત્વ
કેાઈ વિરલા શુરવીર જ પામે છે. જગતમાં સમકિત
સમકિત બધા કહે છે. પણ સમકિતનો મમં જાનતા
નથી જે પુરૂષના હૃદયમાં સમ્યક્ત્વ પરગમી પરિતઃ
સર્વંત રમી રહ્યું છે એવા કેાઈ વીરલા હલુકમી હોય
છે જેના હૃદયમાં સમ્યક્ત્વ રૂપ સુયં ઉગ્યો તેનો
મથિયાત્વ આંધકાર દુર થાય અલોક્ષીક પ્રકાશ થાય પણ
તેવા બહુ થોડા હોય છે ઉદાહરણ

ઢાલ

સરસર કમળ ન નીપજે, વન વન અગર ન
હોય ॥૧૦॥

ધર ધર સંપત્તી ન મળે, જન જન પંડીત ન
હોય ॥૧૦॥ ॥૪॥ ૬૬

પહાડ પહાડ હાથી નહી, પોળ પોળ નહી પ્રસાદ

॥૭૦॥

ફૂલ ફૂલ કસબો નહી, ફળ ફળ નહી મધુર સ્વાદ

॥૭૧॥ ॥૫॥ ૬૬

બધી બાણુમાં હીરા નહી, ચંદન નહી સર્વ

બાગ ॥૭૨॥

રત્ન રાસિ જ્યા ત્યાં નહી, મણીધર નહી સર્વ

નાગ ॥૭૩॥ ॥૬॥ ૬૬

બધા પુરૂષ શુરા નહી, સઘલા નહી બ્રહ્મચાર

॥૭૪॥

નારી નહી સર્વ સુલક્ષણી, વીરલા ગુણુ ભંડાર

॥૭૫॥ ॥૭॥ ૬૬

બધા પહાડ સોનાનાં નહી, કસ્તુરી નહી ઠામ ઠામ

સઘલી છીપ મોતી નહી, કેશર નહી ગામ ગામ

॥૭૬॥ ॥૮॥ ૬૬

સગિને લખિધ ન બિપજે, બધા મુકિત ન જાત

॥૭૭॥

સઘલા સિંહ ન કેશરિ, સાધુ નહી ઠીહાં જમાત

॥૭૮॥ ॥૯॥ ૬૬

તીર્થ'કર ચક્રવર્ત'ની, પદવી મોટી પીછાણુ

॥૭૯॥

સઘલા જીવ પામે નહીં, તેમ થોડા સમઠીતી જાણુ

॥૮૦॥ ॥૧૦॥ ૬૬

ભાવાર્થ

બધા સરોવર દ્રઢ તળાવમાં, કમળ નીપજતા નથી
 બધા વનમાં બગીચામાં, અગર સુગંધી ઝાડ થતા નથી
 સઘલા ઘરોમાં રીધી હોતી નથી, બધા માણસ પંડીત
 હોતા નથી, ॥ભગા ॥૪॥ દ્રઢ ॥ બધા પર્વતોમાં હાથી
 હોતા નથી, સઘલા મોહલ્લામાં મહેલો હોતા નથી,
 બધા કુળ સુગંધીત હોતા નથી, બધા કુળ મીઠા હોતા
 નથી ॥ભગા ॥પાદ્રઢા ॥ બધી ખાણોમાં હીરા હોતા નથી,
 બધા વનમાં સુખડના ઝાડ થતા નથી, રત્ન રાસિ હરેક
 જગ્યા થતી નથી, મણીધર બધા નાગ હોતા નથી.
 ॥ભગા ॥૬॥દ્રઢગા ॥ બધા પુરૂષ શૂરવીર હોતા નથી, બધા
 બ્રહ્મચારી હોતા નથી ॥ભગા ॥ બધી નારી સુલક્ષણી હોતી
 નથી, વીરલા ગુણભંડાર બધા હોતા નથી ॥ભગા ॥દ્રઢા ॥ગા
 બધા પહાડ સોનાના હોતા નથી, ઠામ ઠામ કસ્તુરી
 બધે મલતી નથી ॥ભગા ॥ બધી છીપમાં મોતી નીકલતા
 નથી, ગામ ગામમાં કેશર પાકતું નથી ॥ભગા ॥૮॥દ્રઢા ॥
 બધાને લજ્જિ ઉપજતી નથી. બધા મોક્ષે જતા નથી
 ॥ભગા ॥ બધા સિંહ કેશરીસિંહ હોતા નથી, સાધુ કેાઈના
 જમાઈ નથી ॥ભગા ॥૯॥દ્રઢગા ॥ તીર્થંદર ચક્રવર્તીની પદવી
 ઘણી મહેાટી છે. ॥ભગા ॥ તે દરેક જીવ પામતા નથી
 તેમ સમઘીત સર્વને થતું નથી ॥ભગા ॥ દ્રઢ

દાલ

નવે પદાર્થ માંહલો, ઉધો સરધે જ્યો એક

॥ભગા ॥

તો પણ મિથ્યાત્વી અસલ, ભુત્તા ભરમ અનેક

॥૧૦॥ ॥૧૧॥ ૬૬॥

ભાવાર્થ

૧ જીવ-ચેતન લક્ષણ ૨ અજીવ-અચેતન લક્ષણ ૩ પુન્ય શુભ કર્મ, ૪ પાપ અશુભ કર્મ ૫ આશ્રવ-પુણ્ય પાપનો કર્તા ૬ સંવર-અશુભ કર્મનો રોકતા ૭ નીર્જરા-અશુભ કર્મનો વીખેરતા આત્મ પ્રદેશને ઉજાગર કરતા ૮ બંધ-શુભ અશુભ કર્મનો બંધ ૯ મોક્ષ શુભા શુભ કર્મનો સર્વત્ર છુટકારો આ નવ પદાર્થમાં આઠ બરાબર સરધે એક પદાર્થ શંકા સહીત સરધે તો પણ મિથ્યાત્વ છે અનેક જીવ જમમાં ભુલ્યા છે મિથ્યાત્વી દશ પુવંથી થોડું ઓછું ભણી શકે છે પણ સમકલ્પ સ્પર્શતું નથી મિથ્યાત્વી રહે છે.

ઠાણ

દશ મિથ્યાત્વ માંહીનો, બાકી રહે કદા એક

॥૧૦॥

તોહી ગુણ ઠાણો પહેલો કહ્યો, સમજો લાવી વીવેક

॥૧૦॥ ॥૧૨॥ ૬૬

ભાવાર્થ

૧ જીવનો અજીવ સરધે તો મિથ્યાત્વ ૨ અજીવનો જીવ સરધે તો મિથ્યાત્વ ૩ ધર્મને અધર્મ સરધે તો મિથ્યાત્વ ૪ અધર્મને ધર્મ સરધે તો મિથ્યાત્વ ૫ સાધુને

અસાધુ સરધે તો મીથ્યાત્વ ૬ અસાધુને સાધુ સરધે તો
મીથ્યાત્વ ૭ માર્ગને કુમાર્ગ સરધે તો મિથ્યાત્વ ૮
કુમાર્ગને માર્ગ સરધે તો મિથ્યાત્વ ૯ મુક્તિને અમુક્તિ
સમજે તો મિથ્યાત્વ ૧૦ અમુક્તિને મુક્તિ સરધે તો
મિથ્યાત્વ આ દશ પ્રકારે મિથ્યાત્વ શ્રી ઠાણાંગ સુત્રના
દશમાં ઠાણામાં ફરમાવ્યો છે તેમાંથી નવ બોલ સમા
સરધે અને એક બોલ બિલટો સરધે તો પ્રથમ શુભસ્થાને
છે માટે ભવીજનો વીવેકથી ધર્મ સમજો.

ઢાલ

નવ તત્ત્વ ઓલખ્યા વીના, પહેરે સાધુનો વેષ
સમજ પડે નહીં તેહને, ભારી થાય વિશેષ

॥ભગ॥ ૧૩॥ ૬૬

લીધી ટેક છોડે નહીં, જુઠો કરે પક્ષપાત

॥ભગ॥

કુશુરના ભરમાવ્યા, ઘણા ડુબી જાત ॥ભગ॥ ૧૪॥ ૬૬

ભાવાર્થ

નવ તત્ત્વ સમજ્યા વગર કેાઇ મનુષ્ય સાધુનો વેશ
પહેરી સાધુ બની જાય તેને સાધુના આચાર કીયા
શાસ્ત્રોના વચનની સમજ પડે નહીં ફક્ત વેષધારી દ્રવ્ય
સાધુ છે રજોહરણ ચાદર પાત્રા વીગેરે સાધુનો વેષ
અનંતીવાર લીધા અને ગૌતમ સ્વામી જેવી કીયા
મિથ્યાત્વપણામાં કરીને ઐવેક કલ્યાણીત લગી અનંતીવાર
જીવ ગયો પરંતુ મોક્ષ ફલ મળ્યું નહીં મોહવશ મિથ્યા-

ત્વના રાગમાં જે ખોટો પક્ષ પકડ્યો છે તેને છોડી શક્યા નથી તેનું કારણ કુચરૂ સેવના છે નીતીશાસ્ત્રમાં કહ્યું છે.

મતિ દેલાયતે સત્યં સતામપિ શતોભિરત્યાદિક જે કહ્યા હે છીં યહ સો આદમી જીસ વાત કેા કહે જિસ વકત સત્પુરૂષેા છીં મતિ યાને બુદ્ધિ દેલાયમાન યાને ચંચળ ચપલ બુદ્ધિ સે સમુદ્ર મેં જમણુ છીં તરેહુ જમ મેં પડી સંસાર સમુદ્રમાં બહુ ડુબે છે તેનાથી નીકલવાનો માર્ગ ક્ષત શિવ માર્ગ છે તે કહે છે.

દાન

દાન, શીલ, તપ, ભાવના, શિવપુર મારગચાર ॥ ૭૦ ॥
દાન સુપાત્ર જાણ્યા વિના, ન સરે ગરજ લગાર
॥ ૭૦ ॥ ૧૫ ॥ ૬૬

ભાવાર્થ

ચારીત્રના ભેદમાં ૧ સુપાત્ર દાન, ૨ બ્રહ્મચર્ય, ૩ ઉપવાસાદિ તપ, ૪ નીર્મલ શુદ્ધ ભાવના, આ ચાર શિવ માર્ગ મોક્ષ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગ છે તેમાં પહેલો સુપાત્ર દાન, સુપાત્ર કેને કહેવા જે પ્રાણી માત્રને છ કાયાના જીવોને કેઈ પણ કારણસર કેઈ પણ તરાહની બાધા ઉપજાવે નહીં ઉપજાવવાવે નહિ ઉપજાવતાને બલો જાણે નહિ. બીજું મૃખાવાદ કેઈ પણ કારણસર કેઈ પણ તરાહથી બુદ્ધિ જોલે નહીં જોલાવે નહીં અનુમોદન કરે નહીં. ૩ ત્રીજું અદત્તાદાન કેઈ પણ કારણસર કેઈ

પણ ચીજ સુજતી આખા સિવાય લે નહિ લેવરાવે
 નહીં અનુમોદન કરે નહીં, ૪ ચોથું મૈથુન-કેઠપણ
 પ્રકારે કેઠપણ કારણસર મૈથુન સેવે નહીં સેવરાવે નહીં
 સેવે તેને અનુમોદન કરે નહીં. ૫ પરીચહ કેઠપણ
 પ્રકારે કેઠપણ કારણસર ક્ષેત્ર ઉઘાડી જમીન વથુ
 બાંધેલી જમીન હીરણ, ચાંદી, સુવર્ણ, સોનું
 ધન એટલે પૈસો ધાન્ય એટલે અનાજ દુપદ=બે પગા
 ચોપદ=ચાર પગા કુવીધાતુ=કેઠ પણ ધાતુના વાસણ
 નવ જાતનો પરીચહ રાખે નહીં રખાવે નહીં રાખતાનો
 અનુમોદન કરે નહીં ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી પાંચે
 આશ્રવ સેવે નહીં સેવરાવે નહીં સેવે તેને જલો જાણે
 નહીં તે સુપાત્રો ને દાન શું, કેવી રીતે, કંઈ ભાવનાથી
 આપવું અને આપવાથી શું ફલ થશે એ બાબત
 સમજ્યા વગર કંઈ પ્રાપ્ત થશે નહીં માટે કહ્યું છે કે

ઢાલ

નવ તત્ત્વ સુધા ધારીયા છુટે દશ મિથ્યાત્વ ॥૧૦॥
 સમઠીત આવે આ વીધે, માનો સુત્રની વાત
 ॥૧૦ ॥૧૧॥ ૬૬॥

ભાવાર્થ

ગ્રીયવરો નવ તત્ત્વ સુદ્ધ યથાર્થ સમજો દશ પ્રકારના
 મિથ્યાત્વ ત્યાગ કરો મિથ્યાત્વ ત્યાગવાથી સમ્યગ દશ-
 નનો લાભ થાય છે એવું સુત્રમાં કહ્યું છે તેમાનો

ઢાલ

દેવ ગુરૂ મીશ્ર માને નહી, મિશ્ર ન માને જન

ધર્મ ॥૭૮॥

આ ત્રણેને જાણે નિર્મલા, મટયે તેનો ભ્રમ

॥૭૯॥ ૧૭૧ ॥૬૬॥

ભાવાર્થ

૧ દેવ ૨ ગુરૂ ૩ ધર્મ ત્રણે શુદ્ધ અર્થાત નિર્મલ ગુણ સહીત ૧ દેવ શ્રી અરીહંત સંપૂર્ણ જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર વીગેરે ગુણ સહિતર ગુરૂ નિગ્રંથ સુધા સાધુ પાંચ મહાવ્રતધારી ૩ ધર્મ શુદ્ધ જનાજમય અહીંસા સંજમ તપાદિક ત્રણે હ્રમેશ નિર્મલ છે ગુણ અવગુણ કરી મીશ્ર નથી સાવધ નિવંધ કરી મીશ્ર નથી કદાપિ મીશ્ર ઘટ શકતા નથી માટે કહ્યું છે કે

ઢાલ

સમકિત આવ્યા નિપજે, સાધુ શ્રાવકનો ધર્મ ॥૮૦॥

શિવ રમણી જલદી વરો, તુટે આઠે કર્મ

॥૮૦॥ ૧૮ ॥૬૬॥

સમકિત વગર શુદ્ધ પાલિયો, અજ્ઞાનપણે આચાર ॥૮૦॥

નવગ્રૈવેક ઉચો ગયો, નહી સરી ગરજ લગાર

॥૮૦॥ ૧૯ ॥૬૬॥

ભાવાર્થ

સમકિત પામવાથી સાધુ શ્રાવકનો ધર્મ યાય છે માટે ૧ સમ્યક્ત્વ ૨ ચારીત્ર બંને ધર્મ પામવાથી

સુકિત મળે છે અને આઠ કર્મ તુટે છે સમ્યક્ત્વ વિના
શંજમની શુદ્ધ કીયા પાલી જીવ નવગૈવેક સ્વર્ગે ગયો
પણ કંઈજ ગરજ સરી નહી

ઢાલ

પાખંડીઓની સંગત કરે, જેને લોપી જીનવર આણુ ॥૧૦॥
સમકિત જાય શંકા પડ્યાં, નંદર મણિયાર જેમ

જાણુ ॥૧૦॥ ॥૨૦॥ દ્રઢ

સમકિત પાખી દ્રઢતા રાખવી ખહુ દુર્લભ છે બાહીર
કીયા પાલવાવાલા વેષધારી દ્રવ્ય લીગી સમકિત રૂપી
રત્નના હુટારા છે તે પાખંડીઓની સંગત કરવાથી
સમ્યક્ત્વ રૂપ અમુદ્ય રીધીને નાશ થાય છે પાખંડી-
ઓની સંગત કરવાની આજ્ઞા નથી જે સમદ્રષ્ટી પાખં-
ડીઓની સંગત પરીચય કરે છે તે જીનેશ્વરની આજ્ઞા
લોપે છે તેનું પરિણામ ખરાબ આવે છે જીન વચનોમાં
શંકા કંખા ઉત્પન્ન થાય છે અને સમકિત રહેવું દુર્લભ
થાય છે જેમ નંદન મણિયાર પાખંડીઓની સંગતિથી
સમકિત ગુમાવી તીજીય ગતિ પામ્યો તેનો અધિકાર
શ્રી જ્ઞાતા સુત્રના તેરમાં અધ્યયનમાં વીસ્તાર પુર્વક છે
આ અવસ્પર્ણીના ચોથા આરામાં મગધ દેશ રાજગ્રહી
નગરમાં શ્રેણીક રાજા મહા પ્રતાપી ન્યાયશીલ રાજ્ય
કરતો હતો રાજનગરીના ઇશાનપુણામાં નજીક ગુણશીલ
બાગ હતો ત્યાં ભગવાન મહાવીર સ્વામી પધાર્યા તે
રાજનગરીના ખહુ લોક વાંદવા નમસ્કાર કરવા બ્યાખ્યાન

સાંભળવા ગયા નંદન શેઠ પણ ગયો ને ભગવાનની
 વાણી સાંભળી ભગવાને લોકાલોકના ભાવ પ્રકારથી
 સંસારને અનિત્ય અસાર ફરમાવ્યો સાધુ
 શ્રાવકનો ધર્મ ઓળખાવ્યો નંદન શેઠ સાંભળી
 ઘણો ખુશ થઈ પ્રતિજ્ઞા પામ્યો શ્રી ભગવાન પાસેથી
 શ્રાવકના બાર વ્રત ધર્મ અંગીકાર કરી ભગવાનને
 વંદના નમસ્કાર કરી પોતાને ઘેર આવ્યો પ્રિય ધર્મી
 અને દ્રઢ ધર્મી થયો સામાયક પોષા પ્રતિક્રમણાદિક
 શ્રાવક ધર્મ કરતો હતો ભગવાન વીહાર કરી જનપદ
 દેશ પધાર્યા પછી નંદન મણીયાર શ્રાવકને પાખંડી
 હીનાચારીઓની સંગતથી સમ્યક્ત્વના પર્યવે હીન થયા
 મિથ્યાત્વના પર્યવ વધ્યા જીન વચનોમાં શંકા કંખા
 ઉત્પન્ન થઈ એક દીવસ જેઠ મહીનામાં ત્રણ અપવાશ
 કરી પોષધશાલામાં પોષો છીધો રાત્રે ધર્મ જાગરણ
 કરતા અત્યંત પાણીની તરસ લાગી વીચાર છીધો કે
 કુવા, વાવ, તળાવ કરાવે તેને ધન્ય છે તે મનુષ્ય જન્મ
 સફળ કરે છે માટે સવારે સુર્ય ઉગે પોષો પારી શ્રેણીક
 રાજાને મોટો ભેટણો લઈ જાવુ રાજાની આજ્ઞા થાય તો
 રાજનગર બહાર ઇશાન ખુણામાં વૈભારગિરી પર્વત
 પાસે નંદા પુષ્કરણી વાવ ખોદાવુ એવો વિચાર કરી
 સુર્યોદય થતાં પોષો પાણી છીમતી ભેટણો લઈ રાજા
 શ્રેણીક પાસે જમીનની વાવ બનાવવાની પરવાનગી લઈ
 પોતાની મરજી મુજબ મોટો ખાગ કરાવ્યો ખાગની વચમાં
 નંદા વાવ કરાવી ચારે બાજુ ચાર મોટા મકાન કરાવી

ઘણા લોકોના આરામ માટે ૧ દવાખાનુ હોસ્પીટલ
 ૨ સોજનશાળા, ૩ નહાવાની શાળા, ૪ દાનશાળા
 કરાવી ઘણાને સંસારી સાતા ઉપજાવી અનેક વૈદ
 રસોધ્યા, નહાવનારા, દાન આપનાર લાખો રૂપીયા
 ખર્ચી રાખવાથી લોકો નંદનની પ્રસંસા કરવા લાગ્યા
 નંદન જન્મ સાક્ષી માનવા લાગ્યા તે સાંભળી નંદન
 ઘણો ખુશી થતો એક દીવસ નંદન મણીયારના શરી-
 રમાં સોળ પ્રકારના મોટા રોગ ઉત્પન્ન થયા અત્યંત
 વેદનાથી દુઃખી થયો અનેક વૈદ જોતીષી જંત્રમંત્ર
 કરનાર આવ્યા. દવા જોતીષ જંત્રમંત્ર ઉપચાર કર્યા
 રોગ સારો થયો નહીં મરી ગયો પોતાની કરાવેલી
 વાવમાં દેડકો થયો મદુખ્ય જન્મ હારી તીર્થ થયો
 બગીચામાં વાવમાં લોકો આવે નંદનની પ્રસંસા કરે
 તે સાંભળી દેડકો નંદન કોણ છે તે વીચારે ઇંહાયા
 કરવાથી દેડકાને જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન થયું. પાછલો
 ભવ જોયો વીચાર કીધો કે કર્મ ગતિ વિચિત્ર છે.
 પહેલા હું નંદન મણીયાર હતો હાલ હું દેડકો તીર્થ થ
 છું. એક મોટો પ્રભાવીક બાર વ્રતધારી શ્રાવક પાખંડી
 યોની સંગતથી સમક્ષિત દેશવ્રત ગુમાવી દેડકો થયો
 હવે બાર વ્રત લઇ તપસ્યા કરી કર્મ કાપી આત્મા
 કલ્યાણ કરું એમ વીચારી વ્રત ધારણ કર્યા. તપસ્યા
 કરવા લાગ્યો. છઠ્ઠું છઠ્ઠું તપસ્યા કરવા લાગ્યો અનેક
 કષ્ટ સહન કર્યા એક વખત રાજગ્રહી નગરીની બહાર
 સુશીલ બાગમાં ભગવાન શ્રી મહાવીર શ્વામી પધાર્યા

પર્ષદા વાંદવા ગઇ તે વાવ પાસે ભગવાન પધાર્યા એવું લોકોના
 કહેવાથી દેડકે ખુશી થયો. વાવથી નીકળી ભગવાનને
 વાંદવા જતા રસ્તામાં શ્રેણીક રાજના ઘોડાના પગ
 નીચે છુદાયો. જવાને અશક્ત થયો. ત્યારે બાબુએ
 જઈ હું અપુન્યીયો. અભાગીયો. વીગેરે શુભ લાવના
 ભાવતા ભગવાનને નમસ્કાર કરી વીચાર્યું કે પ્રભુ
 આપ સર્વજ્ઞ છો મને આપનું શરણું છે આપની
 સાક્ષીથી જાવ જીવ પર્યંત ત્યારે આહાર લોગવવાના
 પચખાણુ કરે છું ત્યાર ગતિ ચોર્યાશી લાખ જીવા
 યોનીને ખમાવું છું. મરણ પામી પહેલા દેવલોકમાં
 દર્દુર વીમાનમાં ત્યાર પહોંચના આયુષ્યવાળો દેવતા
 થયો. દેવતાનું આયુષ્ય અને જાવ ક્ષય કરી મહાવીરેહ
 ક્ષેત્રમાં ધનાઢયને ઘેર જન્મ લઈ બાળભાવ નિવૃત્ત થઈ
 દીક્ષા લઈ કેવળ જ્ઞાન ઉપજાવી સકલ કર્મ ક્ષય કરી
 મોક્ષે જશે એ વિસ્તાર પુર્વક છઠ્ઠા અંગ શ્રી જ્ઞાતા સુત્રમાં છે
 ન્યાયાશ્રયી અને મોક્ષાભીલાષી જીવોએ વીચારવું જોઈએ
 કે નંદન મણીયારની સમષ્ટિત કેમ ગઈ ? સુત્રમાં
 પાખંડી હીણાચારીઓની સંગથી સમકિત ગઈ મિથ્યાત્વ
 આપ્યું સંસારી જીવોને દ્રવ્ય જ્ઞાતા ઉપજાવવાથી જૈન
 ધર્મ થાય તો સમષ્ટિત જાય નહીં અને નંદન મણીયાર
 તીર્થ દેડકાની ગતિ પામે નહીં જૈન આજ્ઞા બહારના
 કામથી ધર્મ પુન્ય થતો નથી એક બીજાને ખાવું, ખવ-
 રાવવું, ખાતાને અનુમોદન કરવું વીગેરે સાત ઉપજાવવી
 સંસાર વ્યવહાર છે મોક્ષ માર્ગ નથી. શ્રી સુચગડાંજ

સુત્રના ચોથા અધ્યયન ચોથા ઉદ્દેશમાં ફરમાવ્યું છે કે સાતા દિયા સાતા થાય એમ પરપણા કરવાવાલા આર્થ માર્ગથી જુદા, સમાધિ માર્ગથી વિમુખ, જન ધર્મની નીંદા કરણુદાર, થોડા સુખને માટે ઘણા સુખના હાર-વાવાળા, અસત્ય પક્ષી, અમોક્ષનું કારણ, અને લોહ વાણીયાની માફક ઘણા જુરસી ફરમાવ્યા છે કહ્યું છે કે દાનની પ્રસંસા કરનાર પ્રાણી જીવોનો પ્રાણુઘાત ઈચ્છવા વાલા અને ના કહેનાર, અંતરાય દેનાર છે તે માટે સુદ્ધ સાધુ વર્તમાન સમય મૌન રાખે એમ જીનેશ્વરે ફરમાવ્યું છે તેઓનો ઉપદેશ અને આદેશ ૧ જ્ઞાન, ૨ દર્શન, ૩ ચારીત્ર, ૪ તપ મોક્ષમાર્ગ શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સુત્રમાં ફરમાવ્યા છે તેમજ કહે અને જીનાજ્ઞા બહાર ધર્મ નહીં સમજે તેનું નામ દ્રઢ સમકિત છે.

ઢાલ

[કામદેવ અરણિક જેવા, શ્રાવક દશે વખાણુ

॥૧૦॥

દેવ હગાયા હમ્યા નહી, નિશંક રહ્યા દ્રઢ જાણુ

॥૧૦॥ ૨૧॥ દ્રઢ

હાડ મજ્જા રંગી જેહુની, રૂપ્યા પ્રવચન સાર

॥૧૦॥

અરીહંત વચન અંગી કરી, ધન્ય તેનો અવતાર

॥૧૦॥ ૨૨॥ દ્રઢ

જ્ઞાન, દર્શન, ચરિત્ર, તપ વિના, ધર્મ ન જાણે

લગાર ॥૧૦॥

એમ સાંભલ નરનારીઓ, મનમાં કરજો વીચાર

॥૧૦॥ ૨૩॥ ૬૬

ભાવાર્થ

કામદેવ અને અરજીક વીગેરે દશે શ્રાવક ભગવંત શ્રી મહાવીર સ્વામીના પ્રીય ધર્મી અને દ્રઢ ધર્મી થયા છે તેઓનો અધિકાર શ્રી ઉપાશક દશા સુત્રમાં છે તેઓને દેવતાઓએ પરીક્ષા કરવા અનેક કષ્ટ આપ્યા ધર્મ છોડાવવા કોશીશ કીધી કેાઇને છોડરાનો ઉપસર્ગ દીધો કેાઇને સ્ત્રીનો ઉપસર્ગ દીધો પણ નિઃસ્નેહી દ્રઢ ધર્મી શ્રાવક હતા તે ધર્મથી ચલાયમાન થયા નહી અને મોહ અનુકંપા કરી નહી તેઓની પ્રસંસા ભગવાને પોતે કરી છે અને જે બચાવવા ઊભા થયા અને દેવ ગુરુ સમાન મા ને મારવાવાલાને પકડવા ગયા તેનો પોષો વ્રત નેમ ભાગ્યા એમ શ્રી ઉપાશક દશા સુત્રમાં ફરમાવ્યું છે માટે હે મહાનુભાવો પક્ષપાત છોડી વીચારો કે સ્વામી શ્રી ભીખનજીએ મોક્ષ માર્ગ શ્રી જીનેશ્વર દેવે ફરમાવ્યો તેજ કહ્યો છે માટે હીનાચારીયોના અહિકાવવાથી સ્વામીજીની નોંદા ન કરો જો પોતાની ઉન્નતી કરવા ચાહો તો એકવાર સ્વામીજી કૃત ગ્રંથ, દાલ, સ્તવન, વાંચો, ભાવાર્થ સમજો, પાંચ આશ્રવદ્વાર અને અહાર પાપસ્થાન સેવવાવાલા, સેવરાવવાવાલા સેવે

તેને અનુમોદન કરવાવાલાને ભગવાને એકાંત પાપ કરમાવ્યો છે. હીંસા કરવામાં કદાપિ ધર્મ નહીં જેવું ચોતાને કષ્ટ થાય છે તેવું બીજા જીવોને દુઃખ થાય છે સંસારમાં ભગવાને છ પ્રકારના જીવ ૧ પૃથ્વી ૨ પાણી, ૩ અગ્નિ, ૪ વાયુ, ૫ વનસ્પતિ, ૬ ત્રશ જેમાં પાંચ કાયને મારી ફક્ત ત્રશ જીવોને સાતા ઉપજવવામાં ધર્મ કહ્યો નથી કદાચ કેાઈ કહે કે હમારા પરિણામ તો સાતા ઉપજવવાના છે તે સારા છે પણ તેની બુદ્ધિ છે અજ્ઞાન છે જ્ઞાની પુરૂષોએ છએ કાયને મારવામાં મરાવવામાં બહુ જાણવામાં એકાંત પાપ કહ્યું છે પુણ્ય બંધ કહ્યો નથી એવું જ્ઞાન થવું જોઈએ જીવો વીરશાશન તા. ૧લી ડીસેમ્બર ૧૯૩૯ પાનુ ૧૪૩ શ્રી પદ્મવિજય મહારાજ કરમાવે છે કે

ખાવત પીવત મોક્ષ જે માને

તે સરદાર સહુ જટમાં !

“પદમાં નાણુ તવો દયા” એટલે પહેલાં જ્ઞાન પછી દયા કહી છે એટલે પહેલાં જીવ અજીવ પુન્ય પાપાદિ નવ પદાર્થોનું જાણપણુ જોઈએ જેવા અસંખ્ય પ્રદેશી જીવ ત્રશ કાયમાં છે તેવા અસંખ્ય પ્રદેશી જીવ સ્વાવરમાં છે જેમ કેાઈ માનશ કેાઈ માનશ ઉપર તલવાર મારી ગળું કાપે તે સમયે કહે છે કે મારા પરિણામ મારવાના નથી ફક્ત તલવારની પરિક્ષા કરવાના છે તો શું તે માનવને મનુષ્ય મારવાનું પાપ લાગશે તેમ કેાઈ કહે હમારા પરિણામ એકેલી જીવોને મારવાના નથી

કૃત્ત ત્રણ જીવેને સાતા દેવાના છે તેા શુંજાની પુરૂષ
તેને સાડ સમજશે કદાપિ નહિ. શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે
“યદુ નાણીણુંસારં જેણુ હિન્સહી કીચીય” જ્ઞાન
પામવાનો સાર એ જ કે કોઈ પણ જીવની કીચીત
માત્ર હીંસા ન કરે ન કરાવે ન બલું જાણે ન ધર્મ
સમજે જે કામમાં જીન આજ્ઞા હે તે જ કામ કરવામાં
કરાવવામાં અને અનુમોદવામાં ધર્મ છે બાકી બધો
સંસારી વ્યવહાર છે ધર્મ પુન્ય નહી એજ પડપણા
શ્રામી શ્રી ભીખનજી છે.

શ્રામી શ્રી ભીખનજી કૃત દોહરા

આજ્ઞા શ્રી અરીહંતની, નિર્વંધ દાનમાં જાણુ
સાવધ દાનમાં સ્થાપીને, મુરખ માંડી તાણુ ॥૧॥
મીશ્ર ધર્મ પડપીને, નહીં સુત્રનો ન્યાય
લોકોને નાંખે કંદમાં, ખોટા હેતુ લગાય ॥૨॥
અપ્રત આશ્રવમાં કહ્યો, શ્રી જીન મુખથી આપ
સેવ્યા સેવરાબ્યા બલો જાણીયા, તણે કરણાં પાપ ॥૩॥
પ્રત ધર્મ શ્રી જીન કહ્યો, અપ્રત અધર્મ જાણુ
મીશ્ર મુલ દીસે નહી, કરે અજ્ઞાની તાણું ॥૪॥

ભાવાર્થ

પ્રીય વાંચનારાઓ! જ્ઞાન આંખથી જીવે! અરીહંત
મહારાજની આજ્ઞા નિર્વંધ દાનમાં છે સાવધ દાનની
આજ્ઞા નથી અને જ્યાં શ્રી અરીહંતની આજ્ઞા છે ત્યાં
ધર્મ છે મુખો લોકો મલતી પડપના કરી સાવધ દાન

સ્થાપે છે અને સાવધ દાન લેવા દેવામાં જીન પડીતો
 ધર્મ સમઝી રહ્યા છે કહે છે કે હિંસા થઈ અને
 આજ્ઞા બહાર કામ કરવાથી પાપ છે અને સાતા
 ઉપજીવી તે ધર્મ છે એ બંને મળી મીશ્ર થયું
 એવી તરેહ ઉપદેશ આપી લોળા લોકોને ભરમાવે છે.
 અનેક દૃષ્ટાંત આપે છે પણ એ વીચારતા નથી કે લેવા-
 વાલા અમતી છે કે સર્વ મતી છે ! જો અમતી છે તો
 તેના દાન લીધાથી અમત પુષ્ટ થશે અમત સેવે છે.
 અમત સેવરાવવાવાલાનો ધર્મ થાય નહીં શ્રી જીનરાજ
 અમત આશ્રવ કહે છે. અમતદ્વાર પાપનો બંધ છે અમત
 સેવ્યા સેવ્યરાવ્યા બલો જાણ્યા એકાંત પાપ છે તીર્થ કરોને
 મત ધર્મ કહ્યો છે. અમત અધર્મ કહ્યો છે પરંતુ મત
 અમત એ મળી મીશ્ર કોઈ જગ્યાએ કહ્યું નથી જેને
 મત અમતનું જ્ઞાન નથી તે મુખ લોકના પક્ષમાં પડી
 ખોટી તાણુ કરી ખોટી જીદ કરે છે જીવો ભગવાને અઠાર
 પાપ કહ્યા છે. તે થોડા પણ સેવવાવાલા સેવરાવવાવાલા
 બલો જાણવાવાલાને ધર્મ નથી.

ઢાલ

જીન ભાળ્યા પાપ અઠાર, સેવ્યાં નહીં ધર્મ લગાર
 શંકાં નહીં લાવ જ્યોએ, સાંચા કરી જાણુજ્યોએ ॥૧॥
 જો થોડો ઘણો કરે પાપ, તેહથી હોય સંતાપ
 મીશ્ર નહીં જીન કહ્યો એ, સમદ્રષ્ટિ સરધિયો એ ॥૨॥
 કેઈ કહે અજ્ઞાની એમ, શ્રાવક પોષાં નાહી કેમ
 જાજન રતના તણો એ, નફા અતી ઘણો એ ॥૩॥

તેનો ન જાણે ન્યાય, તેને કેમ લાવી જે ઠાય
વાંધે ધાલિયેએ, ઝગડો ઝાલિયેએ ॥૪॥
હવે સાંભળો ચતુર સુજાણુ, શ્રાવક રતનાંની ખાણુ
મતા કરી જાણુજ્યેએ, ઉલટી નહી તાણુજ્યેએ ॥૫॥

ભાવાર્થ

૧ પ્રાણાતીપાત=જીવહિંસા ૨ મૃષાવાદ=જુઠું બોલવું
૩ અદત્તાદાન=ચોરી કરવી ૪ મૈથુન=કુશીલ સેવવું ૫
પરીગ્રહ=નવજાતનો પરીગ્રહ ૬ ક્રોધ=ક્રોધ કરવો
૭ માન=અભિમાન દર્પ કરવું ૮ માયા=કપટાઈ ધૂર્તતા
કરવી ૯ લોભ=ધન વીગેરેની લાલસા ૧૦ રાગ=સ્નેહ
મોહ કરવો. ૧૧ દ્વેષ=પારકાનું ખુરૂ ચીતવવું ૧૨
કલહ=ત્રડવું ઝગડવું ૧૪ અવ્યાખ્યાન=જુઠી વાર્તા કરવી
૧૪ પીસુન=ચાડી ખાવી ૧૫ પર પરિવાદ=પારકા અવગુણ
કરવા ૧૬ રતિ રતિ=ગમતી ચીજો પર ખુશ થવું ને
અણુગમતી પર નારાજ થવું ૧૭ માયા મૃષાવાદ=કપટ
સહિ જુઠું બોલવું ૧૮ મિથ્યાદર્શન સત્ય ખોટી સરધના
એ અઠાર પાપ સેવવાથી ઈર્ષીત ધર્મ નહી એ સત્ય
જાણવું એમાં જરા શંકા નહી રાખવી આ અઠારે પાપ-
માંથી થોડા કે જાહુ પાપ કરે તો સંતાપદાયક છે
થોડા કરે થોડા દુઃખદાયક છે ઘણા કરે તો જાહુ
દુઃખદાયક છે પણ ઘણા કરે તો પાપ ને થોડા કરે તે
ધર્મ થઈ શકતો નથી જીનેશ્વરે ના કહી છે જો થોડું
પાપ કરવાથી વધારે ધર્મ થતો હોય તો થોડું પાપ
કરવું જોઈયે અને પાપ ને ધર્મ જાંને મળી મીશ્ર

ચાય છે એમ સમ્યગ દ્રષ્ટી શરધે નહીં કેાઇ અજ્ઞાની
 કહે છે કે શ્રાવકને ચાર આહારોથી પોષણુ જોઇએ
 કેમકે રત્નની ખાણ છે અથવા ભાજન છે ખવડાવવાથી
 બહુ નફો છે શ્રાવક ખાય ને વ્રત પચખાણુ કરે તે
 તે જમાડવા વાલાને તેનો ભાગ આવે છે મારે શ્રાવકને
 જમાડવામાં ધર્મ છે એમ કહે છે પણ શ્રાવકે આહાર
 કર્યા તે અવ્રત છે અવ્રત સેવરાવવા વાલાને ધર્મ
 નથી એ વીચારતા નથી તે વ્રત કરે તે રત્ન છે અવ્રત
 સેવે તેને રત્ન નથી તેની પાશે વ્રત રત્ન છે અવ્રત
 રત્ન નથી એ વિચારણુ જોઇએ કહે છે કે

ઢાલ

કેાઇ જાડ બાગમાં હોય, આબ ધતુરા દોય
 ફળ નહીં સારખાએ, કરજો પારખાએ ॥૬॥
 આખાંથી મન દ્યાય, સિચે ધંતુરો જાય
 આશા મન અતિ ઘણીએ, કેરી લેવા તણીએ ॥૭॥
 આંખો ગયો કળમાય, ધંતુરો રહ્યો દ્રઢાય
 આવીને જુવે જ્યારે એ, આંખે પાણી પરે એ ॥૮॥
 એ દ્રષ્ટાંતે જાણુ, શ્રાવક વ્રત આંખ સમાન
 અવ્રત અળગી રહીએ, ધંતુરા સમ કહીએ ॥૯॥
 સેવરાવે અવ્રત કેાય, વ્રત સામુ જોય
 તે ભુલા ભરમમાં એ, હિંસા ધર્મમાં એ ॥૧૦॥
 અવ્રતથી બંધે કર્મ, તેમાં નહીં નિશ્ચે ધર્મ
 ત્રણે કરણુ સારખાએ, વિરલા કરે પારખા એ ॥૧૧॥

ખાંધા ખંધાય કર્મ, ખવડાવ્યા મિશ્ર ધર્મ
 એ જુઠ ચલાવિયોએ, મુરખ મન લાવિયો એ ॥૧૨॥
 મિશ્ર નહી સાક્ષાત, તે કેમ સરધીને વાત
 અકલ નહી મુઠ મેં એ, પડયા રૂઠ મેં એ ॥૧૩॥
 પોતે નહી જુદ્ધિ પ્રકાશ, વળી લાગ્યો કુગુરૂ પાશ
 નિર્ણય નહી કરે એ, તે ભવસાગર પરે એ ॥૧૪॥

ભાવાર્થ

કોઈ જાગમાં આંખો અને ધંતુરો બે ઝાડ હતા તેના ફળ સરખા નથી મુખ માનવ ધંતુરાના ઝાડને આંખો સમજીને રૂતુ વખતે મીઠી કેરી લેવા પાણી પાયા કરે ત્યારે આંખાનુ ઝાડ સુકાઈ ગયુ ધંતુરો પ્રકુલિત થયો ધંતુરા પાશે આવી કેરી જોવા લાગ્યો એક પણ કેરી મળી નહી બહુ ઉદાશ થયો રડવા લાગ્યો આ દાખલાથી જુદ્ધીવાલા સમજી શકે કે શ્રાવકના વ્રત આંખા સમાન છે અવ્રત ધંતુરા જેવી છે વ્રતની આશાએ અવ્રત સેવરાવનાર ને વ્રત જેવી કેરી નહી મળે અવ્રત રૂપ ધંતુરો જે ખાવાથી જીવ કાયા જુદા થાય તે જેરી ફળ મળે અવ્રત સેવે સેવરાવે અનુમોદે તેને અશુભ ફળ કર્મનો ખંધ થાય શ્રાવકને ત્યાગ તે વ્રત છે જે સાવધકામના ત્યાગ છે તે વ્રત બાકીની અવ્રત છે પરંતુ ખંને મિશ્ર થતા નથી અવ્રતની સેવના તે પેહલો કરણ સેવરાવવું તે બીજે કરણને સેવનાનુ અનુમોદન એ ત્રીજુ કરણ છે જે કામમાં પહેલા

કરણથી પાપ કર્મ લાગે છે તો બીજા કરણથી
પાપ કર્મ લાગે છે ત્રીજે કરણ પાપ કર્મ
લાગે છે ધર્મ નથી ખાવાવાલાને પાપ તો ખવ-
રાવવાવાલાને પાપ અનુમોદન કરવાવાલાને પાપ છે ધર્મ
નથી ખવરાવવાવાલાને ધર્મ છે એવી ખોટી પરંપરા
કરવી મુખાં અને ધર્મના અજાણ લોકોને સારી લાગે
છે તે નિષુદ્ધિઓને પોતાને અકકલ નહીં અને કુશુર
માન મોટાઈમાં બહેકાવી મિથ્યાત્વ શ્રદ્ધાની જલમાં
ફસાવી ભ્રમ ભ્રમણ રૂપી કુવામાં નાંખે છે

ઢાલ

સાધુ સંગતિ પાપ, સાંભળે એક ચિત્ત લગાય
પક્ષપાત પરીહરેએ, તો ખજર જલદી પડે એ ॥૧૫॥
આનંદ આદિ દેખાણ, શ્રાવક દશે વખાણ
તે પડિમા આદરીએ, ચરચા પાધરીએ ॥૧૬॥
જે જે ઈલા ત્યાગ, લાવી મન વેરાગ
તે કરણી નીરમલીએ, કરીને પુરી રલીએ ॥૧૭॥
બાંધી રહ્યો આગાર, અમતમાં લાવ્યો આહાર
પોતાની જાતમે એ, સમજો એ વાતમે એ ॥૧૮॥
અમતમાં આપે દાતાર, તે કેમ ઉતરે ભવપાર
માગે નહિ મોક્ષનોએ, વચ્ચહાર આ લોકનોએ ॥૧૯॥
આપનાર અન્ન શુદ્ધ થાય, પાત્ર અમતમાં લાય
તે કેમ તારસે એ, કેમ પાર ઊતારશે એ ॥૨૦॥
ઉપાશક ઉવાઈઅંગ, વલિ મુયગડા અંગ
મુત્રથી ઉદરીએ, અમત જુદી કરીએ ॥૨૧॥

જુનેા શુઢ મિથ્યાત્વ, તેને કેમ બેશેએ વાત
કર્મ ધણુ સહીએ, સમજ પડે નહીએ ॥૨૨॥

ભાવાર્થ

નિર્દોષી નિશ્ચય સાધુઓની સંગત કરી દાનનો
અધીકાર પક્ષપાત ફોડી સાંભળો ત્યારે સુપાત્ર
અને કુપાત્ર દાનના ફળ સમજશે જુવેા આનંદ વીગેરે
દશ શ્રાવકોએ પ્રતિજ્ઞા કરી કે ત્યાગ એ ધર્મ છે
આગાર એ અધર્મ છે સાધુ માફક ગોચરી કરી આહાર
પાણી પોતાની જાતમાંથી લાવી ભોગવતા તે અવ્રતમાં
છે વૈરાગ ભાવથી તેનો ત્યાગ કરતા એ સંવર વ્રત
છે દાતાર તેને અવ્રત સેવરાવતા હતા તેને વ્રત સેવરા-
વવાનો લાભ થાય નહી અને અવ્રત સેવરાવવાથી સંસાર
સમુદ્રથી પાર ઊતરે નહી ઉપાસ્યગ ઊવાઈ દશા સુત્ર અને
સુયગડાંગ સુત્રમાં વ્રત અવ્રતનો ખુલાશો કહ્યો છે પણ
ભારી કર્મી જીવ તે વાંચી સાંભળીને પણ સમજતા નથી.

ટાલ

સુત્રની દે શાખ, શ્રી વીર ગયો છે ભાખ
સાંભળી નીર્ણય કરેએ, ભવ સાગર તરેએ ॥૨૩॥
આપી સુપાત્ર દાન, ન કરે મન અભિમાન
તે સંસાર એછો કરે એ, શિવ રમણી વરેએ ॥૨૪॥
જે દાનથી તર્યા અનંત, તે ભાખ ગયા ભગવંત
તે દાન ન જાણીયોએ, ન્યાય ન છાણીયોએ ॥૨૫॥
સાધુ સુપાત્ર હોય. દાતા સુજતો જોય
આહાર સુધ્ધા દીયોએ, તે લાભ મારો લિયોએ ॥૨૬॥

સાધુ સુપાત્ર સેવ, દાતા સુજતો હોય
 આહાર શુદ્ધ નહીએ, વહોરાયા નફે નહીએ ॥૨૭॥
 કોઈ મળે મોટા અણુગાર, દાતા અશુદ્ધ વિચાર
 અસણાદિક શુદ્ધ સહીએ, વહોરાયાં નફે નહીએ ॥૨૮॥
 મલ્લે કુપાત્ર કોય, દાતા અંન શુદ્ધ હોય
 પતિલાભ્યાં તરે નહીએ, સુત્રમાં એમ કહ્યું એ ॥૨૯॥
 લાવો મન વિવેક, ત્રણેમાં શુદ્ધ નહી એક
 પતિલાભ્યાં ધર્મ નહીએ, શ્રીજીન મુખથી કહીએ ॥૩૦॥
 દાતા અન પાત્ર વિચાર, ત્રણે અશુદ્ધ નિહાર
 તો ધર્મ ન કહે જતીએ, જુહુ જાણે મતિએ ॥૩૧॥
 ભાવાર્થ

જીન ભાષીત આગમોમાં ઠામ ઠામ શ્રી વીર પ્રભુએ
 ફરમાવ્યું છે કે સુપાત્રને નીંદુષણ દાન આપવું એ શિવ
 માર્ગ છે. બાકી લોકિક દાન આપવું મુક્તિમાર્ગ નથી.
 લજ્યાદાન, ભયદાન, વગેરે દશ પ્રકારના દાનનો અધિકાર
 શ્રીઠાણાંગ સુત્રના દશમાં ઠાણાંગમાં છે તેમાં અભયદાન,
 સુપાત્રદાન, જ્ઞાનદાન એ ત્રણે ધર્મદાનના ભેદ સંસાર
 સમુદ્રથી તરવાના ઉપાય છે એકેન્દ્રી મારી પંચેન્દ્રી
 પોષવામાં કદાપી ધર્મ નહી છે કાયાની વીરાધના કરે
 તે સુપાત્ર નહી જીવ હીંસા કરે જુહુ બોલે, ચોરી
 કરે, મૈથુન સેવે, પરીગ્રહ રાખે તે સુપાત્ર
 નહી, સુપાત્ર તો તે છે જે એકંદ્રી આદી છ
 કાયાને ન મારે જુહુ ન બોલે ચોરી કરે નહી મૈથુન
 સેવે નહી પરીગ્રહ રાખે નહી પાંચે આધવ તણુ કરણ

ત્રણ જોગથી મન વચન કાયાથી સેવે નહીં સેવરાવે, નહીં સેવે તેને અનુમોદે નહીં તે સુપાત્ર તેને નિદોષ ઉચિત્ત દાન આપવામાં ધર્મ છે જૈન સાસ્ત્રોમાં એવોજ અધિકાર છે એવાજ દાનમાં ધર્મ છે સુપાત્ર દાન આપી અભિમાન કરવો નહિ તે સંસાર ઘટાડે છે શ્રી વિપાક સુત્રમાં સુખાહુ કુમાર આદિ દશ જણાએ શુદ્ધ સાધુ નિગ્રંથ નિર્દોષી મહાત્માઓને દાન આપી સંસાર ઘટાડ્યો મહાપુન્યો પાજન ઠીધુ છે સુપાત્ર દાન આપી અનંતાણ્વ સંસાર સમુદ્ર તર્યા છે પાત્ર શુદ્ધ સાધુ મુનિરાજ, દાતાર આપનાર શુદ્ધ નિર્દુષણ દેવાવાલા અને વિત એટલે અશણાદિક ચાર અહાર સુદ્ધ સાધુને નિમિત્ત કરેલુ નહીં સચિત્તા દિકનો સંગ નહીં એમ ત્રણે સુદ્ધ જોગ મળવાથી લાભ થાય છે ત્રણેમાંથી એક અશુદ્ધ હોય તો કંઈ ફાયદો નહીં ન્યાયાશ્રયી જ્ઞાનદ્રષ્ટિથી જુવો સમદષ્ટિ જન આજ્ઞા બહાર ધર્મ સમજે નહીં જન આજ્ઞા બહાર નાદાનમાં ધર્મ સમજે નહીં.

મહાનુભાવો ક્રોધાદિચાર કષાય રહીત પક્ષપાત રહીત જુવો કે હિંસાદિ પાંચ આશ્રવદ્વાર સેવાવાલા સેવરાવવાવાલા અને સેવતા બંને જણવાવાવામાં સારે જણવામાં શ્રી જનપ્રણીત ધર્મ બીલકુલ નથી હોવાચારી અને નિદંડેના કહ્યાથી શુદ્ધ સંજમ પાલવાવાજા સાધુ સાધવીની નીંહાકરો નહીં બધા જુવોથી મૈત્રી ભાવ રાખો એ જ પરમ ધર્મ છે. ક્રોધ કરવો, લડવું, ઝગડવું, ખોટા આજ્ઞા

મુકવા, અને ધર્માત્માઓથી દ્વેષ વીગેરે કામોથી મહાપાપ
 કર્મ બંધાય છે ક્ષમા શીલ સંતોષ કરવો ધર્મ છે
 આપનાથી વ્રત ન બને તો પાલવાવાલો ઉપર દ્વેષ
 રાખે તેને ભગવાને શ્રી આચારંગ સુત્રમાં બ્રમણ
 મુખં ક્રમ્યાં છે. માટે સંસાર સમુદ્રથી તરવું હોય
 તો અનાદિકાલથી જીવ આઠ કર્મ ચીલિપ્ત છે તેનાથી
 જુદા થઈ સ્વસત્તા પ્રગટ કરવી અદેખાઈ અને દ્વેષ
 છોડી એકવાર શામી શ્રી ભીખાનજી કૃત ગ્રંથ વાંચો શ્રી
 વીરપ્રભુ ને સર્વજ્ઞ માનો છો તેઓના વચન પર આસ્થા
 છે તો તેઓના વચન અંગ ઉપંગ સુત્ર છે તે શુદ્ધ
 સાધુઓ પાસે સાંભળો, ટીકાકારો, ચુર્ણીકારો ટખ્ખાકારોએ
 ને અર્થ સુત્રથી મલતા કહ્યા છે તે સત્ય સમજો પરંતુ
 કોઈ જગ્યા સુત્રથી વીપરીત અર્થ કયા છે તે સત્ય
 સમજી હીજાચારની પુઠી કરો નહી જન ધર્મ જન
 આજ્ઞામાં છે જ્યાં જન આજ્ઞા નથી ત્યાં અધર્મ છે તે
 અધર્મના કામથી એકાંત પાપનો બંધ છે સુત્રમાં ઠામ
 ઠામ વ્રત ધર્મ તેના બે પ્રકાર ૧ શ્રમણ ધર્મ ૨ શ્રાવક
 ધર્મ સાધુ ધર્મ પાંચ મહાવ્રત શ્રાવક ધર્મ બાર વ્રત
 છે પણ શ્રાવક ધર્મ વ્રત અવ્રત બંને છે એમ કેઈ
 જગ્યાએ કહ્યું નથી જેવો શ્રાવક ધર્મ બાર વ્રત રૂપ
 જીનેશ્વરે ક્રમ્યાં છે તેવો જ શ્રાવક ધર્મ શ્રી ભિક્ષુ
 શામીએ જોળ્યાં છે, માટે બાર વ્રત આરાધો અને
 સાધુ ધર્મ આરાધવા ઇચ્છા રાખો માત્ર હિંસામાં ધર્મ
 સમજવાથી શ્રાવક માત્ર કહેવાવાથી શ્રાવકનું પાંચમું

ગુણસ્થાન મળે નહી. લી. આપનો હિતેન્દુ ને ગુણવાનોને
દાશ શ્રાવક જવેરી ગુલાબચંદ લુણિયા જેપુર.

શ્રાવકના બાર વ્રત

દોહરા

પાંચ આણુવ્રત પરવર્યા, ત્રણ ગુણુવ્રત સાર
શીખખાત ચારે, તેહનો કરો વીચાર ॥૧॥
પહેલા મેં હોંસા તને બીજે જુઠ પરીહાર
ત્રીજે અદત ચોથે મૈથુન, પાંચમે તને ધનસાર ॥૨॥
પહોલો ગુણુવ્રત દીક્ષાતણું, બીજે ભોગ પચખાણુ
ત્રીજે અનરથ પરીહરે, એ ત્રણ ગુણુવ્રત બાણુ ॥૩॥
સામાયક પહેલો શીખા, બીજો સંવરજાણુ
ત્રીજો પોષધ કહીયે, ચોથો સાધુને દાન ॥૪॥
આ બાર વ્રત તણો, કહીએ છે વીસ્તાર
ભાવ ધરી ભવીયાણુ સુણો, મનમે; લાવી વીચાર ॥૫॥

પહેલું વ્રત

ભાવાર્થ

શ્રાવકના બાર વ્રત છે જેમાં પાંચ આણુવ્રત ત્રણ
ગુણુવ્રત ને ચાર શિખાવ્રત છે પાંચ આણુવ્રત એટલે
સુક્ષ્મ થોડા વ્રત છે જે જે ભાગે ત્યાગ કરે તે આગાર
સહિત છે તે માટે આણુવ્રત એટલે દેશવ્રત શ્રાવકને
અને સર્વવ્રત સાધુને પાંચ મહાવ્રત મન, વચન કાયા
ત્રણ જોગથી કરવું કરાવવું અને અનુમોદવા ત્રણ કરણ
છે તેના ઓગણપચાસ ભાંગા થાય છે જે જે ભાગે

ત્યાગ શ્રાવક કરે તે દેશ વ્રત છે આગાર રાખે તે અવ્રત છે અણુ કહેતા છોટા વ્રત છે તે પાંચ પ્રકારે ૧ અહીંસા, ૨ સત્ય, ૩ અહત્ત ગ્રહણ નિવર્તન ૪ બ્રહ્મચર્ય ૫ પરિશ્રદ્ધ આ પાંચ અણુવ્રત છે,

૧ દિશિમર્યાદા ૨ ભોગ ઉપભોગ પરિહાર ૩ અનર્થ હંડ નિવૃત્તી એ ત્રણ પાંચ અણુવ્રતને ગુણદાયક હોવાથી ગુણવ્રત છે.

૧ સામાયક ૨ કાલની મર્યાદા સહિત પાંચ આશ્રવનો ત્યાગ તે સંવર ૩ પોષધ-એહોરાત્રિ પ્રમાણપાંચ આશ્રવના ત્યાગ ૪ અતિથી સંવિભાગ વ્રત તે શુધ સાધુ નિગ્રંથને શુદ્ધ દાન ચૌદ પ્રકારનું આપવું તે શીખાવ્રત છે આ ચાર શીખાવ્રત સર્વ મળી બાર વ્રતનો વિસ્તાર અમ્બલવાલા વિચારે.

ઢાલ

જન ભાખ્યા પાપ અહાર એ રાત્ર
શ્રાવકના વ્રત બાર, પાલે નીર અતીચાર
વેહ દુર્ગતી નહી પડેએ, ભવસાગર તરેએ ॥૧॥

ભાવાર્થ

ઉપરના શ્રાવક બાર વ્રત અતી ચાર રહીત પાલ-
વાવાલા દુર્ગતિમાં જતા નથી અને સંસાર
સમુદ્ર તરે છે ॥૧॥

પહોંલોં વ્રત એમ જણ, તેમાં હીંસાના પચખાણ
હીંસા ત્રશ તણીએ, બીજે સ્થાવર જાણીએ ॥૨૧॥

ભાવાર્થ

શ્રાવકનું પહેલું વ્રત હિંસા કરવાના ત્યાગ કરે તે
હિંસા બે પ્રકારની ૧ ત્રસની ૨ સ્થાવરની, ત્રસની હિંસા
ચાર પ્રકારની ૧ બેઘદ્રીની ૨ તેરીદ્રીની ૪ ચૌઘદ્રીની ૪.
પાંચ ઘદ્રી જીવોનો ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી નાશ કરવો.
અને સ્થાવર હિંસા પાંચ પ્રકારની ૧ પૃથ્વી ૨ પાણી
૩ અગ્નિ ૪ વાયુ ૫ વનસ્પતિ પાંચ પ્રકારના જીવોનો
ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી પ્રાણનાશ કરવો એ બંને પ્રકારની
હિંસાના શ્રાવક જેટલા જેટલા ત્યાગે તે પેહલું વ્રત છે ॥૨૧॥

ઢાલ

સત્તા ગૃહસ્થાવાશ, હીંસા થાય તાસ
આરંભ વીન કરે એ, પેટ કેમ ભરે એ ॥૩૧॥

ભાવાર્થ

ત્યારે ગૃહસ્થે કહ્યું કે હું ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહેતા
હિંસા આરંભ વિના પેટ કેમ ભરીયે માટે ॥૩૧॥

ઢાલ

૩ ત્રશ તણા પચખાણ, સ્થાવરનો પરિમાણ
૩૬ ત્રશ તણા એ, જ્ઞાની કહ્યા ઘણા એ ॥૪૧॥

સાવાર્થ

ત્રશ જીવેને મારવાના ત્યાગ અને સ્થાવરનો પ્રમાણ
ઉપરાંત મારવાના ત્યાગ કરે પરંતુ હે ગુરુજી ત્રશ
હિંસાના અનેક ભેદ જ્ઞાની મહારાજે કરમાવ્યા છે ૧
અપરાધીને ૨ નીરઅપરાધી ॥૪॥

ઢાલ

કેાઈ મને ધાલે ધાત, મારો અપરાધી સાક્ષાત
ખમતા દોહીલોએ, નહી મન સોહીલોએ ॥૫॥
ખાતર હૈ ને લેજાય, અથવા લુટે આય
ખુન કરે જ્યારે એ, પચખાણુ નહી ત્યારે એ ॥૬॥

સાવાર્થ

સર્વથા ત્રસહિંસાના ત્યાગ મારાથી થઈ શકે નહી
કેમકે કેાઈ જીવ મને મારે અથવા મારો અપરાધ કરે
તો મારાથી ખમાય નહી ક્ષમા કરવી સહજ નથી ॥૫॥
મારૂં ધન ચોર મકાનને ખાતર પાડી લઈ જાય
અથવા લુટી જાય અથવા ખુન કરે તો તેને મારવાના
મને ત્યાગ નહી કારણ કે એવી દ્રઢતા નહી ॥૬॥

ઢાલ

વિન અપરાધી હોય, તેની હિંસા દોય
મારે જાણતાંએ, વળી અજાણતાં એ ॥૭॥

ભાવાર્થ

નિર અપરાધી જીવની હિંસા એ પ્રકારે એક
જાણુતા બીજી અજાણુતાં કદાચ અજાણુતાં આગાર રાખી
ત્રસ હિંસાના ત્યાગ કરે તે પણ નિર્વાહ થવો
કઠણ છે ॥૭॥

ઠાણ

મારે અનાજ જોખવાનું કામ, ગાડી ચઢી જવું ગામ
ખેતી હળ ખેડુએ. સુડ નિનાણુ કર્યો ॥૮॥
ત્યાં જહુ જીવ હણાય, કેમ પાલુ મુનિરાય
નહી સહે મસોએ, ગૃહસ્થવાસે વસ્યોએ ॥૯॥
આકુટીની વીધીએ સ્વામ, જીવ મારવાનો કામ
જાત છે જાણુતાંઓ નહી અજાણુતાં એ ॥૧૦॥

ભાવાર્થ

મારે અનાજ જોખવાનું કામ તેમાં એયળ જુડ
વીગેરે ગણા ત્રસ જીવોની હિંસા થાય અથવા ગાડી
ગાડા વીગેરેમાં ખેસો ગામ જવું તેમાં ઘણી જીવ
હિંસા થાય અને ખેતીના વખતે હળ ચલાવતા અથવા
સુડનીનાણી અર્થાત ધાન્ય સિવાય ઘાસ વીગેરે ખોદતા
કીડા વીગેરે ત્રસ જીવોની હિંસા થાય ॥૮॥ મારે અજાણુ
હિંસાના ત્યાગ કરતો નથી કેમકે ગૃહસ્થવાસમાં વસ્યો
છું ॥૯॥ મારવાની બુદ્ધિએ કરી નીર અપરાધી ત્રસ
જીવોને મારવાના જાણુપણે પચખાણુ કરે છું. ॥૧૦॥

પર

ઢાલ

મારે એવડી ઇરીયા નાહીં, ચાલુ અંધારા માંડી
વસ્તુ જોવું પુણું નહીએ, લેવું, મુકું સહીએ ॥૧૧॥

ભાવાર્થ

મારે ઇરીયા સુમતી પુરતી નથી હું અંધારામાં
ચાલુ વસ્તુ લેતાં મુકતા જોવું પુણું નહી તેના
શોગંદ નહી ॥૧૧॥

ઢાલ

ચાપ લાઠીના નેમ, મારાથી ચાલે કેમ
ચોપદ હાંકણાએ, જો પગા હટકણાએ ॥૧૨॥
એમ કરતાં જીવ મરાય, જીવ કાયા જુદા થાય
હણવા બુદ્ધિ નહી કરીએ, વિષ્ણુ બુદ્ધિ મરીએ ॥૧૩॥

ભાવાર્થ

ચાપડ લાંકડી મારવાના પચખાણુ મારાથી નીલો
નહી કારણ કે ચાર પગા જનવરો હાંકવા જો પગવાલા
દાસ દાસી પુત્ર પુત્રાદિ કુટુંબને શિક્ષાનું કામ પડે તો
મારવા પીટવામાં હિંસા થઈ જાય તેથી નીલી
શકે નહી ॥૧૨॥ ॥૧૩॥

હણવાને બુદ્ધિ હોય, જીવ ન મારૂં કોય
સ ઉપયોગ કરીએ, એવી વીગત ધરીએ ॥૧૪॥
હિંસાના પચખાણુ, મે કીધા પરીમાણુ
જીવ જીવ કરીએ, કરણજોગ કરીએ ॥૧૫॥

ધન્ય જે લે વેરાગ, જેને સર્વ હીંસાના ત્યાગ
 થાવર તણી એ, અનુકરણ ઘણીએ ॥૧૬॥
 હુ ગૃહસ્થ છું મુનીરાજ, મારે આરંભથી કાજ
 અવ્રત બહુ ઘણીએ, ત્રશ થાવર તણીએ ॥૧૭॥
 ધન ધન સાધુ મુનીરાય, તે સુમતે સુમતે થાય
 જીવે જહાં ભણીએ, નહીં ચુકે અણીએ ॥૧૮॥
 ધીંગ ધીંગ ગૃહસ્થાવાસ, મારે મોટો પડીયો પાશ
 હીંસા થાય ઘણીએ, તેહ નહીં હીત મોભણીએ ॥૧૯॥
 જ્ઞાનાદી અંકુસ દયાય, મનમેં આણી ઠાય
 હીંસા ટાલસ્યુંએ, દયા પાલસ્યુંએ ॥૨૦॥
 ધન ધન સાધુ શુર, જેને લક્ષ્મી કીધા દુર
 એવી રીતે મારા પ્રતેએ, ખાતો નહીં ખતેએ ॥૨૧॥

સાવાર્થ

મારવાની બુદ્ધિ એકરી નિર અપરાધી ત્રસજીવ સ
 ઉપયોગે જીવજીવ જીવ મારૂ નહીં તે ત્રણકરણ ત્રણ જોગથી
 તેના ઉગણપચાસ ભાગા થાય છે તેમાં જે જે ભાંગે ત્યાગ
 કીધા તે પહેલુ અણુવ્રત છે ત્યાગ નથી તે અવ્રત
 આશ્રમ છે છે ॥૧૪॥ ॥૧૫॥

ધન્ય છે જે આદમી ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી વૈરાગ્ય
 લાવી દીક્ષા લે છે ત્રશ થાવર જીવોની દયા પાળે છે
 કેઈપણ જીવની વીરાધના કરતો નથી તે મહા રૂપિયોનો
 જન્મ સફળ છે ॥૧૬॥

હુ ગૃહસ્થા વાસમાં હે મુનીરાજ વસુ છુ મારે
બિઠતા બેસતા સુતા ખાતાપીતા આરંભથી જ કામ છે
ત્રશથાવરની અવ્રત ઘણી છે. ॥૧૭॥

ધન્ય છે સાધુ મુનિરાજ તે પાંચ સુમતિ ગુપ્તિ
પાંચ મહાવ્રત જીવે ત્યાંસુધી પાલે છે જરાપણ ચુકતા
નથી તેઓએ ને ધન્ય છે. ॥૧૮॥

ગૃહસ્થાવાસને ધીકકાર છે અનિલ્ય ગૃહસ્થા વાસમાં
વસી રહ્યો છુ સ્વાર્થીના નાપોપણ સ્વકુટુંબીયો
માટે ત્રશ સ્થાવર જીવોની હિંસા કરવી પડે છે તે મને
દુઃખદાયક છે, ॥૧૯॥

જ્ઞાનાદિક અંકુશથી મન રૂપી હાથી ને ઠેકાણે
લાવી જે દહાડે સર્વથા પ્રકારે હિંસા ટાળીશ તે
દીવસ ધન્ય છે હાલ રૂકત સ્થાવર અને ત્રશ જીવોની
હિંસા મર્યાદા ઉપરાંત ટાળી દયા પાલસ્યુ તે મારે
દેશવ્રત છે આગ્રાર રાખ્યો તે અવ્રતા આશ્રવ છે જહાં
તક બને ત્યાં સુધી દયા પાલીશું ॥૨૦॥

સાધુ મહાત્મા શુરવીર પુરૂષો મોહ પ્રવૃત્તિ તોડી
સર્વપ્રકારની હિંસા છોડી છે તેમ મારાથી થઈ શકતું
નથી ॥૨૧॥

દોહરો

બીજો વ્રત શ્રાવક તણો, કરે જુઠ પરીમાણ
ત્યાગે, ખોટો જાણને, પાલે જીનવર આણ ॥૧॥

જુઠા બોલા માનવી, નહી જેની પરતીત
મનુષ્ય જન્મારો હારીને, નરકમાં થાય ફળત ॥૨॥

ભાવાર્થ

અસત્ય જુઠું બોલવાના મર્યાદ ઉપરાંત ખોટું જાણી
ત્યાગ કરે તે શ્રાવકનું બીજું વ્રત છે આગાર રાખે
રખાવે ભલે જાણે જુઠું બોલે બોલાવે બોલતાને સારૂ
સમજે તે અવ્રત આશ્રવ છે તેનાથી પાપ કર્મનો બંધ
પડે છે માટે અસત્ય બોલવું મહા ખરાબ અને નીચ
કામ છે એમ સમજી શ્રીજીનેશ્વરની આજ્ઞા માફક સત્ય
વચન બોલે ॥૧॥

જુઠું બોલનાર માનસ કદાચ સાચું બોલે તો પણ કેઈ
તેનો ભરોશો કરે નહી મનુષ્ય જન્મ શુભાવી નરકના
દુઃખ સહન કરે છે ॥૨॥ માટે સદગુરૂ કહે છે કે.

ઢાલ

જુઠું તણું પચખાણું, નાનો મોટા જાણું
પચખે મોટકાએ, કેઈ એક છોટકાએ ॥૧॥
છોટી ન બોલુ કેમ, મારે ગ્રહસ્થા વાસથી પ્રેમ
વેપાર સોદા કરૂં એ, મનમાં લોભ ધરૂંએ ॥૨॥
મોટા પાંચ પ્રકાર, લેહના કરૂં પરીહાર
વ્રત કરૂં એવો એ, મારાથી નીલે તેવોએ ॥૩॥
કન્યાલી ગોવાલી જાણું, ત્રીજી ભુમી પીછાણું
થાપણું મોસો કરીએ, ખોટી સાખ ભરીએ ॥૪॥

કન્યાના લેહ અપાર, કરવા સોગંદ વીચાર
 વરશમાં છોટકીએ તેને કહીએ મોટકીએ ॥૫॥
 ઘેલી મુગી હોય, વળી આંખ ન બે હોય
 કાણી ભામણીએ, આંખો ચીપણીએ ॥૬॥
 કેળી કેડાલી નાર, કાને ન સાંભળે લગાર
 કુઠી પાંગલીએ, બોલે બોબડીએ ॥૭॥
 રોગ ઘણા શરીરમાય, જીવવાની આશા નહી કાંચ
 બોલા જવરો, તેજ રોએ, આવે એકાંતરોએ ॥૮॥

ભાવાર્થ

જુઠું બે પ્રકારે છે નાનું ર મોટું જે બોલવાથી
 રાજ્ય હંડે લોક ભાંડે તે બંને બોલવાના ત્યાગ
 કરે છે મોટા જુઠું બોલવાના ત્યાગ કરે ॥૧॥

અહસ્થ કહે નાનું જુઠું વેપારમાં લોભ છે
 માટે બોલવું પડે છે તેનો ત્યાગ કરી શકુ નહી ॥૨॥
 મોટા જુઠના પાંચ પ્રકાર છે તેના મારાથી નિભે તેવા
 ત્યાગ કરે છું. ॥૩॥

૧ કન્યાલી=કન્યા માટે ૨ ગોવાલી-ગાય લેશ
 દૂધવાળા જનવર માટે ૩ ભુમિ-જમીન મકાનની
 પેદાશ માટે ૪ થાપણુમોસો-અનામત ચીજ
 ખાઈ જવી ૫ ખોટી શાક્ષી-જુઠી સાક્ષી ॥૪॥

પાંચ પ્રકારના જુઠું કહ્યા છે કન્યા નાની ઉમરની
 હોય મોટી ઉમરની કહે ઘેલી, મુગી, આધલી, કાણી

માંજરી, આંખચીપણી, કાલી, કેડવાલી, બહેરી, કુઠી,
 પાગલી બોબડી, મહારોગીલી, જીવીતંશા, એકાંતરો, બે
 આંતરો તેજરો તાવ આવતો હોય ક્ષય, રક્તપિત,
 કેડ દુર્ગંધવાલો કુબરી. ઠીંગણો, ખારી, વાકીજોવાવાલી,
 વામની, આંખ બીયામણી, નીચ વંશની, જેની જાત
 જાણતા હોય નહીં જેની કેમ શાખ પુરે નહિ તેવી
 હોય ન હોય તેવી કન્યાઓને સારી માઠી કહેવી
 વીગેરે અસત્ય બોલવુ નહીં જેવી હોય તેવુ બોલવુ કાય
 વશ ઝુઠું બોલવુ પડે ત્યાં ત્યાગ કરવાવાલા કદાપિ ઝુઠું
 બોલતા નથી. ॥૫થી ૧૩॥

ઢાંચ

વળી રોગ છે ખેન, જીવન પામે ચેન
 રક્તપીત તણીએ, દુર્ગંધ અતી ઘણી એ ॥૬॥
 કુબડી ખુધી હોય, ખારી વાકી જોય
 છોટી બાફણીએ, આંખ ભાંમણીએ ॥૧૦॥
 હીણ વંશની હોય, તેની જાત ન જાણે કોય
 આ તો જાય જ્યાંએ, શાખ ન ભરે ત્યાંએ ॥૧૧॥
 રૂપ રોગને ખોડ, વળી વરસ દે તોડ
 અછતો નહીં ભાખણીએ, હોય તેમ ફાખણીએ ॥૧૨॥
 આ બોલનો શ્વામ, આવી પડે કોય કામ
 ઘર મંડાય જ્યાંએ, જુઠું ન બોલુ ત્યાંએ ॥૧૩॥

મરકરી ઠકું કાજ, મારે પચખાણુ નહી મુનીરાજ
 પાલતા દોહીલો એ, નહી મને સોહીલોએ ॥૧૪॥
 ઇત્યાદીક પરીમાણુ, એ ક્ષીધા પચખાણુ
 એમજ પુરૂષ તણીએ, કન્યા પણ ભાખણીએ ॥૧૫॥
 એમજ ગોવાળી જાણુ, દુધ તણે પરમાણુ
 વૈત ન ઉચારણુએ, હોય તેમ દાખણુએ ॥૧૬॥
 ભોમાલી ઘરને હાટ, બોલે વધને ઘાટ
 જમીન વાવવા તણીએ, ઇત્યાદીક ઘણીએ ॥૧૭॥
 કેઈ ધન સોપે આય, હું રાખુ ઘરમાંય
 આવીને માંગે જ્યારે એ, ના નહી કહુ ત્યારે એ ॥૧૮॥
 માંગે ઘણી જો આય, બાપ, ભાઈ ને માય
 પેલો આવી અડે એ, રાજ રોકે જરેએ ॥૧૯॥
 ત્યારે જુઠ બોલવાનો નેમ, રાખુ વ્રતથી પ્રેમ
 ચોખખો પાલશુંએ, દોષ ટાલસુંએ ॥૨૦॥
 માંગે બીજો આય, તો નટ જાવુ મુનીનાય
 સુશ નહી કર્યો એ, લોભે ચીત દીયોએ ॥૨૧॥
 શાખ ભરાવે મોય, જુઠ ન બોલે કોય
 તે પણ મોટકીએ, નહી છોટકીએ ॥૨૨॥
 જો હું બોલુ વાય, ધર પેલાનો જાય
 ભાષા ટાલવીએ, પછી બોલાવીએ ॥૨૩॥
 કરે જુઠાનો ભેદ, ત્યાગે લાવી ઉમેદ
 મનોરથ ત્યારે ફળેએ, જુઠું નાનું ટળેએ ॥૨૪॥

કરણુ જોગ ધારી એમ, કરે ઝુઠનો નેમ
વ્રત કરે એવેએ, પોતે નીલે જેવેએ ॥૨૫॥

ઠઠું મશ્કરી કરતા જુહુ બોલવાના સોગંદ નહી તેના
પ્રમાણુ પ્રમાણે સોગંદ કર્યા છે તેવા પુરૂષ માટે પણ
સમજવા ॥૧૪॥૧૫॥

એમજ ગાય ભેંસ દુધ માટે અનેક તરાહનું જુહુ
દુધ એણુ વ-તુ ન કહેવું જેવું હોય તેવું કહેવું ॥૧૬॥

ભુમ્મલીક એટલેજમીન માટે જુહુ મકાન, દુકાન,
વગેરે માટે અસત્ય બોલે છે ખેતી જમીન વાવવાની
અનેક તરાહનું જુહુ બોલાય છે તેના મર્યાદ ઉપરાંત
ત્યાગ કરે તે શ્રાવક ધર્મ છે ॥૧૭॥

કેઈ વીશ્વાસ કરી ધન સોપે જરૂરીયાત હોય તે
માગે ત્યારે ના કહેવી રાજ્ય રોકે સજા કરે તેવું જુહુ
બોલવું નહી વ્રતપ્રેમથી પાલે ચોખ્ખું પાલસ્યુ દોષ
ટાલસ્યુ ॥૧૮થી૨૧॥

મારી સાક્ષી કેઈ પુરાવે ત્યારે મોટું જુહુ બોલુ
નહી, નાનાનો આગાર રાખ્યો તે પચખખાણુ નહી ॥૨૨॥

જ્યાં હું બોલુ ને ત્યાં બીજાનું ઘર જાય તે લાપા
છોડી પછી બોલવું ॥૨૩॥

શ્રાવક જેટલા પ્રકારના ઝુઠ છે તે સમજી ઉમેદથી
બને તેટલા ત્યાગે, નાની જુઠ ઠઠું મશ્કરીના બને
તેટલા ત્યાગ કરે મનમાં હમેશ સમજે કે જ્યારે સર્વથા
જુહુ બોલવાના ત્યાગ કરીશ તે દહાડો ધન્ય છે કરણુ

જોગ સમજી બને તેટલા જુદું બોલવાના પચખાણું
શ્રાવક કરે તે બીજી વ્રત છે બાકી આગાર છે તે અવ્રત
આશ્રય છે તેનાથી પાપ લાગે છે,

દોહરો

ત્રીજો વ્રત શ્રાવક તણો, કરે અહત્તના ત્યાગ
મનમાં સમતા લાવીને, ચઢતા ભાવ વેરાગ ॥૧॥
આ લોકમાં જશ અતી ઘણું, પરલોકે સુખ થાય
ભાવ સહીત આરાધીયાં, જન્મ મરણ મટ જાય ॥૨॥
ચોરી કરે તે માનવી, ગયો જન્મારો હાર
મનુષ્ય તણો ભવખોયને, નરકમાં ખાવે માર ॥૩॥

ભાવાર્થ

ત્રીજી શ્રાવકનું વ્રત અહત્તનો ત્યાગ એટલે આખ્યા
વગર કંઈ પણ લે નહીં મનમાં સમતા લાવી વેરાગ્ય
ચઢાવે ॥૧॥ આ લોકમાં જશરકીતિ પરલોકમાં સુખ
થાય ભાવ સહિત આરાધના કરે તો જન્મ મરણ જીવ
અનાદિ કાળથી કરે છે તે મટી જાય ॥૨॥ ચોરી જે
આદમી કરે છે જન્મારો હારી જાય છે મનુષ્ય જન્મ
ખોય નરકમાં માર ખાય છે માટે ત્રીજી વ્રત ચોરી
કરવાના યથાશક્તિ પચખાણું કરવા જોઈએ.

ઢાલ

ત્રીજો વ્રત છે એમ, કરે અહત્તનો નેમ .
ન કરે મોટકીએ, વળી છોટકીએ ॥૧॥

- નાની કેમ ત્યાગુ શ્વામ, મારે ઘાશ છાણુનુ કામ
 ઘડી ઘડીમાં કેને કહુ એ, કહાં કહાં આજ્ઞા લગિએ
 નાની ત્યાગે તે ધન, પણ મારૂ નહી મન
 ચિત ચોખ્ખો નહીએ, કર્મ ઘણુ સહીએ ॥૩૧॥
- ખાતર દઈ ગાંઠડી છોડ, લુટ કરી તાલો તોડ
 વસ્તુ મોટી છે એ, ઘણી જાણ્યા પછીએ ॥૪૧॥
- એવા અદત્ત ના ત્યાગ, મે પચખ્યા લાવી વેરાગ
 તે પણ ખીજા તણી એ, નહી ઘર ભણી એ ॥૫૧॥
- મારા કુટુબાદીકમાં માલ, મારે પડે હુવાલ
 ભીડ ઘણી સહીએ, ઘરમાં ધન નહી એ ॥૬૧॥
- ત્યારે તાલો લગિ તોડ, વળી ગાંસડી છોડ
 ખાતર દે ચોરશુંએ, છીનવી લગિ જોરસુએ ॥૭૧॥
- એટલો મને આગાર, તે નરક તણા દાતાર
 રમણી વશ પડ્યોએ, જાંજીરે જડ્યોએ ॥૮૧॥
- રાજા લેવે દંડ, થાય લોકમાં ભંડ
 ચોરી નહી કરએ, એવો વ્રત ધરએ ॥૯૧॥
- એવો વ્રત મુનીરાય, મને દો પચખાય
 જીવુ જ્યા ભણીએ, વ્રત ચોરી તણાએ ॥૧૦૧॥
- ચોરી કરમ ચંડાલ, તેથી પડે હુવાલ
 દુઃખનરક તણાએ, સહે અતી ઘણાએ ॥૧૧૧॥
- ચોરી લેવે પરમાલ, તેમાં પડે હુવાલ
 નરક નીગોદ તણાએ, દુઃખ પડે ઘણાએ ॥૧૨૧॥

પરધન લેવે તાહ, દેવે પેલાને દાહ
 તે નરકના પાહુણ્યે, જાત લજવણ્યે ॥૧૩॥
 આ લોકમાં ઉઠે આવે પાપ, તેા દુઃખ ભોગવે
 આપોઆપ

માર ઘણી પડેએ, કમેતે મરેએ ॥૧૪॥
 તેના કપાય હાથ ને પાય, વળી મુળી દે ચઢાય
 નકટેા ખુચેા કમેએ, વળી માર ઘણી પડેએ ॥૧૫॥

મુવા પછી ચોરની કાય, નાંખે ખાડીને માય
 તહાં કુતરા આયનેએ, બગાડે કાયનેએ ॥૧૬॥

વળી કાગડા મારે ચાંચ, તેની આંખે કાઢે બહાર
 શરીર તે તણુએ, વીપરીત દેખાય ઘણુએ ॥૧૭॥
 તેના જુએ માતને તાત, મનમાં ઘણુ સીધાત
 એને ચોરી કરી બીજા તણીએ,
 લજવ્યા હમ બણીએ ॥૧૮॥

લોક કરે ચોરની વાત, તે સાંભળે માત ને તાત
 બોલે રડતાંએ, નીચેા જોવતાંએ ॥૧૯॥

ચોરીથી દુઃખ અનંત, તેનો કહેતાં ન
 આવે અંત

ચાર ગતી ભટકાવણુએ, તે પાપ ચોરી તણુએ ॥૨૦॥

એમ સાંભળ નરનાર, ચોરી ન કરે લગાર
 જમતા રસ લાવીનેએ, ત્યાગેા જાણીને રે ॥૨૧॥

કોઈ લાવી મન વેરાગ, સર્વ થઈ દે ત્યાગ
કરણ જોગ કરીએ, મન સમતા ધરીએ ॥૨૨॥

કોઈ સોગંદ કરી દે ભાંગ, તેના ઘણા નીકલે શાંગ
મહા પાપી મોટકોએ, કરમ દીધો ધકકોએ ॥૨૩॥

ચોખ્ખા પાલે જે શોશ, તેની પુરી જે મન હોંશ
જશે દેવ લોક મે એ, કોઈ જશે મોક્ષમેએ ॥૨૪॥

ભાવાર્થ

સદગુરુ કરમાવે છે કે અદત્ત લેવાનો ત્યાગ કરે તે
ત્રીજી વ્રત છે ચોરી એ પ્રકારની છે ૧ મોટી ૨
નાની ॥ ૧ ॥

ત્યારે ગ્રહસ્થ કહે મશકદી ઠઠામાં અને મારા સગા
સંબંધીની વગર પુછ્યા લેવાની હરેક જગ્યાએ માલી-
કને પુછ્યા વગર નાની ચીજ વારંવાર પુછ્યા સિવાય
લઉં છું. મારે તેનો ત્યાગ નીલે નહી. નાની ચોરીનો
ત્યાગ કરે તેને ધન્ય છે ભારી કમી હોવાથી નાની
ચોરી છોડતો નથી મોટી ચોરી ખાતર ધાડો પાડી
માલ કાઢી લેવા ગાંસડી છોડી માલ ઉઠાવવો તાલા
તોડી વીગેરે પરાયા ઘરની ચોરી કરવાના ત્યાગ
॥ ૨ ॥ થી ॥ ૫ ॥ ચોરીના મર્યાદ ઉપરાંત પચ-
ખાણમાં આગાર છે મારે ધનની તંગી હોય ને
હુઃખી થાવું તો મારા કુટુંબી સગાસ્નેહી ના
માલ ભીન ફેડી તાલા તોડી, જબરજસ્તીથી લઉં

તેના ત્યાગ નહીં મારે જે આગાર છે તે અવત
 નરક વીગેરેના દુઃખ આપવા વાલી છે પણ સ્ત્રી કુટુંબ
 વશ હોવાથી મોહ જંજીરમાં જકડયો છું જે ચોરી
 કરવાથી રાજ્ય દંડે લોક ભાંડે જવ જીવ તેવી ચોરી
 કર નહીં ॥ ૬ થી ૧૦ ચોરી મહા ખોટું કામ છે તેનાથી
 અનેક દુઃખ પડે છે નરકમાં અનંત દુઃખ પડે છે પારકો
 માલ ચોરવાથી માલીકને ધારકો પડે છે તેનાથી નરક
 નિગોદના દુઃખ પડે છે મનુષ્ય જન્મ ફોગટ જાય છે લજ્જત
 થાય છે ઘણા પાપથી દુઃખ ભોગવવું પડે છે હાથ, પગ
 કપાય રાજ શુભીએ ચઢાવે છે માથું કાપે છે નાક, કાન
 કપાય છે અનેક પ્રકારની વીટંબના થાય છે મરવાથી
 ચોરના શરીરને ખાડીમાં નાંખે છે કુતરા, કાગડા
 વીગેરે અનેક દુર્દશા કરે છે ચોરના માતા-પિતા જોઈ
 ઘણા શરમીદા થાય છે સામે જોઈ શકતા નથી નીચી
 નજર રાખે છે કહે કે હમારા કુળને કલંક
 લગાવ્યું શરમીદા કીધા માટે માટે સદગુરુ
 કરમાવે છે કે ચોરી ઘણા દુઃખ દાયક
 ચાર ગટી સંસારમાં ભ્રમવાનો હેતુ છે તે સાંભળી
 ચોરી નહીં કરવાના સમતા લાવી પચખાણ કરવા
 ॥૧૧ થી ૨૧॥ કેઈ જીવ વેરાગ્ય લાવી ત્રણ કરણ
 ત્રણ જોગથી સમતા લાવી સર્વથા પ્રકારે ચોરી ત્યાગે
 તેને ધન્ય છે કેઈ ભારી કર્મી જીવ ત્યાગ કરી વ્રત
 ભંગ કરે છે તે મહા પાપી છે સંસાર સમુદ્રમાં ડુબે
 છે માટે હે જન્ય જનો ચોતાના યથ શક્તિ લીધેના

પચ્ચખાણુ સારી રીતે પાલવાથી મને સીદ્ધ થાય છે
સુપ્રતી દેવલોક અથવા મોક્ષમાં જાય છે માટે ત્રીજી
વ્રત ગ્રહણ કરે ॥૨૨ થીરજા॥

ચોથું વ્રત

દોહરો

મનુષ્ય તણે ભવ પામીને, જે નર પાલે શીલ ॥૧॥
શીવ રમણી જલદી વરે, કરે મુક્તીમાં લીલ
સાધુ ત્યાગે સર્વથા, ગ્રહચારી પરનાર ॥૨॥
માઠી નજર જીવે નહી, તેનો ખેવો પાર
કેઇક શ્રાવક એહવા, લાવે મન વેરાગ ॥૩॥
લોગ જાણે જેર સારખા, ઘર નારી દે ત્યાગ ॥૩॥

ઢાલ

ચોથો વ્રત એમ જાણુ, અખંભ તણા પચ્ચખાણુ ॥૧॥
દેવાંગના મનુષ્યણીએ, ત્યાગે તીર્થચણીએ
વળી પોતાની નાર, તેહનો કરે વીચાર ॥૨॥
તજે દીનરાતનીએ, પરણી હાથનીએ
પખીયાદીકના નેમ, નર તો પાળે એમ ॥૩॥
મોહણી પરી હરે એ, આત્મા વશ કરે એ
કેઈ સર્વ થકી દે ત્યાગ, આણી મન વેરાગ ॥૪॥
વીષયથી ઉગરે એ, મન સમતા ધરે એ
મારે ઘર નારીથી સ્નેહ, તેને કેમ દેવું છેહ ॥૫॥
આત્મા વશ નહીએ, કર્મ ઘણા સહીએ ॥૫॥

કરૂં દીવસના પયખાણુ, રાત તણા પરમાણુ
 સંતોષ આદરૂં એ, વીષય પરી હરૂંએ ॥૬॥
 પરનારીથી પ્રેમ, મેં કીધા છે નેમ
 સોઠ ડોરા કરીએ, એવી વીગત ધરીએ ॥૭॥
 જે ભોગવે પરનાર, તે ગયા જન્મારો હાર
 નરક માંહી પડે એ, ઢીલ નહીં કરે એ ॥૮॥
 ચોથો વ્રત ઘણો શ્રીકાર, બધા વ્રતોનો સરદાર
 વ્રતનો નાયકો એ, મોક્ષનો દાયકો એ ॥૯॥
 શીલવ્રત છે મોટો રતન, તેહના કરો જતન
 તે આતમ ઉધરે એ, શીવ રમણી વરે એ ॥૧૦॥
 એ વ્રત પાલો નીહોવ, તેને પાશે મોક્ષ
 તેમાં શંકા નહીંએ, શ્રી જીન મુખથી કહીંએ એ ॥૧૧॥
 ચાર જાતના દેવ, કરે બ્રહ્મચારીની શેવ
 વળી માથુ નમાવતા એ, વાંદે ગુણગાવતા એ ॥૧૨॥
 જેણે ચોથો વ્રત દીધો ભાંગ, તેના ઘણા નીકળશે શાંગ
 તે નરક માંહી પડે એ, ઘણું રડ વડે એ ॥૧૩॥
 આ લોક પ્રીટ પ્રીટ હોય, પર લોકે દુર્ગતી જોય
 તેને જન્મ બગાડીયોએ, માનવ ભવ હારીયોએ ॥૧૪॥
 જાતીવંત કુલવંત, તે આત્મા નીત્ય દમંત
 તે વ્રત પાલશે એ, કુળ અજવાળસે એ ॥૧૫॥
 નહીં જાતીવંત કુળવંત, વળી રશ ગૃધ્રી અતંત
 તે વીષયનો વાસીયો એ, વરત વીનાસીયો એ ॥૧૬॥

નીલંજન લજ્જા રહીત, વળી વીષય વીકાર સહીત
 તેને વ્રત ભાંગીયો એ, તે મોટો પાપીયો એ ॥૧૭॥
 બ્રહ્મવ્રતના ભાંગણુદાર, ધીક તેનો જન્મવાર
 તે ન્યાત લજ્જવણુએ, દુર્ગંતીના પાવણુએ ॥૧૮॥
 ઘણા લોકોની માંય, ઉચે સ્વરે બોલ્યો નહી જાય
 આ ખામી મોટી ઘણીએ, વ્રત ભાંગણુ તણીએ ॥૧૯॥
 આ મોટો કર્યો અકાજ, લજ્જાવંતને આવે લાજ
 નીલંજ લાજે નહીએ, સદય ઘણી સહીએ ॥૨૦॥
 આ શીળ ભાંગવાની સોય; કહેવત મટે ન કોય
 આ મોટી મેહણીએ, જીવે ત્યાં ભણીએ ॥૨૧॥
 એ પાપીએ કર્યો અકાજ, હજી ન આવે લાજ
 તોહી બોલે ગાજતોએ, નીલંજ નહી લાજતો એ ॥૨૨॥
 બ્રહ્મવ્રતનો કરે ભંગ, તેનો કદી ન કરે સંગ
 કુકર્મ માંહી મલ્યો એ, કરમ કાઢે કલ્યો એ ॥૨૩॥
 જે સેવે પરનાર, તે ગયા જન્મારો હાર
 લજ્જાવે ન્યાતને એ, પડયા મીથ્યાતમેએ ॥૨૪॥
 પરનારી મા બહેન સમાન, તેનાથી ન કરે માંઠો
 ચીત્ત ચોખ્ખો કીયોએ, બ્રહ્મવ્રત લીયોએ ॥૨૫॥
 કેાઠ છોડ શરમ ને લાજ, તેનાથી કરે અકાજ
 તે નીલંજ નહી લાજીયોએ, મોટો વાજીયોએ ॥૨૬॥

કરમ જોગ જાય ભાંજ, કહેતા આવે લાજ
 કેાઈ લાજે નહીએ, જે શરમી સહીએ ॥૨૭॥
 કેાઈ સીઝાવે મનમાંહી, ખોટો ઠીધો અન્યાય
 પછતાવેા અતી ઘણોએ, ખોટા કામ તણોએ ॥૨૮॥
 જેનો ચોથો વ્રત ગયો ભાંગ, તેનો પુરો અભાગ
 તે નાજો નીલંજોએ, તેમાં નહી મજો એ ॥૨૯॥
 બ્રહ્મવ્રતની નવવાડ, જે પાજે નીરઅતીચાર
 અડગ શેઠો ઘણો એ, મન જોગાં તણો એ ॥૩૦॥
 જેને લોપ દીધી નવ વાડ, તેનો થાય બગાડ
 ખરાખી થાય ઘણીએ, વ્રત ભંગ તણીએ ॥૩૧॥
 વ્રત ભાંગ સેવે પરનાર, તે ગયા જન્મારો દ્વાર
 શ્રીટ શ્રીટ થાય ઘણુએ, કુજશ તે તણોએ ॥૩૨॥
 ચોખે ચીત્ત પાલે શીલ, તે કરે મુકતીમાં લીલ
 રાખેા નીત આશતાએ, પામે સુખ શાસ્વતાએ ॥૩૩॥
 દીન દીન ચઢતે રંગ, પાલેા વ્રત અભંગ
 મન સમતા ધરોએ, શીવ રમાણી વરોએ ॥૩૪॥
 બ્રહ્મવ્રત ને શ્રી જગદીશ, ઓપમાં કહી બત્રીશ
 હશમાં અંગમાં કહીએ, શુર પાલે સહીએ ॥૩૫॥
 કરણ જોગ સુખણ, પચખાણ શુદ્ધ પીછણ
 ચોખે ચી-ત પાલજયોએ, દોષ ટાલજયોએ ॥૩૬॥



શ્રાવક ધર્મ વિચાર

ચોથું વ્રત

દોહરાનો ભાવાર્થ

મનુષ્યનો ભવ પામી શીલ પાલે અથવા મૈથુનના ત્યાગ કરે એ શ્રાવકનું ચોથું વ્રત છે તે પાલવાથી મોક્ષ પામી સિદ્ધિ પદમાં જ્ઞાન દર્શનાદિ ગુણો રૂપી પરમાનંદ ભોગવે છે ॥૧॥ સાધુ સર્વથા ત્રણ કરણ ત્રણ ભોગથી ત્યાગે છે શ્રાવકે પરહારા જરૂર ત્યાગવી ભોધએ પારકી સ્ત્રી ખેાટી નજરથી ભોવે નહી તેનો આત્મા પરમ સુખ પરમાનંદ પદ પામે કેયક શ્રાવક વૈરાગ ભાગ પુણ્ય લાવી ભોગોને ઝડૂર જેવા જાણી પોતાની ઘરની સ્ત્રી ભોડે મૈથુન સેવવાના ત્યાગ કરે છે તે જીવ મહા ભાગ્યવાન વાંછિત ફળ પામે છે. ॥ ૧ થી ૩ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સદ્ગુરુ કરમાવે છે કે હે લબ્યજનો અપ્રહયર્થનો ત્યાગ કરો તે શ્રાવકનું ચોથું વ્રત છે. ઇંદ્રીયોના ભોગો ઝડૂર જેવા જાણી સોનો ત્યાગ કરે અને ઘર સ્ત્રીની હીંવસ રાત્રીની મરજદ યથાશક્તિ કરે દેવાંગના ત્રીજંયની મનુષ્યની પ્રમુખના ત્યાગ કરે તેમાં તીથી પાળી પ્રમુખના શ્રાવકને જરૂર ત્યાગ ભોધયે આત્માને વશ કરી મૈથુન સેવવાના ત્યાગે તેજ ધર્મ છે કેટલાક જીવ વૈરાગ્ય લાવી વિષયને ઝડૂર જેવા સમજી ઘરસ્ત્રી પરસ્ત્રી

જાંને સમતા લાવી ત્યાગે છે તેને ધન્ય છે ॥ ૧ થી ૪ ॥
 ત્યારે ગૃહસ્થ બોલ્યો કે મુનિરાજ આપને ફરમાવ્યા તે
 સત્ય છે હું પણ એમજ જાણું છું પણ ધરતી જોડે
 સ્નેહરાગમાં ફસાયલો છું તેથી તેનો ત્યાગ કરી શકતો
 નથી. આત્મા વશ નથી, દીવસનો ત્યાગ કરું છું રાતનો
 પ્રમાણે પેત મૈથુનના ત્યાગ છે અને પરત્વી સોઈ દોરા
 આકારે સેવવાના ત્યાગ છે પરત્વી સેવન કરવાવાલા
 માણુશ મનુષ્ય જન્મારો હારી નરકમાં જલ્દી જાય
 છે ॥ ૫ થી ૮ ॥

ચોથું વ્રત અત્યંત શ્રેષ્ઠ અને સર્વ વ્રતમાં મુખ્ય
 છે મોક્ષદાયક છે શીયલ વ્રત રતનના જતન કરી અખંડ
 રાખવાથી આત્મોદ્ધાર કરી મુક્તિ રમણી મળે છે આ
 વ્રત શુદ્ધ પાલવાવાલાને મોક્ષ નજીક છે એમ શ્રી જીનેદ્રોએ
 ફરમાવ્યું છે ॥ ૯ થી ૧૧ ॥

ઉક્તાંચ

દેવ દાનવ ગંધવા, જકળ રકળસ કીન્નરા
 વંભયારી નમં સંતિ, દુષ્કંડં જે ઠરંતિ તે ॥૧॥

સાંવાર્થ

દેવતા, દાનવ, ગંધર્વ, યક્ષ, રાક્ષસ, કિન્નર આદી
 બ્રહ્મવ્રત પાલવાવાલાને નમસ્કાર કરે છે કારણ કે મહા
 કઠણ કામ છે. તેથી પાલવાવાલા પુરૂષ પુરૂષોત્તમ છે.

ઠાણનો ભાવાર્થ

જીવનપતિ વ્યાનવ્યંતર, જોતિષી, વૈમાનીક એ
મારે જાતના બ્રહ્મચારીની સેવા ભક્તિ કરે છે માથું
ન માવે છે ગુણગ્રામ કરે છે ને ચોથું વ્રત ભંગ કરે
છે તેને બીજા જન્મમાં બહુવાર મરવું પડે છે નરકના
દુઃખ ભોગવવા પડે છે આ લોકમાં ક્રીટકાર અપજશ
પામે છે પરલોકમાં બહુ દુઃખી થાય છે ॥ ૧૨થી ૧૪ ॥

જે જાતવંત કુલવંત હોય તે પોતાની આત્મા દમે
બ્રહ્મચર્ય પાલે કુળને અજવાળે અને જે જાતીવંત નથી
કુળવંત નથી તે રસગૃહી અને વિષય આશક્ત વસી
ભુત થઈ વિષય રૂપ જાળમાં પડી બ્રહ્મવ્રતનો નાશ કરે
છે તે નિર્લજ્જ વિકાર સેવી વ્રતને તોડી મહાપાપી
થાય છે બ્રહ્મવ્રત ભંગ કરવાવાલાને ધિક્કાર છે જાતી
લજ્જાવાવાલા દુર્ગતિના પરોણા છે તે ઘણા લોકમાં
ઉચ્ચેશ્વરે બોલી શકતા નથી કેમકે બહુ મોટી ખોડ
લાગવાથી લજ્જાવાન થઈ શરમાવવું પડે છે પરંતુ
નિર્લજ્જ તો નિંદાથી લજ્જાતા નથી શીયલવ્રત ભાગ-
વાનો શલ્ય હમેશ ખટકે છે ગમે તેટલો મોટો માણસ
હોય પણ કહેવત તો કહેવાય છે આ જીવન સુધી
મહેણા લોકો મારે છે પાંચ આદમિયોમાં કદાચ બોલે
તો કહે કે જીવો આ પાપીએ ભારી અકાળ કયું ને
હજી જયે શબ્દે બોલે છે મારે બ્રહ્મચર્યવ્રતનો ભંગ કરવો
નહી કરવાવાલાની સંગત કરવાથી તેના કામમાં સામેલ

થવા ય છે ને કર્મ રૂપી કાલમાં ખુદાય છે ॥૧૫થી૨૩॥
 જે માણસ પરાઈ સ્ત્રી સેવે છે તે મનુષ્ય પોતાની
 જાતને લજાવે છે મિત્ર્યા રૂપ કુવામાં પડે છે અને જે
 પારકી સ્ત્રીને મા, બહેન સમજી ખોટી નજર કરતા
 નથી તે ચિન્ત ને સ્વચ્છ કરી બ્રહ્મવૃત્ત અંગીકાર કરે
 છે કેાઈ એવો નિર્લજ્જ હોય કે મા, બહેનથી પણ
 ચુકતો નથી તે દુનીયામાં નઠારો કહેવાય છે કેાઈ એવા
 પણ છે કે પુર્વ સચિત પાપથી કેાઈ વખત એવા થઈ
 જાય તો લોકોના સમુદાયમાં લજ્જીત થાય છે મનમાં
 પછતાવો કરે છે મેં અનર્થ કર્યો અન્યાય કર્યો માટે
 જેના ચોથા વ્રતનો ભંગ થયો તેના પુરા અભાગ્ય છે
 છે કપડા સહિત નાંગો નિલેજ્જ છે કેાઈ મજાહુ નથી
 માટે બ્રહ્મચર્ય નવ વાડ સહિત પાલન કરે દ્રઢ થઈ
 અડગ રહે મનને ચંચલ ન કરે તેની બહીહારી છે
 નવવાડ ભાંગી તેને બહુ બગાડ છે. બ્રહ્મવ્રતના ભંગ
 કરવાથી પારકી સ્ત્રી સેવે છે તે માનસ જન્મ નકામો
 ગુમાવી સંસારમાં નીંદનીય બહુ થાય છે અને તેનો બહુ
 અપજ્જશજ થાય છે ॥૨૪થી ૩૨॥

શીયલવ્રત પાળનાર મોક્ષના સાસ્વત આ-
 ત્મિક સુખોમાં મોજ હરહમેંશ કરે માટે આસ્થા
 પ્રતિતી રાખી દીન દીન ચઢતે પ્રજ્ઞામ મનમાં સમતા
 લાવી અખંભવ્રત પાલો આવ્રતને શ્રી જગદીશ્વર પ્રભુએ
 દશમાં અંગમાં બત્રીસ ઉપમા આપી છે બ્રહ્મવ્રત જે

શુર પુરુષ હોય તે પાળે છે તે જ મોક્ષ ગામી છે માટે
શુદ્ધ પાળે ॥૩૩ થી ૩૬॥

પાંચમું વ્રત

દોહરા

પાંચમો વ્રત ત્યાગે, પરીગ્રહ મુરછા જાણ
તેથી નીરંતર જીવને, પાપ લાગે છે આણ ॥૧॥

એ મોટો પાપ છે પરીગ્રહો, તેથી ગોટા ખાય
સંશય હોય તો જોય લો, તન મનોરથ માંય ॥૨॥

એ અનર્થ જ્ઞાની ભાખીયો, નરક લે જાવે તાણ
યતીમાર્ગનો ભંજણો, નીષેધ કીયો એમ જાણ ॥૩॥

ખેતુ વત્થુ હીરણ્ય સુવર્ણ તણો, ધન ધ્યાન વળી જાણ
દ્વીપદ ને ચોપદ તણો, કુભી ધાતુ તણુ પરમાણ ॥૪॥

ભિલાડી ભુમીકા ખેતુ, વત્થુ હાટ હવેલી જાણ
રૂપા ને સોના તણુ, કરે શક્તી સારૂ પચખાણ ॥૫॥

ધન તે રોકડા નાણુ ગણુત્રી તણો, ધાનની જાત
અનેક

કુભી ધાતુ ઘરવાખરો, તેને ત્યાગે આણુ વીવેક ॥૬॥

સચિત અચિત મીશ્ર દ્રવ્ય છે, આ સધળાનું
કરે પ્રમાણ

મુરછા તે અભંત્યર પરિગ્રહો, તેથી પાપ લાગે
છે આણ ॥૭॥

જારજ પરીગ્રહો નવ જાતનો, મમતા કરી ગ્રહયો
 છે તાણ
 તેથી એને પરીગ્રહો કહ્યો, તેથી પાપ લાગે છે આણ ॥૮૧॥

ઢાલ

પરીગ્રહનું પરીહાર, શ્રાવક કરે વીચાર
 સમતા હૃદયમાં ધર્યો, નવ ભેદે કરે એ ॥૯૧॥
 ખેતુ વત્થુ છે એહ, સોનો રૂપો તેહ
 ધન ધાન દ્વીપદાએ, કુભી ધાતુ ચોપદાએ ॥૯૨॥
 એ નવ વીધ સંજ્યા થાય, તેની વંછા દેવે મીટાય
 તૃણા પરીહારે એ, મન સમતા ધરે એ ॥૯૩॥
 મમતા ખુરી બલાય, ચાર ગતીમાં ભટકાય
 ઘણો રડવડે એ, નહીં ઝક પડે એ ॥૯૪॥
 મનથી કરો વીચાર, એ નરક તણો દાતાર
 એ હને ટાલવો એ, વ્રતને પાલવો એ ॥૯૫॥
 નવ જાતનો પરીગ્રહ તારી, વીચાર કરી મન માહી
 મુછી પરીહારેએ, માર્ગ નહીં મુકતરેએ ॥૯૬॥
 એ મોટે પ્રતીબંધ પાસ, કરે બોધ બીજનો નાશ
 માર્ગ છે કુગતીનો, નહીં એ મુકતીનો એ ॥૯૭॥
 પરીગ્રહ છે મોટો ફંદ, કર્મ તણો છે બંધ
 નરક જાવે સહીએ, તીહાં માર ઘણી કહીએ ॥૯૮॥
 પરીગ્રહ મહા વીકરાલ, મોટો છે માયાજાળ
 તેહમાં ખુટા સહીએ, ધર્મ પામે નહીંએ ॥૯૯॥

કનક કામની હોય, સેવ્યા દુર્ગતી હોય
ફંડ છે મોટકોએ, તેનાથી ખાવે ધકકોએ ॥૧૦॥

કનક કામની હોય, બીજા ને પકડાવે કોય
તેને દૂદમાં નાખ્યો સહીએ, નીકલ શકે નહીએ ॥૧૧॥

પરીગ્રહ દીધા કહે ધર્મ, તે ભુલા અજ્ઞાની ભર્મ
કર્મ ધણુ સહીએ, સમજ પડે નહીએ ॥૧૨॥

આ પરીગ્રહ તણા દલાલ, તેના પણ થશે હવાલ
દુઃખનરક તણાએ, સહસી અતી ધણાએ ॥૧૩॥

એ રાખ્યા લાગે કર્મ, રખાવ્યા પણ નહી ધર્મ
ત્રણે કરણ સરખા એ, કરજો પારખા એ ॥૧૪॥

એ પરીગ્રહના દાતાર, તેના સાવજ જોગ વેપાર
માગે એ નહી મોક્ષનોએ, છાંદો આ લોકનોએ ॥૧૫॥

અશણુદીક ચારે આહાર, શ્રાવક ને પરીગ્રહ
મજાર

તે ખાવે ખવાવે સહીએ, તેમાં ધર્મ નહીએ ॥૧૬॥

શ્રાવક તે માંહો માંહી, દેવે લેવે છે તાંહી
તે સધલો છે પરીગ્રહોએ, તેમાં શંકા નહી ધરોએ ॥૧૭॥

સચિત અચિત મીશ્રદ્રવ્ય, તેમાં આગે પાછે સર્વ
એ સધળો પરીગ્રહોએ, તે મમતાં માંહી ખરોએ ॥૧૮॥

સચિત અચિત બધાહી તાહી, ગૃહસ્થને
પરીગ્રહ માંહી

કહ્યો ઊવાઈ ઉપાંગ મેએ, વળી સુગડાંગ મેએ ॥૧૯॥

તેનો શ્રાવક કીધો પ્રમાણ, ત્યાગ્યો તે વ્રત પીછાણ
 બાકી અવ્રત મે રાખીયોએ, સુત્ર છે સાખીયોએ ॥૨૦॥
 પરીચડ દીધો ધર્મ હેત, તેની આજ્ઞા હેત
 કહી કહીને દેવરાવતાએ, એવો ધર્મ કરાવતાએ ॥૨૧॥
 આધનથી મોક્ષ ન હોય, ધર્મ ધુરા ચાલે નહી કેય
 ભવ ભટકાવણોએ, દુર્ગતી પહોચાવણોએ ॥૨૨॥
 ધનથી ધર્મ ન થાય, ત્રણ કાલની માંય
 સાચો કરીને જાણુજોએ, શંકા નહી આણુજોએ ॥૨૩॥
 આ પરીચડ માંહી રકત, તેને આવે નહી સમ્યક્ત
 મુર્છા તેમાં સહીએ, સમજ પડે નહીએ ॥૨૪॥
 જેને પરીચડાની પરતીત, તે તો થશે ઘણુ દુજીત
 નરકા જાવશેએ, માર આવશેએ ॥૨૫॥
 એથી વધે સંસાર, જાવે નીગોદ મઝાર
 ઘણુ રડ વડે એ, જક નહી પડે એ ॥૨૬॥
 સચિત અચિત દ્રવ્ય તાંહી, મૃદુસ્થ ને અવ્રત માંહી
 તેનો ત્યાગ કર્યો નહીએ, તેનો પાપ લાગે સહીએ ॥૨૭॥
 ત્રણે કરણે લાગે પાપ, તેથી દુઃખ ભોગવે આપ
 ત્યાગ્યા વ્રત થશે એ, ત્યારે થશે ખુશીએ ॥૨૮॥
 કરણુજોગ ઘાલીને જાણુ, કરીએ શુદ્ધ પચખાણુ
 ચોખે ચીત્ત પાલજોએ, દોષ સધળા ટાલજોએ ॥૨૯॥

પાંચમું વ્રત

દોહરાનું ભાવાર્થ

સદ્ગુરુ કરમાવે છે કે શ્રાવક પરિચડની મર્યાદા

ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે પાંચમું વ્રત છે. ૧ સચિત ૨ અચિત ૩ મીશ્ર ત્રણ જાતના દ્રવ્ય ઉપર મુછાં તે પરિશ્રહ છે જેમાં જીવને નિરંતર પાપ લાગે છે પરિશ્રહ રાખવો એ મોટું પાપ છે ચાર ગતિ સંસાર સમુદ્રમાં જીવ અનાદિ કાળથી રખડી રહ્યો છે. શ્રાવકના ત્રણ મનોરથમાં પરિશ્રહને મહા અનર્થનો મુળ અને અત્યંત દુઃખદાઈ કહ્યો છે- પરિશ્રહમાં ખુટી રહેલો જીવ નરકમાં જાય છે સાધુ માર્ગનો નાશ કરવાવાલા પરિશ્રહનો નિષેધ જ્ઞાનીઓએ કર્યો છે તે પરિશ્રહ નવ પ્રકારનો છે. ૧ ખેત્ર=ઉઘાડી ભુમી ૨ વત્થુ=ઢાંકેલી જમીન મકાન હવેલી વીગેરે ૩ હીરણુ=ચાંદી ૪ સુવર્ણુ=સોનું ૫ ધન=રૂપીયા પૈસા ૬ ધાન=અનાજ દીપદ=એ પગા દાસ દાસી ચોપદ= ચાર પગા જનાવર ગાય ભેંસ હાથી ઘોડા ઉટ વીગેરે ૮ કુભી ધાતુ=તાંબા પીત્તળ કાંસા લોઢા વીગેરે ધાતુના વાસણ એ નવ પ્રકારનો બહાર પરિશ્રહ છે તેના મુછાં રાખે તે અભ્યાંતર પરિશ્રહ છે તે બહારના અને અભ્યાંતર પરિશ્રહથી જીવને પાપ લાગે છે માટે શ્રાવક યથાશક્તિ મર્યાદા ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે પાંચમું વ્રત છે આગાર રાખ્યો તે અવ્રત છે ॥ ૧ થી ૮ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સદ્ગુરુ કરમાવે છે કે હે ભવ્ય જનો ખેતુ વત્થુ વીગેરે નવ જાતનો પરિશ્રહ મહા દુઃખદાઈ છે બોધ બીજનો નાશ કરી દુઃખનો દેવાવાલો છે તેનાથી મોટી

જાળ પ્રતિબંધ કોઈ નથી એની અભિલાષાથી અશુભ ક્રમં બંધાય છે. પરિશ્રદ્ધ રાખવાવાળા રખાવવાળા ને રાખે તેને ભલો જાણવાવાલાને મહાપાપ લાગે છે. માટે મમતા કરો નહી, તે મોટી માયાજાળ ફંદ છે. તેમાં લિપ્ત રહે તેનાથી ધર્મ થતો નથી. કનક કામની એ બંન્ને સેવવાથી સેવરાવવાથી સેવે તેને અનુમોદવાથી દુર્ગંતી જવાય છે પણ કેટલા એક અવિવેકી માણસે પરિશ્રદ્ધ આપવામાં અપાવવામાં ભલો જાણવામાં ધર્મ સમજે છે તેઓ અજ્ઞાનવશ ભરમમાં પડી પાંચમે આશ્રવદ્વાર પરિશ્રદ્ધ સેવરાવવામાં, સેવવામાં ને ભલો વામાં જીન દ્વિત ધર્મ પરૂપે છે વીચારતાનથી કે પરિશ્રદ્ધ રાખવો રખાવવો ભલો જાણવો આશ્રવદ્વાર છે જેનાથી અશુભ ક્રમં લાગે છે, બીજાને આપી રખાવવામાં અને રાખે તેને અનુમોદવામાં ધર્મ નથી રાખવું પહેલે કરણ, રખાવવું બીજે કરણ, અને રાખે તેને અનુમોદવું ત્રીજે કરણ છે પહેલા કરણમાં પાપ છે તો બીજા ને ત્રીજા કરણમાં પાપ છે. બુદ્ધીવાનો એ કરણ જોગ સમજવા જોઈએ. યથશક્તિ પરિશ્રદ્ધના ત્યાગ કરવા જોઈએ આગાર રાખ્યો તે અવ્રત સેવવા બીજાને આપ્યો તે અવ્રત સેવરાવવો અને શેવે તેને અનુમોદવો એ સાવધજોગ વેપાર છે. સામાયક પોષામાં કરાતા નથી દેવું દેવરાવવું બહુ જાણવું સંસારનો ઉપકાર લોઠીક માર્ગનો ઉપકાર છે મોક્ષ માર્ગનો નથી. ॥ ૧ થી ૧૫ ॥ આહાર પાણી વીગેરે ચાર પ્રકારના આહાર શ્રાવકની

પાસે છે. તે પરિશ્રદ્ધમાં છે. પોતે ખાય ખીજાને ખવરાવે અને ખાય તેનો ભલો જાણે. તેમાં ધર્મ નથી તથા સચિત અચિત, મીશ્ર દ્રવ્ય જે શ્રદ્ધસ્થ પાશે છે તે પરિશ્રદ્ધમાં છે મતલબને માટે જે જે આગાર રાખ્યો છે તે અવ્રતમાં છે. ઉવવાઈ અને સુયગડા અંગ સુત્રમાં ખુલાશે પાઠ છે ત્યાગ કયો તે વ્રત અને જે દ્રવ્યનો ત્યાગ કીધો નહી તે અવ્રત છે કેાઈપણ કારણસર પરિશ્રદ્ધ આપવો, અપાવવો ભલો જાણવો આશ્રવ છે જેથી પાપ કર્મ લાગે છે કેમકે ધન અનર્થનો મુળ છે. ધનથી ધર્મ થાય તો ભગવાને ધન ત્યાગ કરવાનો કહ્યો છે જેટલો બને તેટલો વધારે ધન ઉપાર્જન કરે કેમકે જેટલો વધારે ધન હોય તેટલો વધારે ધર્મ કરી શકે ધનવાન તપ સંયમ કીધા વગર ધનથી મોક્ષે જાય નિર્ધન કદાપી મોક્ષ જાય નહી પણ ત્રણ કાળમાં ધનથી ધર્મ થાય નહી પરિશ્રદ્ધ ત્યાગ કરવાથી કરાવવાથી અનુમોદન કરવાથી ધર્મ છે. પરિશ્રદ્ધમાં ખુટયા રહેવા-વાલાને સમજાતો લાભ થાય નહી સમજતો અભાવથી મોક્ષમાં કદાપિ જાય નહી સંસાર વધે છે પાપ કર્મ ઉપાર્જન કરી નરક નિગોદાદિકમાં જઈને અનંતા દુઃખ જીવ ભોગવે છે સારી દેવોએ જૈન શાસ્ત્રોમાં કરમાવ્યું છે ને સદ્ગુરુ કહે છે કે હે ભવ્ય જીવો આ પરિશ્રદ્ધ મહાદુઃખહાઈ જાનીકરણ જોગ સમજી યથાશક્તિ ત્યાગ કરો અને અખંડ વૃત પાળો કહ્યું છે કે ॥ ૧ થી ૨૬

કરે સમદ્રષ્ટિ જીવડો, ઘર કુટુંબ પ્રતિપાળ
અંતરથી જીદો રહે, જેમ ધાવ ખીલાવે બાળ

ભાવાર્થ

સમદ્રષ્ટી જીવ ઘર કુટુંબ સગા સંબંધી દોસ્ત
ભાઈબંધ વીગેરેની પ્રતી પાળના પોષણ કરે છે પણ
અંતરંગથી જીદો રહે છે જેવી રીતે ધાવ માતા બાળ-
કને ખવરાવે સાર સંભાળ બહુ કરે પણ જાણે કે આ
બાળક મારું નથી તેમ સમદ્રષ્ટી જાણે કે આ બધા
સ્વાર્થના સગા છે. મારા આત્માનું કેાઈ નથી.

છકુ દીશીમર્યાદ વ્રત દોહરા

પાંચ આશુવ્રત ધારતાં, બાંધી મોટી પાલ
નાનાની અવ્રત રહી, તે પાપ આવે દગચાલ ॥૧॥
તે અવ્રતને મેટવા બણી, પહીલો! ગુણવ્રત દેખ
દીશી મળેદા કરીને, ટાળે પાપ વીશેષ ॥૨॥
માંહેલી અવ્રત મેટવા, બીજો ગુણ વ્રતધાર
દ્રવ્યાદીક ત્યાગ કરે, ભોગાદીક પરીહાર ॥૩॥
જે દ્રવ્યાદીક રાખીયા, જેહની અવ્રત જાણ
અર્થ દંડ છુટે નહિ અનર્થ દંડ પચખાણ ॥૪॥
છઠો વૃત શ્રાવક તણો, કરે દીશાનું પ્રમાણ
હોંસાદીક ત્યાં છ દીશાતણા, મનમે સમતા-

આણ ॥૫॥

ઢાલ

ઇજ્જપુર કંબલ કેાઈ ન લેશી, શ્રીર ચાલ્યા પાછા
 પરદેશી એ પરદેશી
 ઊંચી નીચી દીશા ગાઉ બે ચાર, તે બાહર
 સાવધ પરીહાર
 ત્રીશી દીશી પાંચસેહ પ્રમાણુ, એ વીધ દીસી
 તણો પચખાણુ ॥૧॥

પૃથ્વી કાયાદીક જીવ ન મારે, નાના જુઠ તણો
 પરીહાર
 ચોરી નહી કરે મૈથુન ટાળે, ધનથી મમતા પાછી
 વાળે ॥૨॥

અંદર બેઠા બાહર લેવો દેવો, તેના ત્યાગ કરે
 સ્વ મેવો
 બાહરની વસ્તુ માંહી મંગાવે નાંહી, માંહેલી વસ્તુ
 બહાર દેવે નાંહી ॥૩॥

જગન્ય તો એક આશ્રવ ત્યાગે, ઊત્કણ્ડા આશ્રવ
 ત્યાગે પાંચેહી
 એક કરણુ ત્રણુ જોગથી જાણુ, બહારના આશ્રવના
 કરે પચખાણુ ॥૪॥

કેાઈ બે કરણુ ત્રણુ જોગથી તાઈ, ત્યાગ કરી
 અદત્ત દે મીટાઈ

કેાઈ ત્રણુ કરણુ ત્રણુ જોગથી જાણુ, પાંચ આશ્રવના
 કરે પચખાણુ ॥૫॥

બાહુરના આશ્રવ ઠીધા ત્યાગ, અવ્રત છોડી છે
લાવી વેરાગ
ક્ષેત્ર થકી સર્વ ક્ષેત્રમેં જાણુ, કાલ થકી જાવ
જીવ પચખાણુ ॥૬॥

કેાઈ દેવાદીક તેને નાંખે ખાર, તે પણુ નહી
સૈવે આશ્રવદ્વાર
કેાઈ કબૂટ પડયા રાખે છે આગાર, પોતાની
કચાઈ જાણુ તે વાર ॥૭॥

કેાઈ મંત્રી દેવાદીકને જોલાવે, તે પાસે આપનો
કામ કરાવે
તે પણુ છઠાવ્રત લીધો તે વાર, એટલો પહેલા
રાખ્યો આગાર ॥૮॥

ઈત્યાદીક રાખે આગાર અનેક, આગાર વગર
કરે નહી એક
આગાર રાખ્યા અવ્રત પાપ લાગે, વગર આગાર
કર્યા વ્રત ભાંગે ॥૯॥

છઠા વ્રતનો જહુ વીસ્તાર, તે કહેતા નહી
આવે પાર

આ સંક્ષેપ કહ્યો વીસ્તાર, યુધીવંત જાણી લે
અનુસાર ॥૧૦॥

છઠા વ્રતમાં એહવા પચખાણુ, માંહી ઘણા
દ્રવ્યાદીક જાણુ

તેની અમત ટાલવા કાજ, સાતમુ વ્રત કહ્યું
જનરાજ ॥૧૧॥

છઠું વ્રત

દોહરાનો ભાવાર્થ

ઉપરના પાંચ અણુવ્રત શ્રાવક લે છે તેમાં ઘણી
સ્થુલ અમત મટાડે છે પણ તે ઉપરાંત જે આગાર
અમત રહે છે તેથી પાપ હંમેશ લાગે છે ॥૧॥ માટે
મણુ ગુણુ વ્રત પાંચ અણુવ્રતને ગુણુ લાયક છે ગુણુવ્રત
દિશિમયાદ બીજો ગુણુવ્રત ઉપલોગ પરિલોગ ત્યાદ
અને ત્રીજો ગુણુવ્રત અનર્થદંડ ત્યાગ જે જેમાં પહેલો
ગુણુવ્રત પુર્વાદિશિ મયાદ કહે છે. અર્થાત ઉચી નીચી
વગેરે સર્વે દશ દીશાની મયાદ ઉપરાંત હિંસાદિક સાવધ
કાર્ય કરવાના મનમાં સમતા લાવી ત્યાગ કરે તે શ્રાવકનું
છઠું દિશિ વ્રત છે, આગાર છે તે અમત આશ્રવ પાપ
કમ લાગે છે ॥૧॥ થી પા

ઢાલનો ભાવાર્થ

છઠું શ્રાવકના વ્રતમાં દશ દિશાનું પ્રમાણુ કરે બીચી
નીચી દશે દિશાના યથાશક્તિ બેચાર ગાંઠિ ઉપરાંત
ત્યાગ કરે અને તીચી એટલે પુર્વ પશ્ચિમ ઉત્તર દક્ષિણ
અને ચારે ખુણામાં પાંચસો અથવા એછા વ્રતા ગાંઠિ
ઉપરાંત યથાશક્તિ ત્યાગ કરે કદાચ પ્રમાણુ ઉપરાંત
જવાનું કામ પડે ત્યાં પૃથ્વી આદી છ કાયા મારવક

નાનુમોટું ઝુંકું બોલવાના, ચોરી કરવાના, મૈથુન
 સેવવાના, પરિગૃહ રાખવાના ત્યાગ કરે જે દિશામાં
 જવા આવવાનો આગાર તે જગ્યાએ બહારની વસ્તુ
 અંદર મંગાવે નહીં અંદરની વસ્તુ બહાર મોકલે નહિ
 યથા શક્તિ પ્રમાણુ કરે જઘન્ય એક આશ્રવ ઊત્કૃષ્ટ
 પાંચ આશ્રવ બને તેટલા ત્યાગ કરે કેટલાક શ્રાવક
 એમ કહે છે કે એક કરણ ત્રણ જોગથી ત્યાગ કરે છે
 કેટલાએક બે કરણ ત્રણ જોગથી દિશાના પ્રમાણુ કરે
 તેની બહારની વસ્તુ મંગાવવાના અથવા તે ઉપરાંત
 જઘ આશ્રવ સેવવાના ત્યાગ કીધા છે તેઓએ વેરાગથી
 અમત છોડી છે એ ત્યાગ ક્ષેત્ર થકી સર્વક્ષેત્રમાં કાળ
 થકી જાવ જીવ સુધી અર્થાત છઠામતના ત્યાગ થોડા
 કાળના થઈ શકતા નથી કદાચ એવા ત્યાગવાલાને કોઈ
 દેવતા બહાર નાંખી દે તો ત્યાં પાંચ આશ્રવ દ્વાર સેવે
 નહી કેમકે તેને ત્યાગ છે કોઈ કષ્ટ પડે આગાર રાખે
 છે આશ્રવ મંત્રી દેવતા બોલે તે વચ્ચે કામ કરે છે
 કરાવે છે કરતાને ભણુ જાણુ છે તે પહેલા આગાર
 રાખ્યો હોય તેમ કરે છે આગાર અમત રાખવો તે
 પોતાની ઢીલાઈ છે તેમાં અમતનું પાપ લાગે છે પણ
 ત્યાગ ભાગતો નથી માટે આગાર સિવાયનું કામ કરે
 નહી શ્રાવક છઠા મતને નિર્દોષ પાળે આલોક પરલોકમાં
 સુખ પામે છઠા મતનો ઘણો વિસ્તાર છે અહીયા સંક્ષેપમાં
 કહ્યો છે બુધ્ધીવંત વિચારે.

સાતમું વ્રત

દોહરા

સાતમુ વ્રત શ્રાવક તાણુ, તેમાં ઉપલોગ પરી
લોગના ત્યાગ
ગંભીરી વસ્તુ ત્યાગે તેહને, આવે છે અધીક
વેરાગ ॥૧॥

લોગ આવે એક વારમાં, તે કહીએ ઉપલોગ
વારંવાર લોગ આવે જીવને, તેને કહ્યો છે
પરીલોગ ॥૨॥

ઉપલોગ પરીલોગની, અમત કહી ભગવાન
તેનો ત્યાગ કરે સતગુરુ કને. તે સાતમુ વ્રત
પ્રધાન ॥૩॥

ઉપલોગ પરીલોગ કામ છે, તે લોગ મહા
દુઃખ ખાન
કીમ્પાક કુળની દીધી ઓપમા, ભગવંત શ્રી
વધંમાન ॥૪॥

ઢાલ

આ પુર કામળ કેાઈ ન લેશી, પાછા ચાલ્યા
પ્રીર પરદેશી (એ દેશી)

અંગોછા ૧ દાતણુ ૨ કુળ ૩ અભીગન ૪

ઉવટણ પીઠી ૫ ને મંજણ ૬ વસ ૭ વીલેપન
૮ પુપ્પ ૯ આંબરણ ૧૦ ધુપખેવણ ૧૧ પીવણ
૧૨ ને ભખખન ૧૩ ॥૧॥

ઊદન ૧૪ સુપ ૧૫ વીગય ૧૬ શાક ૧૭ વીમાસ
મહુર ૧૮ હમણ ૧૯ પાણી ૨૦ મુખવાશ ૨૧
વાહન ૨૨ સયન ૨૩ પન્ની ૨૪ સચિત ૨૫
દ્રવ્ય ૨૬ સંખ્યા કરી ત્યાગે એકચીત ॥૨॥

એ છવીશ બોલ તણું પ્રમાણ, ધન્ય ત્યાગે તે
સમતા આણ
નામ લેઈ ખુલાસો કર દીજે, કરણજોગ સહીત
મત ઠીજે ॥૩॥

એ છવીસ બોલ ભોગવીયા સંતાપ, ભોગવાયા
પણ લાગે પાપ
અનુભોદયા ધર્મ કયાથી હોય, ત્રણ કરણ સરીખા
જોય ॥૪॥

મુખને દીલ વાત ન જોસે, ન્યાય છોડી ઝઘડામે
પેસે
સુશુર છંડી કુશુરથી પરચા, ભારી થાય કરે
બિંધી ચરચા ॥૫॥

મત અમત કહ્યો જીન ન્યારી, સમજે નહી
તેના કર્મ ભારી

મુઠમતી નવ તત્વ ન જાણે, લીધી ટેક છોડે
નહી તાણે ॥૬૧॥

છન્વીશ બોલ તણા આગાર, તે તો અવત
આશ્રવદ્વાર
ત્યાંયે કંઈ ઉપભોગ પરીભોગ, તેને ભોગવે તે
તો સાવધ ભોગ ॥૭૧॥

તેનો ત્યાગ કરે મન સમતા આણુ, શક્તી
મુજબ કરે પચખાણુ
એક કરણુ ત્રણુ ભોગથી ત્યાગે, તહારે પોતે
ભોગવવાનો પાપ ન લાગે ॥૮૧॥

એ કરણુ ત્રણુ ભોગથી પચખાણુ, તેને છઃભાગાનો
પાપ ટાલ્યો જાણુ
તે તો પોતે પણ ભોગવે નહી કાય, બીજાને પણ
ભોગવાવે નહી તાય ॥૯૧॥

ત્રણુ કરણુ ત્રણુ ભોગથી ત્યાગે, તેને નવ ભાગાનો
પાપ ન લાગે
ભોગવે નહી ભોગવાવે નહી, ભોગવવાવાલાને
વખાણુ નહી ॥૧૦૧॥

જે જે શેરી છુટી રહી તાંહી, તેથી પાપ કમ
લાગે છે આઈ
જે શેરી રાહી તે સંવર દ્વાર, તેથી પાપ ન
લાગે લખાર ॥૧૧૧॥

છુટી શેરીમાં શ્રાવક ખાય ખવડાવે, ખાતાને
 પણ છુટી શેરીમાં શરાવે
 અંધ શેરીમાં ખાવે ખવડાવે નહી, અનુમોહના
 પણ ન કરે કાંઈ ॥૧૨॥

શ્રાવક માંહોમાંહી છ કાય ખવડાવે, વળી છ
 કાય મારીને જમાડે
 એ અમત સાવધ જોગ વેપાર, તે માંહી ધર્મ
 નહી લગાર ॥૧૩॥

શ્રાવકને માંહોમાંહી છ કાય ખવડાવે, વળી છ
 કાય મારીને જમાડે
 તે માંહી ધર્મ મીથ્યાત્વી જાણે, કર્મ તણે વશ
 ઊંધી તાણે ॥૧૪॥

મત આશ્રી શ્રાવકને કહ્યો છે ધર્મી, અમત આશ્રી
 કહ્યો અધર્મી
 તેથી શ્રાવકને ધર્માધર્મી જાણે, પન્નવણા
 ભગવતીથી જોઈ પીછાણે ॥૧૫॥

શ્રાવકનું ખાવું પીવું ને ગેહણું, માંહોમાંહી
 લેવું ને દેવું
 એ ત્રણે કરણ અમતમાં ધાલ્યા, ઉવાઈ, મુગડાંગ
 મેં ચાલ્યા ॥૧૬॥

શબ્દ રૂપ રસ ગંધ સ્પર્શ, રાખ્યા છે તેની
 લાગી રહી આશા

એ છે ઉપલોગ પરીલોગ, તેના મળે છે વીવીધ
સંયોગ ॥૧૭॥

રાખ્યા છે તેની અવ્રત જાણે, તેનો સમય
સમય પાપ લાગે આણે
તેને ત્યાગ્યા થશે સંવર સુખદાય, તેને અવ્રતનો
પાપ મિટ જાય ॥૧૮॥

ઉપલોગ પરિલોગ ભોગવે છે જાણી, તેથી પાપ
લાગે છે આણી
ભોગવાવ્યાથી બીજે કરણપાપ, તેથી થાય બહુ
સંતાપ ॥૧૯॥

અનુભોદે તે સરાવે જાણુ, તેથી પણ પાપ લાગે
છે આણુ
શ્રાવકના ઉપલોગ પરિલોગ, એ ત્રણે કરણ
સાવધ ભોગ ॥૨૦॥

જગન્ય મધમમ ઉત્કષ્ટા જન, શ્રાવક ગુણ રતનાની
ખાણુ
તેનું ખાવું પીવું અવ્રતમાં જાણે, તેને રૂડી રીતે
પીછાણે ॥૨૧॥

જગન્ય ભાવકને અવ્રત ધણેરી, ઉત્કષ્ટા શ્રાવકને
અવ્રત થોડેરી
પણુ તે અવ્રત આશ્રવ પાપનો નાલો, તેથી પાપ
આવે દગચાલો ॥૨૨॥

શ્રાવક તપ કરે લાવી હુલાસ, ઉપવાસ છઠ
કરે છમાસ
સાવધ જોગ રૂંધ્યાં સંવર થાય રૂઠો, તપથી
કર્મ કરે ચક્રચુરો ॥૨૩॥

તપ પુરો થયા પછી અત્રત આગાર, ખાવો
પીવો તે સાવધ જોગ વેપાર
તેથી કર્મ લાગે છે આપ, તે પાપ થશે જીવને
દુઃખદાય ॥૨૪॥

પારણ કરે તે પહેલે કરણ જાણો, કરાવે તે
બીજે કરણે પીછાણો
ચરાવણવાલો છે ત્રીજે કરણે, આ ત્રણેનો ખુદીવંત
નીરણો ॥૨૫॥

પહેલે કરણ તો પાપ બંધાવે, તો બીજે કરણ
ધર્મ કહાંથી થાવે
ત્રીજે કરણ ધર્મ નહી લગાર, આ ત્રણેના સાવધ
જોગ વેપાર ॥૨૬॥

સાવધ જોગથી લાગે છે પાપ, તેથી જીન આજ્ઞા
ન દે આપ
જો શ્રાવકને જમાડયા ધર્મ થતા, તો અરીહંત
ભગવંત આજ્ઞા દેતાં ॥૨૭॥

કેઈ કહે શ્રાવકને જમાડયા ધર્મ, તે ભુલી ગયા
અજ્ઞાની ભર્મ

ચોતે જમ્યા લાગે પાપ કમ', તો ખીજને
જમાડયા કેમ ઘશે ધર્મ ॥૨૮॥

કેાઈ કહે લાડુ ખવાડયા ધર્મ', તે તપ કરે
તેથી મારા કટશે કમ'

તેથી હુ ખીજને લાડુ ખવડાવા, લાડવા માટે

અપવાશ કરાવા ॥૨૯॥

પછી તે કરશે તે તેને હોય, પણ લાડવા ખવડાવ્યા
ધર્મ ન હોય

લાડવા ખવડાવ્યા તો એકાંત પાપ, શ્રી જીન

મુખસે કહ્યો છે આપ ॥૩૦॥

શ્રાવકને લાડવા ખવડાવ્યા ધર્મ જો હોય, તો

એહવો ધર્મ કરે હરકોય

મોટા મોટા શ્રાવક હતા ધનવંત, એમ લાડવા

ખવડાવી ધર્મ કરંત ॥૩૧॥

મોટા મોટા સેનાપતિ તાહી, તેને હતી ધર્મની

ચાંહી

ખવાડયા ધર્મ હોય તો આઘો નહી કાઢતા,

લાડુ ખવડાવી કામ સરાણે ચાઢતા ॥૩૨॥

જો શ્રાવકને લાડવા ખવાડયા ધર્મ', ખવાવણુ

વાલાના કટ જાય કમ'

તો ચક્રવર્તી વાસુદેવ જલદેવ, તે તો ધર્મ કરતા

સ્વમેવ ॥૩૩॥

લાડવા ખવડાવ્યા થાય જો ધર્મ, શ્રાવકને લાડવા
ખવડાવ્યા કટ જાયે કર્મ
તો ચાર જાતના દેવ સ્વમેવ, એવા ધર્મ કરે
તતખેવ ॥૩૪॥

એહવા ધર્મથી શીવ મુખ હોય, તો દેવતા
આધો કાઢતા નહી કાઠ
એહવો ધર્મ કરી પુરતા મનખંત, દેવભવથી
પાધરા મોક્ષ પહોચંત ॥૩૫॥

પણ લાડવા ખવાડ્યા ધર્મ છે નહી, ખાવો ખવડાવો
અમત માંહી
તે માંહે ધર્મ કહે તે ભોળા, તેને મોહ કર્મના
છે ઝંકોળા ॥૩૬॥

લાડુ ખવાડ્યા ધર્મ નહી લાઈ, આ તો ખુલ્લી
દેખાઈ વીકલાઈ
આતો લોભપણે જીભ્યાનો સ્વાદ, પણ ભારી
કર્મો માંડ્યો છે વાદ ॥૩૭॥

ખાવું ખવડાવવું ત્યાગે સોય, ત્યારે સાતમું
વ્રત શ્રાવકને હોય
ત્યારે રોકાશે તે આવતા કર્મ, તેહીજ ઉજલો
સંવર ધર્મ ॥૩૮॥

ત્રણે કરણ જુદા જુદા ઠીજે, ત્યાગ અને આગાર
ઓળખી જે
અમતમાં પાપ જાણી છોડી જે, વ્રતમાં ધર્મ
જાણી વ્રત લીજે ॥૩૯॥

માનવ ભવનો લાવો લીજે, દાન સુપાત્ર નીશ્ચય
 દીજે, ધર્મનુ કામ જલદી દીજે, સત પુરુષોની
 સેવા વંછીત સીજે ॥૪૦॥

પંદર કર્મદાન

દોહરા

ઉપલોગ પરીલોગનું, સાતમું વ્રત પ્રધાન
 તે માંહી ઉપદેશીયા, પંદરે કર્મદાન ॥૧॥

ઢાળ

ઘટ કરનારા શોનાર કંસારા, ભાડભુજ, કુંભાર
 લુહાર એ કર્મ કરીને પેટ ભરીજે, તેહ અંગાલીક
 કર્મ કહીજે ॥૧॥

વેચે શાક ભાજી કંદમુળ, બીજાદીક ધાન તંદુલ
 વેચે કુલાદીક સર્વ વનરાઈ, તે વણુ કર્મ કહીજે
 રે ભાઈ ॥૨॥

વેચે ગારાદીક રથ કરાઈ, ચોરી પાટ પલંગ
 બનાઈ
 કર્માડ થાંભલાદીક તે વેચાવે, તે ત્રીજે સાડી
 કર્મ કહાવે ॥૩॥

હુકાન હુવેલી ભાડે થાપે, રોકડ નાણું વ્યાજે
 આપે
 ગાડાદીક ભાડે દે જેહ, ભાડી કર્મ કહીજે તેહ ॥૪॥

વેચે નાળીયેરાદીક ફેાડી, વળી અખરોટ સોપારી
તોડી
પથ્થર ફેાડ હલે પીસે ધાન, પાચમું ફેાડી
કર્માદાન ॥૫॥

કસ્તુરી કેવડા, હાથીદંત, મોતી અગર પાપ
અનંત
ચામ હાડ સીંગનો વેપાર, છઠો કર્માદાન એ
ધાર ॥૬॥

સાતમો ભેદ મીણુ સલઆલ, વેચે લાખ ગલી
હરતાલ
કસુંબાદીક રંગણુપાશ, દોષ ઘણો કહ્યો જન
તાશ ॥૭॥

મધ માંશ માખણુને દારૂ, મોટી વીગય કહી
જન ચારૂ
દુધ હહી ધી તેલ ગોળ બાણુ, આઠમું એ રશ
વણીજ્ય પીછાણુ ॥૮॥

વેચે ઉટ ગધા બળદ ગાય, ઘોડા હાથી ભેદ
મંગાય
ઊન રૂ રેશમ ચાન બનાય, કેશવાણીજ્ય એ
નવમું ચાય ॥૯॥

સીંગી મોશને અપ્રીણુસાર, લીલો થુથો સોમ
લખાર

હરવંશી નરવંશી વણજે, એ દશમુ વીષ વાણીજય
કહીજે ॥૧૦॥

તલ સરસવ વીગેરે પીલાવે, શેરડી રસના ઘાણુ
કઠાવે
જંત પીલણુ અગ્યારમુ કર્મ, કરતાં વધે ઘણું
અધર્મ ॥૧૧॥

કાન ફડાવે નાક વીંધાવે, પાપી ખસીયા બળદ
કરાવે
ખારમુ કર્મોદાન નીલચ્છન, વતધારીને લાગે
લંછન ॥૧૨॥

બાળે ગામ નગર કરી લાય, જંગલાદીકમાં દવ
દે લગાય
બાળે મુડદાને આગ આપે, તેરમુ કર્મ એ રીતે
વ્યાપે ॥૧૩॥

ઐદમું બાળે નહી દ્રહતીર, ખેતમાંહી લાવી
મુકે નીર
સર દ્રહ તલાવ ખોટા સોષંત, એ કર્મ કરી
જીવ નરક પડંત ॥૧૪॥

સાધુ વીના સધળા પોષી જે, પન્નરમુ અસંજતી
પોષ કહીજે
રોજગાર કરી તે ઉપર રહેવે, ખાવુ પીવું
અસંજતીને દેવે ॥૧૫॥

એ પંદર કર્મોદાન વીસ્તાર, મર્યાદા બાંધી કરે
પરીહાર

એ પંદર કહ્યા સાવધ ભોગ વેપાર, કરે આજીવીકા

ચલાવણુહારં ॥૧૬॥

સાતમું વ્રત

દોહરાનું ભાવાર્થ

જે છઠ્ઠા વ્રતમાં આગાર રહ્યો તે છુટવા સાતમું વ્રત છે. સાતમું વ્રત શ્રાવક ઉપભોગ પરિભોગ યથાશક્તિ ત્યાગ કરે જે ચીજ આહાર પાણી એક વાર ભોગમાં આવે તે ઉપભોગ કહેવાય કપડા દાગીના ઘર બાયડી ગાડી વિગેરે વારંવાર ભોગવાય તે પરિભોગ કહેવાય ઉપભોગ પરિભોગ ને ભગવાને કિંપાક ક્ષણ સમ કહ્યા છે જે કિંપાક ક્ષણ ભોગવતા સમય સારા ગમતા લાગે. પછી મહા દુઃખ જીવ કાયા જુદા થાય માટે બને તેટલા આગાર રાખ્યો તે અવ્રત છે પાપ લાગે છે. માટે આગાર ઉપરાંત પચખાણુ કરો તે સાતમું વ્રત છે. પરિભોગ ઉપભોગના ઘણા ભેદ છે. અહિંયા છવીશ બોલના ભેદ કહે છે ॥ ૧ થી ૪ ॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સાતમા વ્રતમાં છવીશ બોલની મર્યાદા કરી ઉપભોગ પરિભોગ ત્યાગ કરે તે વ્રત આગાર રાખ્યો તે અવ્રત છે છવીશ બોલ ૧ ઉવણીયાત્રિંદુ=બુદ્ધવાની ચીજ, ૨ દંત

વિંહ=દાંતણુ ૩ ફળવિંહ=ફળ કેરી દાડમ કેળા વીગેરે
 ૪ અભિગણુ વિહં=મદન તેલ ચોપડવું ૫ ઉવદણુ-
 વિહં=પીઠી વીગેરે ૬ મંજન=નહાવું તે ૭ વત્થ=કપડા
 ૮ વીલેંપન=સુખડ કેશરનું ચોપડવું ૯ પુષ્પવિહં=કુલ
 ૧૦ આભરણુવિહં=થરેણુ ૧૧ ધુપવિહં=ધુગ અગર
 લોખાન કરવો ૧૨ પેજવિહં=પીવું તે ૧૩ ભખખન-
 વિહં=ખાવું તે ૧૪ ઉદનવિહં=ભાતધાન ખાવું ૧૫
 સુપવિહં=દાલની વિધી ૧૬ વિગયવિંહ=ધી ગોળ છ
 વીગય ૧૭ સાગવિહં=સાક તરકારી ૧૮ મહુરવિહં=સેલડી
 વીગેરે ૧૯ જમણુવિહં=જમવું તે ૨૦ પાણીવિહં=પાણી
 ૨૧ સુખવાસવિહં=પાન લવેગ સોપારી એલચી ૨૨
 વહાણુવિંહ=ગાડી ૨૩ સયણુવિહં=પાટ ખાજઠ ખુરશી
 મેજ ખીછાના ૨૪ પન્નીવિહં=પગરખાં ૨૫ સચિત-
 વીહં=સચિત જીવ સહીત પૃથ્વી આદિક ૨૬ દ્રવ્ય-
 વિહં=દ્રવ્ય ચીજ આ છવીસ બેલની યથાશક્તી આગાર
 ઉપરાંત ત્યાગ કરે તે શ્રાવકનું સાતમું વ્રત છે ત્યાગ ન
 કરે જેટલા જેટલા આગાર રાખે તે સેવે સેવરાવે ભલો
 જાણે તે અવ્રત આશ્રવથી પાપ કર્મ લાગે છે પોતે
 ભોગવે તો પાપ ભોગવાવે તો પાપ, કારણ કે બીજુ
 કરણ છે અને ભોગવતાને સારૂ જાણે તો પાપ ત્રીજે
 કરણે છે પરંતુ મુખ માનવ એકાએક માનતો નથી
 ન્યાયથી જોતા નથી ઉલટા લડવા માંડે છે સુગુર છોડી
 કુગુરઓનું કહ્યું માને છે પણ ન્યાયવાદી સમદ્રષ્ટિ જીવ
 સારી રીતે જાણે છે કે શ્રાવકને પહેલે કરણ જે કામમાં

પાપ લાગે છે તે બીજે ત્રીજે કરણમાં જરૂર પાપ લાગે છે શ્રાવકનું ખાવું પીવું પહેરવું ઓઢવું વીગેરે બધા કામમાં અવ્રત છે તેવો ઉવવાઈ અને સુયગડાંગ સુત્રમાં ખુલાશા પાઠ છે શ્રાવકને વ્રત માટે ધર્મી અવ્રત માટે અધર્મી એટલે ધર્મી ધર્મી અને વ્રતા અવતી થી પન્નવણી શ્રી ભગવતી સુત્રમાં કીધા છે. વીવેકી જીવે વીચારે જો જો શબ્દ રૂપ ગંધ રૂપ સ્પર્શ ઉપલોગ પરિલોગના આગાર રાખ્યા છે જેની આશા વંછા લાગી રહી છે જેના સંયોગ વિયોગ કરે છે પહેલાકરણે અવ્રત આશ્રવ છે તેનું પાપ લાગે છે બીજાને લોગવાવે તેનું બીજે કરણે પાપ લોગવવા વાલાને અનુમોદે ત્રીજે કરણે પાપ લાગે છે લોગ ઉપલોગ ત્રણે કરણ સાવધ જોગ છે તેને ત્યાગ કરે તે શ્રાવક ને વ્રત સંવર થાય છે. ॥ ૧ થી ૨૦ ॥ જઘન્ય મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ ત્રણ પ્રકારના શ્રાવક છે શ્રાવક રત્નોની ખાણ છે જેટલા જેટલા ત્યાગ તે અમુલ્ય રત્ન છે જો જો આગાર રાખ્યો ખાય છે પીયે છે પહેરે છે તે સર્વ અવ્રત અનર્થની ખાણ છે કામ છે નિર્ધનપણુ છે પોતે રાખે બીજાને રખાવે, રાખતાને ભલો જાણે તે કામ નિર્ધનપણુ અવ્રત છે રત્ન એટલે વૃત પોતા પાશે રાખે બીજાને વૃત કરાવે તેને રત્ન આપ્યું છે તેના કામ સિદ્ધ થાય છે રાખતા ને ભલો જાણે તે પણુરતન છે. જે જે ત્યાગ છે તે ધર્મ છે જો જઘન્ય શ્રાવક ને વ્રત થોડાને અવ્રત ઘણી ઉત્કૃષ્ટ શ્રાવકને અવ્રત થોડી ને વ્રત ઘણું છે.

અવ્રત આશ્રવ પાપનો બંધ છે પાપ આવે છે પાપ
 આવતું બંધ કરવા ચારીત્ર રૂપી તપ ગુણ ઉત્પન્ન કરે
 છે અપવાશ, છઠ્ઠું, અઠ્ઠમ છમાશ સુધી તપ કરવાથી
 ખાવા પીવા રૂપી સાવધ જોગ રૂઢાચ છે તેથી વ્રત
 સંવર થાય છે ભુખ તરશ સમ પરિણામોથી સહન કરે
 તેથી અશુભ કર્મ ક્ષય થાય છે તેથી નીજરા થાય છે.
 તપ પુરો થયે જે જે વસ્તુઓનો પારણામાં ઉપલોગ
 પરિલોગ કરવાનો આગાર છે તે લોગવે છે ખાય પીએ છે
 અનેક તરાહના સાવધ જોગ વેપાર કરે છે જેથી પાપ
 કર્મ લાગે છે તે જીવને દુઃખદાઇ છે પારણુ કરે તે પ્રથમ
 કરણુ ખીજને પારણુ કરાવ્યું તે ખીજે કરણુ ને પારણુ
 કરે તેને લક્ષુ જાણે તે ત્રીજા કરણુ અવ્રત છે પહેલા
 કરણુમાં પાપ છે તે ખીજને ત્રીજા કરણુમાં પાપ છે
 એટલે ધારણુ ઉત્તર ધારણુ પારણુ કરવાવાલા સાવધ
 જોગ સેવે છે તેની જાનાશ નહી અવ્રત અધર્મ છે,
 તે કરાવવાવાલાને અવ્રત અધર્મ છે અનુમોદન કર્યા
 વાલાને અવ્રત અધર્મ છે ખાવામાં ધર્મ નથી તે
 ખવડાવવામાં ધર્મ નથી ને અનુમોદનમાં ધર્મ નથી
 માટે શ્રાવકોનું ખાવુ ખવરાવવુ અનુમોદવુ ત્રણે કરણુ
 શ્રી જીનેશ્વરની સાધુ મુનિરાજોની આજ્ઞા નથી શુદ્ધ
 નિશ્ચય સાધુ અવ્રતની આજ્ઞા આપી શકે નહી કારણુ
 કે સાવધ કામને મન વચન કાયાથી સારા જનતા નથી
 કેાઈ શ્રાવક જમાડવામાં ધર્મ માને છે તે અજ્ઞાન છે
 મોહ કર્મ ધણુ છે અનાદિકાળથી ખાવુ ખવરાવવુ

અનુમોદવું સારૂ સમજી રહ્યો છે સમદ્રષ્ટી માનશ ખાત્રુ
 ખવરાવવુ બહુ જાણવુ વીગેરે ત્યાગ કરવામાં સાતમુ
 માને છે સદગુરુનું કહેવુ છે કે વ્રત અવ્રત યોજખો ને
 અવ્રત છોડો વ્રત અંગીકાર કરો અવ્રતમાં અધર્મ,
 વ્રતમાં ધર્મ સમજો મનુષ્ય ભવ પામવાનો સાર કુશુર
 છોડી સદગુરુ સેવો સુપાત્ર દાન આપો ધર્મના કામ
 કરો જીવનુ જલદી બહુ થશે ॥ ૨૧થી ૪૦ ॥ ઇતી
 સાતમુ વૃતનો ભાવાર્થ પંદર કર્માદાનનો ભાવાર્થ

ઉપલોગ પરિલોગના ત્યાગ કરે તે સાતમુ વૃત છે
 તેમાં પંદર કર્માદાન કહે છે ૧ અંગાલકર્મ=કેયલા,
 કળીચુનો છો, ઇંટ બટ્ટી વીગેરેમાં બનાવે સોની કંસારા
 ભાડભુજ, લુહાર વીગેરે કેયલા નાંખી અગ્નિ સળ-
 ગાવી કામ કરે તે, ૨ વણુ કર્મ=લીલોતરી શાક પાન ફળ
 ફુલ ના કામ કરે વેચે ૩ સાડિકર્મ=લાકડાના ગાડા
 રથ ખાજઠ, સ્તુલ, પલંગ, કખાટ, થાભલા, વીગેરે
 બનાવે વેચે ૪, ભાડી કર્મ=દુકાન, મકાન, જમીન
 ગાઠા, ગાડી, વીગેરે ભાડે આપે રોકડ રૂપીયા વ્યાજે
 આપે ૫ ફેાડી કર્મ=નારીયેલ સોપારી અખરોટ પથ્થર
 તોડી ફેાડી અનાજ દળવુ પીસવુ વીગેરે ૬ હંતવણીને=
 હાંત, કસ્તુરી, કેવડા, હાથીહાંત, મોતી, ચામડા
 હાડડાનો વેપાર ૭ લખખવણીને=લાખ, આળ,
 મીણુ, ખગુલી હરતાળ વીગેરેનો વેપાર ૮ રસવણીને
 ઘી, તેલ, ગોળ, દુધ, દહી અને દારૂ માંસ માખણ

વીગેરેનો વેપાર ૬ કેશવણીજે=ઉંટ ગાય, ગધેષા
 બળદ, હાથી, બકરા, ઘેટાંના વાળનો વેપાર ૧૦
 વીષવણીજે=ઝેર સીંગી, મોરા, અપ્રીણુ, આંકડા
 પોસદોરા, મોર થુથા, સોમલખાર, હરવંશી, નરવંશી
 વીગેરે ઝેરનો વેપાર ૧૧ જંતપીલણીયાકર્મ્મે-ધાણી
 મશીન સંચામાં તલ સરસવ, સીંગ શેરડી વીગેરે
 પીલી વેચવું તે ૧૨ નીલંછનકર્મ્મે-કાન નાક વીધા-
 વવા કૂડાવવા બળદ પ્રમુખને ખસી કરવાના કામ
 ૧૩ દંવગદાવણીયાકર્મ્મે-ગ્રામનગર જંગલ પહાડ
 મુડદા વીગેરેમાં આગ સળગાવવી ૧૪ સરહદ તળાવ
 સોષણીયાકર્મ્મે-સર, દ્રહ, તળાવ, નદી વગેરે સોષવા
 મોરી ખોલવી પાણી કાઢવું વીગેરે ૧૫ અસંજજણ
 પોષણીયા કર્મ્મે-અસતી જન તે અસંજતીનું પોષણ
 રોજગાર કરવો સા દ્વીપ પંદર ક્ષેત્રમાં જધન્ય બે
 હજાર કોડ ઉત્કળ્ટા નવ હજાર કોડ છે તે સિવાય બીજા અસં-
 યતીજીવોને ખવડાવવું પીવડાવવું પહેરાવવું વીગેરે પે.પણ
 કરવું અથવા પોષવા નીમિત્તે રોજગાર વેપાર કરવો
 પંદર કર્મ્માદાન છે તે સર્વે કર્મ્માદાન કર્મ ખંધન છે
 શ્રાવકને છોડવા યોગ્ય છે આદરવા યોગ્ય નથી ગૃહસ્થથી
 છોડાય નહીં માટે મર્યાદા ઉપરાંત યથાશક્તિ ત્યાગ કરે
 તે ધર્મ છે આગાર રાખ્યો તે અવ્રત અધર્મ છે તેનાથી
 બાપ લાગે છે.

દોહરા

- આઠસુ અનર્થ દંડ પરીહાર મત
સાતમે વૃત પુરો થયો હવે આઠમાનો વીરતાર
અર્થ અનર્થ ઓલખવા ભણી, તેહનો સાંભળો
વીચાર ॥૧॥
- સાત વૃત આદરતાં થકાં, બાકી અવૃત રહી છેતાંય
તેથી નીરંતર જીવને, પાપ લાગે છે આય ॥૨॥
- તે અમૃતના બે ભેદ છે, તેમ એક અર્થ દંડનાજી
બીજો અનર્થ દંડતણો, તેથી પાપ લાગે છે આજી ॥૩॥
- અનર્થ તે મતલબ આપને, સાવધ કરે
વીવીધ પ્રકાર
અનર્થ તે મતલબ વીના, પાપ કરતાં ડરે ન
લગાર ॥૪॥
- પાપ કરે અર્થ અનર્થ કારણે, તેને સારી રીતે
પીછાણ
અર્થ દંડ છોડવું દોહીલું, પણ અનર્થ ના કરે
પચખાણ ॥૫॥
- અનર્થ દંડ તણા ભેદ અતિ ઘણા, તે પુરા
કહ્યા ન જાય
થોડા પ્રગટ કરૂં, તે સાંભળ જો ચિત્ત લાય ॥૬॥

ઢાલ

પહીલો ભેદ કહ્યો અપધ્યાન, તેથી બાંધે અનર્થ ખાન

બીજો લેહ પ્રમાદ જ આખે, ધી આંહિકના વાસણુ
ઉઘાડા રાખે ॥૧॥

હથીઆર જોડી કરે વીસ્તાર, પાપ ઉપદેશ દેવે
વીવીધ પ્રકાર,

એ અનર્થના કરે પચખાણુ, સુદ્ધ પાળે જીનવર આણુ ॥૨॥

અનર્થ દંડ કેમ કહી જે, અર્થ દંડ થી તે ઓળખી જે,

તેના લેહ વીવીધ પ્રકાર, સંક્ષેપ માત્ર કરૂ વીસ્તાર ॥૩॥

માઠા ધ્યાનનો ખે પ્રકાર, જે જગમાં ધ્યાવે નરનાર

આત્મ રોદ્ર ધ્યાન ધ્યાવે લોક, પામે વીવીધ

હુષને સોગ ॥ ૪ ॥

શબ્દાદીક ઇન્દ્રીયાના ભોગ, તેહનો વંછે સંજોગ વીજોગ

રોગાદીક લાગે અણુગમતાં, ભોગ ભોગવતા

લાગે ગમતાં ॥ ૫ ॥

આ વીધી જીવ રાચેને વીરચે, આપ અર્થ

કુટુખને પરચે

ઠાકુર ચાકર સગાસ્નેહી, ઘરાક સંબંધી આદી

સહી ॥ ૬ ॥

જે સુખીએ સુખ વેદે આપ, તે દુઃખી પામે

સોગ સંતાપ

તે પણ ટાળે સમતા આણુ, અનર્થ ધ્યાવારા

કરે પચખાણુ ॥ ૭ ॥

રોદ્ર ધ્યાન હીંસા જે ધ્યાવે જીઠ ચોરી કેહખાને દીરાવે

અર્થ કરે પણ ધુજે તંન, અનર્થ, ધ્યાન તજે

એક મન ॥ ૮ ॥

શી આદિકનો વેપાર કરતાં, ગરમ આદીક અર્થ
 આણુ સરતાં
 આ વીધી અર્થ ઉઘાડા રાખે તાઈ, તેના જતન
 કરે. ચિત્તલાઈ ॥ ૯ ॥

પ્રમાદને વશ આળશ આણુ, ઉઘાડા રાખ-
 વાના પચખાણુ
 ઘંટી ઉખલ મુશળ રાખે, મારે ચાલે નહી એ પાખે ॥૧૦॥
 અનર્થ રાખવાના પચખાણુ, એહવે વ્રત કરે
 મન આણુ
 અર્થે પણ રાખતા શંકાય, અનર્થે પણ રાખે
 નહી ત્યાય ॥૧૧॥

ભાઈ ભત્રીજા ચાકર પેખં, તેને દે પાપના ઉપદેશ
 પેતી વેપાર સોદા કરે ભાઈ, બેઠા ખાશે
 કેાની કમાઈ ॥૧૨॥

ખુદ્ધીવંત નર જ્ઞાનથી દેખે, કહેતા લાગે પાપ વીશેષે
 તે અનર્થ કેાણુ ઘરમાં ઘાલે, તેથી કમ ઘણુ ઝાલે ॥૧૩॥
 જશઠીરતી માન મોટાઈ કાઝ, વળી શરમા
 શરમી લોકેાની લાજ
 વળી ઘર ઉઠારણુ ને તાંહી, હીંસાદીક કરે તે
 અર્થ હંડ માંહી ॥૧૪॥

જે કામ કરતા કરે લોક લંડ, તે કતવ્ય છે
 અનર્થ હંડ
 છ છંડી રાખી તે અર્થ હંડ માંહી, તેને મારે
 હીંસાદી કરે છે તાંહી ॥૧૫॥

શુંયગડાંગ અધ્યયન અઢારમાં મઝાર, અનર્થના

કહ્યા છે આઠ આગાર

આત્મા ન્યાતીલાને કામ, હીંસાદીક કરે છે લામ ॥૧૬॥

આધાર તે ધર હાટાદીક કામ, પરીવાર ને હાસ

હાસી નામ

મંત્રી નાગ જુત ચક્ષુ દેવ, તેને નીમી-ત હીંસાદી

કરે સ્વમેવ ॥૧૭॥

આલોક પરલોક, જીવવું મરવું ને કામ લોગ

તેને અર્થ વાંછા ક્રીધા પાપ લાગે, અનર્થ કયા

આઠમું વૃત્ત ભાગે ॥૧૮॥

અસંચતી જીવોનું જીવવું ચહાવે, અસંચતી

જીવોથી ખુશી થાવે

અર્થ વાંછ્યા તો અર્થ પાપ લાગે, અનર્થ

વાંછ્યા તો આઠમું વૃત્ત ભાગે ॥૧૯॥

અસંચતીનો મરવો ચહાવે, અથવા તેને મારે

મરાવે

અર્થ મારા મરાયાં પાપ લાગે, અનર્થ મારા

મરાયા વૃત્ત ભાગે ॥૨૦॥

અહસ્તીને કામ લોગ લોગવાવો ચહાવે, અથવા

તેને કામલોગ લોગવાવે

અર્થ લોગવાવયાંથી પાપ લાગે, અનર્થ લોગ-

વાવીયાંથી વૃત્ત ભાગે ॥૨૧॥

અહસ્તીને ઉપલોગ પરીલોગ લોગવાવે, તેને

નીશ્ચય પાપકર્મ બંધાવે

અર્થે લોગવાવ્યા અર્થ લાગે, અનર્થે લોગવાવ્યા ॥

આઠમું વૃત્ત ભાંગે ॥૨૨॥

અહસ્થીનું કામ કરે અંશ માત્ર, તેને નીશ્ચય

પાપ લાગે સાક્ષાત

અર્થે ક્ષીધા તો અર્થ પાપ લાગે, અનર્થે ક્ષીધા

આઠમું વૃત્ત ભાંગે ॥૨૩॥

કહી કહીને કેટલોએક કહુ, અર્થ અનર્થ હંડ

છે બેહુ

તેમાં અર્થની અવૃત્ત રાખી છે જાણુ, અનર્થ

હંડ તણાપચખાણુ ॥૨૪॥

સારી રીતે ઝાળખી લીજે, કરણજોગ

સહીત વૃત્ત કીજે

તેમાં શેઠી શેરી તેમાંહી ધર્મ, છુટી શેરી તેહીજ

અધર્મ ॥૨૫॥

આઠમાં વૃત્તનો ઘણો વીચાર, આ અદ્યમાત્ર

કહ્યો વીસ્તાર

હવે નવમું વૃત્ત કહું છું તાય, સાંભલજે

ભવીયત ચીત્તલયાય ॥૨૬॥

ભાવાર્થ દોહરા

આઠમા વ્રત અનર્થ હંડ ત્યાગ સાત વ્રત આદરતા
જે અત્રત બાકી રહી તેથી જીવને નીરંતર પાપ લાગે
છે જેમાં એક અર્થ અને બીજુ અનર્થ, અર્થ એટલે
મતલબને માટે અને અનર્થ એટલે વગર . મતલબ

સાવધ જોગ વતેં ગ્રહસ્થને પોતાની મતલબ ને માટે પાપ કરવું પડે છે પણ વગર મતલબનું પાપ કરવાના જરૂર પચખાણુ કરવા જોઈએ અનર્થ દંડ અવત મટે અનર્થ પાપ અનેક પ્રકારે થાય છે થોડા નીચે વણવું છું ॥ ૧ થી ૬ ॥

દાહનો ભાવાર્થ

આત્મ ને બે પ્રકારે દંડ લાગે છે એક અર્થ દંડ અને બીજો અનર્થ દંડથી પાપ લાગે છે અનર્થ દંડના ચાર ભેદ છે ૧ અપધ્યાન ૨ હંસ પચાણુ ૩ પ્રમાદ ૪ પાપ કર્મનો ઉપદેસ અપધ્યાનના બે ભેદ છે ૧ આર્યધ્યાનને ૨ રૂદ્રધ્યાન શબ્દાદિક પાંચ ઇન્દ્રિયોના તેવીશ વિષયની ઇચ્છા કરવી પ્રીય ગમતી વસ્તુનો સંયોગની ઇચ્છા અને અપ્રીય અણુગમતી વસ્તુનો વિયોગ ચાહવું નિરોગ્યતા સુખ શાતાથી ખુશી અને નઆરોગ્યતા અને અશાતાથી નારાજ થવું તે આત્મધ્યાન છે પર જીવની હિંસા ચાહવી જુદું બોલવું બીજાને દુઃખ દેવું કેદ કરવું વીગેરે ઇચ્છવું રોદ્ર ધ્યાન છે.

આ પહેલો ભેદ છે હિંસામાં પ્રવતવું શસ્ત્ર હથી-ચાર જોડવા તીખા કરવા બીજો ભેદ છે પ્રમાદ વશ થી તેલ વીગેરે ના વાસણુ ઊઘાડા મુકવા તેમાં ઘણા જીવાની હિંસા થાય તથા ઘંટી ઉખલ મુશલ સંચા વીગેરે વગર જોયે ચલાવે તે ત્રીજો ભેદ છે ભાઈ ભત્રીજા

અથવા બીજા ને પાપ કર્મ કરવા ઉપદેશ દેવો નકામનાં
 બેઠા બેઠા શુ કરે છે ખેતી કરે કુવા તળાવ ખોદે
 વેપાર કરે વીગેરે અનેક તરાહનો ઉપદેશ આપવો
 એથી ભેદ છે એ ચારે ભેદ પોતા માટે કરે તે અર્થ
 દંડ અને વગર મતલબ કરે તે અનર્થ દંડ છે પોતાની
 મોટાઈ શોભા નીમિત્ત અભિમાન વશ શરમાં શરમી
 લોકોની લાજથી સ્વાર્થ વશ થઈ ઉપરના ચાર માંહેલો
 કામ કરવાથી પાપ લાગે છે તે અર્થ દંડ છે વગર
 મતલબે ઉપરના ચાર માંહેલા કામ કરવાથી અનર્થ દંડ
 લાગે છે માટે શ્રાવકે અનર્થ દંડ ઓળખી ત્યાગ કરવો
 જોઈએ અને અર્થ દંડ યથા શક્તિ મર્યાદા ઉપરાંત
 ત્યાગ કરવો જોઈએ શ્રાવકે અર્થ અને અનર્થ દંડનો
 ત્યાગ પચખાણુ કરે ને વૃત્ત છે આગાર રાખે તે અવૃત્ત
 આશ્રવ પાપ કર્મ છે । ૧ થી ૧૫ ॥

શ્રીસુચગ ડાંગ સુત્રમાં અનર્થ દંડના આઠ પ્રકાર
 ના આગાર શ્રાવકે રાખ્યા કહ્યા છે ૧ આએહિગિવા
 પોતાની આત્માને માટે ૨ નાએહિગિવા=ન્યાતીલા
 સગા સંબંધી માટે ૩ આધારેહિગિવા=પોતાના ઘર
 પોતાના આશ્રિત માટે ૪ પરિવારેહિગિવા=પુત્ર પોત્ર
 દાશદાસા પરિવાર માટે ૫ મિત્તહેગિવા=મંત્રી દોસ્ત
 માટે ૬ નાગ હેગિવા=નાગદેવતા માટે ૭ ભુત
 હેગિવા=ભુત દેવતા માટે ૮ જક્ષહેગિવા=જક્ષ દેવતા
 માટે એ આઠ પ્રકારના આગાર ઉપરાંત શ્રાવક અનર્થ

હંડના ત્યાગ કરે તે આઠમુ વ્રત છે તે જ ત્યાગ એ
 ધર્મ છે આગાર રાખ્યો તે અવ્રત આશ્રવ પોતાની
 કચ્ચાઈથી પાપ કર્મ લાગે છે પહેલું પોતાની આત્માથી
 તે આઠમુ જક્ષ માટે જે જે હિંસા કરે છે તેમાં
 ધર્મ નથી આલોક પરલોક જીવતવ્ય મરણુ કામ
 ભોગ એ પાંચેની ઇચ્છા પોતાના મતલબને માટે કરે
 તેમાં પાપ લાગે છે વગર મતલબે આગાર ઉપરાંત
 કરે તો આઠમુ વ્રત ભાંગે છે અસંયતી જીવો નો જીવવું
 મરવું પોતાને માટે ઇચ્છે તો પાપ લાગે છે વગર
 મતલબે ઇચ્છે તો આઠમુ વ્રત ખંડીત થાય છે
 અહસ્થિ કામ ભોગની ઇચ્છા પોતાના સ્વાર્થને લીધે
 ભોગવે, તો પાપ સ્વાર્થ વગર અહસ્થિને ભોગવાવે
 તો આઠમાં વ્રતનો ભંગ એટલે અહસ્થિનું જરા
 પણ કામ કરે કરાવે અનુમોદે ત્રણે કરણે પાપ
 લાગે શ્રાવક કરે કરાવે અનુમોદે તે સંસાર વહેવાર
 સમજે, ધર્મ સમજે નહી, ધર્મ તો ત્યાગ કરે તેમાં
 છે સ્વામી શ્રી ભીખનજી ફરમાવે છે કે અર્થ
 અને અનર્થ બે પ્રકારે પાપ લાગે છે માટે શ્રાવક અનર્થ
 પાપ ત્યાગે તે આઠમા વ્રતમાં છે આઠમા વ્રતને સારા
 સમજી યથાશક્તિ કરણ જોગ સમજી ત્યાગ પચખાણુ
 કરવા જોઈએ જેમાં જે શેરી રાંધી તે ધર્મ
 છે શેરી રાંધી નહી તે અધર્મ છે ॥ ૧૬થી ૨૬ ॥
 ઇતી.

નવમું મત

પાંચ આજુવૃત પાલતાં, ગુણવૃત દેશ કહાય
 શીખા વૃત ચાર ચોકડી, કહે ઉપમા લ્યાય ॥૧॥
 જેમ દેવળ કળશ ચહે, મુગટ મસ્તક અંત
 એમ સમ દ્રષ્ટી જીવડા, શીખા વૃત પાલંત ॥૨॥
 વૃત આઠ પહેલા કહ્યા, જાવ જીવ લગજાણ
 શીખા વૃત ચારે તણા, વીવીધપણે પચખાણ ॥૩॥
 સામાયક મુહુર્ત એકની, જો કરે ચિત્ત લગાય
 દેશાવગાશી વૃતના, જેમ કરે તેમ થાય ॥૪॥
 પોશો થાય દીન રાતનો, ધ્યાવે નીરમળ ધ્યાન
 ખારમુવૃત શુદ્ધ સાધુને, પ્રતી લાભ્યાંથી જાન ॥૫॥

ઢાળ

સામાયક સમતાપણે, સાવધ જોગ પચખાણજી
 કાલ થકી મુહુર્ત એકની, દુવીહું તીવીહેણું
 જાણજી ॥૧॥

શીખાજી વૃત આરાધીએ
 ઊતકંઠે ભાંગે કરી, તણુ કરણ ત્રણ જોગજી
 ગૃહવાસ તણી વારતા તણો, ન કરે હુષં ને
 સોગજી શીં ॥૨॥

ઉપગરણ સામાયક કરતા રાખીયા, તે ઉપરાંત
 કીયા પચખાણજી
 રાખ્યા તે અવૃત પરીભોગની, તેનો પાપ નીરંતર
 જાણજી ॥૩॥

જે ઉપગરણ સામાયકમાં રાખીયા, તેના પણ
કરે પ્રમાણુ
બાદી ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી, પાંચે આશ્રવના
પચખાણુ શીં ॥૪॥

ઉપર પહેરે ઓઢે વાપરે, બીછાણુદીક કરે
વારંવારુ
તે શરીરની શાતા કારણે, તે તો સાવધ જોગ
વેપારુ શીં ॥૫॥

વળી ગહેણું આભરણુ કને રદ્યા, તે પણ અવૃતમાં
જણુ
તેનો પાપ નીરંતર જીવને, સામાયકમાં પણ
લાગે છે આણુ ॥શીં ॥૬॥

તે ગહેણુ આભરણુના જતન કરે, તેનાથી રાજ
થાય તે વારુ

આધા પાછા સમારે ને અવસરે, સાવધ જોગ
વેપારુ ॥શીં ॥૭॥

ઉપગ્રણુ ગહેણું કને રાખ્યા. તે તો નહી આવે
સામાયકને કામુ

કામ તો આવે પરીભોગમાં, સુખશાતા શોભાદીક
તામુ ॥શીં ॥૮॥

સામાયકની દીધી જીન આજ્ઞા, તે સામાયક છે
સંવર ધમં

ઉપગહણુ ગ્રહણુ પરી ભોગવ્યાં, તેથી તો લાગે
છે પાપ કમં ॥શીં ॥૯॥

સામાયકમાં શ્રાવકની આત્મા, અધીકરણ કહી
જનરાયજી

ભગવતીને શતક સાતમાં, પહીલા બિદેશાં માંયજી

॥શીં૦॥૧૦॥

અધીકરણ તે શસ્ત્ર છઃકાયનો, તેની સંભાળ કરે
અંશમાતજી

તેની સાર શંભાર જતન કરે, તે સાવધ જોગ

સાક્ષાતજી ॥શીં૦॥૧૧॥

કપડો ઓઢે પહેરે વાપરે, વળી વયા વચ કરે તાયજી

તેણે અધીકરણને સાંતરો કીધો, તેની આજ્ઞા નહી

દે જનરાયજી ॥શીં૦॥૧૨॥

અંશ માત્ર શરીરનો કામ કરે, તે તો સાવધ

જોગ છે તાયજી

તેથી પાપ લાગે છે જીવને, તેની આજ્ઞા નહી દેવે

જનરાયજી ॥શીં૦॥૧૩॥

હાલવો ચાલવો શરીરનો, સુખ શાતા માટે

કરે જાણજી

તે સાવધ જોગ શ્રીજીન કહ્યા, તેથી પાપકર્મ

લાગે છે આણજી ॥શીં૦॥૧૪॥

તે કર્તવ્ય કીધા જીન આજ્ઞા નહી, તે સાવધ

જોગ સાક્ષાતજી

જે કર્તવ્ય કીધા જીન આજ્ઞા, તે નીરવધ જોગ

વીખ્યાતજી ॥શીં૦॥૧૫॥

ઉપગરણુ ગહેણા શરીરના, જતન શોભા કરે

સામાયક મઝારણુ

તેની જીન આજ્ઞા નહી સર્વથા, તે સાવધ

જોગ તણા વેપારણુ ॥શીંગા॥૧૬॥

પાસે રાખ્યા તેના જનત કરે, આ રાખ્યો

સામાયકમાં આગારણુ

સામાયક કરતા જે નહી રાખીઆ, તેના જતન

ન કરે લગારણુ ॥શીંગા॥૧૭॥

શ્રાવકના ઉપગરણુ છે અવૃત મઝે, કહ્યા ઊવાઈને

શુચગ ડાંગણુ

તેને સેવે સેવરાવે તે સાવધ જોગ છે, તેની

આજ્ઞા નહી દે જીનરાજણુ ॥શીંગા॥૧૮॥

કેઈ દહે સામાયક કીધી તેહને, સાવધ જોગ

પચખાણુણુ

તેને પાપનો આગાર કહાંથી રહ્યો, કેઈ એવી

પુછા કરે આણુણુ ॥શીંગા॥૧૯॥

તેને જવાળ એમ દીજીએ, સર્વ સાવધના નહી

પચખાણુણુ

સર્વ સાવધના ત્યાગ સાધુતણે, તેહની કરે

પીછાણુણુ ॥શીંગા॥૨૦॥

છઃ ભાગા સમાયકમે પચખીયા, તેને ત્રણ

ભાગાનો આગારણુ

તેને પાપ લાગે છે નીરંતરે, એવા સાવધ જોગ
વેપારજી ॥શીંગાર૧॥

તેને પુત્રાદીક હુવા હુષ્ હુવે, મુવા ગયા થાય
સોગજી

ઇત્યાદીક આગાર સામાયક મજે, એહવા સામયકમે
સાવધ યોગજી ॥શીંગાર૨॥

ગેહજી કપડા રાખ્યા તેહના, જતન કરે સામય-
કને માંહીજી

તે પણ સ વધ જોગ છે, તેની આરા ન દેવે
જનરાયજી ॥શીંગાર૩॥

શરીર કપડાદીક તેહના, જતન કરે સામાયક માંયજી
આગ ચોરાદીકના બચઘડી, એકાંત સ્થાનક જય-
જીથી જાયજી ॥શીંગાર૪॥

તે પણ સાવધ યોગ છે, આગાર સેવ્યે સામા-
યક માંહીજી
સામાયકમે સમતા રાખવી, ચીત્ત ન ચલાવજી
તાંહીજી ॥શીંગાર૫॥

આગ સર્પાદીકના બચઘડી, જયજીથી નીસર જાય
ભાગજી

બાળુમાં માનશ બેઠા હુવે, તેને તો નહીં લે
જાવે બહારજી ॥શીંગાર૬॥

આપનો તો આગાર રાખીયો, બીજનો નહીં
આગારજી

ખીજને ત્યાગા સામાયક મહે, તેને કંઈ વીધ

લે જવે બહારજી ॥શીંગારજી॥
આગ ચોરાદીકના ભયથઈ, રાખ્યો તે દ્રવ્ય લે
જાયજી

ખાજુમાં કપડાદીક હુવે ઘણા, તેને તો બહાર
ન લે જવે તાયજી ॥શીંગારજી॥

રાખ્યા તે દ્રવ્ય લેજવતાં સામાયકનો
ભાંગ ન થાયજી

ત્યાગા છે તેને લેજવતાં, સામાયક વ્રત ભાંગ
જાયજી ॥શીંગારજી॥

તેથી સર્વ સાવધ જોગના, સામાયકમાં નહી
પચખાણજી

આગાર ઉપરાંત સાવધ જોગના, પચખાણ ઠીધા
છે પહીછાણજી ॥શીંગારજી॥

તેથી ત્યાગ કર્યો તે સધળા, સાવધ જોગના
પચખાણજી

ત્યાગ નહી સર્વ સાવધ જોગના, તે તો સારા
સાધુ તણે જાણજી ॥શીંગારજી॥

ઉપયજી રાખ્યા સામાયક મહે, તે તો પહેલે
કરજી ઠીધા જાણજી

તે ખીજને ભોગવાવસી કંઈ વીધે, ખીજના તો
પચખાણજી ॥શીંગારજી॥

દ્રવ્ય થઈ તે ઉપરાંતના, બધાના ઠીધા પચખાણજી

ક્ષેત્ર થઈ સર્વ ક્ષેત્ર મળે, કાળથી એક મુહુરત
જાણી ॥શિવા॥૩૩॥

ભાવ થઈ રાગદ્રેષ રહીત છે, ત્યારે સંવર
નીર્જરાગુણ થાય
એવી રીતે સામાયક ઓળખી કરે, ત્યારે સામાયક
હુવે તાય ॥શિવા॥૩૪॥

ખીન્ન બધા ને ત્યાગ દીધા, તેનો કરે સંભોગ
તેથી ભાંગે સામાયક વ્રત તેહનુ, તેના વધ્યા
છે સાવધ જોગ ॥શિવા॥૩૫॥

કેઈ સામાયકમાં સામાયકવાલાનુ, કામ કરવું
રાખ્યું છે આગાર
તેનો કામ કર્યા સામાયક ભાંગે નહી, તેનો
પણ કરે વીચાર ॥શિવા॥૩૬॥

સામાયકમાં મહિમાહે કામ કરે, તેનો સુત્રમાં
નહી છે તાય
તે નીશ્રય થાપવા આવે નહી, જ્ઞાની વહે તે
સત્ય વાય ॥શિવા॥૩૭॥

કેઈ કહે સામાયકમાં રાખી પુજણી, રાખી તે
દયાને કામ
તેનો જવાબ સાંભળો પુલાશા સહીત, ચીત
રાખી એક કામ ॥શિવા॥૩૮॥

ચરીરાદીક પુજે સામાયક મળે, માત્રાદી પરંઠે પુજી

એહવા કામની જન આજ્ઞા નહી, તેમાં ધર્મ
કહે તે અબુજજી ॥શિ૦॥૩૬॥

શરીર પુજે પરઠે માત્રો, એ શરીરાદીકના
છે કામજી

જો ધર્મ તણુ કામ હોય, તો આજ્ઞા દેવે જન
રાજજી ॥શિ૦॥૪૦॥

જો પુજવુ પરઠણુ કરે નહી, કાયા સ્થીર રાખે
એક કામજી

હાથાદીક વગર હલાવીયા, રહેવો નહી આવે
છે તામજી ॥શિ૦॥૪૧॥

વળી અખાધા વડી નીતની, ખમાય નહી તે તામજી
તેથી પુજે છે જગ્યા જોધને, તે સામાયક તણુ
નહી કામજી ॥શિ૦॥૪૨॥

માખી મચ્છર કીડી આદી દે, તે તો કરડે છે
શરીરને આયજી
તે ખમાય નહી તેહથી, પુજને દુર કરે તાયજી
॥શિ૦॥૪૩॥

જો કાયા સ્થીર રાખે એક આશને, તેને પુજણીનો
નહી કામજી

પરીસહ ખમાય નહી તેથી, પુજણી રાખે છે
નામજી ॥શિ૦॥૪૪॥

જો એટલુ કહ્યા સમજ પડે નહી, તો રાખવી
જન પ્રતીતજી

જન આજ્ઞા બહાર ધર્મ શ્રધ્ધીને, નહી કરવી
 એહવી અનીતજી ॥શિ૦॥૪૫॥
 શરીર ઉપગ્રહજીના જાળતા, કીધા સાવધ જોગ
 વેપારજી
 જે શરીરથી નીવંધ કરતવ્યકરે, તને જન
 આજ્ઞાદેશ્રીકારજી ॥શિ૦॥૪૬॥

નવમુ વ્રત

દોહારાનો ભાવાર્થ

પાંચ અણુવ્રત એટલે સાધુજીના મહાવ્રત મોટા
 તેનાથી નાના ત્રણ શુભવ્રત જે પાંચ અણુવ્રતને શુભ-
 કારી છે તે આઠ વ્રતને આ શિખા સમાન ચાર વ્રત
 કહે છે જેમ દેવલ ઉપર કળશ માથા ઉપર મુગટ
 હોય છે તેમ આઠ વ્રતોના ઉપર ચાર શિખા વ્રત છે
 પહેલાથી અઠમા વ્રત સુધી પચખાણુ જાવજીવના હોય
 છે ચાર શીખા વ્રતમાં નવમુ વ્રત એક મુહુરતનુ દશમુ
 જેટલા કાળનુ કરે તેટલુ અગીઆરમુ પોષે દીવસ રાત્રિ
 પ્રમાણુ અને બારમુ શિખા વ્રત શુદ્ધ સાધુ મુનિરાજ
 અઢી દ્વીપ પંદર ક્ષેત્રમાં જઘન્ય બે હજાર ક્રોડ ઉત્કળ્ટા
 નવ હજાર ક્રોડ છે તેઓમાંના કોઇને નિર્દોષ આહાર
 પાણી વીગેરે ચૌદ પ્રકારનું દાન આપવુ તે બારમુ શિખા-
 વ્રત છે સામાયક કરવુ તે નવમુ શિખા વ્રત છે તે
 સામાયક સિવાય અવ્રત છે પાપ લાગે છે ॥૧થી૫॥

ઢાલનો ભાવાર્થ

સામાયક એટલે સમ ભાવ રાખવો સમતા રાખવી એક મુહુરત કાળ સુધી સાવધ જોગના ત્યાગ જઘન્ય બે કરણુ ત્રણુ જોગથી ઉત્કળ્ટા ત્રણુ કરણુ ત્રણુ જોગથી થાય છે સામાયકમાં ગ્રહસ્થાશ્રમની વાત નીંદા વિકથા સંસારી કામ કરાય નહી કપડા વીગેરે જે જે ઉપગરણુ સામાયકમાં રાખ્યા તે અમત છે ત્યાગ્યા તે સામાયક છે તેથી સંવર મત થાય છે જે જે ઉપગરણુ ઘરેણુ કપડા રાખ્યા તે અમત સાવધ જોગ છે તેથી પાપ કર્મ લાગે છે રાખેલી ચીજોની સાર સંભાળ કરે બીછાના ઓઢવાના રાખે તે શરીરની શાતા અને શોભા છે તેમાં સામાયક નથી સાવધ જોગ વેપાર છે ઘરેણુ કપડા વીગેરે સામાયકમાં રાખ્યા તે સામાયકને કામ આવતા નથી તે તો શોભા અને શરીરની રક્ષા માટે પહેરે ઓઢે છે અને પરિભોગમાં કામ આવે છે સામાયકમાં શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા છે ઉપગરણુ પહુરવા ઓઢવાની આજ્ઞા નથી તે પરિભોગવ્યાથી પાપ કર્મ લાગે છે શ્રી ભગવતી સુત્રના સાતમાં શતક પહેલા ઉદ્દેશમાં સામાયકમાં શ્રાવકની આત્મા અધીકરણુ એટલે છકાય જીવોની શસ્ત્ર ફરમાવી છે છકાય ના શસ્ત્રની સાર સંભાળ કરે તે સાવધ જોગ છે માટે શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા નથી શ્રીજીનેશ્વર જે કામમાં આજ્ઞા છે તે નીર્વંધ પાપ રહીત છે ને જે કામમાં શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા

નથી તે સાવધ પાપ સહીત છે ॥૧થી૧૮ સામાયકમાં
 સાવધ જોગના ત્યાગ દેશ થકી છે સાધુજીને સર્વ
 થકી છે કેાઈ કહે સામાયક પચખતી વખતે
 સાવધ જોમના પચખાણુ કરીયે છેયે તેમાં કયા
 પાપનો આગાર રાખ્યો છે સાધુ મુનિરાજ
 સર્વ સાવજજ' જોગ' પચખામિ કરે છે શ્રાવકને સર્વ
 સાવધ જોગના ત્યાગ નથી છઃ ભાગાથી સામાયક
 કરવાથી ત્રણ ભાંગાનો આગાર સાવધ છે તેનુ અત્રતનુ
 પાપ હમેશ સામાયકમાં લાગે છે અનુમોદવાનુ મન
 વચન કાયાથી આગાર છે પુત્ર પૌત્ર થવાના ખબર
 સાંભળી ખુશી સંગા સંબંધી મરવા ખોવાયા સાંભળાથી
 નાખુશી થવાય છે જે ઘરેણુ કપડા સામાયકમાં પહેર્યા
 છે તે પરિભોગ છે તેને ભોગવે તે અત્રત છે તેની
 સાર સંભાળ શરીરની યત્ના એ સાવધ જોગ છે આગ,
 ચાર, સાપ વીછુ વીગેરે જનવરના ભયથી બીજી જગ્યા
 એ જાય છે તે શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા નહી માટે અનેક
 કામ જે જે શ્રી જીનેશ્વરની આજ્ઞા બહાર સામાયકમાં
 કરે છે કરાવે છે તે સર્વ સાવધ જોગ છે તેનાથી પાપ
 ક્રમ લાગે છે આગ ચાર સર્પાદિકના ભયથી સામાયકમાં
 એક જગ્યાથી બીજી જગ્યાએ જાય તેમાં સામાયકનો ભંગ
 થતા નથી કેમકે આગાર રાખ્યો હોય છે પણ સાવધ જોગ
 હોવાથી પાપ લાગે છે બાજુમાં બીજો માણસ બેઠો હોય તેને
 બહાર લઈ જઈ જવાનો આગાર નથી તેથી તેને બહાર

લઈ જઈ શકતો નથી કપડા ઉપગ્રહ સામાયકમાં પોતે
 રાખ્યા છે તે લઈ શકે છે છોડ્યાં તે કપડા વીગેરે
 અનેક ચીજ પડી છે તે આગાર નથી માટે લઈ જઈ
 શકતો નથી જેનો આગાર છે તેની ફક્ત સાર સંભાળ
 કરે છે માટે શ્રવકને સર્વત્ર સાવધ જોગના ત્યાગ
 સામાયકમાં નથી ॥૧૬થી૩૧॥ સામાયકમાં જે ઉપગ્રહ
 રાખ્યા તે પહેલે કરણ પરિભોગ છે બીજાને ભોગવાવી
 શકે નહી બીજાને ભોગવાવવાના ત્યાગ છે સામાયક
 પચખતી વખતે કહે છે કે દ્રવ્ય થઈ જે કને રાખ્યા
 તે દ્રવ્ય ઉપરાંત ત્યાગ, ક્ષેત્ર થઈ સર્વક્ષેત્રોમાં ત્યાગ છે
 કેઈ જગ્યાએ આગાર નથી કાળ થઈ એક સુહરત
 લગી ભાવ થઈ રાત્ર દૂષ રહીત છે ત્યારે સંવર નિર્જરા
 ગુણ થાય છે સામાયક ઓળખી સામાયક કરવાથી સામા-
 યક થાય છે ત્યાગ કરેલી ચીજોનો સંભોગ કરવાથી સામા-
 યક વ્રત ભાંગે છે માટે જે કામનો આગાર રાખ્યો નથી
 તે કરવું નહી કેટલાએક સામાયકમાં સામાયકવાલાને
 કામ કરવાનો આગાર રાખી કામ કરે છે તેની સામા-
 યક ભાંગતી નથી પણ તેનું પ્રમાણ કરવું જોઈએ
 સામાયકમાં બીજા સામાયકવાલાનું કામ કરવાનો આગાર
 રાખવા સુત્રોમાં કહ્યું નથી માટે તે બોલની સ્થાપ કરી
 શકાય નહી નિશ્ચય તો જ્ઞાની કહે તે સત્ય છે કેઈ
 કહે દયા પાલવા નિમીત્ત સામાયકમાં પુજની
 રાખવામાં ધર્મ છે પોજણી રાખે તે અમૃત
 છે પોતાનું શરીર સ્થિર રાખી શકતા નથી અંચલતાને

કારણ હાથ પગ વીગેરે હલાવે છે અંધારામાં બીજી જગ્યા જાય આવે છે અથવા માખી મચ્છર વીગેરે શરીર ઉપર ભેસે તેને જ્યારૂંથી પુજવાં છીડી કંથવા વીગેરે જીવોની અનુકંપા લાવી મારવા નહીં એ દયા ભાવ છે. તે નીર્વંધ છે પણ પુજણી નીર્વંધ જોગ નથી અવ્રતા શ્રવ છે સાવધ જોગ જૈન આજ્ઞા બહાર છે માખી મચ્છર વીગેરે જીવ શરીરને ચટકા આપે તે પરિવહ ખમાય નહીં તેને માટે પુજણીથી તેને દુર કરે તે પોતાની કચાઈ છે પોતાની કાયા સ્થિર એક જગ્યાએ રાખે તો પુજણીની જરૂર નથી તે માટે પુજણી રાખે છે તે શરીરને કામ લાગે છે સામાયક ને કામ લાગતી નથી માટે સાવધ જોગ છે કેાઈ પોજણીની ઢાંડીમાં ઘડીમાં લાખો રા.નું જવેરાત જડાવે છે કેાઈ ભારે છીમતનું પોજણુ રાખે છે કેાઈ મોટી છીમતની શાળ એઢે છે તે બધી શરીરની બંને ઘોઘા માટે છે શ્યામીશ્રી લીખનજી કહે છે કે આટલું કહેવાથી સમજ નહીં પડે તો શ્રી જીનેશ્વરના વચનની પ્રતીતી રાખવી જોઈએ કે જે કામની જીન આજ્ઞા નહીં તે કરવું કરાવવું અનુમોદવું ધર્મ નથી ॥૩૨થી૪૬॥

દશસુ દેશા વગાસી વ્રત દોહરા

દશસુ દેશા વગાસી વ્રત છે, તેના ભેદ અનેક થોડા સા પ્રગટ કરું, તે સાંભળજો લાવી વીવેક ॥૧॥

ઢાલ

દેશા વગાસી વ્રતના, ભાંગા થાય પ્રકારે બેયજી
 પહેલો છે છઠ્ઠાની પરે, બીજો સાતમા જેમ હો-
 યજી, શીખાજી વ્રત આરાધીયે ॥૧॥

દીન વ્રતે પ્રભાતથી, છઠ્ઠીશીનો કર્યો પ્રમાણજી
 મર્યાદા કીધી તેણે બહારની, પાંચે આશ્રવના
 પચખાણજી ॥શિવ॥૨॥

જે ભુમીકા રાખી છે મોકલી, તે માંહી દ્રવ્ય દીકનો
 વેપારજી
 મર્યાદા શક્તી પ્રમાણે કરે, ભોગાદીક કરે
 પરીહારજી ॥શિવ॥૩॥

કાલથી દીવસને રાતનુ, ભાવથી વીવીધ પ્રકારજી
 કરજી ભોગ રાખે તેટલા, જેટલા કરે પરીહારજી
 ॥શિવ॥૪॥

વળી જઘન્ય નવકારસી આદી દે, ઉત્કળે રાખે
 કાલ કાંયજી
 મર્યાદાથી ત્યાગે સાવધ ભણી, જેમ કરે તેમ
 હોયજી ॥શિવ॥૫॥

કેઈ કરે છે ત્યાગ હીંસા તણો, તેમાં કાલનો
 કરે પ્રમાણજી
 તે ત્યાગ પુરા હુવા તેહને, આગળ તો નહી
 પચખાણજી ॥શિવ॥૬॥

હીંસા, ઝુઠ, ચોરી, મૈથુનનુ, વળી પાંચમુ પરી-

ત્રહ જાણુજી

એહ પાંચે આશ્રવ દારના, કાળ રાખીને કરે

પચખાણુજી ॥શિ૦॥૭॥

પ્રમાણુ કરે છવીશ બોલનો, પંદર કર્માદાનનો

પ્રમાણુજી

વળી સચિતાદીક ચૈદે નીચમનુ, તેના નીત્ય નીત્ય

કરે પચખાણુજી ॥શિ૦॥૮॥

નવકારસી, પોરસી, પુરમુઠ, એકાસણો આખેંલા

દીકતાશજી

ઉપવાશ છઠ્ઠાદીક તપકરે, ઉત્કળા કરે છમાશજી

॥શિ૦॥૯॥

તપનો કળ્ઠ થાય તે કરણો, નીજીરાની જાણુજી

ખાવા પીવાનો ત્યાગ થયો તે, દશમુ વ્રત થાય

આણુજી ॥શિ૦॥૧૦॥

જે જે સાવધ ત્યાગે તેહમેં, કાલનો કરે પ્રમાણુજી

તે દશમુ વ્રત નીપજે, એમાં જાવજીવ નહી

પચખાણુજી ॥શિ૦॥૧૧॥

કાળનું પ્રમાણુ કરી પાંચ આશ્રવદ્વાર ત્યાગે તે
દેશાવકાસી વ્રત કહેવાય છે જે ભાગથી થાય છે
પહેલો ભાંગે છઠ્ઠા વ્રત મરૂક ને ખીજો ભાંગે સાતમા
વ્રત મરૂક છે જેના ઘણા ભેદ છે સંક્ષેપવર્ણન નીચે

આપ્યું છે દીવસ પ્રતે પ્રભાતથી છએ દીશાઓના પ્રમાણુ કરી મર્યાદા ઉપરાંત પાંચ આશ્રવ દ્વારે સેવવાના સેવ-રાવવાના પચખાણુ કરે જેટલી ભુમી રાખી તેમાં યથા-શક્તિ દ્રવ્યાદિકની મર્યાદા ઉપરાંત વિષય ભોગાદિના ત્યાગ કાલ થકી દીવસ રાત્રી પ્રમાણુ રાગદ્વેશ રહીત ઉપયોગ સહીત અનેક પ્રકાર અર્થાત્ ઇચ્છા પ્રમાણુ કરણુ જોગથી ગુણુથકી સંવર નિર્જરા જઘન્ય નવકારશી એટલે એક મુહુરત લગી ઊત્કળ જેટલા કાળ સુધી બને તેટલા કાળ લગી સાવધ જાગના ત્યાગ કરી હિંસાદી પાંચ આશ્રવ દ્વાર ત્યાગે જેવી રીતે કરે . તેવી રીતે દશમુ વ્રત થાય છે આ પહેલો ભાંગો કહ્યો જીજ્ઞે ઉલ્લીયા વીહુ આદી છવીશ બોલ ઇંગા-લિક કમ આદી પંદર કર્માદાન અને સચિતાદિક ચૌદે નિયમની મર્યાદા ઉપરાંત જેટલા કાળના ત્યાગ કરે તે દશમુ વ્રત છે નોકારસી, પોરસી, પુરમુઠ એટલે હોઠ પોરસી, એકાશણુ, ઉપવાશ, છઠુ, અઠુમ, વીગેરે છમાશી તપ શ્રાવક કરે તે દશમા વ્રતમાં છે તપ કરે કળ્પ સહન કરે તેમાં નિર્જરા થાય છે અને સાવધ જોગોના ત્યાગથી શ્રાવકને સંવર થાય છે દશમા વ્રત સંવર છે એમાં જાવજીવના પચખાણુ નથી કાલની મર્યાદા કરે જે જે ત્યાગ કર્યા તે વ્રત આગાર રાખ્યો તે સેવે સેવરાવે અને સેવે લેને અનુમોદે તે અવ્રત આશ્રય પાપ કમ છે.

અગીયારમું વ્રત દોહરો

આવકનો વ્રત અગીયારમું, પોષધ કહ્યો ભગવાન
શીખા વ્રત રળીયામણો, હવે સાંભળો દઈ કાન ॥૧॥

ઢાલ દેશી તેહીજ

હવે પોષધ વ્રત રળીયામણુ, પચખે ચાર વીધ
આહારજી

અખંભ મણી સુવણુ તજે, માલા વણુગ વીધે
પન પરીહારજી, શીખાજી વ્રત આરાધીયે ॥૧॥

શસ્ત્ર મુશલાદીક આદીદે, સાવધ જોગ તણુ
પચખાણુજી

કાલથી દીવસને રાતના, એક પોશાતાણુ પ્રમાણુજી ॥શિંગારા॥
જધન્ય જે કરણુ તણુ જોગથી, કરે સાવધ જોગ
પચખાણુજી

કોઈ બિતકળે ભાગે કરે, તણુ કરણુ તણુ જોગથી
જાણુજી ॥શિંગારા॥

દ્રવ્યથી પસે રાખ્યો તે ઉપરાંતના, દીધા સર્વ
દ્રવ્યના પચખાણુજી

ક્ષેત્રથી સર્વ ક્ષેત્ર મજે, કાલથી દીવસ ને રાત્રીના
જાણુજી ॥શિંગારા॥

ભાવથી રાગ દ્રેષ રહીત કરે, વળી ચોખેચિત્ત
ઉપયોગ સહીતજી

થારે કમં રેકાય છે આવતા, વળી નીજંરા
ચાય રૂડી રીતજી ॥શિંગારા॥

ઉપગ્રણુ પોશામે રાખીયા, તે ઉપરાંત દીધા
પચખાણુજી

રાખ્યા તે અમત પરી ભોગની, તેનો પાપ
નીરંતર લાગે છે આણુજી ॥શિંગા૬॥

પોષાને સામાયક વ્રતના, સરિષાં છે પચખાણુજી
સામાયક તો મુહુરત એકની, પોષો દીવશને
રાતનો જાણુજી ॥શિંગા૭॥

પોષાને સ.માયક વ્રતમાં, આ બન્નેમાં સરીખો
છે આગારજી

તે કહ્યા છે સઘલાહી અમતમાં, તે જોઈ કરે
નીસ્તારજી ॥શિંગા૮॥

ત્યારે કેમ જડ પોષધ વ્રતમાં, મણી સુવર્ણાદી
પચખાણુજી

તેથી મણી સુવર્ણાદી પાશે રાખીયા, પોશે
ભાંગી જયો જાણુજી ॥શિંગા૯॥

પોષા માંડી પાશે રાખીયા, મણી સુવર્ણાદીકના જાણુજી
તે ઉપરાંત રાખવાના પચખાણુ છે, તેનો જિત્તર
એ પીછાણુજી ॥શિંગા૧૦॥

ઉમુક કહીતા મુકી લીલા, તે મણી સુવર્ણાદીકના
પચખાણુજી

કને રાખ્યો તેની અમત રહો, મગવતીથી કરજો
પીછાણુજી ॥શિંગા૧૧॥

જે મણી સુવર્ણના તદ્દન પચખાણુ હુવે, તે
ઉમકના પાઠ કહેતા જાહીજી

આ તો ઊઘાડો નીર્ણય જોઇલો, વીચારી જુવો

મનમાંડીજી ॥શિ૦॥૧૨॥

ઐણીક ને કૃષ્ણજીની રાણીઓ, ઇત્યાદીક રાણીઓ

અનેકજી

તેને પોષા કર્યા છે ગહણાં થકાં, સમજે આજુ

વીવેકજી ॥શિ૦॥૧૩॥

તેની ચુડીમાં હીરા પાના જડયા, વળી દાંતમાં

સોનાની મેખજી

બીજા ગરેણા તેને પહેર્યા, તેને ઊતાર્યા ન

દેખાય એકજી ॥શિ૦॥૧૪॥

ભારી ભારી જવેરાત ચુડીમાં જડયા, વળી ભારી

ભારી ગરેણાં હાથ ગળા માંડીજી

તે બધા કેમ ઊતારશે, આતો મળતો નહી

દેખાય ન્યાયજી ॥શિ૦॥૧૫॥

તેણે ઠીધી સામાયક શાંજના, સામાયક ઠીધી

રાત પ્રભાતજી

તે ક્ષણ ક્ષણમાં કેમ ઊતારશે, તે પણ મલતી

ન દીશે વાતજી ॥શિ૦॥૧૬॥

સામાયકમાં ગરેણાં નહી રાખવા, તો ચુડી નહિ

રાખવી તાડીજી

ગરેણાને બંગડી તો એકજ છે, બંને આબુ-

પણ માંડીજી ॥શિ૦॥૧૭॥

સામાયકને પોષા તણી, બંને વીધી બાણજો

એકજી

રીત બંનેની બરોબરી, સમજો આણી વિવે-

કજી ॥શિં ॥૧૮૧॥

આ લોકને અર્થે કરે નહી, ન કરે ખાવા-
પીવાને હેતજી

લોભ લાલચથી કરે નહી, પરલોક સુખ મારે ન

કરે તે થજી ॥શિં ॥૧૮૨॥

સંવર નીજીરા માટે કરે, બીજી વંછા નહી કામજી

એ પરીણામથી પોષો કરે તે ભાવ થકી સુદ્ધ

થાયજી ॥શિં ॥૨૦૧॥

કોઈ લાડવા માટે પોષો કરે, કોઈ પૈશા લેવા

કરે તામજી

કોઈ બીજા દ્રવ્ય લેવા પોષો કરે, તે કહેવાનો

પોષો છે નામજી ॥શિં ॥૨૧૧॥

તે તો અર્થી એકાંત પેટના, તે મનુરની છે

પાતજી

તેના જીવની ગરજ શરે નહી, ઉદ્ધટી ઘાલી

ગળામાં રાંતજી ॥શિં ॥૨૨૧॥

લાડવા માટે પોષા કરાવશી, અથવા ધન

આપી તામજી

તે કહેવાનો પોષો કરાવીયો, પણ સંવર નીજીરાનું

નહી કામજી ॥શિં ॥૨૩૧॥

કર્મ કાપવા કરે મનુરીયા, તેના ઘટમાં ઘોર

અજાનજી

લાડુ ખવાય પોષા કરાવવા, આતો ક્રોધ જગ્યાએ
ન કહ્યો ભગવાનજી ॥શિં ॥૨૪॥

કર્મ કાપવા કરે મનુરી, તેના ઘટમાં ઘેર
અંધકારજી

પૈશા આપીને પોષા કરાવણું, તે નહી ચાલ્યા
સુત્ર મઠારજી ॥શિં ॥૨૫॥

મનુરી કરે ખેતી નીદાણવા, મનુરી કરે ઘર
કરાવવા કામજી

કડખ કાપવા કરે મનુરી, કર્મ કાપવા નહી ચાલ્યા
તામજી ॥શિં ॥૨૬॥

ખેતર ખેડવાને ચાલ્યા મનુરીયા, વળી ભાર
લેખવણ કામજી

અનાજ ખાંડવા કરે મનુરીયાં, કર્મ કાપવાને
નહી ચાલ્યા તામજી ॥શિં ॥૨૭॥

વીરકત થાય કામ ભોગથી, તેને ત્યાગ છે શુદ્ધ
પ્રજ્ઞામજી

મુક્તી હેતુ પોષો કરે, તે અશલ પોષો કહ્યો
શ્વામજી ॥શિં ॥૨૮॥

આ વીધી પોષો ક્રીધા થકાં, સીઝશી આતમ
કામજી

કર્મ રોકાશે ને વળી ટુટશે, એમ ભાખ્યો શ્રી
જીનરાયજી ॥શિં ॥૨૯॥

અગીઆરમુ વ્રત

ભાવાર્થ

અગ્યારમુ પોષધ એટલે ધર્મ પુષ્ટિ રૂપ વ્રત કહે છે

૧ અસાણુ-આહાર પાણુ-પાણી ખાદીમ-મેવાદિક
સ્વાદીમ-પાન, સોપારી, લવેગ, એલચી તજના ત્યાગ.

૨ અવંભ-અપ્રહાયક તે મૈથુનના ત્યાગ

૩ ઉમકમણી સુવણુ-રત્નાદિક સુવર્ણદિક
જેવોસરાવ્યા.

૪ માલા-કુવની મળા પ વણુગ-ગુલાલ અખીલ
રંગનો ત્યાગ.

૬ વીલેપન-કેશર ચંદનનુ વિલેપન.

૭ સસ્ત્ર મુશલાદિ સાવજજાગ-શસ્ત્ર મુશલ વીગેરે
સાવધ જાગના ત્યાગ

ઉપરના સાત પ્રકારે ત્યાગ કરી ક્ષેત્રથી સર્વ ક્ષેત્રમાં
કાળથી અહોરાત્રી પ્રમાણુ જે કરણુ ત્રણુ જોગથી અથવા
ત્રણુ કરણુ ત્રણુ જોગથી ભાવથી રાગદ્વેષ રહીત ગુણથી
સંવર નિજરા એ પ્રકારે વસ્ત્ર ઘરેણા વીગેરે દ્રવ્ય, પોષે
પચખતી વખતે રાખ્યા તે દ્રવ્યો ઉપરાંત સાવધ, જોગ
સેવવા સેવરાવવાના ત્યાગ છે જે ઉપગ્રણુ પાશે રાખ્યા
તે અવ્રતમાં છે જેનાથી પરિભોગની અવ્રત પોષામાં
નીરંતર લાગે છે પોષા અને સામાયકના આગાર એક
સરખા છે આગાર ઉપરાંત ત્યાગ કર્યા તે સામાયકના

નવમાં વ્રતમાં એક મુહરતના અને પોષા
 અગીઆરમાં વ્રતમાં રાત્રી દીવસના છે.
 ત્યારે કેાઈ એમ કહે કે પોષા લેતા સુવર્ણાદિ
 મણી રતનાદિના પચખાણુ કરે છે તે માટે પોષામાં
 ઘરેણુ નહી રાખવા જોઈયે પોષામાં ઉમકમણી સુવર્ણના
 ત્યાગ છે મુકયા તે મણી સુવર્ણ રાખવાના ત્યાગ છે
 પાસે છે તે ઘરેણુ કપડા પહેરેલાનેા આગાર છે માટે
 વ્રત ભાંગે નહી અગાઉ શ્રી કૃષ્ણ અને શ્રેણીકરાજની
 રાણીઓએ પોષા સામાયક કીધા તેની બંગડીઓ
 ઘરેણુઓમાં ઘણા કીમતી રતન જડેલા હતા પણ
 બંગડી ઊતારી પોષા કર્યા એવો અધીકાર સુત્રોમાં નથી
 સામાયક વ્રત કરતા પહેરેલા કપડા ઘરેણુનેા આગાર
 છે આગાર અવ્રત આશ્રવદ્વાર છે પણ પચખાણુ ભાંગતા
 નથી જો ઘરેણુ કપડા રાખવાથી સામાયક પોષા
 ભાંગવાનો ભય હોય તો કીંચીત માત્ર પણ સોનું રતન
 જડીત ઘરેણું રાખવું જોઈયે નહીં, સ્ત્રી જતીને સામાયક
 પોષામાં બંગડી જરૂર રહે છે કેાઈ સ્ત્રી સાંજે, અડધી
 રાત્રે સામાયક કરે તો વારવાર બંગડી કહાડે નહી.
 બંગડીઓ કહાડી સામાયક કરે તે ન્યાય મલતો નથી
 તેથી સ્પષ્ટ માલમ પડે છે કે મણી સુવર્ણાદિકના સર્વથા
 પ્રકાર ત્યાગ નથી જે સામાયકની વીધી છે તેજ પોષાની
 વીધી છે ફરક માત્ર કાળમાં છે દોહરા અને ॥૧ થી ૧૮॥
 પોષધ આલોકને માટે કે પરલોકમાં સુખને માટે કે
 ખાવા પીવા માટે કે કેાઈ પણ પ્રકારના લાભ માટે

કરવો નહીં અકાંત સંવર નિજા માટે કરવાથી પોષધ
 વ્રત કરવાથી ભાવ પોષો થાય છે કદાચ કોઈ લાડવા
 ખાવા કે પરિચ્છેદ લેવા પોષો કરે તો તે નામ પોષો
 છે લાડવા ખાવા માટે પોષો કરે તે પેટાથી છે મનુર
 છે તેનું મોક્ષ રૂપી કામ સિદ્ધ થાય નહીં તેને અશુભ
 કર્મનો બંધ થાય તેવી જ રીતે કોઈ લાડવા ખવડાવી
 કે પૈસા આપી પોષા કરાવે તો તે નામ માત્ર પોષા છે
 તે પોષા કરાવવામાં સંવર નિજા ધર્મ કદાપિ થાય
 નહીં બીજાના માલ લાડવા વીગેરે મીઠાન ખાઈ મનુર
 પોષા કરે છે તેના હૃદયમાં ઘોર અજ્ઞાન છે કેમકે તેને
 તો ક્રૂર ખાવા કે પૈસા લેવા નિમિત્ત પોષા કીધા છે
 તે લોકો પોષો શું છે તે જાનતા નથી અને કેમ થાય
 છે કર્મ કાપવાને મનુરીથી પોષા કરાવવા કે પૈસા લઈ
 પોષા કરવા કોઈ સુત્રમાં અધિકાર નથી પણ ભોળા
 લોકો કુશુરના ઉપદેશથી લાડવા વીગેરે જમાડી અથવા
 પૈસા આપી માનમોટાઈથી જશકીતિ માટે પોષા કરાવે
 છે ખવરાવવાથી કે પૈસા આપવાથી ધર્મ કદાપિ થતો
 નથી કદાચ એમ ધર્મ થતો હોય તો ચોથા આરામાં
 ધનાઢય શ્રાવક ઘણા હતા પણ કોઈએ એવી રીતે
 મનુરીથી પોષા કરાવ્યા નહીં. શ્રાવક એવી રીતે પોષા
 કરતા નથી કર્મ કાપવા મનુરી સાંભળી નથી. ખેતી
 કરવા નીચાણુ કરવા બોજ ભાર ઉપાડવામાં કડબ ઘાસ
 વીગેરે કાપવા મનુર સાંભળ્યા છે કર્મ કાપવા મનુર
 સાંભળ્યા નથી આ પ્રત્યક્ષ ખુલ્લી વેલઈ છે. એવી રીતે

પોષા થતા નથી, ફક્ત વેરાગથીજ ભાવ લાવી કામભોગથી
 વીરકત થઈ યથાર્થ શ્રદ્ધાવંત થાય ત્યારે આત્મની
 સિદ્ધિ થાય છે શ્રાવકને પોષો કરવાથી આવતા કર્મ
 રોકાય છે અશુભ કર્મનો ક્ષય થાય જીવ નીર્મળ થાય
 તેનું નામ પોષો છે. બાપ્રી લોભ લાલચ મજુરી નીમીત્ત
 પોષો કરવાવાલા કરાવવાવાલાને ધર્મ થતો નથી. પોષો
 લેતી વખત જે જે સાવધ જોગના ત્યાગ કર્યા તે
 અગિયારમું વ્રત છે તેજ શ્રાવકનો ધર્મ છે જે જે
 આગાર રાખ્યો છે તે અવ્રત આશ્રવ છે અવ્રત સેવે
 સેવરાવે બલો જાને તેમાં એકાન્ત પાપ છે ઇતિ
 ॥ ૧૯ થી ૨૯

દોહરો બારમું અતિથી સંવિભાગ વ્રત

અતિથી સંવિભાગ ચોથો શીખા, તે બારમું
 વ્રત રસાલ

શ્રમજુનીચંચ અણુગારને, દાન દેવે દગચાલ ॥૧॥

તે કામુક અચિત્તને શુભતો, કલ્પે તે દ્રવ્ય અનેક

કલ્પે તે ક્ષેત્ર કાલમે, દાન, આપે લાવી વીવેક ॥૨॥

જે એ દાન આપે મુકતી કારણે, એ રવંછા

નહી કાંચ

ત્યારે નીપજે વ્રત બારમું, એમ ભાખ્યો

શ્રી જીનરાય ॥૩॥

અગિયાર વ્રત વશ આપને, મન માનેથી થાય

બારમું વ્રત શુદ્ધ સાધુને પ્રતી લાભ્યાથી થાય ॥૪॥

લાંખો કરોડો ખરચીયા, જીવ અનંતીવાર
પણ દાન સુપાત્ર દોહીલો, તે જીવ તણો

આધાર ॥૫૧॥

એ વ્રત નીપજવવા કારણે, ઊધમ કરે નીત્ય નેમ
ભવે સાધુની ભાવના, હાથે દાન દેવાથી પ્રેમ ॥૬૧॥

આજશ છોડવું કંઈ વીધે, કંઈ વીધ દેવું દાન
ઊધમ કરવો કંઈ રીતે, તે સાંભળો દઈ કાન ॥૭૧॥

દાળ જીવ મોહ અનુકંપા ન આણીએ (એ દેશી)

બારમું વ્રત છે શ્રાવક તણું, તેનો સાંભલ ને
વીસ્તારજી, સમણનીચ્રંચ અણગારને, દેવો
ચાર વીધ શુદ્ધ આહારજી, એમ વ્રત નીપજવે

બારમું ॥૧૧॥

વળી વસ્ત્ર પાત્રને કામળી, પાય પુછણું દેવે
એમજી

પીડ ફળગ શેઝયાને સંચારો, દેવે ઓષધ લેષધ

જેમજી ॥એમગા ॥૨૧॥

ઈત્યાદીક વસ્તુ કલ્પેતે, સાધુને દીધા હપી
ન હોયજી

જાણે ધન દહાડો ધન ઘડી, બારમું વ્રત

નીપજ્યું મોયજી ॥એમગા ॥૩૧॥

કરે ચિતંવના સાધુ તણી, ઘરમાં જોય શુદ્ધ
આહારજી

વળી ભાણે બેઠા ભાવે ભાવનાં, વ્રત ધારીનેાએ
આચારજી ॥એમ૦॥ ॥૪॥

સાધુ આવી ઊભા જીવે આગણે, વીકસે બધી
રોમરાયજી
અશણ્ણાદીક દેવે ભાવથી, મન ઘણું રળીયાયત
થાયજી ॥એમ૦॥ ॥૫॥

કાચા પાણીથી થાળી ધોવે નહી, વળી સચિત્ત
ન રાખે પાશજી
સંઘટે નહી જૈસે સચિત્તને, વ્રત નીપજવણુરે
હુલાશજી ॥એમ૦ ॥૧॥

કોઈ કામ આવી પડે સચીત્તનો, ત્યારે પણ સમતા
રાખે વીજ્યાતજી
દીશા અવલોક્યાં વગર સાધુની, નહી ઘ.લે
સચીત્તમાં હાથજી ॥એમ૦ ॥૭॥

કલ્પે તે વસ્તુ પડી અસુઝતી, કદી સહેજે સુઝતી
હોયજી
તો ખપ કરી રાખે સુઝતી, સચિત્ત ઉપર નમુકે
કોયજી ॥એમ૦ ॥૮॥

જે જે દ્રવ્ય જાણે છે સુઝતા, કલ્પે તે સાધુને
જાણજી
તેની ભાવે નીરંતર ભાવના, એહવા શ્રાવક ચતુર
સુજાણજી ॥એમ૦ ॥૯॥

ચિતવિત પાત્ર ત્રણે તણુ, કદી આવી મળે
સંજોગજી

ત્યારે અડકલ દાન દે હાથથી, પછી ન કરે
પછતાવે સોગજી ॥એમં ॥૧૦॥

જે જે વ્રતધારી શ્રાવક હોવે, તે જમતા ન જડે
કમાડજી

ઉવવાઈ ને શુચગડાઅંગમાં, તેના ઉઘાડયા
ચાલ્યા દ્વારજી ॥એમં ॥૧૧॥

સહીજે ઉઘાડા હોય ખારણા, ત્યારે રાખે ઉઘાડા
તામજી

નહી દે ઉઘાડા ખારણા, સાધુને દાન દેવા
કામજી ॥એમં ॥૧૨॥

ખીજ ભેખ ઉઘાડ માંહી ધસે, સાધુ ન આવે
ખોલ કમાડજી

તેથી વ્રતધારી શ્રાવક હુવે, તે તો રાખે ઉઘાડા
દ્વારજી ॥એમં ॥૧૩॥

સહેજે આળ્યા છે ઘર આપણે, નીપજ્યુ જુવે
શુદ્ધ આહારજી

ત્યારે વખત જાણે ગોચરી તણા, તો વાટ જોવે
તે વારજી ॥એમં ॥૧૪॥

જ્યારે હોશ ઘણી છે માંહેલી, પોતે સ્વહાથ
દેવા દાનજી

તેના હૃદયમાં સાધુ વશી રહ્યા, તે કેમ મુકે
ધ્યાનજી ॥એમં ॥૧૫॥

અશણ્ણાદીક યાત્રીમાં લીધા પછી, તુરત જમે
નહી મુખમાયજી
દીશી અવલોકે ભાવેભાવના, જાણે સાધુ પધારે
આયજી ॥એમં ॥૧૬॥

એ વીધ ભાવના ભાવતાં થકાં, મળે સત ગુરની
જોગવાઈજી
તો તે દાન દે ઉલટ પ્રમાણથી, ચુકે નહી અવશર
પાઈજી ॥એમં ॥૧૭॥

શક્તી પ્રમાણે દાન દે સાધુને, પણ ન કરે
ખોટી મનવારજી
ખાલી વાહલ જેમ ગાજે નહી, સાચે મન ખોલે
શુધ વીચારજી ॥એમં ॥૧૮॥

અઢલક દાન દઈ સાધુને, મોટાઈ ન મારે
બીજા પાસજી
ગીરવો ગંભીર રહે સદા, તેને વીર વખાણ્યા
તાશજી ॥એમં ॥૧૯॥

અડલક દાન દેવુ પાતરે, નહી જેને તેણે
આશાનજી
દાન દેવાનો ધ્યાન રહે સદા, એહવા વીરલા
છે બુદ્ધી વાનજી ॥એમં ॥૨૦॥

સારી વસ્તુ સંતાડી રાખે નહી, ન લાવે
 લોભપણે ને લોભજી
 ગમતી વસ્તુ વહોરાવે સાધુને, પણ ખોટી ન
 રાખે શોભજી ॥એમં ॥૨૧॥

આપ આવે તે અવ્રતમાં ગણે, તેથી બંધાતા
 જાણે પાપ કર્મજી
 દાન સુપાત્રને દીધા, જાણે સંવર
 નીજંરા ધર્મજી ॥એમં ॥૨૨॥

સુપાત્ર દાન આપે તે અવસરે, હીસાબ ન
 કરે મન માયજી
 હીસાબ ગણ્યાથી લોભ ઉપજે, અઢલક દાન
 આપ્યો નહી જાયજી ॥એમં ॥૨૩॥

લાડુ ધોવણાદીક વહોરાવતાં, રાખે એક ધારા
 પરીણામજી
 વ્રતધારી વાર કરે નહી, રૂડી જોગવાઈ
 પામજી ॥એમં ॥૨૪॥

કદાચ વહેર્યા વગર પાછા ફરે, કેઈ આવી
 પડે અંતરાયજી
 ત્યારે પછતાવો દીધા પુન્ય બંધે, વળી કર્મ
 નીજંરા થાયજી ॥એમં ॥૨૫॥

પછતાવો દીધા પુન્ય બંધે, તો વહેરાવ્યા લાભ
 થાય અનંતજી

ભિક્ષુઓ તીર્થ'કર પદ લહે, એમ ભાષ ગયા
ભગવંતજી ॥એમં ॥૨૬॥

સુઝતી વસ્તુ ન કરે અસુઝતી, તે તો દાન દેવાને
કામજી

અસુઝતી ન કરે સુઝતી, વહેરાવવાના લાવી
પરમાણુજી ॥એમં ॥૨૭॥

જાણીને ન આપે અસુઝતો, કરડો પણ બને
કામજી

નીહોષ વસ્તુ દીધી હાથથી, પાછી લેવાની નહી
હામજી ॥એમં ॥૨૮॥

દાન દેવા દેવરાવવા કારણે, કદી અતીક્રમે નહી
કાળજી

મચ્છર માન મોટાઈ છોડને, દાન દેવે દુષણ
ટાળજી ॥એમં ॥૨૯॥

આપણી વસ્તુ કહે પારકી, દાન દેવા ન દેવા
કામજી

ધર્મ' ઠેકાણે જુઠું જોડે નહી, મોઢે જોટી ન
રાખે મામજી ॥એમં ॥૩૦॥

અગીઆરે વ્રત તો ત્યાગ કીધા હુવે, બારમુ
વ્રત દીધા હોયજી

તેથી કઠણુ કામ આ વ્રતનો, વીરલા નીપજાવે
કોયજી ॥એમં ॥૩૧॥

સુપાત્ર દેવે આપે તેહને, નીપજે ત્રણ ખેલ
અખેલજી

સંવર નીજંરા થાય પુન્ય બંધે, તેનેા અથ
સાંભળેા દીલ ખેલજી ॥એમં ॥૩૨॥

જે જે વસ્તુ વહેરાવી સાધુને, તે દ્રવ્યની અમ્રત
ન રહી કાયજી

તે મ્રત સંવર થાય આવીધે, શુભ જોગથી નીજંરા
થાયજી ॥એમં ॥૩૩॥

શુભજોગ વર્તા થાય નીજંરા, શુભ જોગથી પુન્ય
બંધ જાતજી

પુન્ય સહેજે થાય નીજંરા કીધા, જેમ ઘાશ
થાય ઘઉંની સાથજી ॥એમં ॥૩૪॥

ઊત્કળે પરીણામથી દાન દે, તો ઊત્કળી ટલે
કમં છોતજી

ઊત્કળા પુન્ય બંધે તેહને, વળી બંધે તીર્થંકર
ગોતજી ॥એમં ॥૩૫॥

જો તેને પુન્ય ઉદય થાય આ ભવે, દુઃખ દારીદ્ર
દુર જાયજી

રૂધી સંપદા પામે અતી ઘણી, શુખ શાતામે
દીન જાયજી એમં ॥૩૬॥

જો ઉદય ન આવે આ ભવે, તો પર ભવમાં
શંકા નહી જાણજી

ઉચ્ચગોત્રાદીક શુખ ભોગવે, આ દાન તણા રૂળ
જાણજી એમં ॥૩૭॥

પુન્યની વંછા કરી દેવે નહી, સમદ્રઙ્ગી સાધુને
દાનજી

દેવે સંવર નીજંરા કારણે, પુન્ય તો સહેજે
લાગે આસાનજી એમં ॥૩૮॥

અવ્રતમાં દેતાથકા, પડે શ્રાવકને મન ધરકજી
જેને દાન દેતા વ્રત નીપજે, તેને જોયા પણ
પામે હરખજી એમં ॥૩૯॥

કામ પડે અવ્રતમાં દાનનો, ત્યારે દે તો શર્મા
શર્મજી -

પછી કરે પછતાવે તેહનો, કાંઈક ઢીલાં પડે
કર્મજી એમં ॥૪૦॥

અવ્રતમાં દાન દે તેહનો, ટાલણુનો કરે ઉપાયજી
જાણે કર્મ બંધાય છે માહરે, મને ભોગવતા
દુઃખદાયજી ॥એમં ॥૪૧॥

અવ્રતમાં દાન દેતાથકાં, બંધે આહુડી પાપ
કર્મજી

સુપાત્રને દાન દીધા થકાં, મારે સંવર નીજંરા
ધર્મજી ॥એમં ॥૪૨॥

અવ્રતમાં દાન દેવા તણું, કેઈ ત્યાગ કરે
મન શુદ્ધજી

તેનો પાપ નીરંતર ટાલીયો, તેની વીર વખાણી
બુદ્ધજી ॥એમં ॥૪૩॥

કુપાત્ર દાન મોહ કર્મ ઉદે, સુપત્ર દાન

ક્ષયોપસ્રમ ભાવજી

વ્રત નીપજે સુપાત્ર દાનથી, તેનો જાણે સમ

દ્રષ્ટી ન્યાયજી ॥એમં ॥૪૪॥

સહેજે જગ્યા પડી હોય સુઝતી, ત્યારે પોતે જોવે

સાધુની વાતજી

તેને કમં નીજંરા હુવે, વળે જંધે પુન્યના

થાટજી ॥એમં ॥૪૫॥

વાટ જોતાં સાધુ પધારીયા, સેજ્યા દાન દે હર્ષિત

થાયજી

જાણે ધન દહાડો ધન ઘડી, મારે સાધુ ઊતરીયા

આયજી ॥એમં ॥૪૬॥

સેજ્યા દાન દઈ શુદ્ધ સાધુને, કેઈ કરે વ્રત

સંસારજી

કેઈ જંધ પાડે શુદ્ધ ગતીનો, તે તો પામે ભવ

જળ પારજી ॥એમં ॥૪૭॥

સેજ્યા સંચારો દીધા સાધુને, આગળ તિર્યા

જીવ અનંતજી

વળી તરે છે ને તરશે ઘણાં, એમ ભાષ ગયા

ભગવંતજી ॥એમં ॥૪૮॥

દીધા દેવરાંબા ભડો જાણીયાં, નીદોષ સુપાત્ર

દાનજી

વ્રત નીપજે વસ્તુ આપ્યા આપની, એમ ભાષ્યો

શ્રી ભગવાનજી ॥એમં ॥૪૯॥

પુત્ર ત્રીયાદીક માળાપના, પરીણામ ચઢાવે
 વીશેષજી
 ત્યાંને દાન દેવા સનમુખ કરે, શીખવે શુદ્ધ
 વીવેકજી ॥એમં ॥૫૦॥
 પુત્ર ત્રીયાદીક માળાપના, દાન દેવાના રહે
 પરીણામજી
 તેનાથી હેત રાખે જીનધર્મનો, શુદ્ધ શ્રાવક તેનો
 નામજી ॥એમં ॥૫૧॥
 અડકણ દાન હેતા જોઈ બીજાને, તેના પાડે નહી
 પરિણામજી
 કદાચ પોતાથી આપવું બને નહી, તો કરે તેના
 ગુણગ્રામજી ॥એમં ॥૫૨॥
 ગુણ સહન ન થાય હાતારના, પોતે પણ
 આપ્યો નહી જાયજી
 બંને અવગુણ દૂર કરે, શ્રી જીનવરનું ધર્મ
 પાયજી ॥એમં ॥૫૩॥
 બીજાને દાન આપતા જોઈને, કોઈ ના કહી
 પાડે અંતરાયજી
 તો ઉત્કળે બાંધે મહામોહની, એવો શ્રાવક ન
 કરે અન્યાયજી ॥એમં ॥૫૪॥
 કોઈ અન્ય તીર્થ જમે નહીં, તેના ઠાકોરને
 વગર ધરાયા ભોગજી
 નીત્ય બહારે રસોઈ કાઢીને, પોષે પુરાદીક
 લોકજી ॥એમં ॥૫૫॥

તેને ખખર નહીં પોતાના દેવની, દેવ દેવે
 નહીં દેવે ભોગજી
 તેા પણ રાખે છે તેની આસ્થા, નીત્ય વતવિ
 તેનો ભોગજી ॥એમં ॥૫૬॥
 તેા વ્રતધારી શુદ્ધ શ્રાવક તણું, ધમંથી રંગ્યો
 છે તનમનજી
 તે ગુરૂની ભાવના ભાયા વગર, મોઢામાં કેમ
 જમે અંનજી ॥એમં ॥૫૭॥
 કેાઈકને ગુરૂ છે અન્ય તીથી, તેની કરે સાચે
 મન ટેલજી
 તેા સાધુ પધાર્યા આંગણે, તેને શ્રાવક ન ગણે
 સહેલજી ॥એમં ॥૫૮॥
 કેાઈ કહે દાન ગણેા દહાવીયો, એતો દેવાનો
 કીધો ઉપાયજી
 એવા ઊંધા બોલે શુદ્ધ બુદ્ધ વીના, પણ શ્રાવક
 ન કાઢે વાયજી ॥એમં ॥૫૯॥
 દાન દેવાના પરીણામ જોહના, તેતો વાંચી
 હરખીત થાયજી
 કહે વ્રત નીપજાવવાની વીધી, મને સતગુરૂ દીખી
 બતાયજી ॥એમં ॥૬૦॥
 બીજા વ્રત કહ્યા દેવલ સમા, શીખાવ્રત છે
 શીખા સમાનજી

તેમાં સઘળાં ઉપર વ્રત બારમુ, તેની બુદ્ધિવંત
કરશે પીછાણુ ॥એમં ॥૬૧॥

તયાં તરે છે તરશે ઘણા, આ દાન તણે
પ્રતાપણ

તેમાં શંકા મુળ ન આણવી, શીલન મુખથી
ભાળ્યે આપણ ॥એમં ॥૬૨॥

સુત્ર પુરાણ કુરાનમાં, પાત્ર દાનનો અધીકારણ
તે પાત્ર કુપાત્રને ઓળખી, બુદ્ધોવંત કાઢે
નીસ્તારણ ॥એમં ॥૬૩॥

વળી કહી કહીને કેટલું કહું, એ દાન તણા
ગુણગ્રામણ

કેડ જીભ કરી વરણુવ્યાં, પુરા કહ્યા ન જાય
તામણ ॥એમં ॥૬૪॥

જેડ કીધી બારમાં વ્રતની, તે તે ગુહવા શહેરે
મઝારણ

સંવત અઢારસે બત્રીસમાં, વૈશાખ સુદ બીજ
મંગળ વારણ ॥એમં ॥૬૫॥

શામી ભીખનણ શે.ભતાં, જોઈ સુત્ર ન્યાયણ
જવ જીવેને પ્રતીબોધવા, બાર વ્રત દીધા
ઓળખાયણ ॥એમં ॥૬૬॥

ચાળ તોટક છંદ

આ બાર વ્રત આખીયા, જીન ભાખીયા
આગમ મહી

તેની ઢાળ બંધ સુજોડ સારી, સ્વામશ્રી લીધું કહી
તેનું ભાવારથ જાણ લહયો, કહયો ગુલાબ એમ
સહી

ધારીયે હુઃમ ટાળીયે, શ્રી કાલુગણી સુપસાયહી

મુળ કર્તાના આશયથી વીરૂદ્ધ જતી કેાઈ પણ
વાત લખાઈ હોય તે ગુજરાતી કરનારના ઓછા અનુ-
ભવ ને સમજણનું કારણ છે શંકાસ્પદ હોય તે સુધારી
વાંચવું ને લખવું શ્રીમદ્ ૧૦૦૮ શ્રી તુલશી ગણી
મહારાજના વર્તારામાં ગુજરાતી કીધું છે.

બારમું વ્રત

બારમું શિખાવ્રત અતિથી સંવિભાગ વ્રત છે
અતિથીને સંવિભાગ વહોરાવવું પણ તે અતિથી સમણ
નિશ્ચય અણુગાર ને દાન દેવાથી બારમું વ્રત થાય છે
તેઓને દાન દેવાથી વ્રત, તપ, સંયમમાં ઉદ્યમ કરે,
પરિશ્રદ્ધ તે ધન ધાન્યાદિ રાખે નહીં રખાવે નહીં રાખે
તેને સાફ જાણે નહીં તેને અણુગાર કહીયે ઘર રહીત
સાધુ મુનિરાજને સુઝતો અચિત્ત નિરદોષ આહાર પાણી
કામભોગની અભિલાષા રહીત એકાંત મુક્તિને માટે
આપવાથી શ્રાવકને બારમું વ્રત નિપજે છે શ્રી વીર
સાસન જીવું વર્ષ ૨૦ મું નવું વર્ષ ૧૭ અંક બીજો
શં. ૧૯૯૪ આશો. સુદ ૧૩ શુકરવાર તા. ૭ મી
અક્ટોબર સને ૧૯૩૮ પાતું ૨૧માં છાપ્યું છે કે વાચક
મુખ્ય શ્રી ઉમા સ્વામી મહારાજ શ્રી તત્વાર્થસુત્રમાં

કરમાવે છે કે સ્વ પરોપકાર્યે અન્નપાણાદી સ્વદ્રવ્યોને
 પાત્રમાં અતીસર્ગ ત્યાગ કરવો તે દાન છે જે દાનની
 પાછળ સ્વ=પોતાના પર=સામાનો, ઉભય બંનેના ધર્મની
 એટલે આત્મીક કલ્યાણની આકાંક્ષા નથી પણ લોકીક
 કલ્યાણની જ આકાંક્ષા છે તે દાન બાહ્યથી દયા
 દાનનો ભાસ કરાવનાર હોવા છતાં દયાદાન નથી
 સખાવતથી ધર્મની વૃદ્ધિ થતી નથી કીન્તુ અટકે છે
 એ સમજવા જેવી વસ્તુ છે અગીઆર વ્રત નિપજાવવા
 પોતાને હાથ છે પણ બારમુ વ્રત શુદ્ધ સાધુ મુનિરાજ
 મળવાથી અને તેઓ વહોરવાથી લેનાર આપનાર ને
 ચિજ ત્રણે શુદ્ધ જોગવાઈ મળવાથી નિપજે છે લાખો
 કરોડો ખર્ચા સંસારિક લોકીક દાન આ જીવે
 અનંતી વાર દીધું છે પણ સુપાત્ર દાન દેવા મહા
 દુર્લભ છે સુપાત્ર દાનથી બારમુ વ્રત થાય છે શ્રીમદ્
 વિજય સમચંદ્ર સુરીશ્વરજી મહારાજ જૈન પ્રવચન વર્ષ
 ૧૦મું અંક-૮મો સં. ૧૯૭૪ વરસે આશો સુદ ૨ તા.
 ૨૫-૬-૧૯૩૮ પાનુ-૧૦૨માં કરમાવે છે કે શ્રીજીનેશ્વર
 દેવના સાધુઓને બહુ આરંભનો તેમ અદ્ય (થોડા)
 આરંભનો ઉપદેશ કરવાની પણ મનાઈ જ છે તે
 મુજબ હિંસાનો ઉપદેશ નહીં આપતા હોય તે સાધુ
 શ્રીમદ્ સાગરાનંદ સુરિશ્વર શ્રી સીદ્ધચક્ર વર્ષ-બીજી
 અંક-૧૨મો પા. ૨૮૫ પશ્ચ. ૬૫૩માં કરમાવે છે કે
 સ્ત્રી, પુત્ર, કણ (અનાજ) કંચન આદી (પૈસા) સંસા-
 રીક કાર્યમાં મદદ દેનારો શનેપાતવાળાને (દુધ)

શાકર દેનારની માફક શત્રુરૂપ જ છે. એવું
 પડપી ચાલનાર સાધુ હાલશ્રી વીજય રામચંદ્રસુરી
 તા. ૨૬મી જુન ૧૯૨૮ પાતુ ૬૧૯ વીરશાશનમાં ૧૮.
 ધર્મ જેવી અંકાંત કલ્યાણકર વસ્તુ જે લક્ષ્મી અને
 સત્તાના બળે જ સાંધી શકાતી હોત તે છ બંદના
 શ્વામી ચક્રવર્તી અને બીજા રાજા મહારાજા રાજરીધીને
 પરીત્યાગ કરી સંજમ સામરોજ્યના સેવક ન બન્યા
 હોત એવું પડપી ચાલનાર સાધુ, જંબુદ્વીપમાં જેટલા
 પ્રવંતો છે તે બધા સોનાના થઈ જાય તે સાતે દેવેમાં
 આપી દેવાય એવી જ રીતે જંબુદ્વીપમાં જેટલી રેતી છે
 તે બધી રત્નરૂપ થઈ જાય તે સાતે દેવેમાં દેવાય તે
 પણ એક દીવસના પાપથી છુટી શકાતું નથી એમ પડપી
 ચાલનાર સાધુને સુપાત્ર દાન આપવાથી બારમું વ્રત
 થાય છે માટે શ્રાવકોએ બારમું વ્રત નીપજવવા ઉઘમ
 કરવો ઘણો જરૂરી છે. હમેશા મુનિરાજેની ભાવના
 ભાવવી જોઈએ અને શુદ્ધ જોગવાઈ મળે પોતાના હાથે
 દાન આપવું શ્રાવકનું કર્તવ્ય છે. આજે તણ કેને
 દાન આપવું કેવો ઉઘમ કરવો તે કહે છે દોહરાનો
 ભાવાર્થ ॥ ૧ થી ૭ ॥

હાલનો ભાવાર્થ ॥ ૧ થી ૧૪ ॥

જૈન સાસ્રમાં ફરમાવ્યા મુજબના સાધુ અણુગાર
 નિગ્રંથને ૧ અશાણ, ૨ પાણી, ૩ ખાદિમ, ૪ સ્વાદીમ
 ૫ વસ્ત્ર, ૬ પાત્રા, ૭ કાંબલ, ૮ પાંચપુછણાં, ૯ પીઠ,

૧૦ કુળગ, ૧૧ સેજ્યાં, ૧૨ સંધારો, ૧૩ ઔષધ, ૧૪
 ભેષજ ઇત્યાદિ કલ્પતી નિર્દોષ વસ્તુ સાધુને લેવા ભોગ
 હોય તે વહોરાવવાથી ખારમું વ્રત નીપજે છે. ઉપરોક્ત
 સુજતી વસ્તુઓ વહોરાવી શ્રાવક બહુ ખુશ થાય છે.
 વિચારે કે આજનો દહારો ઘડી ધન્ય છે કે એવા સત્ય
 પુરુષોની ભોગવાઈ મળી. ખારમું વ્રત નિપજ્યું જ્યારે
 આપના ધર્મમાં સુજતા અસનાદિ જોય ત્યારે અથવા
 જમતા પહેલાં સાધુને કલ્પતી અને સુજતી વસ્તુ જોઈ
 વિચાર કરે કે જો આ વખત સાધુ મુનિસાજ પધારે તો
 હું પોતાને હાથે દાન દઉં ત્યારે મારા મનોરથ ફળે
 જમતી વખતે સચિત પાણીથી થાલી ધ્રુવે નહીં જમવા
 બેસે તો અંકદમ મોંમાં કેળીયો ઘાલે નહીં સાધુઓની
 રાહ જુવે સચિત ને સંગટે રાખે નહીં કદાચ તે વખતે
 સાધુજી પધારે તો હવે સહિત ખારમું વ્રત પોતાને
 હાથે નિપજાવે સાધુને કલ્પતી વસ્તુ અસુજતી પડી
 હોય તો સાધુને માટે સુજતી ન કરે સુજતી કદાચ
 થાય તો સુજતી રહેવા દે.

સાધુજીને વહોરાવવા ભાવ નિરંતર રાખે અઠકલ દાન
 એટલે સાધુજીને જોઈતું હોય તે હવે સહિત બને તેટલું
 વહોરાવે વ્રતધારી શ્રાવક ખારણા બંધ ન કરે શ્રી
 ભિવવાઈ સુત્રમાં શ્રાવકના ઉધારા ખારણા કહ્યા છે કેમકે
 ખારણા બંધ હોય તો સાધુ બિઘાડી, ઉઘડાવી, અંદર
 આવે નહીં બીજા ભેષધારી ખારણા ખોલી ખોલાવી
 અંદર આવી આહાર પાણી લે છે પણ જૈનના સાસા

મુજબના સાધુ મુનિરાજ બારણા ખેલતા ખેલાવતા
 બંધ કરતા કરાવતા નથી માટે શ્રાવકના ઊઘાડા બારણા
 કહ્યા છે જો બારણા બંધ હોય તો સાધુ નિમીત ખેલે
 નહીં પોતાના કામ માટે ખુલી જાય તો તે બંધ કરે
 નહીં સાધુ મુનિરાજને વહોરાવવા ભાવના રાખે એ
 વ્રતધારી શ્રાવકોનું મુખ્ય કામ છે જૈન મુનિરાજને
 પોતાને હાથે દાન દેવાની હોંસ, હુષ્ થાય છે તેના હૃદયમાં
 હંમેશા સાધુ વશી રહ્યા છે તેને સાધુ ધ્યાનમાં ચિતમાં
 હોય છે શ્રાવકને ખાતા પીતા ધ્યાન રહે કે જો આ
 વખત સાધુજી પધારે તો સુપાત્ર દાન વહોરાવું
 માટે શ્રાવક જમતી વખત બાણે ખેઠા સાધુજીની
 ભાવના બાળ્યા સિવાય મોઢામાં જમે નહીં
 જો સાધુ પધારે તો ઘણી ખુશીથી સુપાત્ર દાન આપે
 દાન આપી બીજની પાસે મોટાઈ ન કરે જેમકે વહો-
 રાવવા ભાવ નહીં ને કહે મહારાજ મારી પાસે આપને
 કલપ્તી વસ્તુ ઘણી છે મન હોય તે લો કદાચ સાધુને
 જોઈયે ને લેવા તૈયાર થાય તો હાથ ધુજે એવી જુઠી
 વાત શેખી મોટાઈ ન કરે સારી વસ્તુ છુપાવી ખરાબ
 વસ્તુ સાધુને અરજ કરવી નહીં જોઈયે એટલે પોતાનું
 લોલપીપણું છોડી સાધુઓને ગમતા આહાર પાણી
 વહોરાવવા તે બારમું વ્રત છે સુપાત્રને અઢકલ દાન
 વહોરાવવું દરેકને સેહેજ નથી ઓછા હીલના અને લોભી
 લાલચી માણસોથી સુપાત્ર દાન દેવાય નહીં માટે શ્રાવકો
 એ નિર્દોષ આહાર પાણી વીગેરે ચોદ પ્રકારનું દાન

મનમાં ઉત્સાહ લાવી ગેહર ગંભીર મનથી વહોરાવે
 તેને ભગવંતે વખાણ્યા છે જૈન સાસોમાં સુપાત્રદાન
 દેવાવાલા મહાદુર્લભ છે શ્રાવક પોતે જમે છે અમૃતમાં
 જાણે જેમાં અશુભ કર્મનો બંધ અને શુદ્ધ સાધુ
 નિશ્ચયને દેવ તેમાં અશુભ કર્મોની નિર્જરા
 વ્રત થઈ શુભ કર્મ તે પુણ્ય બંધ અને વ્રત
 સંવર ધર્મ થાય છે ત્યારે શ્રાવક હંમેશાં મુનીરાજને
 પ્રતિ લાભવા અભિલાષા રાખે તે દીવસ ધન્ય માને
 વસ્તુ અસુઝતી થઈ જાય સાધુજી વહોર્યા સિવાય પાછા
 ચાલ્યા જાય તો બહુ પશ્રાતાપ કરે હું કેવો અભાગી
 છું એમ વીચારે પશ્રાતાપ કરવાથી અશુભ કર્મનો
 નાશ થઈ પુન્ય બંધાય છે તો સાધુઓને વહોરાવવાથી
 મહાકૃપા ઉત્કળે સાંગે તીર્થંકર પદ બંધાય છે માટે
 હંમેશા લાવ રાખવા લાડવા મિષ્ટાન્ન અને ધોવણ
 વીગેરે પાણી વહોરાવતાં એક સરખા પરિણામ રાખવા
 સુઝતી વસ્તુને અસુઝતી ને અસુઝતી ને સુઝતી કદાપિ
 કરવી નહીં અસુઝતી ચીજ સાધુજીને કેાઈ પણ હાલ-
 તમાં આપવી નહીં કેમકે અસુઝતી વહોરાવવાથી એકાંત
 પાપ થાય છે ॥૧૫થી ૨૮ મસ્તરભાવ માન મોટાઈ
 છોડી નીહોંષ દાન આપવું પોતાની ચીજ બીજની ચીજ
 દાન દેવા ન દેવા માટે કહેવી નહીં એટલે ધર્મ માટે
 બહુ બોલવું નહીં અગીયાર વ્રત ત્યાગ કરવાથી થાય છે
 બારમું વ્રત શુદ્ધ સાધુ નિશ્ચયને નિહોંષ દાન આપવાથી
 થાય છે માટે એ વ્રત નિપજાવવું બહુ મુશ્કેલ છે કેાઈ

બીરલા સમઝદારજ નિપજની શકે છે માટે નિપજ-
 વવાની વિધિ શ્રવામીજીએ વિસ્તારપૂર્વક બતાવી છે.
 સુપાત્ર દાન આપવાવાલાને ત્રણ બોલનો ફાયદો છે
 જે વસ્તુ સાધુને વહોરાવી તેની અવત મટી ગઈ ત્રત
 નીપજયુ કેઈ કહે ફક્ત સાધુજીને આપવાથી અવત
 મટી તેમ બીજા જીવે આપવાથી અવત મટી તેનો
 જવાબ-સાધુજી ને સર્વથા પ્રકારે અવતના સેવવા સેવ-
 રાવવા અને બહુ જાણવાના ત્યાગ છે સાધુજી કદપતી
 વસ્તુ લઈ વાપરે તે ત્રતમાં છે સાધુ આહાર પાણી
 વીગેરે જીન આજ્ઞા પ્રમાણે કરે સંજમ જાત્રા નીરવાહ-
 નાથે કરે જેથી મહાવ્રતની પુઠી અને મુક્તિનું સાધન
 થાય માટે નિર્દોષ આહાર પાણી વીગેરે માંગીને લે એ
 ત્રીજા મહાવ્રતની આરાધના છે શ્રી પ્રશ્ન વ્યાકરણ
 સુત્રમાં કહ્યું છે કે રાગદ્વેષ રહીત વીધી પુર્વક ભોગવતો
 અહીંસા વીગેરે પાંચે મહાવ્રતની પુઠી અને આરાધના
 છે માટે સાધુઓને આપવાથી બારમું ત્રત સંવર છે
 શ્રાવક વીગેરે ગ્રહસ્થાને આપવા, અપાવવા અને આપ-
 તાને બહુ જાણવામાં અવત આશ્રવ છે ગ્રહસ્થ પોતે
 ભોગવે તે અવત છે ભોગવાવે અનુમોદન કરે તે અવત
 છે ઉવવાઈ સુયગડાંગ વીગેરે સુત્રમાં ખુલાશે પાઠ છે
 માટે સુપાત્ર દાન આપવામાં પહેલા સંવર થાય છે
 બીજું વહોરવતા શુભ જોગ વતે તેથી અશુભ કર્મની
 નીજર થાય ત્રીજું શુભ જોગ વતે તેથી
 પુન્ય બંધાય છે ઉત્કૃષ્ટ ભાવથી દાન આપે તો

ઉત્કૃષ્ટ તીર્થંકર ગોત્ર બંધાય છે. આ ભવમાં પુન્ય ઉદય થાય તો દુઃખ દારીદ્ર દુર જાય છે રીઝી સંપદા સુખ શાતા મળે છે કદાચ આ ભવમાં પુન્ય ઉદય ન થાય તો પરભવમાં જરૂર ઉચ્ચ ગોત્રાદિ પુન્ય પ્રકૃતિ મળે છે પુન્યાદયે અનુક્રમે સારી સારી જોગવાઈઓ મળે છે સર્વ કર્મોનો નાશ કરી સિદ્ધ ગતિ મળે છે શુદ્ધ દાનના એવા ફળ છે પણ સમદ્રષ્ટી કેાઇપણ તરાહની પુન્યની ઇચ્છાથી દાન દેવે નહીં ફક્ત સાંવર નીજંરા માટે દાન દે જેથી પુન્ય સહેજે સ્વભાવીક લાગે છે જેમ ઘણે ઊગતાં ઘાસ થાય છે તેમ નીજંરા થતી વખતે શુભ જોગ વર્તવાથી પુન્ય થાય છે માટે શ્રાવકે સર્વ વ્રતધારી સંયતી સાધુને દાન આપવું એ ઘણી ખુશી થાય છે ને અવ્રતમાં દાન દેતા મન ઘડકે છે અવ્રતમાં દાન આપે છે તેને લોકિક વ્યવહારથી અથવા શર્માશર્મા જાણે છે તેનાથી અશુભ કર્મના બંધ પડે છે જાણે છે સાવધ કામનો પશ્ચાતાપ કરવાથી કર્મ ઢીલા છે કેાઇ વેરાગી શ્રાવક અવ્રતમાં દાન દેવાના શુદ્ધ મનથી ત્યાગ કરે તો તેને અવ્રતનું પાપ નિરંતર ટળે છે તાત્પર્ય કુપાત્ર દાન મોહ કર્મનો ઉદય છે સુપાત્ર દાન ક્ષયોપશમભાય છે. સુપાત્ર દાનથી શ્રાવકને ખારમુ વ્રત નીપજે છે અશુભ કર્મ નિજંરે છે તેનો ન્યાય સમદ્રષ્ટિ જાણે છે માટે સુપાત્ર દાનની વીધી વળી વણુંવે છે. ॥ ૨૯ થી ૪૪ પોતાનું મકાન ખાલી હોય સચિત્તાદિ પડેલું નહિ હોય સુઝતું હોય તો શ્રાવક ભાવના ભાવે કે

સાધુજી પધારે તો આ મારી જગ્યાનું સેજ્યા દાન હઈ
 વ્રત નીપજાવું કદાચ સાધુજી પધારે તો જગ્યા આપી
 ઘણો ખુશ થાય વિચારે કે આજના દીવસ આજની
 ઘડી ધન્ય છે કે મને સેજ્યાદાનની સારી જોગવાઈ મળી
 વ્રતીના ઉપયોગમાં આવે છે બીજા અવ્રતીના ઉપયોગ
 કરાવતે તો અવ્રત લગતે સર્વ વ્રતીના કામમાં આવે
 છે તેથી વ્રત નિપજે છે સેજ્યા દાન આપવું ઘણું
 મુશ્કેલ છે આ દાનથી અનંત સંસારીને વ્રત ઓછા
 સંસારી થઈ શુદ્ધ ગતિ મળે છે. સેજ્યા દાન સાધુઓને
 આપવાથી ગયા કાળમાં અનંતા જીવ સંસાર
 સમુદ્રથી તર્યા વત્તમાનમાં તરે છે અને ભવિષ્યમાં
 અનંત તરશે સુપાત્રને પોતાની વસ્તુ આપવાથી બારમું
 વ્રત છે અપાવવાથી અનુમોદનથી નીજા ધર્મ થાય છે
 એવું જાણી પુત્ર, સ્ત્રી, માળાપ વીગેરે પરિવારવાલાને
 સુપાત્ર દાન આપવાની વિધિ શીખવવી અને દાન
 આપવા પ્રેમ રાખવો એ શ્રાવકનું કર્તવ્ય છે માટે
 સુપાત્ર દાન આપવાવાળાથી ધર્મપ્રેમ રાખવો શુદ્ધ
 શ્રાવક તેનું નામ છે કદાચ આપણાથી ન દેવાય તો
 આપવાવાલાના પ્રણામ ચઢાવવાથી અને તેના ગુણુઅમ
 કરવાથી ધર્મ થાય છે. સુપાત્ર દાનના દાતારના ગુણ
 સહન નહીં કરવા અને પેતે આપવું નહીં એ બંને
 અવગુણ છે શ્રી જૈન ધર્મ પામી જે અવગુણ છોડે
 આપવાવાલાને અંતરાય ન કરે અંતરાય દેવાથી મહા-
 મોહનીય ધર્મ બંધાય છે જીવે અન્ય તીરથી પણ.

નીત્ય નીચમમાં પોતાના ઠાકુરજીને ભોગ ધરાવ્યા સિવાય જમતા નથી તેને એ માલમ નથી કે પરમેશ્વર નિરંજન નિરાકાર જ્યોતિ સ્વરૂપી અશરીરી ભોજન કરતા નથી પરંતુ પ્રતીત રાખી ધરાવે છે કેાઈ અન્યમતી પોતાના ગુરૂની સેવા, સુશુષા, ભક્તિ, અનેક પ્રકારથી કરે છે તેા વ્રતધારી શ્રાવક નિંલોચી નીચપરિગ્રહી શુદ્ધ સાધુમુનિરાજોની અહારાદિ ચોદ પ્રકાર નાદાન નિર્દોષ આપી અવશ્ય સેવાભક્તિ કરે એજ ઉપદેશ છે કેાઈ કહે કે દાનની પ્રશંસા લેવા માટે બહુ કરી છે એવી ઉલટી વાત નીર બુદ્ધિવાલા કહે પણ શ્રાવક સદગુરૂઓએ દાન દેવાની વિધિ અનુગ્રહ કરી બતાવી કહે છે કેમકે અગ્યાર વ્રત તેા શ્રાવક મન ચાહે તે વખતે કરી શકે છે પણ બારમુ વ્રત સર્વ વ્રતમાં શ્રીકાર ધન સમાન તેા સાધુજીની ભોગવાઈ મળે તેા થાય છે જૈન શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે “દુદ્ધાંઈ મુવાદાઈ” એટલે શુદ્ધદાન આપનાર દુર્લભ છે સુત્રમાં પુરાણમાં કુરાનમાં સર્વ મતમાં સુપાત્ર દાનની પ્રશંસા છે સુપાત્ર દાન દર્ઠ અનંતા જીવ તથા છે તરે છે ને તરશે એમ જાણી સુપાત્ર કુપાત્રની યથાર્થ ઓળખાણ કરી સુપાત્ર દાન આપવું જોઈયે બારમા વ્રતની જોડ શ્રામીથી ભીખનજીએ ગુદવા શહેરમાં સંવત ૧૮૩૨ વરસે વૈશાખ સુદ ૩ મંગળવારે કરી તેનો ભાવાર્થ મારી તુચ્છ બુદ્ધિ અનુસાર કયો તેમાં અશુદ્ધ અર્થ થયો હોય તેા ત્રીવીધે ત્રીવીધે મિછામી દુકકઠં છે.

લી. આપનો હિતેચ્છુ

જવેરી ગુલાબચંદ લુણીયા જેપુર અને ગુજરાતી
કરનારનું પણ અશુદ્ધ અર્થ થયેા હોય તેા ત્રીવીધે
મિછામી દુકકડં છે અને ભુલ થઈ હોય તેા ગુજરાતી
કરનારની ભુલ સમજી સુધારી વાંચવું ને પ્રેસને લખવું.

નવાણુ અતિસાર દોહરા

ચોદ અતિયાર જ્ઞાનના, પાંચ સમક્રિતના જન
સાંઠ ખાર પ્રતના, પંદર કર્મદાન ॥૧॥
સલ્લેખણના પાંચ છે, એ નવાણુ અતિયાર
ટાલે સઘળા ભાવથી, જે પામે ભવપાર ॥૨॥

ઢાળ

હુ તેા વીર વાંદણને જવસ્યા ત્યા ધર્મ દલાલી
ચીતકરે એ દેશી
અતિયાર લાગે જ્ઞાનને, તે ગણતા ચોદ થાય,
શ્રાવક જન
જવાઈધં વચ્ચામેલીયં, હીણઅક્ષર અધીક
ખોલાય હો શ્રાં
અતિયાર લાગે જ્ઞાનને ॥૧॥
પહીણો, વીનયહીણો કરે, જોગહીણા દોષહીણા
થાય હો ॥શ્રા॥
સુટહુંદીનં દુટહું પડીછીયં, અઠાલે કરે સજઝાય
હો ॥શ્રાં ॥૨॥
કાળે સઝાય કરે નહી, અસઝાયમાં કરે સઝાય હો
સઝઝાય વેળા આજશ કરે, ત્યારે જ્ઞાન મેલો
થાય હો ॥શ્રાં ॥૩॥

હુંવે સમઠીતના દુષણ કહયા, પાંચ મોટા
અતીચાર હો ॥શ્રા૦॥

જાણે પણ આદરે નહી, પાલે નીરઅતીચાર
હો ॥શ્રા૦॥

અતીચાર લાગે સમઠીત ભણી ॥શ્રા૦ ॥૪૫॥

ભગવાન ભાખ્યા તે સાંભળી કરે, શંકાકંખા,
વીદગંછ હો ॥શ્રા૦॥

કુંગુર પ્રશંસા જે કરે, મીઠ્યાસંગ કરે મન
વંછ હો ॥શ્રા૦ ॥૪૬॥

દોષ લાગે વ્રત ભણી, તે પાંચ પાંચ અતીચાર
હો ॥શ્રા૦॥

જાણે પણ આદરે નહી, પાલે શુદ્ધ આચાર હો
॥શ્રા૦ અ૦ ॥૪૭॥

જીવ બાંધે મારે નીદયંપણે, કરે કાનાંદીકનો
વીછેદ હો ॥શ્રા૦॥

ધણે ભાર ભરી ચલાવે, કરે ભાત પાણી વીછેદ
હો ॥શ્રા૦॥

અતીચાર લાગે વ્રતો ભણી ॥૪૮॥

જ્યાં જ્યાં જીવ મારવાના ત્યાગ છે, ત્યાં ત્યાં
જીવના પાંચ અતીચાર હો ॥શ્રા૦॥

જ્યાં જ્યાં જીવ મારવાનો આગાર છે, તેને માર્યા
નહી દોષ અતીચાર હો ॥શ્રા૦અ૦ ॥૪૯॥

અણુવીચાર્યો ખોટો આળ દે, છાની વાત પ્રકાશે
તેહ હો ॥શ્રા૦॥

મમલેદ ખોટી શાખ દે, ખોટા હીશાબ કરે
જેહ હો ॥શ્રાવૃ॥

અતીચાર બીજા વ્રતને ॥૬॥

જે જે ઝુઠ ખોલવાના ત્યાગ છે, તે ખોલ્યા
પાંચ અતીચાર

જે જે ઝુઠ ખોલવા આગાર છે, તે ખોલ્યા
વ્રતમાં દોષ ન લગાર હો ॥શ્રાવૃઆ૦ ॥૧૦॥

ચોરી વસ્તુ લે ચોરને સાજ દે, વળી ભાંગે
રાખનો દાણ હો ॥શ્રાવૃ॥

કુડા તોલા કુડામાપા કરે, ભેળ સંભેળ દગો દે
જાણ હો ॥શ્રાવૃ॥

અતીચાર ત્રીજા વ્રતને ॥૧૧॥

જે જે ભાંગે ચોરીના ત્યાગ છે, તે ભાંગે ભાંગે
અતીચાર હો ॥શ્રાવૃ॥

જે જે ભાંગે ચોરી આગાર છે, તેમાં વ્રત ભંગ
નહી લગાર હો ॥શ્રાવૃ॥

આ અતીચાર ચોથા વ્રતને ॥૧૨॥

થોડા કાળ પરીગ્રહી, અપરીગ્રહી થકી, ગમન
કીધો હુવે ગાય હો ॥શ્રાવૃ॥

અનેક કીડા કીધી તેહથી, પર વીવાહ કીધી હુવે
રાયહો ॥શ્રાવૃઆ૦ ॥૧૩॥

વળી કામ ભોગની વંછા થકા, તીવ્ર અભીલાષા
કીધી હુવે ત્યાંય હો ॥શ્રાવૃ॥

જેને ત્યાગ્યા તેને સેવન કીધા, અતીચાર કહ્યા
જનરાય હો ॥શ્રાવૃઆ૦ ॥૧૪॥

જે ભાંગે ચોથો વ્રત આદર્યો, ભાંગે ભાગ્યા
અતી ચાર હો ॥શ્રાં॥

જે જે ભાંગા છુટા રાખીયા, તે સેવ્યા વ્રતમાં
દોષ નહી લગાર હો ॥શ્રાં॥આં ॥૧૫॥

દોષ વધુ હીરણ્ય સુવણ્ય તણી, મર્યાદા દેવે
લે પાય હો ॥શ્રાં॥

ધન ધાન દ્વીપદ ચોપદ વધે, કુલભીષાતુ અધીક
રાખે ત્યાય હો ॥શ્રાં॥

આ અતીચાર પાંચમા વ્રતને ॥શ્રાં॥આં ॥૧૬॥

ઉચી દીશા ઉલંગે મર્યાદથી, નીચી તીરછી
એમ ઉલંગાય હો ॥શ્રાં॥

એક દીશી બીજીમાં મેલવી, દીશી સંખ્યા
વ્રત ભંગાય હો ॥શ્રાં॥આં

આ અતીચાર છઠ્ઠા વ્રતને ॥૧૭॥

ત્યાગા સચીત દ્રવ્યાદીક ભોગવે, વળી ભેળ
સંભેળ કરી ખાય હો

ગરેણા કપડાદીક વીશેષ ભોગવ્યા, ઉપભોગ
પરીભોગ વીશેષ સેવાય હો ॥શ્રાં॥

અતીચાર સાતમા વ્રતને ॥૧૮॥

ઇગાંલ કર્મદીક જે કહ્યા, પંદર ભેદે કર્મદાન
હો ॥શ્રાં॥ ॥૧૯॥

કામકથા કુચેષ્ટા કરે, વળી બોલે મુખ અરીવાય
હો ॥શ્રાં॥

અધીકરણ જોડી કરે એકઠા, ઉપલોગ પરીલોગ
બંધાય હો ॥શ્રા॥ અતીચાર આઠમા વ્રત ને ॥૨૦॥

એહ પાંચે અનર્થે સેવીયાં, ત્યારે લાગે અતીચાર
હો ॥શ્રા०॥

અર્થે પણ સેવ્યા પાપ છે, પણ વ્રતને નહી
દોષ લગાર હો ॥શ્રા०॥અં ॥૨૧॥

મન વચન કાયાના જોગને, નરમ પ્રવર્તાય
હો ॥શ્રા०॥

સામાયક મેં સમતા ન કરી હુવે, અણુ પુગી પારી
હુવે સામાયક હો ॥શ્રા० અં ॥૨૨॥

ત્યાગી વસ્તુ બહારથી મંગાય લે, વળી પાછી
દે મોકલાય હો ॥શ્રા०॥

શબ્દ રૂપ દેખાડી નીશાની કરે, પુદ્ગલ નાંખી
આપો જણાય હો ॥શ્રા०॥ આ અતીચાર દશમા
વ્રતને ॥૨૩॥

સેજળ સંધારો અપડી દુપડી લેવે, અણુપુજે
પુજે વીપરીત હો ॥શ્રા०॥

એમ ઉચારાદીકની ભુમીકા, પોષો પાળે નહી
રૂડી રીત હો ॥શ્રા०॥ આ અતીચાર અગીઆરમાં
વ્રતને ॥૨૪॥

સચિત મુકયો ઢાંકયો વહરાય દે, અતીકમ
કાલનું માન હો ॥શ્રા०॥

પોતાની વસ્તુ કરે પારકી, વળી દેવે મચ્છર

દાન હો ॥શ્રાં॥ આં આ અતીચાર ખારમા
વ્રતને ॥૨૫॥

સુઝતી વસ્તુ કરે અસુઝતી, અસુઝતી કરે સુઝતી
તામ હો ॥શ્રાં॥
દાન દેવા ન દેવા કારણે, ખારમુ વ્રત ભાગે
આમ હો ॥શ્રાં આં ॥૨૬॥

આલોક પરલોકની વાંછા કરે, જીવવું મરવું વંછે
તામ હો ॥શ્રાં॥
કામ ભોગ તણી વંછા કરે, સંલેખણામાં દોષ
ભાગે આમ હો ॥શ્રાં॥ એ અચીચાર સંલેખણાના
કહ્યા ॥૨૭॥

હુ ચક્રવર્તી થાવુ તો ભલો, આ લોકની વંછા
માંહી હો ॥શ્રાં॥
હું ઇન્દ્રાદીક પદ્મી પાવુ તો ભલો, તે પરલોક
વંછા તાંહી હો ॥શ્રાં॥ એં ॥૨૮॥

જીવવુ મરવુ વંછા દોષ છે, વળી વંછયા કામને
ભોગ હો ॥શ્રાં॥
એ પાંચે કામ છે ખોટા, ત્રણ કરણ ત્રણ
જોગ હો ॥શ્રાં॥ આં ॥૨૯॥

સઘળા અતીચાર ભેગા કીધા, નવાણું કહ્યા
જીનરાય હો ॥શ્રાં॥
તે ટાળે સઘળા ભાવથી, તો આરાધક પદ
થાય હો ॥શ્રાં॥ અતીચાર સર્વે એમ જાણવા ॥૩૦॥

પડમાધારીની ઢાળ

શ્રીમદ્ જય આચાર્ય કૃત

દોહરા

અત્યક્ષ આરે પાંચમે, ભુલા સર્પ સેખ
ધર્મ કહે અવૃત મધે, કર રહ્યા ખોટી ટેક ॥૧॥

શ્રાવકને જમાડીયા, ધર્મ કહે કરી તાંબુ
તે વૃત અવૃત નહી ઓળખ્યો, મીથ્યા દ્રષ્ટી
અબુખ ॥૨॥

કહે પડીમાધારી શ્રાવક ભાણી, પેળ્યા એકાંત ધર્મ
તેને પડીમાધર્મ ન ઓળખ્યો, ભુલા અજ્ઞાની
ભર્મ ॥૩॥

પડીમાં તો ધર્મ માર્ગ મુકતીનો, અવૃત આજ્ઞા
જહાર
નીચુંય કહુ છુ તેહનો, સાંભળજો વીસ્તાર ॥૪॥

ઢાળ આ અનુકંપા જન આજ્ઞામેં (એ દેશી)

પહેલી પડીમા મેં સમઠીત શુદ્ધ પાળે, પાંચ
પરમેશ વીના નમે નાંહી
પણ સમ્યક પ્રમાણે વૃત નહી ધાર્યા, તે અવૃત
નહી પડીમા ધર્મ માહી પડીમા ધારીના નીચુંય
કરજો ॥૫॥

જીજી પડમા મેં વૃત વધારે, પણ સામાયક દેશા

વગાશી કરે નાંહી
જે વ્રત ધાર્યા તે નીમંજ ગુણુ છે, આગાર તે
નહી ધર્મ માંહી ॥૫૦ ॥૨૧॥

ત્રીજીમાં સમ્યક્ત્વ વ્રત છે નીમંજ, સામાયક
દેસાવકાશી પણ ધારે
મહીનામાં છઃ પોષા નહી થાયે, તે વ્રત પડીમાં
અવ્રત આજ્ઞા બહારે પડીમાં ॥૩॥

ચોથી પડીમાંમાં પાછલા ગુણુ સઘલા, માસમાં
છઃ પોષા સુધમાન
પણ એક રાત્રીની ઉપાશક પડીમાં, કરણી ન
આવે નીમંજ ધ્યાન ॥પડીમાંંગા ॥૪॥

પાંચમી પડીમાં એ પાછલા ગુણુ સઘલા, પણ
એક રાત્રીની પડીમાં બાણુ
સ્નાન ને રાત્રી ભોજન ત્યાગે, કાછનવાલે
સમતા આણુ પડીમાંંગ ॥૫॥

દીવસનો સીજ રાત્રીની મર્યાદા, એ પાંચ બોલ
અધિકા બાણુ
જઘન્ય એક બે ત્રણ દીવસ લગી, ઊતુષ્ટા
પાંચ માસ પીછાણુ પડીમાંંગ ॥૬॥

આ દીવસનો સીયજ તે તો છે પડીમાં, રાત્રી
આગાર તે પડીમાં નાહી
આગાર તે તો અવ્રત આશ્રવ, અવ્રત છે તે તો
અધર્મ માંહી પડીમાંંગ ॥૭॥

છઠી પડીમામાં સર્વથા સીલવ્રત, પાછલા ત્યાગને
સર્વ પાળે

સચિત ખાવાનુ આગાર તે અવ્રત, ઊત્કૃષ્ટા છ
માસ નીહાલે પડીમાં ॥૮૮॥

સાતમીમાં પાછલા ગુણ સધલા, સચિત ખાવાના
ત્યાગજ કીધા

પણ આરંભનુ આગાર તે અવ્રત, ઊત્કૃષ્ટા સાત
માસ પ્રસીધ્ધા પડીમાં ॥૮૯॥

આઠમીમાં આરંભ કરવો ત્યાગ્યો, પણ આરંભ
કરાવવાનો આગાર

પાછલા ત્યાગ સધળા સુદ પાળે, ઊત્કૃષ્ટા
આઠ માસ વીચાર પડીમાં ॥૯૦॥

નવમીમે કરાવણો ત્યાગ્યો, પણ તેને માટે કીધા
લોગવે આહાર

ઊત્કૃષ્ટી નવ માસની પડીમાં, પાછલા ત્યાગ
સહીત સુખકાર પડીમાં ॥૯૧॥

દસમી પડીમામે પાછલા ગુણ સધલા, પોતાને
માટે કીધો લોગવે નાંહી

માથુ અસ્ત્રાથી મુડાવે ત્યા શીખા રાખે, ઊત્કૃષ્ટી
દસ મહીના તાંહી. પડીમાં ॥૯૨॥

સગાને વસ્તુ ગમ્યા તેને પુછ્યા, જાણતો હુવે
તો કહે જાણું સોય

ન જાણતો હાવે તો કહે નહીં જાણું, તેને સુખે
સુખીયો દુઃખે દુઃખીયો હોય પડીમાં ॥૧૩॥

અગીયારમીમાં સાધુનો વેશ કરીને, પાછલા
ત્યાગ પાળે સુખદાય
માથુ અસ્થાથી મુડાવે અથવા લોચ કરાવે, પણ
ન્યાતીલાનો પ્રેમખંધન ટુટે નાય પડીમાં ॥૧૪॥

ન્યાતીલાને પ્રેમખંધન તે કારણ, ન્યાતીલાના
ઘરનો લેવે આહાર
ખીજ ઘરનો લેવો ત્યાગ્યો તે વૃત્ત છે, પણ
સગાનો આગાર તે અવૃત્ત ધાર પડીમાં ॥૧૫॥

પડીમાં ધારી પાંચમે ગુણ ઠાણે, તેની અત્યાગ
રૂપ અવૃત્ત શ્રદ્ધે નાંહી
ચોહડીથી દેશ વૃત્તી કહ્યો છે, એમ કહે તેનો
જવાબ ધારો મનમાંહી પડીમાં ॥૧૬॥

સચિત અચિત સુઝતો ને અસુઝતો, આ ચારની
અવૃત્ત અમાદીની દાખી
સચિત અસુઝતો ત્યાગ્યો તે વૃત્ત છે, બાકી
આગાર રહ્યો ને અવૃત્ત લાખી પડીમાં ॥૧૭॥

ન્યાતીલા અણુ ન્યાતીલાનો આહાર ભોગવણો,
આગારને અવૃત્ત ડેઠની હોયો
અણુ ન્યાતીલાનો ત્યાગ્યો તે વૃત્ત છે, ન્યાતીલાનો
આગાર તે અવૃત્ત જોયો પડીમાં ॥૧૮॥

અજ્ઞાત કુલની સાધુને ગોચરી, સમવાયંજ
 ઊતરાધ્યેયન છે સાખી
 પડીમા ધારીને ન્યાતીલાનો પ્રેમખંધનતેથી,
 ન્યાતીલાનો લેવે અવૃત સાખી પડીમા ॥૧૯૮॥

કેાઈ કોઈ રૂપીઆનો પરીગૃહ રાખ્યો, વલી સ્ત્રી
 પુત્રાદીક પરીવાર
 તેનો પ્રેમખંધન રહ્યો તેહીજ અવૃત, સર્વ છે
 તેના પરીગૃહ મંઝાર પડીમાં ॥૨૦॥

સેકડો ગુમાસ્તા તેને કમાવે, હજારો રૂપીયાનો
 નફો પણ આવે
 તેની અવૃતનો પાપ લાગે નીરંતર, અસુખયોગ
 રહ્યા તેનો પાપ ન થાવે ॥૨૧॥

ખોટ નફાનો તો માલીક તેહી જ, સુક્ષ્મપણે
 મમતા ભાવ નીરંતર
 આ પ્રત્યક્ષ અવૃત ઊઘાડી દીસે, બુદ્ધીવંત
 ન્યાય કરે અભ્યંતર પડીમાં ॥૨૨॥

લાખ રૂપીઆનો પરીગૃહ હતો, તે પોતાના
 મૈત્રીને દીધો ભલઃઈ
 પછી અગીયાર પડીમાં વહેતે વેલા, તે રૂપીઆ
 છે કેના પરીગૃહ માંહી પડીમાં ॥૨૩॥

મીત્રને અવૃત હજાર રૂપીઆની, તેને લાખની
 અવૃતનો પાપ ન લાગે

હવે લાખની અવૃતનો પાપ કેને, એહ માલીક
છે પડીમાં ધારી સાગે પડીમાં ॥૨૪॥

કદાચ પડીમાંમાં તેણે કાળ કર્યા તો, મૈત્રી ન
રાખે તેની ઘણીયાપ
તે ધનનો ઘણી તો પડીમાં ધારી હતો, તેહથી
અવૃતનો તેને કહ્યો પાપ પડીમાં ॥૨૫॥

ને પડીમાં ધારીને કહે પડીમાં મે, જવજવ
પાંચ આશ્રવ ત્યાગી
ત્યારે તે કહે મારા ભાવ નાહી, તે કારણ
આશા વછા રહી લાગે. પડીમાં ॥૨૬॥

ઉત્કળે માસ અગીયાર પછી, કાયાથી આશ્રવ
સેવવાનો આગાર
તેથી કાયા પણ છ કામનુ શસ્ત્ર, તેની સાર સંભાર
તે આજ્ઞા બહાર પડીમાં ॥૨૭॥

શામાયકમાં શ્રવણની આત્મા, અધીકરણુતે શસ્ત્ર
છઃકાયનો ભાળ્યો
સુત્ર ભગવતીના સાતમે સતકે, પહેલે ઉદેસે
શ્રી જીન દાળ્યો પડીમાં ॥૨૮॥

શામાયકમાં ધન ભાર્યા દીકથી, મમતા ભાવ
પ્રેમ બંધન તાયો
આઠમા સતક ને પાંચમે ઉદેસે. ધન ભાર્યા
તેના હીજ કહ્યો જીનરાયે! પડીમાં ॥૨૯॥

તેમ પડીમા મેં પણ ધન ભાર્યા દીકની, મમતા
ભાવ ગ્રેમ બંધન બાણે
ધન ભાર્યા દીકની અવૃત છે તેને, તેનો પાપ
લાગે છે નીરંતર આણે પડીમાં ॥૩૦॥

એ ન્યાયે તેને કહે વૃતાવૃત્તી, ધર્માંધર્મી
તેહને કહીજે
વૃત્ત ધર્મને અવૃત્ત અધર્મ, પણ અવૃત્તમાં ધર્મ
કેમ થાપીજે પડીમાં ॥૩૧॥

પડીમા ધારી આહાર કરે અવૃત્તમાં, તેમાં ધર્મ
બતાવે નાંહી
તો આપવાવાલાને ધર્મ કંઈ વીધી થશે, દાન
હીધો તેને અવૃત્ત સેવવા તાંહી પડીયાં ॥૩૨॥

ધર્માંધર્મી કહે પડીમાં ધારીને, વૃતાવૃત્તીં પણ
તેહને બતાવે
વલી કહે તેને અવૃત્ત નહી રહી બાઠી, એહવા
વોકલાં ને કેમ સમજાવે પડીમાં ॥૩૩॥

વૃત્તા વૃત્તી કહે પણ અવૃત્ત ન કહે, આપની
ભાષાના આપ અજાણ
કેઈ કહે મારી માતા વાંઝણી, તેના જેવો તે
મુરખ બણે પડીમાં ॥૩૪॥

પડીમા ધારી આહાર પાણી લેવે છે, કાયાની
સાર કરે તે સાવધ વ્યાપાર

તેને પણ સાવધ જોગ જોગન શ્રદ્ધે, એ પણ
વીકલાંને પુરો અંધાર પડીમાં ॥૩૫॥

જો પડીમાં મેં સાવધ જોગ નહીં બાકી, વલી
અવૃત પણ તમે તેને નહીં જાણો.
તો પડીમાં મેં દીક્ષા લેવાનો મન થાય તો,
કયા સાવધ જોગ ના કરે પચખાણો પડીમાં ॥૩૬॥

જાવજીવ સર્વ સાવધ જોગના ત્યાગમાં રે છે,
દીક્ષા લેતા એમ કરે પચખાણો.
એહને લેખે સાવધ જોગનો આગાર તે ત્યાગ્યો,
સમજો રે સમજો તમે મુઠ અજાણો પડીમાં ॥૩૭॥

પડીમાં પડીમાં જોલ રહ્યા મુરખ, પડીમાં છે
શ્રી જીન ધર્મ
જે પડીમાં આદરતાં અવૃત રહી છે, ને સેવ્યા
સેવરાવ્યા અંધશે કર્મ પડીમાં ॥૩૮॥

પ્રત્યાખાની ચોકડીને રહી શ્રાવકને, તે ચોકડીને
કેઈ અવૃત જાણે
આપ છાંદે ઉધી ઉટકામેલે, પાપલ બાંધી મુખ
જેમ તાણે પડીમાં ॥૩૯॥

અનંતાનુ બાંધી પહેલે ગુણ ઠાણે, અપ્રત્યાખાની
ચેથે ગુણ ઠાણે.
પ્રત્યાખાની પાંચમે રહી બાકી, છઠા ગુણ ઠાણે.
થઈ સંજળ જાણો. પડીમાં ॥૪૦॥

ચોકડીને અવૃત કહે તેને લેખે, સાધુને પણ
 સંજલની રહી શોય
 ચોકડી ખપાવે તેહી જ વૃત શ્રદ્ધે, તો ચોથે
 ગુણ વૃતા વૃતી હોય પડીમાં ॥૪૧॥

સંજલનો લોભ હસમે ગુણ કાણો તે લેખે
 વૃતાવૃતી તેને કહીજે
 જો સાધુને સર્વવૃતી માંહે કહેતો, ચોકડીને અવૃત
 નહી થાપીજે પડીમાં ॥૪૨॥

ચોકડી તો છે કષાય આશ્રવ, તેને અવૃત આશ્રવ
 કહે કયે ન્યાય
 કષાય આશ્રવને અવૃત આશ્રવ, જુદા જુદા કહ્યા
 જનરાય પડીમાં ॥૪૩॥

મીથ્યાત્વ અવૃત, પ્રમાદ, કષાય, યોગ આશ્રવ
 સમવાયગ પંચમગુણ કાણો
 આતો અવૃત આશ્રવ બીજો કહ્યો જન, કષાય
 આશ્રવ ચોથો જાણો પડીમાં ॥૪૪॥

ચોકડી તો ચોથો આશ્રવ તેને, અવૃત કહે મુઠ
 વગર વીચાર
 અવૃતનો છે બીજો આશ્રવ, સમજોરે સમજો
 તમે મુઠ ગમાર પડીમાં ॥૪૫॥

સોલે કષાય છે કષાય આશ્રવ, બારને કષાય
 આશ્રવ બતાવે

ચાર કષાયને કહે અવૃત આશ્રવ, મોઠાના ગોળા
ઘડઘડ ચલાવે પડીમાં ॥૪૬॥

કષાય તો ત્યાગ કીધા નહીં થાવે, એહના કમં
ઘટયા ગુણ પ્રગટે ઉઠારો
અવૃતના ત્યાગ કીધા થાય વૃત્તી, તેથી કષાયને
અવૃત આશ્રવ ન્યારો પડીમાં ॥૪૭॥

એમ સંભાળને ઉત્તમ નરનારી, ચોકડીને અવૃત
નહીં જાણો
પડીમા ધારીને અવૃત આહારાદીકની, એમખંધન
ન્યાતીલાને! પીછાણો ॥૪૮॥

પડીમા ધારીને “સમણુભુય” કહ્યો છે, તે પણ
દેશથી એપમા જાણો
અંતગડ દશામેં કહ્યો દવારકાને, પ્રત્યક્ષ
દેવલોક ભુયા પીછાણો પડીમાં ॥૪૯॥

જન નહીં પણ જનવર સરીખા, સ્થવીરોને
કહ્યાં ઊવવાઈ માંઈ
અનંત ગુણ ફેર તેના જ્ઞાનની માંડી, પણ દેસ
થકી ઉપમા દીધી જતાઈ પડીમાં ॥૫૦॥

ચકવર્તીના અશ્વ રતનને, ક્ષમાને લેખે કહ્યો
સાધુ સરીખો
જંબુદ્વીપ પન્નતીમાં જન ભાખ્યો, એહ પણ
દેસથી ઉપમા દેખો પડીમાં ॥૫૧॥

તેમ પડીમા ધારીને કહ્યો સાધુ સરીખો, તે
 પણ દેસથી ઉપમા જાણે.
 પડીમાંથીતો સંથારો અધીક છે, તે સંથારામાં
 પણ ગૃહસ્થ પીછાણે પડીમાં ॥૫૨॥

ઉપાશક દશામાં કહ્યો ગૌતમને, આનંદ
 શ્રાવક સંથારામાંહયો.
 હું ગૃહસ્થવાસમાં વસતો ગૃહસ્થ છું, મને એટલો
 અવધિજ્ઞાન ઊપજ્યો આયો પડીમાં ॥૫૩॥

સંથારામા પણ ગૃહસ્થ કહીજે, તો પડીમાં
 માં ગૃહસ્થ ન કહે કેાણ લેખે
 એ ન્યાયે પડીમાં ધારી ગૃહસ્થ કહી જો, તેનો
 ખાવો પીવો અવૃતમાં દેખે ॥પડીમાં ॥૫૪॥

ગૃહસ્થની વૈયાવચ્ચ કરે કરાવે, અનુમોદે તો
 સાધુને વીર કહ્યો અણાચાર
 દશ વેકાલીકને ત્રીજે અધ્યયને, તો ગૃહસ્થને પણ
 ધર્મ નહી લગાર પડીમાં ॥૫૫॥

એકાવન ખોલ સેવ્યા સાધુને અણાચાર, તો ગૃહસ્થ
 સેવે તેને પાપ કર્મ
 જો ગૃહસ્થની વૈયાવચ્ચ, અણાચાર સાધુને,
 ગૃહસ્થને કંઈ વીધ થશે ધર્મ ॥પડીમાં ॥૫૬॥

ગૃહસ્થની વૈયાવચ્ચ અણાચાર મે કહી જીન, તો
 તો પડીમાધારી પણ ગૃહસ્થ જાણે.

તેને અશનાદીક દેવે તો વૈયાવચ્ચ, તેમાં ધર્મ
કયાંથી થશેરે અજાણે ॥૫૬૫॥

અહસ્થને દાન દીધા અનુમોદા, સાધુને પાયશ્ચીત
આવે થોમાસી
નીશીથને પંદરમે ઉદેશે ભાળ્યો, તો અહસ્થને
ધર્મ કંઈવીધથાશી ॥૫૬૬॥

તો પડીમાધારીને પણ અહસ્થ કહીજે, તે દાનને
સાધુ અનુમોદે તો દંડ આવે
તો દેવાવલાને ધર્મ કેમ થશે, બુદ્ધીવંત સુત્રનો
ન્યાય મીલાવે ॥૫૬૭॥

શ્રાવકનો ખાવો પીવો સર્વે અવૃતમાં, સુયગડાંગ
અદારમે સાખી
વળી સુત્ર ઉવવાઈને પ્રશ્ન વીશમાં, તે અવૃત
સેવ્યા કહે ધર્મ અનાખી ॥૫૬૮॥

અવૃતને ભાવ શસ્ત્ર કહ્યો છે, સુત્ર ઠાણાંગરે
દશમે ઠાણે
તે અવૃત સેવ્યાં, સેવરાવ્યાં, ધર્મ પુણ્ય અજ્ઞાની
જાણે ॥૫૬૯॥

પડીમાં ધારી ને કહ્યો બાળ પડીત, વળી વૃતા
વૃત્તી તેને કહી જે
ધર્માધર્મી પણ કહ્યો છે તેને, બુદ્ધીવંત ન્યાય
વીચારી લેજે ॥૫૭૦॥

અધર્મી ને વીણે રહ્યો અસંયતી, તેને અધર્મને
કીધો અંગીકાર
ધર્મીને વીણે રહ્યો સંયતી, તે ધર્મ આદરીને
વીચરે ઉદાર પડીમાં ॥૬૩॥

ધર્માધર્મીમાં રહ્યો સંયતાં સંયતી, તેને ધર્મ
અધર્મ કીધો અંગીકાર
સુત્ર ભગવતીને શતરમાં શતકે, પહેલે ઉદેશે
કહ્યો વીસ્તાર પડીમાં ॥૬૪॥

વૃત્ત તે ધર્મ અવૃત્ત તે અધર્મ, અવૃત્ત સેવરાબ્યા
ધર્મ ન હોય
પડામા ધારીને “સમણુભુય!” કહ્યો છે, તે દેશ
થકી ઉપમા અવલોચ પડીમાં ॥૬૫॥

સઘળા શ્રાવક ભેગા કરે તો, એક સાધુની
તુલ્ય નહી આવે
ઊતરાધ્યેયન પાંચમાં અધ્યયને, તો પડીમાં
ધારી સાધુ કેમ યાવે પડીમાં ॥૬૬॥

વળી પોષામાં સાવદને આગાર ન શ્રદ્ધે, એ
પણ વીકલાને પુરો અંધારો
શામાયકમાં આત્મા શસ્ત્ર કહી જે, તેમ પોષામાં
પણ શસ્ત્ર વીચારો પડીમાં ॥૬૭॥

વળી જતન કરે ઘરેણુ વસ્ત્ર કાયાના, તે પણ
સાવધ જોગ પ્રસીદ્ધા

સર્વ સાવધ જોગના ત્યાગ સાધુને, એને સર્વ
સાવધના ત્યાગ ન કીધા પડીમા ॥૬૮॥

વળી પુત્ર સગા પરીવારથી, મમતા ભાવ પ્રેમ
બંધન પુરો .

બાહરપણે ત્યાગ્યાં તે પાપટલીયો, પણ સુક્ષ્મ-
પણે ન કીધો દુરો પડીમા ॥૬૯॥

છપોષા માશમાં કરે કોઈ શ્રાવક, એક વર્ષના
બહો-તેર થાયો

તોહો-તેરમો પોષો સંવત્સરીનો, આદીનો વ્યાજ
ભાડુ દેવે કયે ન્યાયો પડીમા ॥૭૦॥

સેકડો ગુમાસ્તા કમાવે તેના, એટલા દહાડાનો
નફો આવે ઘર મઝારો

તો તેનો પણ માલોક તેજ છે, એ દેખે સુક્ષ્મ-
પણે રહ્યો આગારો પડીમા ॥૭૧॥

એમજ આગાર પડીમાધારીને પણ, આગારમાં
ધર્મ મુળ ન જાણો

પડીમાં તે વૃત્ત આગાર તે અવૃત્ત, આ બંનેને
સારી રીતે પીછાણો ॥પડીમાં ॥૭૨॥

પ્રેમ સાંભળ ઉત્તમ નરનારી, અવૃત્તસેવ્યા ધર્મ
ન થાયો

ધર્મની આશા દેવે તીથ'કર, અવૃત્તની આશા
ન દેવે જીન આપો ॥પડીમાં ॥૭૩॥

પડીમાંધારીની અવૃત ઓળખાવવા, જોકે ઠીધી
 પાલી શેહર મઝારે
 શંવત અઢારસેને વરશ ચોરાણુએ, ભાદરવા
 એકમ ગુરુવારે ॥૭૪॥

ત્રણ મનોરથ

દોહરા

પ્રણમું અરીહંતસિદ્ધ, વળી આચારજી ઊપાધ્યાય
 સાધુ શકલ પદ વંદતા, આનંદ મંગળ થાય ॥૧॥
 શ્રી જીનવર સ્વમુખ થઈ, ત્રીજા અંગ મઝાર
 ત્રીજે ઠાણે આખીયો, ત્રણ મનોરથ સાર ॥૨॥
 શ્રાવક વૃત ધારક જુકે, ચીંતવતાં સુખકાર
 કર્મ મહાપાપ નીજરે, પામે ભવનો પાર ॥૩॥

ઢાળ

ભાષે કૃષ્ણ મોરાર, ધીકાર છે સંસાર ને
 રે (એદેશી) .
 પ્રથમ મનોરથ માંહી. શ્રાવક એમ ચિંતવેરે
 એ આરંભ દુઃખદાય, પરીગ્રહથી હુવેરે ॥૧॥
 મહાઅનર્થનું મુજ, પરીગ્રહ જીન કહ્યો રે
 કીંચીત ને વળી સ્થુલ, પાંચ લેહે ગ્રહ્યો રે ॥૨॥
 ક્ષેત્ર વથુદીકળણ, હીરણ્ય સુવર્ણ સહીરે
 કુશલી ધાતુ ધન ધ્યાન, દ્વીપદ ચોપદ મંચીરે ॥૩॥
 યથાશક્તી પ્રમાણ, ત્યાગ ઉપરાંતહી
 પંચમ વ્રત ગુણજાન, કરણ જોગવંતહી ॥૪॥

જે રાખ્યો આગાર, ને અમત દારહે
 દેવા દેવાયાંતાર, પાપ સંચારહે ॥૫॥
 સચિત અચિત જે વસ્તુ, આહારને પાણીયાં
 સાવધ કામ સમસ્ત, ભોગવાયાં ભલો જાણીયાં ॥૬॥
 હીંસા હુવે ખટકાય, તણી ગ્રહવાસમેં
 જીન મુની આજીવનતાય, ધર્મ નહી જાશમેં ॥૭॥
 આરંભ પરીગ્રહ એહ, કુગતી ઠાતાર છે.
 ક્રોધ માન માયા લોભ, તણુ કરણુહાર છે ॥૮॥
 સંજમ સમઘીત કલ્પ, તરુનો ભંજનુ
 મહા મંદ બુદ્ધી અજ્ઞાન, તણી મનરંજનુ ॥૯॥
 માંઠી લેશ્યા હોય, આદ્ર રોદ્ર ધ્યાન મેં
 ન્યાય ન સુઝે કાય, લિપ્ત ધનવાનને ॥૧૦॥
 સુમતી સુચી શોભાગ્ય, વીનાસજી એહહી
 જન્મ મરણુ ભય અથાગ, હુવે પરીગ્રહ થકી ॥૧૧॥
 કડવા કર્મ વીપાક, તણુ હેતુ સધે
 સીચે તૃણાવેલ, વીવય ઇંદ્રી વધે ॥૧૨॥
 હારણુ કર્કશ દુઃખ, વેદના અશરાલહી
 કુડકપટ પરપંચ, કરે વીકરાલહી ॥૧૩॥
 એ સરીખો નહી મોહ, પાસ પ્રતીબંધ હે
 સ્નેહ રાગ કરી જાશ, મુર્છા અંધ હે ॥૧૪॥
 હાન કુપાત્ર, દુર્ગંતીદાયક જીન કહે
 પરિગ્રહથી દેવાય, તેથી શીવ કેમ લહે ॥૧૫॥

ઘણા કાળની પ્રીત, વીનાસે ખ્યાત મેં
 કુળ મર્યાદની રીત, છોડે વળી ન્યાત મેં ॥૧૬॥
 એહવે આરંભ પરીગ્રહ, જે દીન ત્યાગસ્થું
 થશે તે દીન ધન્ય, અંતસ વેરાગસ્થું ॥૧૭॥
 બાદ અભંતર ગ્રન્થ, તણી મુરછા તળું
 પ્રગટ બલરમી તેહ, નામ પ્રભુનું બળું ॥૧૮॥

દોહરા

ખીજે મનોરથ ચિતવે, શ્રાવક જે વ્રતધાર
 તનધન જોખન કારમું, વીનશંતા નહીં વાર ॥૧॥
 માતપીતા અંધવ ત્રીયા, પુત્રાદીક પરિવાર
 સ્વારથ લગ સહુ એ સગા, બધે સંસાર અસાર ॥૨॥
 ગ્રહવાશે હમણા વસું, ચારીત્ર મોહ જે કર્મ
 ક્ષય ઉપસમીયાથી કદાચ, લેસું ચારીત્ર ધર્મ ॥૩॥

ઢાળ

વેરાગ મન વાલીયો તથા કૃષ્ણ ભાવે રૂડી ભાવના (એદેશી)
 ધન ધન સંજમ ધરમુની, ત્યાગ્યો તે સંસાર
 પંચ મહાવૃત્ત ધારકા, પાલે પાંચ આચાર.
 ધન ધન સંજમ ધરમુની ॥૧॥

શ્રી જીન આજ્ઞા બાહીરો, સાવધ કારજ તાય
 નહી આદેશ દે તેહનું, મૌન ધારે મુનીરાય ॥૧૦॥ ॥૨॥
 હશ વીધ યતી ધર્મ ધારીયો, યતિ નામ કહેવાય
 જીત્યા વિષય ઇદ્રીઓ તણા, ખીજે અર્થ સુખદાય

દોષ બેતાળીસ ટાળકે, લે ભીલુ સુદ આહાર
 કહ્યો ભીલુએ ગુણ થકી, લેદેકર્મ અપાર ॥ધ૦ ॥૪૧॥
 સાધે શીવ મગ સાધનાં, સાધુ મહા ગુણ ખાન
 આરે લેદે તપ કરે, તપશી નામ વખાન ॥ધ૦ ॥૫૧॥
 નહી હણે નહી મારો જીવને, દે ઉપદેશ મહંત
 માહણ મહાગુણ આગળા, શાંતી ભાવ તે સંત ॥ધ૦ ॥૬૧॥
 કલ્યાણકારી તે ભણી, કલ્યાણક મુની નામ
 વીઘ્નો પશમકારીપણે, મંગલીક અભીરામ ॥ધ૦ ॥૭૧॥
 ધર્મોપદેશક ગુણ થકી, પુજનીક તસુ પાય
 ત્રણ લોકના અધીપતી, ધર્મ દેવ મુનીરાય ॥ધ૦ ॥૮૧॥
 ચિત પરશન દરશન તસુ, ચૈત્ય સદા સુખકાર
 નવવિધ પાલે બ્રહ્મકૃયા, બલીહારી બ્રહ્મચાર ॥ધ૦ ॥૯૧॥
 જન્મ સફળ કીધો મહારૂપી, છઃકાયા પ્રતીપાળ
 ભવસાગરમેં ડૂબતાં, વહાણુ સમા દયાળ ॥ધ૦ ॥૧૦૧॥
 સ્નેહપાશ નહી કેહથી, સંવેગી વેરામ
 ગંથી ત્યાગ નીચંચ છે, મહેકત સુજશ અથાગ
 ॥ધ૦ ॥૧૧૧॥

સુઘ કીયામાં શ્રમ કરે, શ્રમણ કહીજે તેહ
 યોગ વીમળ સાધે સદા, તેથી યોગી કહે ॥ધ૦ ॥૧૨૧॥
 આજંવ આજંવ ભાવથી, માજંવ માજંવ ભાવ
 શૌચ સુચી કીયા ભલી, કરતા મુકતી ઉપાય
 ॥ધ૦ ॥૧૩૧॥

ધર્મ વણજ વીણજે સદા, સર્થવાહ સુત્રીચાર
 કર્મ કટક દલ જીતવા, સેનાપતી વ્રતધાર ॥ધ૦ ॥૧૪૧॥

મન વચન કાયા ગોપવે, સુમતી પાંચ પ્રકાર
 ઈંદ્રાદીક સ્વમુખ કરી, ન લહે ગુણનો પાર
 ॥ધ૦ ॥૧૫॥

સખલા એકત્રીશ દોષ જે, ટાળે તે ભલી રીત
 તેત્રીશ આશાતનાં, કરે નહી સુવીનીત ॥ધ૦ ॥૧૬॥
 આચારજ ઊપાધ્યાયની, વચાવચ્ચથી ધરે રપાર
 તપસી નાના વ્રજી રાગીને, વસ્ત્રાદીક દે આહાર
 ॥ધ૦ ॥૧૭॥

ભવ બ્રમણ્ય ભમતા જીવને, તારણ તરન સમાન
 ગહન કંતાર સંસારથી, લ્યાવે શીવમગ સ્થાન
 ॥ધ૦ ॥૧૮॥

ચંદ્ર તણી પરે નીમંજા, તમમીથ્યા મતિનાશ
 અડગ અમર ગીર સારખા, રતીવત જ્ઞાન પ્રકાશ
 ॥ધ૦ ॥૧૯॥

જીન ભાષિત દાષીત સદા, સાધુ શ્રાવકનો ધર્મ
 અવ્રત વિષ સમલેખવી, પાતિ ટાળી કર્મ ॥ધ૦ ॥૨૦॥
 આત્મ ભાવે વીચરતા, ધ્યાવેનિજ દ્યેય દ્યાન
 અકરતા પદ પરીણમે, ધનધનતે ગુણવાન ॥ધ૦ ॥૨૧॥
 નીંદત વંદત સમપણે, રાગદેષ નહી હોય
 જશ અપજશ જીવણ, મરણમાં હર્ષ
 શોગ નહી કોય ॥ધ૦ ॥૨૨॥

સકળ જન્મારો ધન ધડી, ભાવે જાત્રત જેહ
 અપ્રતી બંધ વાયુ પરે, તજી કુટુબથી નેહ ॥ધ૦ ॥૨૩॥

ચારીત્ર મોહ ક્ષયોપશમ્યાં, હુએહવો વ્રતધાર
ચામ્યુ તે દીન ધન ધડી, આનંદ હર્ષ

અપાર ॥૬૦ ॥૨૪૧॥

હોહરા

ત્રીજો મનોરથ ચીંતવે, મનમે શ્રાવક એમ
સંજમ ગ્રહી સુખ ભાવથી, લીધા નીભાવુ નેમ ॥૧॥

આ સંસાર અગાધમાં, ભમ્યો કાળ અંત
બહુ ખટ રશ ભોજન કીધા, સમતા નહી ઉપજત ॥૨॥

ચરણ સહીત અણુશણુ કરું, પાદો પગમન સંથાર
અવસર મરણતણે વલી, હોય જો શરણ્યાચાર ॥૩॥

ઢાળ

રહો રહો રાજેસરા કેશરીયા તથા હુ તુજ
આગળ શી કહુ કનૈયા (એદેશી)

શુભા શુભ પુદગલ ફરશીયા ॥ગુણવંતા ॥૫૮
ત્રણ દીશનુ આહાર હો ॥ગુના ॥ શ્રાવક

દુગંધ સુગંધ ફરશ આઠેહી ॥ગુનાં પાંચ વરણ
રસ ધારે હો ॥ગુના ॥ શ્રી૦

ભાવે એહવી ભાવનાં ગુણવંતા ॥૧॥
મેટી માયા મોહણી ॥ગુના ॥ ખેટી પુદગલ

પર્યાય હો ॥ગુના ॥ શ્રીના
બિહય થયા દુઃખ નીપજે ॥ગુના ॥ વેદે ચેતન
રાયહો ॥ગુના ॥ શ્રાના ॥ ભાવે ॥૨॥

પ્રકૃતી અઠાવીસે કંરી ॥ગુના ક્રોધમાન માયા

લોભહો ॥ગુના

ચાર ચાર લેહેં સંચરે ॥ગુના પામે ચેતન

ખોભહો ॥ગુનાશ્રાના ભાના૩૥

હાસ્ય રત્તારત્ત ભય વળી ॥ગુના સોગ

દુઃખંછા થાયહો ॥ગુનાશ્રાના

સ્ત્રી મુરખ નપુંશક તીહું ॥ગુના મોહ ચારીત્ર

કહીવાયહો ॥ગુનાશ્રાના ભાના૪૥

દર્શન મોહ ઉદય થકી ॥ગુના મીચ્છત સમ

કીતલન હો ॥ગુનાશ્રાના

મીશ્ર મોહનીયે તીહું ॥ગુના દાખે નીજ ગુણ

ખાનહો ॥ગુનાશ્રાના ભાના૫૥

અશાતા વેદનોદય ॥ગુના ભુખ તૃષાદી

પીડંતહો ॥ગુનાશ્રાના

લાભ લોગાન્તર ક્ષયોપશમ્યાં ॥ગુના લોગ

શક્તી પાવંતહો ॥ગુનાશ્રાના ભાના૬૥

નામ ઉદયથી સહું મળે ॥ગુના ગમતા અણુ

ગમતા લોગહો ॥ગુનાશ્રાના

વીવીધ પ્રકારે લોગવે ॥ગુના શરીરાદી રોગ્ય

આરોગ્યહો ॥ગુનાશ્રાના ભાના૭૥

વાર અનંત સુખ દુઃખ લહ્યા ॥ગુના ભવ ભવ

ભમીયો છવહો ॥ગુનાશ્રાના

સ્વર્ગ નરક મનુષ્યમાં ॥ગુના તીર્થ ગતીમાં
અતીવહો ॥ગુનાશ્રવાં ભાનાટા

અનંત મેરૂ સમ આહારીયાં ॥ગુના અનંત પુદ્ગલ
પર્યાય હો ॥ગુન શ્રાના

એકએક લોકાકાશમે ॥ગુના વાર અનંત કહીવાય
હો ॥ગુન શ્રાના ભાન ॥૬॥

લોજન કીધા આ આત્મા ॥ગુના બહુ મુલ્યનો
તંતહો ॥ગુન શ્રાના

એમ જાણી અણુશણુ કરે ॥ગુના છેહલે અવસર
સંત હો ॥ગુન શ્રાના ભાન ॥૭॥

અઠાર જે પાપનાં ॥ગુના ધાનક પ્રતે આલોચ
હો ॥ગુન શ્રાના

નીંદે દુકૃત જે થયા ॥ગુના સદ્ય રહીત સહુ
કાય હો ॥ગુન શ્રાના ભાન ॥૮॥

લાખ ચોર્યાશી ચોનીને ॥ગુના વારંવાર ખમાય
હો ॥ગુન શ્રાના

રાગદ્વેષ તજ સહુ થકી ॥ગુના હર્ષ શોગ
નહી કાય હો ॥ગુન શ્રાના ભાન ॥૯॥

ચાર પ્રકાર આહાર જે ॥ગુના ત્યાગે મમતા
રહીત હો ॥ગુન શ્રાના

ધાંચ આશ્રવ પચખી કરી ॥ગુના પાદોપગમન
સહીત હો ॥ગુન શ્રાના ભાન ॥૧૦॥

જંગમ સ્થાવર સંપત્તી ॥ગુના દ્રીપદ ચોપદ
 વૈશ્વરાય ॥ગું શ્રાના
 અરીહંત સિદ્ધ સાધુ ધ્યાનથી ॥ગુના શીવગતી
 નજીક થાય ॥ગું શ્રાના ભાં ॥૧૪॥
 આલોક પરલોકની ॥ગુના જીવતંત્ર સધીર
 હો ॥ગું શ્રાના
 આશા નહી કામ ભોગની ॥ગુના સમપરીણામ
 સુધીર હો ॥ગું શ્રાના ભાં ॥૧૫॥
 અંત સમા મેં એહવે ॥ગુના પંડીત મરણ
 જે થાય હો ॥ગું શ્રાના
 મનના મનોરથ ત્યારે ફળે ॥ગુના આનંદ હૃષ્
 સવાય હો ॥ગું શ્રાના ભાં ॥૧૬॥
 ધન્ય દીવસ ધન્ય જે ઘડી ॥ગુના આરાધક પદ
 પાય હો ॥ગું શ્રાના
 થોડા ભવને આંતરે ॥ગુના સિદ્ધ ગતીમાં તે
 જાય હો ॥ગું શ્રાના ભાં ॥૧૭॥
 શ્રી ભીષુ ગુણ આગળા ॥ગુના પ્રગટ બતાવ્યે
 રાહ હો ॥ગું શ્રાના
 જીન ધર્મ જીન આજ્ઞા માંહી ॥ગુના આજ્ઞા
 બહાર નાંહી હો ॥ગું શ્રાના ભાં ॥૧૮॥
 ભારી માલગણી બીજે પાટે ॥ગુના ત્રીજે
 તખ્ત રૂપીરામ હો ॥ગુના શ્રાના
 જ્ય વર પદ તુયં સુર્યસા ॥ગુના પાંચમા
 મધવા કહેવાય હો ॥ગુના શ્રાં ભાં ॥૧૯॥

માણિક માણિક સરખા ॥ગુના વતેમાન ગચ્છ
 સ્થંભ હો ॥ગુના શ્રાના
 નામે ડાલ શશી ભલા ॥ગુના ભવીજન નીરખ
 અચંભ હો ॥ગુન શ્રાન ભાનારના .
 ઝોગણીસય પેસઠ વળી ॥ગુના માગશર સુદ
 પખપેખ હો ॥ગુના શ્રાના
 આવક ગુલાબ કહે ભલે ॥ગુના આનંદ હુષ
 વીશેખહો ॥ગુન શ્રાના ભાનારના

કલ્પશ ગીતક છંદ

એમ ત્રણ મનોરથ ચીતવે, જે ભવીક નીત્ય
 પ્રત્યે જાણહી
 અધ રાશી કમ વીનાશ થાવે, પામે પદ
 નીર્વાણહી ॥૧૧૬
 ગણી ડાલચંદ દીનંદ સમ, મમ ગુર
 તાશ પસાયહી
 કહે શ્રમણે પાશક ગુલાબચંદ, આનંદ
 હુષ અથાયહી ॥૧૧૭

દશ વીધી આવક આરાધના

દોહરા

શ્રી અરીહંતા દીક સહુ. પાંચે પદ સુખકાર
 મન વચન કાયાએ કરી, કરે તાશ નમસ્કાર ॥૧૧૮

અરીહંત સિદ્ધ સાધુ વળી, કેવલી ભાષીત ધર્મ
 આ ચારે શરણાં થકી, પામે શીવ સુખ પરમ ॥૨॥
 શ્રાવક ને વળી શ્રાવીકા, વ્રત ધારક હુવે જેહ
 કેવલી ભાષીત ધર્મ મેં, રાખે નહી સંદેહ ॥૩॥
 લીધા વ્રત પાળે વળી, શ્રીજીન મતીથી ખ્યાર
 ઉપસર્ગથી ચલચીત નહી, લોપે નહી ગુરુકાર ॥૪॥
 કર્મ જોગથી કોઈ સમે, લાગે દોષ તે વાર
 ગુરુ સુખ પાયશ્રિત લૈકરી, હંડ કરે અંગીકાર ॥૫॥
 મુની આલોવે દશ વીધે, આરાધન સુખકાર
 તે રીતે શ્રાવક પડિકમે, સમકીત વ્રત અણાચાર ॥૬॥
 આરાધના જ્યાચાર્યકૃત, જોક પુરાતન જાણુ
 તે અનુસારે હુ કહુ, સુણજો ચતુર સુજાણુ

ઢાલ પેહલી

વેદક જગ વીર લા (એદેશી)
 શ્રાવક ગુણ રસીયા ॥એ આંકડી॥
 શ્રી જૈન ધર્મ માંહી જે રસીયા, તેને દેવ ગુરુ
 દીલ વસીયારે. શ્રાવક ગુણ રસીયા
 હાડ અને વળી હાડની મીઝી, ધર્મ થકી રહે
 જીજીરે ॥શ્રા० ॥૧॥
 કુગુરુ કુદેવની વંછે ન સેવા, ધીર વીર ગુણ
 જેહવારે ॥શ્રા०
 ધર્મમાં દ્રઢ રહી નીત્ય મેવા, અડીગહે સુરગીરી
 જેહવારે ॥શ્રા० ॥૨॥

- પ્રત પચખાણુ શુદ્ધ જે પાળે, નીત્ય આતમ
 અજવાળે રે ॥શ્રા૦
 અતીક્રમ વ્યતીક્રમ નાંહી સંભાળે, અતીચાર,
 અણુચાર ટાલેરે ॥શ્રા૦ ॥૩૧॥
- ક્રમ યોગ દોષ લાગે કેઈ વારે, તેા દંડ કરે
 અંગીકાર રે ॥શ્રા૦
 જે ટંક આલોચણુ લેવે, પખખી દીન તેા
 અવશ્યમેવરે ॥શ્રા૦ ॥૪૧॥
- ચોમાશી નહી ચુકે લગાર, શુદ્ધ પરીણામ
 સુત્રીચારરે ॥શ્રા૦
 પર્વ સંવસ્તર આવે જેવારે, પોષધ આઠ પોહર
 ધારે રે ॥શ્રા૦ ॥૫૧॥
- ધ્યાન કરી શુભ ભાવના ભાવે, લાખ ચોચાંશી
 જ્ઞેની ખમાવેરે ॥શ્રા૦
 પ્રમાદ છાંડી નીત્ય ધ્યેય ધ્યાવે, આરાધક પદ
 પાવે રે ॥શ્રા૦ ॥૬૧॥
- પ્રત સંસારી વળી હજી કર્મી, જગતવલ્લભ પ્રીય
 ધર્મી રે ॥શ્રા૦
 પ્રતા લોચણુ કેમ કરત ઉદાર, આખુ તે અધી-
 કાર રે ॥શ્રા૦ ॥૭૧॥
- સમઠીત રતન જતનથી રાખે, ન હુવે દુઃખ શીવ
 સુખ ચાખેરે ॥શ્રા૦ ॥
 જેમ કંઈમથી પંકજ ન્યારે, તેમ સંસાર
 મઝારે રે ॥શ્રા૦ ॥૮૧॥

હુએ પરીણામ વસેં ઘરવાશા, રાએ છોડવાની

આશા રે ॥શ્રા૦

આ ભવ પરભવમાં સુખ પામે, ઢાળ પેહલી એ

ગાવે રે ॥૬૧॥

દોહરા

પ્રથમ દ્વાર આલોચણા, ખીન્ને વ્રત આરોપ

ત્રીજે જીવ ખમાવવા, સુદ્ધ મનથી તજ કેપ ॥૧॥

ચોથે પાપજ પરહરે, પાંચમે શરણાચાર

છઠે દુષ્કૃત નીદવા, સાતમે સુકૃત સાર ॥૨॥

ભાવે સારી ભાવના, આઠમા દ્વાર મઝાર

નવમેં અણુ શણુ ચીત ધરે, દશમેં સમરે નવકાર ॥૩॥

ઢાળ. (ચોપાઈની દેશી)

સાંકળેા હુવે પહેલો દ્વાર, તેમાં આલવણા અધીકાર

જ્ઞાન દશન આસીત્ર તપસાર, પડી કમે વ્રત અણાચાર ॥૧॥

શ્રી જીનવર વચન ઉઠાર, સાંચા શ્રધ્ધા ન હૂવે

કીણુવાર

તેની રાખી નહી પ્રતીત, રચીયા ન હુવે સુવદીત ॥૨॥

અક્ષર દીર્ઘ લઘુ જોલંતાં, આળશ કરી અર્થ

જોલંતા ॥૩॥

પદ હીણુ કહ્યા હુવે કોય, મીચ્છામી દુકડં કોય

કામ વીનયદીક આઠ પ્રકાર, ભણાવે જે જ્ઞાન આચાર

વીનય રહીન ભણ્યો હુવે જ્ઞાન, લેવુ મીચ્છામી

દુકડં જાણુ ॥૪॥

પાઠ અથ' વીરૂદ્ધ જે કીને, મીથ્યા અથ' સાંચો
કહ દીને

કીધી જ્ઞાન આશાતનાં કેમ, થાવે મીચ્છામી

દુકડં મોય ॥૫૫॥

ભાજન વગર જ્ઞાન ભણાવ્યો, સાંચો અથ'

ઝુડો દરશાવ્યો

સુત્ર વીરૂદ્ધ પરપણાં કીધી, લેવું આત્માવણા

તેની સીધી ॥૫૬॥

પાખંડીઓના વચન સુઢાયા, સુત્રમાં

ગપોડા બતાવ્યા

શંકા પાડી હોય બીજાને, લેવું મીચ્છામી

દુકડં સાર ॥૫૭॥

વ્યાખ્યાન આદીકરે માંય, સાંજળતાને દીધી

અંતરાય

કાંધ વશથી વીતીધ પ્રકાર, ભાષા બોલી

વીના વીચાર ॥૫૮॥

પાંચ જ્ઞાન નીંદવીયા સોય, વલી ગોપવીયા હુવે

કેય

નીંદા જ્ઞાની તણી કરી જેહ, થાવે મીચ્છામી

દોકડં તેહ ॥૫૯॥

એમ દર્શનના અતીચાર, આલવણા કર

તેની સાર

આઠ ગુણ જે સમ્યક્ પ્રકાર, ધાર્યા ન હુવે

વીનય વીચાર ॥૬૦॥

કુશુર કુદેવની તાણુ, પ્રશંસા કરી હોય જાણુ
વળી શાશતા પરચા મેં રકત, કરી હોવે
તેની ભકત ॥૧૧॥

જીવ જીવ અજીવને જીવ, ધર્મ અધર્મ
ધર્મ અતીવ
સાધુ અસાધુ સાધુને અસાધ, માર્ગ કુમાર્ગ
એમ જ લાધ ॥૧૨॥

મોક્ષવાલાને અમોક્ષ ગયો, હાંસી સ્વ પર
વશથી કહ્યો
એ સર્વ જોતાંનો મોય, થાવો મીચ્છામી
દુકડં મોય ॥૧૩॥

સુત્ર સાધુને છઃકાય વળી, સીદ્ધ સંસારી માંય
શંકા રાખી હુવે કેઈ વાર, હોજો મીચ્છામી
દુકડં સાર ॥૧૪॥

ગહન વાતાં આગમમાં આવી, સાંભળને
હીસાજ લગાવી
વીપરીત સમજ સમજાઈ, લેવું મીચ્છામી
દુકડં ગાઈ ॥૧૫॥

કહ્યા સાધુ સાધવી જન, એકમ પુનમ
અંદ સમાન
અનંત ગુણ ફેર સંજમ માંહી, તેમાં શંકા
રાખી હુવે કંઈ ॥૧૬॥

શ્રીચીત દોષ લગાવતા દેખી, સંજમ સંધ્યો ન

હુવે ધરી શેખી
પર પુઠે નીંદા કરી કેય, થાવો મીચ્છામી
દુકડંમેય ॥૧૭॥

કરડી પ્રકૃતી કેઈની જાણી, ચારીત્રમાં શંકા
આંણી
થયો ગણુ અપારાઠો કેઈ વાર, લેવું મીચ્છામી
દુકડંધાર ॥૧૮॥

ગણી નાથના અવગુણુ ગાયા, વળી ગણુથી કલુશ
ભાવ આયા
સુવનીતના ભાવ શીરાયો, તેનો મીચ્છામી દુકડં
થાયો ॥૧૯॥

દેવ ગુરુ ધર્મ ઉદાર, દેશ સર્વ શંકા દીલધાર
તેનુ મીચ્છામી દુકડંસાર, હવે શંકા ન રાખ
લગાર ॥૨૦॥

કંખા અનમતીની વંછા જાની, બાહ્ય કીયાવંત
બુગલ ધ્યાની
તેની પ્રસંસા સેવા કીધ, થાવો મીચ્છામી દુકડં
પ્રસીધ ॥૨૧॥

વીદગંછ સંદેહ કળ માંહી, પોતે રાખી બીજને
રખાવી
તેહનું ત્રીવીધ ત્રીવીધ મોય, થાવો મીચ્છામી
દુકડંસોય ॥૨૨॥

જન આજ્ઞા મેં ન જાણ્યો, આજ્ઞા બહાર ધર્મ
વખાણ્યો
હીંસા કીધા ધર્મ કહ્યો કેય, થાવો મીચ્છામી
દુકડંમેય ॥૨૩॥

સહુ સંસારી જીવથી, ખમત ખામણા અધીક
રસાળ કે ॥ખં ॥૩૦॥

પોતાની સ્ત્રી પુત્ર પુત્રીને, હિત શીક્ષા દેતાં
કોઈ વાર કે
કરડા વચન કહ્યા હુવે, કામ ધરના કરાવણ
સાર કે ॥ખં ॥૩૧॥

નામ લઇને જુદા જુદા, સર્વે લાણી ખમત
ખમાય કે
મન વચન કાયાએ કરી, દીલમાં મચ્છર લાવ
મીટાય કે ॥ખં ॥૩૨॥

ધર્મજીનેશ્વર લાખીયો, પાચ્યો આ ભવમાં
વીશાલ કે
વીઘ્ન મટે સંકટ કટે, તેના પ્રશાદે મંગળ
માળ કે ॥ખં ॥૩૩॥

ત્રીજે દ્વાર આરાધના ખમત ખામતા એમ કરે,
ખમાવવાની છઠ્ઠી ઢાળ કે
આરાધના પદ પાવીયે, જીત વચ સામુ નયન
નીહાલ કે ॥ખં ॥૩૪॥

કુળશ

એમ ખમત ખામત અતીહ પાવન, વીમલ ભાવન
નીત્ય ધરેહ
જહુ પાપ અચાવે સાંભળે સંભળાવે, આત્મહીત

શુંદ્ર સાધુ અઢીદ્વીપ મેં, પાંચ યામ નવ કલ્પી
વીહાર કે
નીલોભી નીરલાલચી, જાયે દોષ જેતાળીશ
ટાર કે ॥ખ० ॥૨૨

લીલુગણ મેં મહામુની, સાધવોઓ મહાગુણ
ભંડાર કે
અપ્રીય વચન તેને કહ્યા થઈ, કીધો અવીનય
ખમાવું સાર કે ॥ખ० ॥૨૬॥

ગુણ વીહુણા ગણ બાહીરા, ટાલોકર વળી
ભટ્ટાચાર કે
તેને ખમાવુ ભત્રી પરે, કોઈ વખત કીધો કલુષ
વીચાર કે ॥ખ० ॥૨૭॥

માત પીતા સુતને ધુયા, વળી તેના છોકરાથી
કોઈ કાળ કે
ભાઈ ન્યાતી ગોતીથી, મીત્ર અમીત્ર સહુ
સંભાળ કે ॥ખ० ॥૨૮॥

નોકર ચાકર દાસ દાસીને, વળી તેના અંગ
જાત કે

જો કોઈ જાણુ અજાણતાં, સ્વ પરવશ કડવો
વચન આખ્યાત કે ॥ખ० ॥૨૯॥

કોઈ માન માયા કરી, લોભ થઈ દીધાં અછતા
આળ કે

સર્વારથ સિદ્ધથી છે, બાર જોજન ધર્મી પ્રભા

નામ કે ॥ખ० ॥૧૯॥

તેથી ઉદ્ધર્ લોકાન્ત કે, ગાઉ એકને છૂકું

ભાગ કે

અનંત ગુણી તમે જઈ વસ્યા, હવે પામ્યોં હું

તુમ તણે: માર્ગ કે ॥ખ० ॥૨૦॥

જે કેઈ જાણ અજાણતાં, આશાતના હુઈ તેને

ખમાય કે

આવવાનું ત્યાં મન લાગી રહ્યો, તમ સરીખો:

તમ જગ્યા થાય કે ॥ખ० ॥૨૧॥

આચારજ ત્રીજે પદે, સમ્યક્ત ચરણ તણા

હાતાર કે

શુદ્ધ પરપણા જેહની, મહા ઉપગારી મહા

સુખકાર કે ॥ખ० ॥૨૨॥

ઉપાધ્યાય ગણવસ્તહુ, લણે ભણાવે નીમંજ

જ્ઞાન કે

ગણી આજ્ઞા નીત્ય પાલતાં, ખૂલે પાંચ મહાવ્રત

માન કે ॥ખ० ॥૨૩॥

દાતા સમકિત ચણના, દેશ વ્રત પાલું તુમ

જોગ કે

જે કેઈ જાણ અજાણતાં, આશાતના ચઈ વીન

ઉપયોગ કે ॥ખ० ॥૨૪॥

પાંચ લેહ તીર્થ યે, મન વખર મન ઇંદ્રીય
 ધર પાંચ કે
 સર્વે પ્રત્યે ત્રણ જોગથી, ખમત ખામનાં કરે
 તજ પાંચ કે ॥ખ० ॥૧૪॥

ચૌહ લાખ ચોની મનુષ્યની, મુત્ર વીધે લાખ્યો
 જનરાય કે
 તેના મળ મુત્રાદીક મહી, છમુછમ મનુષ્ય ઉપજે
 આય કે ॥ખ० ॥૧૫॥

આ ચોર્ણાશી લાખ જાણીયે, જવા જોની જે
 ઉપજવાના કામ કે
 વારંવાર તે સર્વ પ્રત્યે, ખમત ખામના છે
 અભીરામ કે ॥ખ० ॥૧૬॥

દેવ અરીહંત જે દેવળી, અનંત ચોવીસી થઈ
 ભતે જેહ કે
 એમજ એરવત પાંચમાં, વતમાન જન પાંચ
 વીદેહ કે ॥ખ० ॥૧૭॥

વીનય કરી હાથ જોડને, મન શુદ્ધી ખમજ્યો
 અપરાધ કે
 ભવ ભવ શરણે તુમ તણે, તેથી થાય પરમ
 સમાધ કે ॥ખ० ॥૧૮॥

ખીજે પદ સિદ્ધ સુખ કર, પુર પ્રયોગે
 પરિણામ કે

રત્નપ્રભા ભવ તમ તમા, સાત નરકમાં
 નેરીયા જેહકે
 ચાર લાખ ચોની તેહની, તાશ ખમાવુ શરત
 પણેહકે ॥ખ० ॥૮॥

ચાર પ્રકારે દેવતા, ભવનપતી વ્યંતર સુવીચારકે
 જોતીધી ને વીમાનીકા, ચાર લાખ ચોની ઘણે
 અધિકારકે ॥ખ० ॥૯॥

દ્રેષભાવ કોઈ અવશરે, લાખ્યા હુવે વલી કલુષ
 પરીણામ કે
 તેને ખમાવું ભલી પરે, ખમજ્યો તમે દેવા
 અભિરામ કે ॥ખ० ॥૧૦॥

ચાર લાખ તીર્થચની, જલચરમાં મચ્છાદીક
 જાણ કે
 ચલચર જમીન ઉપર ચાલતાં, હાથી ઘોડાદીક
 બહુ પ્રાણ કે ॥ખ० ॥૧૧॥

ઉરપર પેટથી ગતિ કરે, સર્પાદીક વળી વીવીધ
 પ્રધાર કે
 ભુજપર ઉદર આદી હે, તેને ખમાવું તજ
 ચિત ખાર કે ॥ખ० ॥૧૨॥

ગમન આકાશે કરે તસુ, ખેચર પંખી કહી જે
 જાશ કે
 હાંસી પીતુહલાદીક કરી, માયા મરાળ્યા હોય
 વળી તાશ કે ॥ખ० ॥૧૩॥

- એક જીવ એક શરીર માંહી, સેહુ પ્રતેક વનસ્પતી
કાય કે
દશ લાખ યોનિ જન કહી, ચૌદ લાખ સાધારણ
તાવ કે ॥ખ૦ ॥૨॥
- જીવ અનંતા એકસા, એક શરીરમાં રહ્યાં તે
ન્યાય કે
લીલણ કુલણ આદીમાં, કંદમુગ અંકુરામાંય
કે ॥ખ૦ ॥૩॥
- સુક્ષ્મ બાહર બેહુ પરે, કોધ ભાવ લાગ્યા હુવે
કેય કે
ત્રીવીધ ત્રીવીધ મહારે, મીચ્છામી દુકડં છે
અવલોચ કે ॥ખ૦ ॥૪॥
- બાહર પાંચ કાયને, હણી હણાવી નીજ પર
કાજ કે
અનુમોદી હણતાં પ્રતે, તે તણે જોગ આલોવુ
આજ કે ॥ખ૦ ॥૫॥
- લટ ગીનોલા બેંદ્રી, ઠીડાઠીક તેંદ્રીના જીવ કે
માંકડ પ્રમુખ વીનાશીયા, કલુષ ભાવ કરી
પાંડી રીવ કે ॥ખ૦ ॥૬॥
- માંખી મચ્છર ચોરિન્દી, વીધુ પ્રમુખ હણ્યા
હુવે સોય કે
એ તણે વીકલેંદ્રી તણા, યોની લાખ જણે
બેય કે ॥ખ૦ ॥૭॥

સામાયક નવમે કરે એ, દશમે સંવર જાન કે
 ચોથો વ્રત અગીઆરમુએ, બારમુ સાધુને કે
 દાનકે ॥૧૦૧૨૨॥

ઢાળ બલીએ પાંચમીએ, આખ્યો છે બીજો દ્વારકે
 શ્રાવક શુભ ભાવથી એ, આરાધે ધર પ્યારકે ॥૧૦૧૨૩॥

કળાશ

એ કહ્યો બીજો દ્વાર, સાર ઊદાર આરાધનતાણુ
 વ્રતધાર પાર સંસાર કરવા, મુક્તી વરવા મન ઘણું
 પાપ ટાળ પખાલ આતમ, નીમંળ કર બલ ભાવશું
 ભ્રમ જાળ આળ પંપાલ તજ, ભજ જીન કૃપાલ
 ઉમાવશું ॥૧૧॥

ત્રીજો પખાવન દ્વાર

વ્રતધારક ભવી શુદ્ધ મન, ખતમ ખામણાસાર
 નીમંળ આતમ કેમ કરે, આણું તે અધીકાર ॥૧૧૧॥
 સરળપણે વચકાયથી, મનથી કપટ નીવાર
 નમન ભાવ દીલ આણીને, ખમાવીએ તજખાર ॥૧૧૨॥

ઢાળ છઠ્ઠી

સંભવ સાહેબ સમરીયે (એ દેશી)
 સાત લાખ યોની મહીધરા, સાતલાખ અખ
 પાણીની જોણી કે
 સાત લાખ તેજ અગનીની, વાયુ પણ એટલી
 કહી ગોણી કે પ્રતમ ખામણા તેહથી ॥૧૧૩॥

અવત સેવરાવીયાએ, અધર્મ કહ્યો જંગલાણુ કે

॥ધ૦॥૧૧॥

કુશુર કુદેવ કુધર્મનેએ, વોસરાવુ આવારકે

યથાશક્તી આદરેએ, વત પચખાણુ ઉદારકે ॥ધ૦॥૧૩॥

પહીલો વત એમ જીવનેએ, મારવા મરાવવના

પછખાણુ કે ॥વ૦॥૧૪॥

રાજદંડે લોકલડેએ, એવા મોટા વત એમ આદરેએ

જુડ પરિહારકે

ખીજે વત જાણીયેએ, કરણ જોગ સુવીચારકે ॥વ૦॥૧૫॥

તાલો તોડી પરકુચી એ, પર ધન ચોરવાના

નેમકે

કરણ જોગ કરીએ, ખીજે વત કરે એમ કે ॥વ૦॥૧૬॥

દેવદેવી ધીજંચથીએ, પર સ્ત્રી વેશ્યા આદીકે

મનુષ્ય મનુષ્યણીએ, ચોથો મૈથુન મર્યાદ કે ॥વ૦॥૧૭॥

પાંચમો પરીગ્રહાનું કરેએ, યથાશક્તી પ્રમાણકે

નવ વીધ જે કહ્યોએ, ધનધાનાદીક જાણુ કે ॥વ૦॥૧૮॥

જિન્દી નીચી તીરછી દીશાએ, જવાને રાખી જેહુકે

ઉપરાંત જાયનેએ, પાંચ આશ્રવ પચખેહુકે ॥વ૦॥૧૯॥

ઉપભોગ પરિભોગમે એ, આવે છે છવીસ ખેલકે

ત્યાગ કર્યાતીકે એ, સાતગુ વત અમોલ કે ॥વ૦॥૨૦॥

આધમે અનર્થ દંડનાએ, ત્યાગ કરે જીવજીવ કે

ચાર પ્રકારનાએ, કહ્યા પાપ અતીવકે ॥વ૦॥૨૧॥

બાર શુભ બલોએ, અઠાર દોષ રહીતકે ॥ ૪૦ ॥ ૫ ॥
 શુદ્ધ સાધુ ગુરૂ માહરાએ, પાંચ સમીતી
 હુશીયારકે

મહાવ્રત પાંચ પાલતાંએ, ત્રણ સુપ્તી ધરી
 પ્યાર કે ॥ એના ૧૧ ॥

એહવા ગુરૂ માહરાએ
 ચાર કષાય નીવારનેએ, પાલે છે તેરા બોલ કે
 પરીસદ્ધ સહનમેએ, સુરગીસી જેમ અટોલકે ॥ એના ૧૭ ॥

સત્તર પ્રકારે સંજમધરાએ, અસંજમ સત્તરે
 ટારકે

બાવન અણ્યાર તને એ દોષ, બયાંલીશ પરી-
 હારકે ॥ એના ૮ ॥

ધર્મ જીનેશ્વર બાળીયેએ, અહીંસા સુખકારકે
 વળી જીન આંખમેએ, ન થાય પાપ સગાર કે,
 ધર્મ શુદ્ધ આંદરેએ ॥ ૬ ॥

વળી દુર્ગતી પડતા જીવનેએ, ધારી રાખે તે ધર્મ કે
 સાધુ શ્રવણ બલી પરેએ, પાદ્યાં શીવ સુખ
 પરમે કે ॥ ધના ૧૦ ॥

વ્રતમે ધર્મ બાળું ખરોએ, અવ્રત અનર્થ મુળ કે
 દયા અનુકંપા બલીએ, ધર્મથી છે અનુકુળ કે
 ॥ ધના ૧૧ ॥

કરુણા મોહ સ્નેહીનીએ, કીયાં પાપ સુખલ કે

તપ અગ્નિથી કર્મ કાળે જાલી, પાલીએ વ્રત ઉમડી ॥૧॥
બીજો સમ્યક વ્રત રોપણ દ્વાર

દોહરો

અવ્રતથી ગ્રહસ્થા શ્રમમે, અનેક પાપ ઉત્પન્ન
આરંભ પરીગ્રહ સર્વથા, તજ્યું તે દીનધન્ન ॥ ૧ ॥
પુર્વે સુગુર સમીપમે, સમઘીત વ્રત લોધા તેહ
તે હમણાં કરી ઉચર, સોદ્ધ સાધુ શાખેહ ॥ ૨ ॥

ઢાળ અરીહંત મોહકાએ (એદેશી)

સમઘીત શુદ્ધ મન આહર્યે, અરીહંત છે મુઝ દેવકે
ગાવુ ગુણ જેહનાએ, સાચે મન કરે સેવકે,
સમઘીત આહર્યે ॥ ૧ ॥

તે કર્મ રૂપ અરિજણ હણ્યાએ, રોકયા છે
પાપના દ્વારકે

રાગ દ્વેષ ક્ષય કીધાએ, નીજ ગુણ પ્રગટ ઉદારકે ॥સં॥૨॥
લોકાલોકની વસ્તુનાંએ, જાણ રહ્યા સર્વ લાવ કે
જન નામ કર્મથીએ, અતીશય અધીક અથાય કે
॥ સં ॥૩॥

ગાવુ ગુણ જેહનાએ
નર સુર ઇંદ્રાદીક જહુએ, નરપતિ સારે સેવકે
કહુ ગુણ કહાં લગેએ, મોટા પ્રભુ દેવપતિ
દેવકે ॥ ગં ॥૪॥

ચોત્રીશ અતીશય ઓપતાએ, પાત્રીશવાણી વહીતકે

મેલી પાશુક વસ્તુ સચિત્ત પર, વળી સચિ-તથી
ઢાંકયો રે

આજીવમતો આહાર સાધુને, મોટાઈ કરી નાંખ્યો રે

॥લગ્ન॥૧૪॥

ભાણે બેસી મુનીરાજની, ભાવના નહી ભાવી રે
દાન આજીવથી નહી દીધો, શુદ્ધ મલ્યા જોગવાઈ રે

॥લગ્ન॥૧૫॥

આ જાર મતો તણી, આલોવણા કરી સીધી રે
જનસિદ્ધ સાધુ સાખથી, આત્મા નીર્મળ કીધી રે

॥લગ્ન॥૧૬॥

તપ આચાર ખાર વીણે, અભીગ્રહ ત્યાગ અનેકો રે
તેનો અનાચાર સેવ્યો હુવે, બળવીય જોખ્યો

વીશેકો રે ॥લગ્ન॥૧૭॥

ચેથી ઠાળ કહી ભલી, કહ્યો પહેલો દારો રે
કહેતા સાંભળતાં સુખલહે, આનંદ હર્ષ

અપારો રે ॥લગ્ન॥૧૮॥

મથમ દાર એમ જાણજો

કુળશ

એમ પહેલો દાર સુધાર, આતમવ્રત આલવણા જે કહી
એ રીતથી જે શ્રાવક શુદ્ધાતમ, કીધાં આરાધક તે સહી
લાગ્યો હુવે કોઈ દોષ તેહનુ, ગુરુ સુખ પાવંશિત લહી

વીન અથે પાપારંભ ઠીધા, શસ્ત્ર તીખા કયો
સીધા રે ॥ ૬૦ ॥ ૫ ॥

સામાયકમેં કોઈ સમે, હાંસી કોતુહલ અથાયોરે
વીન જોયા વીન પુજ્યાં, તન ચંચળતાં સવાયો રે ॥ ૬૦ ॥ ૬ ॥

પુગ્યા વીના પારી હુવે, ભાષા સાવધ જોતી રે
સંસારીક કામ મહે, મનની લગાવી જોતોરે ॥ ૬૦ ॥ ૭ ॥

સામાયક મર્યાદથી, જોછી કયો હુવે તાયોરે
દેવ ગુરૂ ધર્મ વ્રજના, અવિનયમાં ચિત્ર લ્યાયોરે ॥ ૬૦ ॥ ૮ ॥

દેશાવગાશીકજે વત છે, તે નહી સેવ્યો સેવાવ્યોરે
વસ્તુ આમી સામી બહારલી, આપો પુદગલ
શબ્દે જણાયો રે ॥ ૬૦ ॥ ૯ ॥

પોષધ કરતાં કોઈ સમે, સેવ્યા સાવધ કામો રે
વીન જોય વીન પુજ્યાં, કયાં આમાને સામાં રે ॥ ૬૦ ॥ ૧૦ ॥

આચાર પાસ અને ભુમિકા, જિજ્ઞાસુ શેઝા સંવારો રે
સુપડી લેહણા ન ઠીધી હુવે, નીંદા વીકઘાથી
જ્યાયો રે ॥ ૬૦ ॥ ૧૧ ॥

શુદ્ધ સાધુ નીચંથને, અપ્રીય વચન જે બાજ્યો રે
હેલા નીંદા કરી તેહની, આળખછતો હાજ્યો રે
॥ ૬૦ ॥ ૧૨ ॥

જોઈ પ્રકારનું દાન જે, અસુખતાલીક ઠીધો રે
સ્વપરવશ કોઈ અવશરે, સાધુનો કાજ ઠીધો રે ॥ ૬૦ ॥ ૧૩ ॥

ચીડુ શીખા ચોટીસમાં, આઠરીયા ગુરુપાશ
દુષણ લાગ્યે કોઈ સમે, આલવણ કર તાશ ॥ ૨ ॥

તંબોલીના પાન જેમ, વારંવાર સંભાલ
કરતા આતમ ઉજળી, પ્રગટ થાય ગુણમાલ ॥ ૩ ॥

ઢાળ

લેલા ભર્મ મે કયુ ભર્યો, કયો તુજ આલ ઊઠી રે (આદેશી)
દીશી મર્યાદ થઈ કદા, આગળ જાય પાપ દીધો રે
ભચી નીચી તીરછી દીશા મઝે, ઓછો વધતો
ગણી લીધો રે

લગે મીઠામી કુકડ તેડુ ॥ ૧ ॥

સંઢેડુ મહીત ગતા ગતી કરી, આધો પાછો
પગ દીધો રે

વગર રાખી ભુમી તણી, આહાર કરી પાણી
પીધો રે ॥ લ વારા ॥

સંચીત અચિત દ્રવ્ય ભોગવ્યા, વળી ગહણ્યાં વસ્ત્ર
સવાયો રે

એક અનેક વેલા કોઈ, અધીકો ભોગમાં આયે રે

॥ લગ ॥ ૩ ॥

ચંદર કર્માદાન સેવીયા, વળી અનેરા પાસોરે
મન વચન કાયા કરી, અનુમોદા હુવે જાશે રે ॥ લગ ॥ ૪ ॥

કથા કરી કંદ્રપની, ભાંડ કુચેટા દીધા રે

સારી વસ્તુ દેખાડને, નીકામી આપી રે
લોભ તણે વશ આપને, ખોટા માપણા માપી રે

॥થા૦॥૬॥

દેવ મનુષ્ય તીર્થચથી, દેવાંગના સંગ હોઈ રે
પર સ્ત્રી અને તીર્થચણી, માઠી નજરાં જોઈ રે ॥થા૦॥૧૦॥
કાળ થોડાની રાખી ચઢી, કુશીલ સેવ્યો રક્ત હોઈ રે
હસ્ત કમાદીક જોગથી, પાપ લાગ્યો હોવે કોઈ રે

॥થા૦॥૧૧॥

અપરીગ્રહી વેશ્યાં આદીથી, મીથુનાદીક અભીલાખી રે
તીવ્ર પરીણામે સેવીયો, ચક્ષુ કુશીલે જાંખી રે ॥થા૦॥૧૨॥
કેલા અનેક પ્રકારથી, સ્ત્રીયાદીકથી ભાવી રે
સગપણે મેલવ્યા બીજા તણાં, બીજાને હુષધરી

પરણાવી ॥થા૦॥૧૩॥

ખેતુ વથુ હીરણ્ય સુવર્ણને, ધનધાનાદીક માંયો રે
કુબ્જી ધાતુ દ્વીપદ ચોપદ ઘણાં, મર્યાદ ઉપરાંત
વધાયો રે ॥થા૦॥૧૪॥

ઢાળ ભલી તીસરી, કહી પહેલા દ્વાર મજારો રે
આગળ વીસ્તાર છે વળી ઘણું, સાંભળતાં સુખકારો રે
॥થા૦॥૧૫॥

વ્રત આલોચણ હુકરૂ

હોહરા

ગુણવ્રત છે ત્રણ માહરે, યથાશક્તી પ્રમાણ
હોષ લાગ્યો હુવે તેહમે, આલવણ તમુજાણ ॥ ૧ ॥

ગાઠે ધાવે ઘાલીયાં, અતીભારે ઘાલ્યા કરી
રીસો રે ॥૧૦ ॥૨॥

ઘાવો મીઠ્ઠી મી ટુકડાં તેહનું
અમડી છેદી શરૂંથી, ભાત પાણી વીછોહી રે
વીન અપરાધે આકુટી, હણવા બુદ્ધી કરી
હણ્યા સોહી રે ॥થાવો ॥૩॥

આળ બુઠા કેઈ જીવને, દીધા હુવે કેઈ વારે રે
છાની વાત પ્રકાશને, કીધો હુવે કેઈને
બગારો રે ॥થાવો ॥૪॥

મૃષા ઉપદેશ દીધો વળી, લેખ ખોટા લખ્યા
તાહો રે
રાજ પંચો મુખ આગળે, બુઠી શાખ ભરાયો રે
॥થાવો ॥૫॥

ધાપણુમોસા જે કીધા, ઇત્યાદીક મૃષાવાયોરે
હાંસી કેતુહલથી કહાય, વળી લેખને વશ
આયોરે ॥થાવો ॥૬॥

ચોરતાણી પર ચોરીયા, તાલો તોડ વહી તો
પર કુચી યાદી કારણે, ચોરથી કરી હુવે પ્રીતો
॥થાવો ॥૭॥

વસ્તુ ચોરીની લીધી હુવે, વળી સાંઝ દીધો
કેઈ વારેરે
અદલ બદલ કપટપણે કરી, કીધો રાજ વીરુદ્ધ
વિચારો રે ॥થાવો ॥૮॥

પાંચ પરમેષ્ટીના ગુણગાવુ, સાચી શ્રદ્ધા બીજાને
 શ્રદ્ધાવુ
 મારે શીવ સુખની હૃદઆય, તીહાં જવાનો
 કરે ઉપાય ॥૨૪॥
 મોહ કર્મ પટલો નીત્ય કરશ્યું, ભવ સાગર
 પાર ઉતરશું
 બીજા હાલમાં પહેલો દાર, વળી આગળ બહુ
 વીરતાર ॥૨૫॥

દોહરા

દેશ ચારીત્રનાં પડીકમું, યોગણાશી અતીચાર
 તેમાં સાંઠ બાર વ્રતનાં, પંદર કર્મ દાનટાર ॥૧॥
 પાંચ અણુવ્રત અતીભલાં, ગુણુવ્રત ત્રણ અવધાર
 ચાર શીખાયે બાર છે, વ્રત મારે સુખકાર ॥૨॥
 લેવું તેની આલોચણાં, આરાધક પદ હેત
 લાખ ચે.ચાંસી નહીં રહું, સુત્ર તણે સંકેત ॥૩॥

ઢાળ

સદ્ય કેઈ મત રાખજ્યો (એ દેશી)

વતાલોચણ હુ કરે, શુદ્ધ પરીણામે હોઈ રે
 ભોળા બાળકની પરે, મારી આત્મા લેવું
 ધોઈ રે, ॥૧૦ ॥ ૧૧॥

તથા જીવ ગાંઠે બંધણે, બાંધ્યા હોય દીસો રે

ચિત સુખ કરે
શ્રી જીનેશ્વર મહારાજ ભવ દધિ પાજ કાળે
સેવ્યા સરે
કહે શ્રાવક ગુણાબ અતી ગુણયુત, અતહી
આનંદનીજ ધરે ॥૧॥

ચોથો દ્વાર

દોહરા

ચોથે દ્વારે છાંડવા, અઠાર જે પાપ
પાપ તજ્યાં શીવ સુખ લહે, જરૂર પાપ ને કાપ ॥૧॥

ઢાળ

ઈણુ અવશર ધનજી આવે તથા સેવ મુનીની ઈજે
સેવાથી વંછીત સીજે (એ દેશી)•

મતકર તુ શ્રાવક પાપં, થીરચિત જૈન ધર્મમે

થાપંજી ॥મં ॥૧॥

પહેલુ પાપ પ્રજ્ઞાતિપાતં, બીજુ પાપ મૃષાં

વાતંજી ॥મં ॥૨॥

ત્રીજો પાપ અદત્તાદાનં, ચોથો પાપ મીથુન

શુભનંજી ॥મં ॥૩॥

પાંચમો પાપ તે પરીઅહનનં, છઠ્ઠો પાપ તે

ક્રોધ વખાનંજી ॥મં ॥૪॥

સાતમુ પાપ તે અભીમાનં, આઠમુ માયા કપટ

તોફાનંજી ॥મં ॥૫॥

નવમુ પાપ લોભ નીવારો, દશમે રાગ પરી
 હારોજી ॥મં ॥૬॥
 અગ્યારમુ દ્વેષ ન ધરવો, બારમે કલહ ન
 કરવોજી ॥મં ॥૭॥
 તેરમે અભાગ્યાન નદી જે, ત્રૈદમે પૈશુન પંદરમે
 પર પરીવાહ ન કીજોજી ॥મં ॥૮॥
 સંજમથી અરતી લ્યાવે, અસંજમ રતિ મન
 ભાવેજી ॥મં ॥૯॥
 આ પાપ સોલમુ જાણો, રતી અરતી બન્ને
 છાંડોજી ॥૧૦॥
 કપટ સહીત ઝુઠ બોલે, સત્તરમુ માયા મૃષા
 ઓલેજી ॥મં ॥૧૧॥
 અઠારમુ પાપ ઘણુ ભારી, મીઠ્યા દશન સલ્ય
 વીચારીજી ॥મં ॥૧૨॥
 એ પાપ અઠાર જાણી, તેને પરહરે ઊત્તમ
 પ્રાણીજી ॥મં ॥૧૩॥
 છોડવાની મન આશા રાખે, તે શીવ સુખ
 જલદી ચાખેજી ॥મં ॥૧૪॥
 ચોથો દ્વાર એમ ભાવે, હર સમે પાપ વેસ-
 રાવેજી ॥મં ॥૧૫॥

કુળશ

ચોથે દ્વાર અરાધનાં કહ્યો, પાપને વેશરાવવો
 કીધા પાપ અતિ દુઃખ પરભવે, એમ જીવને
 સમજાવવો

ધન સંત તંત મહંત નીકા, પાપની રજ ટાલતા
નીજ આત્મ સમ પર પ્રાણી જાણી, પાંચ
મહાવ્રત પાલતા ॥૧॥

પાંચમુ શરણુદ્વાર

પાંચમા દ્વારે ધારવા, મનને શરણુઆર
અરીહંત સીદ્ધ સાધુ વળી, જીન ભાષીત ધર્મ
સાર ॥૧॥

શરણુાંથી સુખ સંપન્ને દુઃખ દારીદ્ર પુલાય
વીઘ્ન મટે સંકટ કટે, મન વંછીત મલી જાય ॥૨॥

ઢાળ

પ્રભુ વાસુ પુજ્ય ભજ લે પ્રાણી (એ દેશી)
પ્રથમ શરણુ અરીહંત દેવા, તેની સુરનર સહુ
સારે સેવા
અરણુ કમળની બલીહારી, મને શરણુ અરીહંત
તાણું ભારી ॥૧॥
જે કમં રૂપ વેરી માર્યા, લહી કેવલ ભવિજનને
તાર્યા
તે ચાર તીરથના કરતારી, મને શરણુ અરિહંત
નુભારી ॥૨॥
પ્રીટક સિંહાસન પર બેસી, સાધુ શ્રાવક ધર્મના
ઉપદેશી
અહીંસા અતી સુખકારી, મને શરણુ અરિહંત
નુભારી ॥૩॥

તરૂં અક્ષોઠ ભલો રહેવે, અતીશય છત્ર ચમર હોવે
ભામંડળની છબી ભારી, મને શરણુ અરિહંત
નુભારી ॥૪૧॥

સુર દુંદભી નુ ઝણુકારં, પુષ્પવૃષ્ટિ સુગંધીત
અનુકારં

સુરધ્વની ભવીજનને પ્યારી, મને શરણુ
અરિહંતનું ભારી ॥૪૨॥

અનંતજ્ઞાન દશનધારં, સુખ બળ અનંત નહી
પારં

બાર ગુણુ છે હિતકારી, મને શરણુ અરિહંતનું
ભારી ॥૪૩॥

દોષ અઢારે દુર કીયા, રાગદોષ અરિપ્રતી જીતલીયા
વીતરાગ પ્રભુ ગુણુધારી, મને શરણુ અરિહંતનું
ભારી ॥૪૪॥

આઠ મહા પ્રતીહારજ છાંજે, વાણી ગુણુ પેત્રીશ
કરી ગાંજે

ચોત્રીશ અતીશય સુવીચારી, મને શરણુ અરિહંતનું
ભારી ॥૪૫॥

ત્રીગઢા વચ્ચે પ્રભુજી સોહવે, મુખચારે દીશામાં
મન મહોવે

સમોવસરણુ રચના ભારી, મને શરણુ અરિહંતનું
ભારી ॥૪૬॥

જે આઠ કમનો નાશ કરી, એક સમયમાં
હે શિવ રમણિવરી

અથા સિદ્ધ નીરંજન હિતકારી, મને શરણુ
અરિહંતનુ ભારી ॥૧૦॥

અભોગી અભોગી અવીનાશી, અનંત આભીક
સુખવીલાશી
જેને આવાગમન દીધો ટારી, મને શરણુ
સીદ્ધનો ભારી ॥૧૧॥

નીવડ કઠણુ જે ઠમ' દહી, વળી જ્ઞાનક્રિયા કરી
મુક્તી લહી
આઠ ગુણુ અતીશય એકતીમ ત્યાંરી, મને શરણુ
સીદ્ધનો ભારી ॥૧૨॥

ત્રણુ કાળ તણાં સુર સુખ લહીયે, તેની અનંત
વારંગણુ વળી દમયે
તેહથી અનંતગણુ સુખ છે ભારી, મને શરણુ
સીદ્ધનો ભારી ॥૧૩॥

ત્રીજો શરણુ મનભાવો, સાધુ સાધવીયાને
મુજથાવો

પાંચ સુમતી મહામત ધારી, મને શરણુ
સાધુતણુ ભારી ॥૧૪॥

ખેતાળીશ દોષ તણુ અહાર લેવે, હીત શીક્ષા
ભવી જનને દેવે

પાલે સંજમ સત્તરે પ્રકારી, મને શરણુ સાધુજનો
ભારી ॥૧૫॥

માંડલાના પાંચ દોષ ટાળે, તેઓ રાવરંક સહુ
સમ ભાલે

વિષય ઇંદ્રીના પરીહારી, મને શરણો સાધુજીને।

ભારી ॥૧૬॥

દુષ્ટ અશ્વ મન જીત લીયો, વળી કંદર્પ મનથી
દુરછીયો।

આપતરે પરને તારી, મને શરણો સાધુજીને।

ભારી ॥૧૭॥

નીંદા પ્રશંસામે સમ ભાવે, રાગ દ્વેષ કેઈ પર
નહી લાવે

ભોગ તજી થયા બ્રહ્મચારી, મને શરણો સાધુજીને।

ભારી ॥૧૮॥

દુઃખનરક નીગોદ થકી ડરતા, તજી રનેહ
નવકલ્પ વીહાર કરતા

તે સુવનીત ગુરૂ આજ્ઞાકારી, મને શરણો સાધુજીને।

ભારી ॥૧૯॥

કેવલ જ્ઞાનીઓએ જે ધર્મ કહ્યો, તે સંવર
નિર્જરામાંહી રહ્યો।

કર્મ કરે ને રોકાય સારી, મને શરણો ધર્મતણે।

ભારી ॥૨૦॥

જેને આજ્ઞામાંહી ધર્મ આપે, જે દુર્ગતી પડતાં
ને ધારી રાખે

મત ધર્મ અમત દુઃખકારી, મને શરણો ધર્મતણે।

ભારી ॥૨૧॥

દાન સુપાત્ર સુખે પ્રગટે, પાલ્યા સંજમતપથી
પાપ કટે

ભવ બ્રમણ મટે વરે શિવનારી, મને શરણો ધર્મ તણો
ભારી ॥૨૨॥

એમ ચાર શરણ જે નીત્ય ધ્યાવે, રોગસોગ
જેને નહિ થાવે
આ ઢાલ આઠમી જયકારી, મને શરણો ધર્મ તણો
ભારી ॥૨૩॥

કળશ

જયકાર સાર ઉદાર શરણાં, વીધન હરણાએ કહ્યા
સુખકાર પર ઉપગારી શ્રાવક, તણે મન વશ રહ્યા
અઘટાર ખાર નીવાર ભવી તું, ધાર ચાર વીધ
શરણકે
સંસાર ગાર અસાર પારાવાર, ભવદ્વી તરણકે ॥૧॥
છટ્ટો હુકૃત નીંદાદાર

દોહરા

હુકૃતની નીંદા કરે, છટ્ટા દ્વાર વીષેહ
કુકર્મ કીધા કરાવીયા, તે સહુ યાદ કરેહ ॥૧॥
વળી ધીકકાર આ જીવને, રાગ દ્વેષ વશ આણ
લોભ વશે અનરથ કીધા, નીંદા તેની જાણ ॥૨॥

ઢાલ નવમી

સીતા એવરે ધર રાગ (એદેશી)
ભવ ભવ ભમીયો નીજ શુભ ગમીયો, રમીયો
મીથ્યા માંહી

- સુગુર ન નમીયો મન નહી દમીયો, મન
વચન નીંદુ તાંહી
હુકત નીંદુ ધરી અહુલાદ ॥૧॥
- ખોટા દેવ ખોટા ગુરુ સેવ્યાં, વળી ધાયો કુધમં
ખાઝં આડંબર દેખી તેહનું, નમીયો શર્મા
શર્મ ॥૨૦ ॥૨॥
- અન્ય મતિ કૃત શાસ્ત્ર વાંચ્યા, શ્રદ્ધા વીરુદ્ધ
વીચાર
અશુદ્ધ પરપન કરી કુસંગે, તે નીંદુ ધર
ધ્યાર ॥૨૦ ॥૩॥
- હીંસા માંહી ધર્મ જાણ્યો, ન ગણ્યો દોષ લગાર
ભાગળ ભણીની સંગતથી, આરંભ કીધા
અપાર ॥૨૦ ॥૪॥
- સુદ્ધ સાધુના ગણથી બાહુર, નીકલીયો જે તાશ
ધર્મ જાણુ અશનાદીક દીધો, વળી નમસ્કાર
કીધો જશ ॥૨૦ ॥૫॥
- દાન કુપાત્રને ધર્મ જાણી, દીધો હુવે જે કોય
હંચા અસંજમ છતવની, થાવો મીચ્છામી
હુકડં મોય ॥૨૦ ॥૬॥
- સ્નેહરાગ અનુકંપા કરીને, જીન ધર્મ જાણ્યો હોય
અમૃત સેવતા અને સેવરાવતાં, શ્રદ્ધે ધર્મ
સોય ॥૨૦ ॥૭॥
- વીતરાગનો નીસ્નેહી મારગ, ઢાંક્યો હોય કોઇ
વાર

કુમારગને પ્રગટ કીધો, તે નીંદુધર ખ્યાર ॥૬૦ ॥૮॥

ધગાંલીક કર્માદીક પંદરા, સેવ્યા કર્માદાન
પોતનો પર અર્થે કુ કારજ કીધા, લીધા અદત્તા

દાન ॥૬૦ ॥૯॥

આજશ કરી ઉઘાડા રાખ્યા, ઘી આદી રસના
ઠામ

ઘાણી પ્રમુખમાં જંતુ પીલાવ્યા, કીધા નીદનીક
જે કામ ॥૬૦ ॥૧૦॥

ખાણુ ખોદાવી ભુમી ફેડાવી, ઠોળયા અણુગળ
નીર

ચંત્ર ઘટી ઉંખલ મુશલાદીક, વાપરતાં નહી
ભાણી પરપીર ॥૬૦ ॥૧૧॥

મહા આરંભ કરી જીવ વીરાધ્યા, ખોદ્યા
મૃષાવાદ

પર દાહ દીધી ચોરી કીધી, સેવ્યા મૈથુન
ઊનમાદ ॥૬૦ ॥૧૨॥

પરીગ્રહમાંથી લીખત રહ્યો ચીત, કીધો કેાધ
વીશેષ

માન માયા ને લોભ ઘટી મેં, કીધા રાગ
ને દ્વેષ ॥૬૦ ॥૧૩॥

દુષ્ટ પરિણામથી ત્રશ જીવોને, પાણીમાંથી
ડબોય

હાંસી કુતુહળ કરી મન દુરખ્યો, રાખ્યા
ઘાપણુમોસા મોય ॥૬૦ ॥૧૪॥

કસાઈ પ્રમુખના ભવમાં માર્યા, ત્રશ જીવ દીનરાત
ભાડે ચલાવ્યા ગાડા ઉટાદીક, લાલચથી કરી
ઘાત ॥૬૦ ॥૧૫॥

ન્યાયાલયમે હાકમ થઈને, ક્રીધા અધીક અન્યાય
પક્ષપાત કર કરી પંચાયત, ખોટી શાખ ભરામ
॥૬૦ ॥૧૬॥

ભઠ્ઠી પકાવી કુભારને ભવ, તેલી ભવમે તેલ
માળી ભવમાં વૃક્ષ વીણારમા, રાંગજીભવ રેલાપેલ
॥૬૦ ॥૧૭॥

હીંસક જીવ સીહ મૃગાદીક, ખેલી તાશ શીકાર
મધમાંશના ભક્ષણ ક્રીધા, પીધા ગાંજ સુલકાધાર
॥૬૦ ॥૧૮॥

વીન જોયાં વીન પુંજ્યાં છાણા, ખાળ્યા ચુલામાંહી
લટ ગીનોલા ઘુંજી ઇત્યાદીક, વીરાધીયા હુવે
તાંહી ॥૬૦ ॥૧૯॥

પરદાહ દીધી કલહ લગાવ્યા, ઘાત કરી વીશ્વાસ
ગર્ભ ગલાવ્યા મંત્ર પઠાવ્યા, વશીકરણાદીક જાસ
॥૬૦ ॥૨૦॥

ગુણવંતાના ગુણ ન ગમીયા, દીધા અછતા આળ
સંત સતીચાની નીંદા ક્રીધી, મચ્છર ભાવે ભાલ
॥૬૦ ॥૨૧॥

પાંચ આશ્રવ સેવ્યાં સેવરાવ્યાં, તેમજ પાપ અઢાર
આભવ પરભવ હુકુત ક્રીધા, થાવો ત્રીવીધ ત્રીવીધ
ધીક્કાર ॥૬૦ ॥૨૨॥

એણી પર હુકૃત કારજ તેહનો, નીંદા છઠે દ્વાર
હજી કમીં નીંદે દુષ્ટાંતમ, પામે સુખ અપાર
॥હુકૃત નીંદુ ધરીઆહીલાદ ॥૨૩॥

કૃષ્ણશ

અપાર શિવ સુખ સાસ્વતા, ગુરૂ આસ્તાથી
પામીયે
કુદેવ કુગુરૂ કુધર્મ એ ત્રણે, મનથીએ વામીએ
જે કીધા સાવધ કાર્ય, તેહની નીંદનાં કરીયે વળી
શુભ કાર્ય ભલે ભાવે આચરીયે, જેમ થાવે
રંગ રળી ॥૧॥

સાતમુ સુકૃત અનુમોદના દ્વાર

દોહરા

તપ ઉપવાશાદીક કીધા, વ્રત સંવર સુખકાર
સુકૃતની અનુમોદનાં, સાતમા દ્વાર મઝાર ॥૨॥
જન માર્ગ શુદ્ધ નીર્મળો, સમકીત ચણું ઉદાર
જ્ઞાન દર્શન ચરીત્ર તપ, તે અનુમોદ સાર ॥૨॥

ઢાળ દશમી

નીંદડલીહો નાહ નીવારીયે (એ દેશી)
શ્રી તીરથપતી એમ ઉપદેશ્યો, નહી મારજો હો
છકાયના જીવકે
બીજા પાસે ન મરાવજો, અનુમોદયાહો લાગે
પાપ અતીવકે

- કરે જીન ધર્મની અનુમોદના ॥૧॥
 લોજન વીવીધ પ્રકારનાં, આરંભ કીધો હો
 નીપજે છે તાયકે
 છ કાયાની હીંસા હુવે, લોગવિ ચાહો કીચીત
 ધર્મ ન થાયકે ॥૬૦ ॥૨॥
 જો ખાવા પીવામાં ધર્મ હુવે, તો શ્રાવક તેને
 હો ત્યાગ્યાં પાપ પંડુરકે
 વળી બીજા ને ત્યાગ કરાવીયાં, અનુમોદના હો
 લાગે ન અધ ભરપુરકે ॥૬૦ ॥૩॥
 સર્વ વ્રતી સાધુ ભલા, તે ટાલી બાઠી સંસારી
 જીવકે
 તેનો ખાવો પીવો વળી પહેરવો, સર્વે અવ્રતમાં
 હો જાણો દુર્ગંતી નીવકે ॥૬૦ ॥૪॥
 સાવધ ખોટા જાણુને, મુની ત્યાગ્યાં હો કામ
 લોગા દીસોયકે
 તે સાવધ ગ્રહસ્થે ઈધાં, તે માંહી હો ધર્મ
 પુન્ય કેમ હોયકે ॥૬૦ ॥૫॥
 એમજ જુહુ યોગીયા, બોલાવ્યા હો અનુમોદયાં
 એક કે
 અદત્ત મૈથુને સેવીયાં, સેવાયાહો થાવે વ્રતમાં
 છોક કે ॥૬૦ ॥૬॥
 વળી પાંચમુ આશ્રવ પરીગ્રહો, ને રાખ્યા હો
 પાપ લાગે છે સોય કે

તે બીજને દેવ્યા દેવરાવીયાં, ભલેા જાણ્યા નહી
જાણેા ધર્મ ક્રોધ કે ॥૩૦ ॥૭૧॥

આ પાંચે ત્યાગયાંમાં ધર્મ છે, તે સેવતા હો
અશુભ ક્રમ અંધાય કે
બીજને સેવાયાં અનુમોદીયાં, ત્રણે કરણ એક
સરીખા થાય કે ॥૩૦ ॥૮॥

દશમાં અંગમાં જન કહ્યો, આશ્રવ છાંડ્યા હો
શ્રી જનજનો ધર્મ કે
મત અમત જે ઓલખ્યો, તે જાણે હો આ
વાતનો મર્મ કે ॥૩૦ ॥૯॥

કહે શાંતા દીયા સાંતા થાવે, તે નહીં જાણી હો
શ્રી જનધર્મની વાત કે
જે ધર્મ અધર્મ ન ઓળખ્યો, તેના ઘટમાં હો
વસ્યો ઘોર મીથ્યાતકે ॥૩૦ ॥૧૦॥

શ્રી સુયગડાંત્ર સુત્રમે, તેને મુરખ હો ભાખ્યો
શ્રી જનરજકે
આજે માર્ગથી અળગો કહ્યો, એમ ઇત્યાદીક
હો છ જોલ પીછાણુ કે ॥૩૦ ॥૧૧॥

અશુદ્ધ પરૂપણુ છાંડને, શુદ્ધ પરૂપ્યો હો જન
આજ્ઞા મે ધર્મ કે
તરણો વાંછ્યો સ્વપરતણો, તે અનુમોદયાં હો
પામે શીવ સુખ ધર્મ કે ॥૩૦ ॥૧૨॥

આજ્ઞાન દર્શન ચરીત્ર તપ બલ, ભવ દધીમાં
હો તરવાને જહાજ કે

તે સમ્યક્ત પ્રકારે સેવીયાં, સેવરાવ્યા હો
 અનુમોદુ તે આજ કે ॥૩૦ ॥૧૩॥
 અરીહંહ સિદ્ધને આયરીયા, ઉપાધ્યાય હો વળી
 મોટા અણુગાર કે
 તેની સ્તુતી સેવા કરો, અનુમોદુ હો વીનય
 કરી નમસ્કાર કે ॥૩૦ ॥૧૪॥
 સામાયક પોષા કીધાં, છએ આવશ્યક હો, કીધા
 કાલોકાલ કે
 દીવમ કીધો જૈન ધર્મમાં, અનુમોદુ હો પાદ્યા
 ત્રવ રસાલ કે ॥૩૦ ॥૧૫॥
 નીહોષ દાન સુપાત્રને દીધો, દેવાયો હો ભલો
 જાણ્યો તેહ કે
 તેહની કહું અનુમોદનાં, દુર થાવે હો કર્મ રજ
 ખેહ કે ॥૩૦ ॥૧૬॥
 દયા અનુકંપા જે કરી, કરાવી હો ભલો જાણી
 તાશ કે
 સંજમ જીવીત વંછ્યો, મન વચ કાયા હો
 અનુમોદુ જાશ કે ॥૩૦ ॥૧૭॥
 શુદ્ધ સાધુ નીચંચથી, મે સાંભળ્યો હો વારૂ સરસ
 વખાણ કે
 સુત્રતાણા વચન સાંભળ્યાં, અર્થ ધાર્યા હો તે
 અનુમોદુ વાણ કે ॥૩૦ ॥૧૮॥
 દાન શીયળ તપ ભાવના, મે સેવ્યાં હો સેવરાવ્યાં
 ધરી ચીત કે

સમકીર્ત દ્રઢ કરી આસ્થા, અનુમોદન હો તે
પરમ પવિત્ર કે ॥૩૦ ॥૧૯॥

જૈન શાશન અધિક દઢાવિયો, વળી ગાથા હો
ગણીના ગુણગ્રામ કે
અત્યંત હર્ષ ધરી ઉચ્ચાર્યો, અંતસ મન કરી
અનુમોદન તામ કે ॥૩૦ ॥૨૦॥

ઇત્યાદીક સુકૃત તણી, અનુમોદન હો એક
સાતમા દ્વાર કે
શ્રાવક તન મનથી કરે, આનંદ થાવે હો દશમી
ઢાલ વીચાર કે ॥૩૦ ॥૨૧॥

કળશ

આનંદ થાવે હુઃખ જાવે, સુખ પાવે ધર્મથી
જે ભવીક ભાવે સુખુદ્ધિ આવે દ્રવ મીટાવે
નમ્રથી
એમ જાણ પ્રત પચખાણુ કીજે દાન દીજે પાત્રને
અત્રત તણુ જે પ્રત પાત્રી જે આરાધી જે
યાત્રને ॥૧॥

આઠમું ભાવના દ્વાર

દોહરા

આઠમા દ્વારે ભાવના, ભાવે શ્રાવક સાર
અશુભ કર્મ દુરા ટળે, પામે સુખ અપાર ॥૧॥
તન ધન જોખન કારમા, વાદળ જેમ વીલાય
જુઓ દીનકાર તેહની, ત્રણ અવસ્થા થાય ॥૨॥

ડાહ અણી જળ બીંદવો, જીતવ જાણો તેમ
તેથી ઉત્તમ નરનારીઓ, રાખો ધર્મથી પ્રેમ ॥૩૧॥

ઢાલ અગીઆરમી

શ્રેયાંસ જીનેશ્વર, પ્રણમુ નીત જો કર જોડ રે
(એ દેશી)
તજ વિભાવ નીજ ભાવમેં, રમિયે નર ચતુર
સુજાણ રે
નીજ આતમમાં ગુણ ધણાં, મત પરગુણ મે
સુખ જાણ રે
મત પર ગુણમાં સુખ જાણ શ્રાવક ગુણ ગ્રાહીકા
ભાવો ભાવના એમ ઉદારરે ॥૧॥
અનંત જ્ઞાનદર્શન ભલા, વળી ચારિત્ર વીર્ય
અપાર રે
એ નીજ ગુણ છે તાહરા, જરા અંતરજ્ઞાન
વીચારરે ॥૪૦ ॥૨॥
નીજ ગુણ બીન સહુ કારમાં, વીણસંતા ન લાગે
વાર રે
અસ્થીર જોખન ધન જાણીયે, જેમ વીજલીનો
ચમત્કાર રે ॥૪૦ ॥૩॥
એ તનુજે તુ પામીયો, તે ક્ષણમાં ભંગુર થાય રે
તુ અવિનાશીઆતમાં, એને સંગ કેમ રહ્યો
લોભાય રે ॥એ૦ ॥૪॥
અશુભ કર્મથી આતમાં, મેલી થઈ રહી અતિ જશરે

શુભ પરીણામ લ્યાવીને, પ્રગટ કરીએ શુભ
ખાશ રે ॥પ્ર૦ ॥૫૫॥

મનુષ્ય જન્મ દુર્લભ લહ્યો, આર્યક્ષેત્ર પુન્ય
પ્રમાણુ રે

ઉત્તમ કુળ આવી ઉપન્યો, પામ્યો આયુ શુભ
દીર્ઘ જાણુ રે ॥૫૦ શ્રા૦ ॥ ભાવો ॥૬૫॥

બળપ્રાકમ ઇંદ્રીયાં તણો, મલ્યો સતગુરુનો
સંયોગરે

તો પણ ધર્મ કરે નહી, એહવો મુખ મુઠ
અયોગરે ॥એ૦ ॥ શ્રા૦ ॥ ભા૦ ॥૭૫॥

પુત્ર પૌત્ર પરીવરથી, ધન ધાન પરિગ્રહ માંહીરે
મુછીંત મોહની છાકમાં, મારો મારે કર રહ્યો
તાંહીરે ॥મા૦ ॥ શ્રા ॥ ભા૦ ॥૮૫॥

એ સહુ સ્વાર્થના સગા, મતલબ વીના ન કરે
સારરે

વેદના લેવે નહી, પુત્રાદીક જે પરીવારરે ॥પુ૦
॥શ્રા૦ ॥ ભા૦ ॥૬૫॥

પુવે જેહવા બાંધીયા, તેહવા જિદ્ય હુવે પુન્ય
પાપરે

મુખ દુઃખ ઉપજે જીવને, તે ભોગવે આપોઆપરે
॥ત૦ ॥ શ્રા૦ ॥ ભા૦ ॥૧૦૫॥

વેદના ઉપજે શરીરમાં, તે અવશર એમ
 વીચારે
 વાર અનંતી લોગંચા, દુઃખ નરક નીગોઠ
 મઝારે ॥૬૦ ॥શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૧૧॥

ત્રેતીશ સાગર સુધી રહ્યા, દુઃખ સાતમી નરકે
 અનંતરે
 તો આ મનુષ્યના ભવતણાં, રાઈ જેવા કીંચીત
 હુંતરે ॥૨૧૦ ॥શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૧૨॥

જે મે સમઠીત વીનકીયા, પાલી કબ્ટ સહ્યા
 બહુ વારે
 આતમ કાચ સયો નહી, સમઠીત વીના નહી
 ભવ પારે ॥૨૨૦ ॥શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૧૩॥

હવે સમઠીત વ્રત પામ્યો, આવ્યો રતન
 ચીંતામણી હાથરે
 તો આ વેદના સમપણે, સહ્યા લાભ અત્યંત
 વીખ્યાતરે ॥૨૩૦ ॥શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૧૪॥

કબ્ટ ખમ્યા સમભાવથી, ટુટે અશુભ કર્મ પાપ
 જલરે
 લાલ ગરમ તવે પાણી બીંદુ જેમ, ભરમ થાય
 કહ્યો પરમ કૃપાલરે ॥૨૪૦ ॥શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૧૫॥

સુકા ઘાશનો પુલો અગ્નીમાં, જલદી બળી
 ભરમ થાય તેમ કર્મરે

પાંચમાં અંગ વીણે કહ્યો, એમ જાણી કીજે જૈન
ધર્મરે. એમં શ્રાં ભાં ॥૧૬॥

ચોડાકાળના દુઃખ શહનથી, શીવ પામ્યાં ગજ
સુકમાલરે

ચરમજીનંદ ચોવીશમાં, કળ્પ ખમ્યા અતી
વીશાલરેક ॥શ્રાં ભાં ॥૧૭॥

ખડુ વર્ષે તીવ્ર વેદના, સહી ચક્રી સનત
કુમારરે

સુકતી ગયા કર્મ ક્ષય કરી, પામ્યા આત્મીક
સુખ અપારરે ॥પાં શ્રાં ભાં ॥૧૮॥

જનકલ્પી મુની ઉદેરીને, લેવે કળ્પ જે વીવીધ
પ્રકારરે

તો તને વેદના સેહેજે, ઉદયથઈ આવારરે
॥સેહેજેં ॥શ્રાં ભાં ॥૧૯॥

સમભાવે ખમ્યા થકાં, કર્મરાશી થાય અક
ચુરરે

કીચીત કાલ દુઃખ ખમ્યા, પામે સુગતી સુખ
ભરપુરરે ॥પાં શ્રાં ભાં ॥૨૦॥

અતીરોગ પીડાણા જગતમાં, દુઃખ ભોગવે
અજ્ઞાની જીવરે

તો હું જ્ઞાની કેમ કરે. વેદના ઉપજ્યા રૂદન
અતીવરે

॥વેં શ્રાં ભાં ॥૨૧॥

નવમહીના ગર્ભાવાશમાં, પરવશ પામ્યો અતિ
દુઃખરે

તો સ્વવશ આ વેદના, ખમ્યા પરભવમાં ઘણો
સુખરે ॥ખ૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૨૨॥

પુદ્ગલ સુખ આ પામલા, મહ્યા વાર અંત
અથાયરે

ગૃધ્રપણે તેમાં રહ્યાં, પડે શીવ સુખની
અંતરાયરે ॥૫૦ ॥શ્રા૦ ભા૦ ॥૨૩॥

આત્મ રોદ્ર ધ્યાન નીવારને, દયાવો ધર્મ ધ્યાન
દીલમાંડરે

અનીત્ય અશરણ જે ભાવના, ભાવ્યા ભવ ભવમાં
દુઃખતાંડરે ॥ભા૦ શ્રા૦ ॥ ભા૦ ॥૨૪॥

પરભવથી આંચો એકલો, વળી જઈશ એકા
એકરે

કાચે ભરોશે કાંઈ રહો, જરા સમજો લાવી
વીવેકરે ॥જરા૦ શ્રા૦ ॥ભા૦ ॥૨૫॥

એમ જાણી મુદ્ધ નીમંજો, પાળો સંજમ
સત્તર પ્રકારરે

ચાર કષાય નીવારને, ઉતરો ભવસાગર
પારરે ॥ઉતરો૦ શ્રા૦ ભા૦ ॥૨૬॥

જો સાધુ પણે નહીં લઈ શકે, તો શ્રાવકના
વ્રત ખારરે

નીર અતી ચારે પાલીયાં, થાવે નેડા શીવ સુખ
સારરે ॥થાવે०॥શ્રાવે०॥લાં ॥૨૭॥

ત્યાગ વેરાગ વધારીએ, કરીએ ઉત્તમ સાધુની
સેવરે

નીંદા વીકથા પરહરી, છાંડી કુદ્ર લાવ
અહમેવરે ॥છાં० શ્રાવે०॥લાં ॥૨૮॥

નહી કરો ધનનો અહંકાર, પામ્યો વાર અનંત
અપારરે

સુખ દુઃખ બહોલા પામીયા, રાખી ચીતમાં
સમતા સારરે ॥રાં०શ્રાં०લાં ॥૨૯॥

ધર્મ અપુર્વ પામીયો, મળી સત ગુરૂની
જોગવાયરે

તો ઢીલ કરો શું કારણે, રાત દીવસ વહી
જાયરે ॥રાતં ॥આં ॥લાં ॥૩૦॥

રોગ જરા જ્યાં લગ નહી, પાણી પહેલાં બાંધો
પાજરે

મીત્ર સ્નેહી જે આપણાં, દેવો તેને ધર્મનુ
સાજરે ॥દેવેં ॥શ્રાં ॥લાં ॥૩૧॥

ધર્મ કરતા જીવને, નહી પાડો તેને
અંતરાયરે

તેના કૃળ કડવા ધણા, પામે લવ લવ દુઃખ
અથાયરે ॥પામેં ॥શ્રાં ॥લાં ॥૩૨॥

એમ જાણી ગુણવંતના, ગાવો ગુણ છે જે તે
માંચરે

અષ્ટમ દ્વારે ઢાલ અજારમી, ધર્મ કરશી તે નહી
પછતાંચરે ॥ધર્મ.૦ શ્રા.૦ ભા.૦ ॥૩૩॥

કલશ

અનીત્ય ૧ અશરણુ ૨ એકાંત ૩ ભાવનાં, સંસાર ૪
અનંત ૫ અસુચી ૬ ભાવનાં આશ્રવ ૭ સંવર ૮
નીજંશ ૯ વળી લોકા લોક નીધ્યાવના ૧૦

ધર્મ ૧૧ને વળી ઝેાધ બીજ ૧૨ એ બારે
ભાવના ભાવીએ

પરીણામ શુદ્ધ થીર ભાવ રાખી, સંચીત પાપ
પુલાવીયે ॥૧॥

નવમે આણુશણુ દ્વારે

દોહરા

સામાયક પોષા કરે, પ્રતિકેમણાં શુભ ધ્યાન
સમતા રસમાં ગુણતાં, ધન ધન તે ગુણુગાન ॥૧॥

કુવીશન તજ ભગવાન ભજ, રાગ દ્વેષ બેઝિ ટાર
સ્વ આતમમાં ગુણુ ધણુ, કરીયે ઉજવલ સાર ॥૨॥

સંચિત પાપ મીટાવવા, છેલ્લે અવશર સાર
નવમે દ્વાર કહ્યો ભલો, અણુસણુનું અધીકાર ॥૩॥

ઢાલ ખારમી

સીતા વભીવણને કહે નીશંકસુ (એ દેશી)

અનંત મેરૂ સમ પુગદલ ભોગવ્યા, મીઠા અભિય
સમાનોરે

એક એક લોક આકાશ પ્રદેશે, વાર અનંત
પીછાનોરે, ધન ધન ગુણવંત અણુશણુધારે ॥૧॥

અનંત પુદ્ગલ લઈ પાછા વમીયા, ભવ ભવ
માંડી વીચારેરે

તેહી ચેતન તુઝ ભુખ ન ભાંગી, તૃણજ્ઞા અધીક
અપારેરે ॥ધન ॥૨॥

સરસ ભોજન મન ગમતા ખાધાં, વળી મન
ગમતું પાણીરે

પ્રભાત સમે ઉઠ્યો ત્યારે ભુખો, અણુશણુ કરે
એમ જાણીરે ॥ધન ॥૩॥

એ પ્રકારે અણુશણુ શ્રી જીનવર ભાજ્યો, પાઠો
પગમન જાણોરે

ભાત પાણીના ત્યાગ તે બીજો, જીવ જીવ
પ્રમાણોરે ॥ધન૦ ॥૪॥

પુર્વ સન્મુખ એ હાથ જોડી, નમોથુણુસિદ્ધાં
ને કરીયેરે

બીજો અરીહંત ભગવંત પ્રભુને, ત્રીજો ધર્માચારજ
ને ઉચરીયેરે ॥ધન૦ ॥૫॥

અશાસ્ત્ર ખાદ્ય સ્વાદમે પ્રતીતજને, અવસર જાણી
પાણી પરીહારે

તૃણા પરીસહ આવી ઉપનાં, અડગ રહે
સુવીચારે ॥ધન૦ ॥૬॥

માત તાત સુત જંધવ ત્રીયા, ઇત્યાદીક પરીવારે
હાટ હવેલી જાગજગીયા, તેહથીસ્નેહ નીવારે
॥ધન ॥૭॥

રતન કરંડીયા સમઆકાયા, તેહને પણ વેસરાવેરે
સાવધ કારજ નહી કરે તેહથી, ધર્મ ધ્યાન
ચિત્ત ધ્યાવેરે ॥ધન૦ ॥૮॥

આનંદ શ્રાવક કીધો સંચારો, અવધિજ્ઞાન
ઉપજ્યો આઈરે
સુધર્મ કલ્પે જાઇ ઉપજ્યો, એકાવતારી થાઈરે
॥ધન૦ ધન ॥૯॥

સમ પરીણામા કષ્ટ સહયાથી, કર્મનીર્જરા
થાવેરે
સંસાર જામણુ એછો કરેવળી, પુન્યના ઘાટ
જંધાવેરે ॥ધન૦ ॥૧૦॥

એમ પરલોકની વંછા નકરતો, છતવ મરણ ન
ચહાવેરે
કામ ભોગની આશા તજને, ગુણવંતના ગુણ
આવેરે ॥ધન૦ ॥૧૧॥

શીવ સુખ સામી દૃષ્ટી રાખે, રમણકરે નીજ
ગુણમેરે

આતમ સુખ અભીલાષી શ્રાવક, સાર ન જાણે
સુખ પુન્યમેરે ॥ધન૦ ॥૧૨॥

નવમે દ્વારે ઢાલ બારમી, કહ્યો અણુશણુ
અધીકારેરે

છેલ્લે અવસર કરે ગુણવંત શ્રાવક, પામે સુખ
અપારેરે ॥ધન૦ ॥૧૩॥

કળશ

અપાર સુખ શીવના કહ્યા, તીહાં જન્મ જરા
મૃત્યુ નહી
નહી રોગ સોગને ભોગ વંછા, વળી દુર્ગંધા
નહી રહી

જહાં રમણ છે ઉપયોગ, કેવલ જ્ઞાન દરશનમાં સહી
સહુ દ્રવ્ય ભાવનાં જાણુ છે પ્રભુ સિદ્ધ લોકાંત્રે
રહી ॥૧॥

દશમું દ્વાર

દોહરા

દશમે દ્વાર કરે સહી, પાંચ પદોનુ જાપ
વોધન મટે રમણ ઈયાં, ક્ષય થાવે સહુ પાપ ॥૧॥
અરીહંત સિદ્ધને આચરીયા, ઉપાધ્યાય અણુગાર
ભજન કરે આ પાંચનું, તેહથી જયજયકાર ॥૨॥

ઢાલ તેરમી

પન્ના મારૂ નીરખને દે ગનગૌર તથા આતમ સુભાવે
ઓળખ કરણી સુપામે ભવજલ તીર (એ દેશી)

સુભ પરીણામ વળી સુભ લેશ્યાં, પ્રશસ્ત ભલા
આતમ ગુણ પ્રગટાય સુગણજન, જપીયે શ્રી

નવકાર ॥૧॥

જેને સખાય પણે કરી પામે, પરભવ સંપત્તી સાર
અણ ભોગીક સુર પદવી પામે, ઇંદ્રાદીક અવતાર

॥ઇંદ્રાદીકં સું ઇંદ્રાં જી તારો આતમ ગુણ

પ્રગટાયં સું જપીયે શ્રી નવકાર ॥૨॥

પાંચ પરમેષ્ટી સમઠીત યુત જપીયાં, ભવદધી

ગૌપદ જેમ

શીઘ્રપણે તરીયે શીવવરીયે, વળી અંજલી જળ

તેમ ॥વળીં સું વળીં જીતારો આતમ ગુણ

પ્રગટાયં સું જપીયે શ્રી નવકાર ॥૩॥

વાછરડા ચરાવતો બાળક આંચો, નદી રેલ જોઈ

તે વાર

મંત્ર નવકાર ભણી માંહીં પેઠો, નદી થઈ બેઠાર

॥નદીં સું ॥જીતારોં સુજ ॥૪॥

રતનવતી જે ભીલની નારી, તેણે સમયોં નવકાર

અઠ્યવસાય

અહોનિશી ધર્મ ધ્યાન દીલ ધરતાં, કર્મ પલટ

ક્ષય થાય ॥કર્મં ॥સું ॥જીં સું

કીર્તિત કાળમાં પુન્ય ઉપજાવી, પાંચમેં કહ્યે
અવતાર ॥પાંચમેં ० સું પાંચ ० ॥જીતારો

॥સું જ ૦ ॥૫॥

શર્પ તણી થઈ કુલની માળા, શ્રી નવકાર
પ્રભાવ

શ્રીમતી સતી કીર્તી લહી ભારી, ઉભય ભવે

સુખસાર ॥ઉં ॥સું ॥જીતારોં સું જ ૦ ॥૬॥

જહાંજ હુખતા શેઠ સમુદ્રે, ગણ્યે શ્રી નવકાર

સહાય કીધે સુર વહાણુ ઊઠાવી, મેલ દીધી

પેલે પાર ॥મેલ ૦ ॥સું ॥જીતારોં સું ॥જ ૦ ॥૭॥

શ્રી નવકારનું સ્મરણ કરતાં, દુર દળે જંજલ

વેરી ડાંકણુ સાકણુ, નાશ જાવે તત્કાળ ॥નાશ ૦

સું ॥ જ ૦ ॥૮॥

સમદ્રષ્ટી શ્રાવક ગુણવંતા, જે સમરે નવકાર

જેહના ફળનું કહેવું કીસ્યુ તે, પામે ભવ જલ

પાર ॥પામેં ૦ સું ॥જીતારોં સું જ ૦ ॥૯॥

એમ જાણી સ્મરણ નિત કરીયે, ધરીયે આતમ

ધ્યન

નીવંધ કરણી વળી આચરીયે, સુનીયે શ્રી જીનવાન

॥સુનીયેં ॥સું ॥જીતારોં સું ॥જ ૦ ॥૧૦॥

નીજ પર ભાવ વીલોક યથાર્થ, પ્રદ્યે દ્રવ્ય

ખટકાય

આરંભ છાંડ તોડ અધ જતી, શીવ ગતી નેડી
થાય ॥શીવં ॥સું ॥જીતારો ॥સું જં ॥૧૧॥

મચ્છર ભાવ તજી નીત તુ તો, ગુણવંતના
ગુણ ગાય

જ્ઞાતા સુત્ર વીધે જીન ભાખ્યો, ગોત્ર તીર્થંકર

ખંધાય ॥ગોં ॥સું ॥જીતારોં સું ॥જં ॥૧૨॥

શ્રીજીન શાશન પાંચમે; અકે' ભીક્ષુ ગણી
સુખદાય

વીઢીધ મચાંદ ખાંધી ગણવત્સલ, મીથ્યા તીમીર
હઠાય ॥મીં સું મીં ॥ જીતારોં સું

॥જં ॥૧૩॥

ખીજે પાટ ભારી માલ ગણાધિપ, ત્રીજે પાટ
રૂપિરાય

ચોથે જય આચાર્ય મહા પ્રભાવિક, લાખો ગ્રંથ

વણાય ॥લાં ॥સું ॥લાં ॥ જીતારોં સું ॥ જં ॥૧૪॥

મધવા સમ મધરાજ પાંચમે, તેનીં પંટ માણેક
કહાય

સપ્તમ પાટ શ્રી હાલચંદ ગણી, દીધં દ્રુટી
સુખદાય ॥દીં ॥સું ॥ દીં ॥ જીતારોં ॥સું ॥ જં ॥૧૫॥

તેહને પાટે વત્તંમાનમે, શોભત જેમ જીનરાય

શ્રી શ્રી કાલુરામ ગણીશ્વર, પ્રણમ્યાં પાતક જાય

॥પ્રં ॥સું ॥પ્રં ॥ જીતારોં સું ॥ જં ॥૧૬॥

આજન શાશન સુખનું વાશન, આગણને
ગણીરાય

અહોનિશિ સેવા કરલે ભવિજન, નહી કર ખીજની
ચહાય ॥ન૦ાસુ૦ાન૦ા જીતારો૦ સુ૦ જ૦ ॥૧૭ા

આશાશનમાં રકત રહે, તેના કરે સદા સુર સહાય
રીધી વૃદ્ધી થાવે દુઃખ મીટ જાવે, વીધન ન
હોવે કાય ॥વી૦ સુ૦ાવી૦ જીતારો૦ સુ૦ જ૦ ॥૧૮ા

ચાર તીર્થ સુખ ધામ શ્વામ મુખ, શ્રી કાલુ
ગણીરાય

તેહનો શ્રાવક ગુલાખ કહે, થયો આનંદ હૃષી
શવાય ॥થ૦ા સુ૦ા થ૦ા જી૦ ॥સુ૦ જ૦ ॥૧૯ા

તેના આદેશી સંયમ લેખી, આત્મા અર્થી જાન
પુનમચંદ મુની શાંત મુદ્રા, પુનમચંદ શમાન
॥પુ૦સુ૦ાપુ૦ા જીતારો૦ સુ૦જ૦ ॥૨૦ા

ચંપ તરૂ સમ ચંપાલાલ રૂપિ, જ્ઞાન દોલતવંત જાન
દોલતરામ મુનીએ ત્રણે, વાંચે સરસ વખાણ
॥વા૦સુ૦ા વાં૦ા જીતારો૦ સુ૦ાજ૦ ॥૨૧ા

ઓગણીશે બહોતેર સંવતમે, જેઠ માસ કહેવાય
તેની દાલ દશ વીધ આરાધન, કહી જેપુર
સુખદાય ॥ક૦ા સુ૦ા ક૦ા જીતારો૦
॥સુ૦ જ૦ ॥૨૨ા

કુળશ

સુખદાય આરાધાન કરે એમ, ભવીક મન
ઉછાંહહી
તે પાપ પંક નીશંક ટાળે, વ્રત સંભાળે ઉમાહહી
શ્રીકાલુગણી મહારાજમુની, શીરતાજ
તાસુપસાયહી
કહે ગુલાબની જ ગુણ તેજ પ્રગટે, ભણ્યા
આનંદ યાયહી ॥૧॥

॥સમાપ્ત દશ વીધ આરાધના॥

શ્રાવક ગુણ સમઝાય

કૈકયરે કુંકલા કેલવે ॥એ દેશી॥

બુદા બુદા જાણેરે શ્રાવક જીવને, જાણે એ જીવ
પુન્ય પાપોજી
આશ્રવને જાણેરે કર્મ લગાવતો, સંવરટાળે
સંતાપોજી

ભગવંત ભાળ્યારે શ્રાવક એહવા ॥૧॥

નીજંરા પાડેરે ઢીલો બંધને, કરણી કરે
તે હેતોજી

મુકતી તણાં સુખ જાણે સાશ્રવતા, ઉધડયાં
અભ્યંતરે નેત્રોજી ॥ભગા

પોતે પરખેરે ગુરને અકલથી, અંતરંગજ્ઞાન
વીચારોજી

લેખ જોઈ શ્રાવક ભુલે નહી, જુએ શુદ્ધ
આચારોજી ॥૧૦ ॥૩॥

વ્રતો ને જાણે માળા રતનતણી, અવ્રત અનર્થ
ખાણોજી
રેણાદેવીથી પણ એ બુરી, ત્યાંગે માઠી જાણોજી
॥૧૦ ॥૪॥

લીધા વ્રત સાધુ માંડલા, એ મારે જીન
ધર્મોજી
ખાઠી રહ્યા તે કામ સંસારના તેથી બંધાતા
જાણે કર્મોજી ॥૧૦ ॥૫॥

શ્રાવક જાણે રે શ્રી જીન આજ્ઞા, જાણે ધર્મ
અધર્મોજી

જે કરણીમાં નહી જીન આજ્ઞા, તે બંધતા જાણે
કર્મોજી ॥૧૦ ॥૬॥

પરચો પાખંડીનો શ્રાવક નહી કરે, નહી કરે
તેથી વાતોજી

નીચુ માથુ શ્રાવક નહી કરે, નહી કરે ઉચો
હાથોજી ॥૧૦ ॥૭॥

ભમાવવો કેાઈનો લાગે નહી, નહી કરે ખોટી
તાણોંજી

ધર્મ કેાણોરે જુઠ જોલે નહી, પાલે શ્રી જીન
આણોંજી ॥૧૦ ॥૮॥

ગુરુને જુએ રે દોષ લગાવતા, તે તુરત કાઢે
નીકાલોજી

ગડખડ સડખડ કરે, ઉઠે નહી, આ જીન શાશનની
પાલોજી ॥૧૮૦ ॥૬૧॥

કુગુરુ વંદનનો ફળ ઓલખે, રજીખે અનંતો
કાજોજી

ભાગલ ગુરુને શ્રાવક વાંદે નહી, ભગવંત વચન
સંભાળોજી ॥૧૮૦ ॥૬૦॥

કુગુરુને જાણેરે કાળા નાગ જયું, કરડો તેનો
કંકોજી

મુકતી નગરના છે તે ધાડવી, ખુલ્લો છીનવે
નીશંકોજી ॥૧૮૦ ॥૬૧॥

સાંભળે વખાણુરે સાધુ આગળે, એકાદી ચિત્ત
લગાયોજી

સાધુ કહે તે સાંભળ સાંભળ હુલસે, મન
રળીયાત થાયોજી ॥૧૮૦ ॥૬૨॥

સદગુરુ વહેરે ભલે મન ભાવથી, નીચું માથું
નમાયોજી

ત્રણ પ્રદક્ષણાં બે હાથ જોડીને, પગોને માથું
લગાયોજી ॥૧૮૦ ॥૬૩॥

માર્ગ જતા રે મુનીવર જો મળે, વાંદી હુખીંત
થાયોજી

વીકશત થાવેરે મુનીવર જોઈને, વળી કરે ઘણી
નરમાયોજી ॥૧૮૦ ॥૬૪॥

બાર વ્રત આદરતો રહે, અવ્રત જે આગારોજી
પોતે સેવે સેવરાવે અવરને, તેમાં ન શ્રદ્ધે ધર્મ

લગારોજી ॥૧૫॥

વ્યાજ ઉધારો રે ધન દ્યાવે પારકો, ધરનો
કામ ચલાયોજી

ધર્મ બતાવેરે ધન દ્યાવે પારકો, એવો ન

કરે અન્યાયોજી ॥૧૬॥

લોક કહે છેરે નીંદક પાપીયો, તે નીંદા નરક
લેખયોજી

શ્રાવક નીંદા રે ન કરે કેહની, જન શાશનમાં

આયોજી ॥૧૭॥

જેટલા દ્રવ્ય છે લોકા લોકમેં, જાણે તેનો
ન્યાયોજી

દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાળને લાવથી, જાણે ગુણ પર્યાજી ॥૧૮॥

મોશા મર્મ ન જોલે કોઈને, ન કરે ધર્મનો
દ્વેષોજી

કુડ કથન નહી કરે જૈનમતી, ન કરે વીશ્વા

શધાતોજી ॥૧૯॥

ઓછા જોલ ન જોલે કોઈને, ગુણકરી ગેહર
ગંભીરોજી

ચરચા કરતાં વચ્ચે જોલે નહી, જેમ ગાળી

પીવે નીરોજી ॥૨૦॥

લોક સાંભળે વખાણ સાધું આગળે, નહી
પાડે તેમાં વેદાજી

કર્મ ઘણા પહેલો સમજે નહી, નહી કરે
ક્રોધને ખેલાજી ॥ભગાશ્રાવા૨૧॥

જીન આણું ધર્મ રતવન

રાગ આશાવરી

ભવીકાંજીન આણું ધર્મ ધારો, એ તો માનો
કહ્યો હુમારો રે શ્રીતોષપતી ધર્મ ધુરંધર,
જગવત્સલ સુખકારી ભ૦ (એ આંકડી)
અનંત જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર ધર, તેને કીજે
નમસ્કારી ॥ભ૦૧॥

જ્ઞાનદર્શન ચારીત્ર તપનીકા, મોક્ષ માર્ગ એ ચારો
શ્રીજીન આણુંમે ચાર આયા, ઉત્રાધ્યયન
અધીકારોરે ॥ભ૦૨॥

સંવરને વળી નીજંસારે, ધર્મ એ જે પ્રકારો
એ સારી રીતે આરાધ્યાં ચેતન, પામે ભવનુ
પારો રે ॥ભ૦૩॥

પાંચ મહાવ્રત સાધુ કેરા, શ્રાવકના વ્રત બારો
જીન આજ્ઞામાં એ જે આવ્યા, અવ્રત રહી ગઈ
ન્યારો રે ॥ભ૦૪॥

સર્વ વ્રત ધારી સંજતી કહીયે, અવ્રતી
અસંજતિધારો

• વ્રતાવ્રતી શ્રમણો પાશક, તે વ્રત જીન આણું
મજારો રે ॥ભ૦૫॥

શ્રાવકનો આવો પીવો તે, સાવધ જોગ વ્યાપારો

જીન મુની આજુ ન દેવે તેમાં, ધર્મ ન
હોવે લગારો રે ॥૭૦૧૬॥

ખાવા પીવાને ધન ધાનાદીક, અવ્રતના અધીકારો
ઉવવાઈ સુયગડાંગ માંહી, પાઠ જીઓ ને વળી
ધારો રે ॥૭૦૧૭॥

મુજ આજુમાં મારો ધર્મ છે. આચારંગ સંભાલો
ચરમ જીનેશ્વર વીર પરમેશ્વર, ભાખ ગયાં તંત
સારો રે ॥૭૦૧૮॥

તે ધર્મના બે ભેદ છે, દશ વૈકાલીક મંજારો
અહીંસા છે જે કામમાં, તહાં સંજમ તપ
સારો રે ॥૭૦૧૯॥

સુગુર આશીશ પણ એજ દીધી, આગમ રહેશ
વીચારો

આળશ નહી કરશે આજુમેં, ઊઘમ ન કરો
આજુ બારો રે ॥૭૦૨૦॥

નીર્વંધ કાર્ય માંહી આજા, જીન મુની દે
એક ધારો

સાવધમાંહી આજા નહી જાણો, નહી સંદેહ
લગારો રે ॥૭૦૨૧॥

કરણ કરાવણ વળી અનુમોદન, એહ ત્રણે
એક સારો

શ્રીજીન આજા શિર ધારી જે, ત્યારે થાય
નીસ્તારો રે ॥૭૦૨૨॥

કેઈ આજ્ઞામાં પાપ બતાવે, ધર્મ જીન આજ્ઞા
બહારે

અન્ને વાતો અશુદ્ધ પરપે, તે કેમ પામે ભવ .
પારેરે ॥૭૦ ॥જી ॥૧૩૧

શ્રી જૈન મતના સાધુ કહેવાયે, બોલે વીના
વીચારે

કુદ્રષ્ટાંત દેઈ ભોળાને, બહેકાવે નીરધારેરે ॥૭૦ ॥
જી ॥૧૪૧

જો તારે તરવુ હોય તો, શુદ્ધ સાધુ ગુરુ ધારે
ભેષધારીની સંગત તજીને, અંતર જાન
વીચારેરે ॥૭૦ ॥જી ॥૧૫૧

જો પુરી સમજ પડે નહીં તો, શુદ્ધ જપો
નવકારે

ગુણવંતોના ગુણગાઈને, અશુદ્ધ કર્મ સહી
ટારેરે ॥૭૦ ॥જી ॥૧૬૧

નીંદા વીકધા દુર તજીને, સુત્ર સાંભળો સુખકારે
પણ આજ્ઞા બહાર ધર્મ કહીને, પરભવ નહીં
બગારેરે ॥૭૦ ॥જી ॥૧૭૧

અહીંસા ધર્મ મોઢથી કહીને, ન કરો હીંસા
પ્રચારે

હીણાચારી કૃત ગ્રંથ વાંચીને, નકામો જન્મ
નહીં હારેરે ॥૭૦ ॥જી ॥૧૮૧

ઠામ ઠામ જૈન આગમ માંહી, આજ્ઞા અધીક
ઉદારે

ધારો જૈન આણાંનીકો, ગુલાબ કહે સુખકારોરે
 ॥૭૦ ॥ ૭૦ ॥૧૬॥

જૈન માર્ગ સ્તવન (રાગ ઊજ્જવલમે)

શુદ્ધ માર્ગ સાંચો ભુલે મત જાય, પ્યારે તને
 કહું સમજાય ॥શુદ્ધા ॥ (એ આંકડી)
 દાન શીલ તપ ભાવએ ચારો, શીવપુર કેરા રાહ
 ભુઠો પંથ છોડ હવે પ્રાણી, જે આતમ સુખ
 ચાહ ॥સુ૦ ॥૧॥

દાન સુપાત્રે દોહીલોરે, ભાળ્યો શ્રીજીનરાય
 ચિત વિત પાત્ર તણે શુદ્ધ મદ્યાં, મન વંછીત
 ફળ પાય ॥ સુ૦ ॥૨॥

ચિત શુદ્ધ દેનાર કહાય, વિત શુદ્ધ વસ્તુ શોભાય
 પાત્ર શુદ્ધ સાધુ જાનીયેરે
 જે ન હણે છ કાય ॥ શુ૦ ॥૩॥

દેતા દાતા દાન સુપાત્ર, સંચિત કર્મ હટાય
 ઉત્કળે રશ આવિયારે, તીર્થંકર પદ પાય ॥ શુ૦ ॥૪॥
 ચોથે ઠાણે આખીયોરે, પાંચમા ઉદ્દેશામાંય
 કુપાત્ર તે કુક્ષેત્ર છેરે, વાળ્યા નીશફળ થાય
 ॥શુ૦ ॥૫॥

અસંજતી, અવીરતીનેરે, આઠમા શતક કહાય
 છઠે ઉદ્દેશેગોતમ પુછ્યો, શ્રી વીર પ્રત્યે સુખદાય
 ॥શુ૦ ॥૬॥

સચિત અચિત પ્રાપ્ત અપ્રાપ્ત, પ્રતી લાભ્યાંથી
 શં થાય

જીન કહે એકાંત પાપ હુવેરે, નીજીરાં કીંચીત

નાય ॥શુ. ॥૧૭૧॥

આનંદ શ્રાવક લીધો અભિગ્રહ, ઉપાશક દશા કહાય
અન્ય તીર્થીને આજીવીરે, દેવુ દેવાવુ નાંચ ॥શુ. ॥૮૧॥
મૃગા લોઠાને જોધનેરે, જૌતમ જીન પૈ આય
પુછ્યો શ્યુ' દીધો એને પુવે', તેહના એહ ફળ

પાય ॥શુ. ॥૮૨॥

તેહથી દાન કુપાત્રનાંરે, ફળ ઘણા કડવા કહાય
હીંસક ભણી હીંસા કરી દીધાં, ધર્મ કહાંથી
થાય ॥શુ. ॥૧૦૧॥

સાવધ દાન પ્રશંસીયારે, ઘાતક કહીયે તાંચ
સુયગડાંગ અજારમાં અધ્યયનમેં, વીસમી
ગાઠામાંય ॥શુ. ॥૧૧૧॥

દાન નીવેધ્યાં લેવા વાલાની, વૃત્તીનુ છેદક થાય
તે કારણ વત્તમાન કાલમાં, મુન કરે મુનીરાય ॥શુ. ॥૧૨૧॥
છકાયાં નીરક્ષા નીમી-તે, પુન્ય નહી કહણો તાય
એ પણ સુયગડાંગમેરે, ભાખ્યો શ્રીજીનરાય
॥શુ. ॥૧૩૧॥

વળી પાંચમાં અધ્યયનમાંરે, બત્રીશમી જે ગાહ
દાન દેતાં લેતા તે અવશરે, મુની ન કહે હા
નાં ॥શુ. ॥૧૪૧॥

અમણ હેતુ સંસારનોરે, મૃહસ્થી, ભણી જે દાન
દેવો ત્યાગ્યો મુનીવરે, સુયગડાંગમે જીન ॥શુ. ॥૧૫૧॥

વળી પ્રાયશ્ચીત ચોમાસનુરે, અનુમોદાંથી આય
નીશીઘ ઉદેશે પંદરમેરે, ભાખ્યેા શ્રી જીનરાય

॥શુ૦ ॥૧૬॥

શ્રાવકનો જે ખાવો પીવો, અવ્રતમાં કહ્યો તેહ
સુત્ર સુયગડાંઅંગ ખીજે શ્રુતખંધે, ખીજ

અધ્યયન વીધેહ ॥શુ૦ ॥૧૭॥

ભાવ શસ્ત્ર અવ્રત કહ્યોરે, ઠાણાંગ દશમે ઠાણ
તેહ શસ્ત્ર તીખો કીધાંથી, ધર્મ પુન્ય નહી

જાણ ॥શુ૦ ॥૧૮॥

શ્રાવકની જે આત્મારે, અવીરતની અપેક્ષાય
શસ્ત્ર છે છકાયનોરે, નીમંજ વીચારે ન્યાય

॥શુ૦ ॥૧૯॥

શામાયકમાં પણ કહીરે, અધીકરણ જીનરાય
ભગવતિ શાતમા શતક મેરે, પ્રથમ ઉદેશામાંય

॥શુ૦ ॥૨૦॥

ખાણું પીણું પહેરણુંરે, ત્યાગ્યાંથી હુવે ધર્મ
ભોગવ્યાં, ભોગવાયાં, અનુમોદીયારે, ખંધે અશુભ

અધ કર્મ ॥શુ૦ ॥૨૧॥

શાતા દીધાં શાતા હુવેરે, એમ અન્ય તીર્થ
કહંત

સુયગડાંગમાં શ્રી જીન ભાખ્યેા, તે સાંભળજે

વીરતંત ॥શુ૦ ॥૨૨॥

ન્યારા આજી માર્ગથીરે, અળલે સમાધિ માર્ગથી
જાણ

ધર્મ તણી નીંદા નો કરતા, જેહ વહે એમ

વાણુ ॥શુ० ॥૨૩॥

થોડા સુખોને કારણેરે, ઘણાનું હારણહાર

અમોક્ષના કારણુ છેરે, ભાખ્યો શ્રી ઈરતાર ॥શુ० ॥૨૪॥

લોહ વાણીયા જેમ ઝુરસેરે, તેહ પડપણહાર

શુભ્ર જોઈ નીજીય કરોરે, જેમ થાય નીસ્તાર

॥શુ० ॥૨૫॥

પાત્ર કુપાત્રે આંતરોરે, સરખો ફળ નહી થાય

આંખ ભરોસે રાખ્યો ધંતુરોરે, કેરી કહાંથી

ખાય ॥શુ० ॥૨૬॥

નીરારંભી વીન બીજનેરે, દેવે દેવરાવે તાહી

તે મારગ લોહીક છેરે, પણ શીવ મારગ

નાંહી ॥શુ० ॥૨૭॥

રાય પ્રશેણી સુત્રમારે, પ્રદેશી રાજન

ચાર ભાગ કરી રાજનારે, થયો ધર્મ કરણુ

સાવધાન ॥શુ० ॥૨૮॥

એક ભાગ રાણ્યાં નીમીત્ત, બીજો ભાગ ખજાન

ત્રીજો હાથી ઘોડા અર્થેરે, ચોથા ભાગનો દાન

॥શુ० ॥૨૯॥

એમ ચાર ભાગ કરી તેનેરે, બીજા ભણી

લોખાય

સંસારીક લક્ષ્મી એમ મેટી, છઠ્ઠું છઠ્ઠું તપ

ઠાય ॥શુ० ॥૩૦॥

અતધારી શ્રાવક થયોરે, ધર્મ ધ્યાન ચિત્ત

ધ્યાય

તે તે છઠ્ઠું કરી કારજ સાર્યા, પહેલા ઉપાંગરે

માંય ॥શુ० ॥૩૧॥

દાન સુપાત્રે દીજીયેરે, દેકર મત પોમાય
ધુર માર્ગ આ શીવ તણોરે, ભાખ્યો શ્રી

જનરાય ॥શુ० ॥૩૨॥

સુખાહુ પ્રમુખ પુર્વે ભવેરે, સુખ વિપાકને માંડી

દાન દેઈ સુદ્ધ સાધુનેરે, એકા અવતારી થયા

તાંડી ॥શુ० ॥૩૩॥

શીવ મગ ખીજો શીલ છેરે, ત્રીજો તપ કહેવાય

શુભ ભાવના ચોથો કહ્યોરે, આરાધ્યા સુખ થાય

॥શુ० ॥૩૪॥

અથવા ઉતરાધ્યેયનમેરે, મોક્ષ માર્ગ એમ ચાર

જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તપનીકા, વળી પહેલા અંગ

મઝાર ॥શુ० ॥૩૫॥

સમ્યક જ્ઞાન દર્શન થઈરે, તત્ત્વ યથાતથ્ય જાણુ

કર્મ રોકાય ચારીત્ર થીરે, તપથી કર્મ બોઢાણુ

॥શુ० ॥૩૬॥

જન ભાષીત એ માર્ગ છેરે, અન્ય મત જાન

ગુલાબ કહે ભલે ભાવથીરે; સાધ્યા શીવ સુખ

સ્થાન ॥શુ० ॥૩૭॥

- અસંજમ જીતવ્ય વર્જનીય હાથ
આજ નંદન વન જોગી આયો, જોગીનો રૂપ
સવાયોરે લો (આદેશી)
- અસંજમ જીતવ મત કોઈ વંછો, વરજ્યો શ્રી
જીનરાયોરે લો (એ આંકડી)
- જીવવો નહી વંછવો, ઠાણાંગ દશમાં માહ્યોરે લે
વળી સુયગડાંગ દશમે અધ્યયને, ગાથા ચોવીશમી
તાહ્યોરે લો અં ૥૧૥
- અણુઆદર દેતા મુની વીચરે, શ્રી સુયગડાંગ
માંહીરે લો
- અસંજમ જીવીતવ્યના અર્થાં, તે બાલ અસાની
કહાયોરે લો ૥૨૥
- સંજમ જીવિતવ્ય કહ્યો દોહીલો, અસંજમ
જીતવ નાંહ્યોરે લો
- વાર અનંત પાયો ભવ ભવમાં, ગરજ સરી
નહી કાયોરે લો ૥અં ૥૩૥
- સંસારીક જીવોનો જીવવો, વંછયા ધર્મ ન
થાયોરે લો
- રાગી જોયા રાગ ઉપજે, દ્વેષીથી દ્વેષ સવાયોરે
લો ૥અં ૥૪૥
- વંછે સંસારી જીવવો મરવો, એ રાગ દ્વેષ
કહીવાયોરે
- રાગ તે દશમુ દ્વેષ અગીઆરમુ, ભગવંત પાપ
બતાયોરે લો ૥આં ૥૫૥

ઈંદ્ર પરિક્ષા કરવા મુનીની, બાહ્ય રૂપ
બનાયોરે લો

મીથીલા નગરી અગ્નીથી બળતી, નમી રાય
પ્રત્યે હરશાયોરે લો. અં ॥૬૧॥

મીથીલા પુરી જન બળતા જોઈ, તાંમ નામ
રૂપીરાયોરે લો

સાંમે ન જોયો કર્ણ ન આણી, ઉતરાધ્યયન
માંડયોરે લો. અં ॥૭૧॥

કહ્યો વસું જીવું મે સુખથી, સંજમમાં
લવલ્યાયોરે લો.

એ મીથીલા જન બળતાં મારો, ઠીચીંત બજો
ન તાડયોરે લો. અં ॥૮૧॥

સુત્ર નીશીથ બારમે ઉદેશે, પાઠ વીધે એમ
વાયોરે લો

ત્રશ જીવ જોઈ અનુકંપા કરી, બાંધે બંધાવે
સરાયોરે લો. અં ॥૯૧॥

અથવા બંધીયો દેખી જીવા પ્રત્યે, કર્ણ મન
મુની દ્યાયોરે લો

છોડે છોડાવે વળી અનુમોદે, તો ચોમાશી
ચારીત્ર જાયોરે લો. અં ॥૧૦૧॥

ચુળની પ્રીયા શ્રાવક મોટો, પોષામે સુખદાયોરે લો
પુત્ર ત્રણ મો આગળ મરતા, દેખી નહી

છુડાયોરે લો. અં ॥૧૧૧॥

માતા મરતી જોઈ પોષામાં, ઉઠ્યો છોડવવા
કામોરે લો

ભાંગો પોષો વ્રત નેમ કહ્યા, ઉપાશક દશામાં
આમોરે લો. અ. ૧૧૨૥

અંપા નગરી તણાં વેપારી, જહાજભરી સમુદ્રે
જાવેરે લો

એક દેવ ત્યારે કરવા પરીક્ષા, તે અવશર તીહાં
આવેરે લો. અ. ૧૧૩૦

અરણ્યક શ્રાવક બેઠા તેહમાં, દેવ કહે સમજાવેરે લો
સહુ મનુષ્ય સહીત આ વહાણુ ડુબાવું, માન
હમારી વાચેરે લો. અ. ૧૧૪૦

જો તું મોઢથી ધર્મ છોડ્યો કહે. તો બધા
જીવ બચી જાયેરે લો

એમ સાંભલ અરણ્યક દ્રઢ મન કરી, ધર્મ ધ્યાન
ચીત્ત જાચેરે લો. અ. ૧૧૫૦

ડગાયો ડગ્યો નહી શ્રાવક, કરુણા મોહ ન
લ્યાયેરે લો

ઉપશર્ગ દુર કીધો તે દેવતા, સુરંદ્રે તાશ
વખાણ્યેરે લો. અ. ૧૧૬૦

પ્રીય રૂપ કરી હાથ જોડી સુર, બેઠ્યો એ
વીધ વાચેરે લો

પ્રીય ધર્મી દ્રઢ ધર્મી તું સાંચો, એ સાતમા
અંગમાંયેરે લો. અ. ૧૧૭૦

શ્રી જન સુખથી સુત્રે આજ્યો, સ્નેહરાગ
 દુઃખદાયોરે લો
 કર્મ જીજ રાગ દ્વેષ બેઠી તજ, જો શીવ સુખની
 ચહાયોરે લો. અ. ॥૧૮॥
 જે સંસારીક જીવોની કરૂણા, કરે ઉપકાર સ્નેહ
 દાયોરે લો
 તે ઉપકાર લોઠીક તણો છે, જન ધર્મ નહી તે
 માંયોરે લો. અ. ॥૧૯॥
 જીવ જીવે તે દયા ન જાણો, મરે તે હીંસા
 નાંયોરે લો
 મારણવાલો હીંસક પાપી, નહી મારે તે દયા
 સુખદાયોરે લો. અ. ॥૨૦॥
 આ સંસાર સમુદ્રથી તીર, વંછે તુ તરવો
 બીજનોરે લો
 ગુલાબ કહે ધન્ય તે નર જાણો, જે રાગ દ્વેષ
 ખપાવ્યોરે લો. અ. ॥૨૧॥

દયા ધર્મ

નાથ કૈસે ગજકે બંધ છુદાયો તથા આવત
 મેરી ગલીયનમે ગીરધારી (એ દેશી)
 કરો તમે દયા ધર્મ સુખ કારી, જેથી જલદી
 થાય નીસ્તારી ॥ કરો (એ આંકડી)
 પૃથ્વી અપતેજી વાયુ વનસ્પતી, ત્રશ જીવ
 અધીક અપારી

એ છ કાય મારો નહી કોઈ, જન આગમ
અધિકારી ॥ કરો ॥ ૧૧ ॥

સર્વ પ્રાણુ ભુત જીવ સત્વ પ્રતી, નહી મારવા
સુવીચારી

દંડે કરી તાડવા નહી તેને, તેન અજ્ઞ વિચળ્યા
કહ્યારી ॥ કરો ॥ ૧૨ ॥

ન પરિધેતળવા ચાકર તણી પરે, કોઈ પશુ
કાર્ય મંજારી

ન પરિતાપ વા પીડા દઈને, વળી ઈલામના ન
કરવી ત્યારી ॥ કરો ॥ ૧૩ ॥

ઉપદ્રવ ન દેવો કોઈ જીવને, એમ ભાખ્યો
જગતારી

ત્રણ કાળના જનની એ વાણી, બીજ સુયગડાંગમાં
જાહેરી ॥ કરો ॥ ૧૪ ॥

એમજ પ્રથમ અંગમાં ભાખ્યો, જોવો આંખ
ઉધારી

જીવ હીંસા ઈધા પાપ ધણેરો, નહી મારો
એમ વીચારી ॥ કરો ॥ ૧૫ ॥

ગૌતમ પુછ્યો પાંચમા અંગમાં, પૃથ્વી હાથ
મજારી

લેતા વેદના કેટલી હોવે, જન કહે દ્રષ્ટાંત
ઉદારી ॥ કરો ॥ ૧૬ ॥

એક પુરુષ કોઈ જન્મનો આંધળો, પગહીણ
ખીણ કાયા સારી

જન્મનો ખહેરો જન્મનો મુગો, શરીરમાં રોગ
અપારી ॥ કરો ॥ ૧૭૧ ॥

જીવાન માણસ તેને ખડગ લાલે કરી, છેદે ભેદે
કેધ ધારી
વેદના થાવે આંધળા પુરૂષને, છેદ્યાં ભેદ્યાં તે
વારી ॥ કરો ॥ ૧૮૧ ॥

તેહથી અધીક કબટ પૃથ્વીને, લેતા હાથ મઝારી
એમ થાવર પાંચ પ્રતે, વેદના આગમમાં
અધીકારી ॥ કરો ॥ ૧૯૧ ॥

નીગોદ કંદમૂળ વનસ્પતીના, સાંભળો હવે
વીસ્તારી
સોઇની અણી પર આવે તેમાં, શ્રેણી અસંખ્ય
કહ્યારી ॥ કરો ॥ ૧૦૦ ॥

એક એક શ્રેણીમાં પતર અસંખ્યાત, પ્રતર એક
મઝાર

ગોળા અસંખ્ય હે, એક એક ગોલે શરીર ॥ કરો ॥ ૧૧૧ ॥
એક શરીરમાં જીવ અનંત છે કહેતાં ન આવે પારી
એમ જાણી હીંસા ન કરીયે, જન ધર્મ મર્મ
વીચારી ॥ કરો ॥ ૧૨૧ ॥

પહેલું આશ્રવ પહેલું પાપનું સ્થાનક, દુર્ગતી દુઃખ
હાતારી

આરંભ છાંડદ્યા દીલધારીયે, જેમ પામે
ભવપારી ॥ કરો ॥ ૧૩૧ ॥

હીંસા ઈધામાં ધર્મ ન કદાપી, આગમ માંહે સુનારી
એકંદ્રી માર પચેંદ્રી પોખ્યા, ધર્મ પુણ્ય નહી

અનારી ॥કરોં ॥૧૪॥

દેવલ પડીમા કરે કરાવે, પૃથ્વી કાય વીડારી
કહ્યો અહૈત અબોધનું કારણ, પહેલાં અંગે

જગતારી ॥કરોં ॥૧૫॥

જીવ હણ્યા મેં દોષ ન હોવે, ન હણ્યાં
દોષ ઉચારી

એ આર્ય અનાર્યના વચન કહ્યા જીન, આચારંગ

સંભારી ॥કરોં ॥૧૬॥

એમ જાણી પરમ ધર્મએ, કરીયે અહીંસા સુખકારી
ગુલાબચંદ કહે ધન્ય સુદ્ધ સાધુ, ચરણકમળ

બલીહારી કરોં ॥૧૭॥

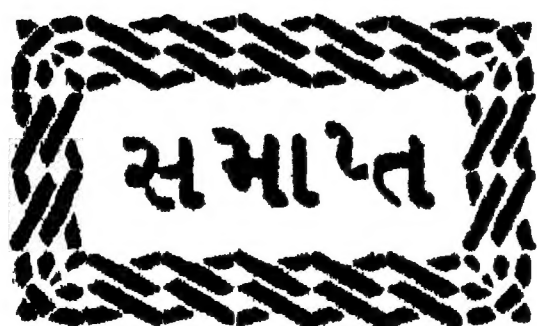
કળશ

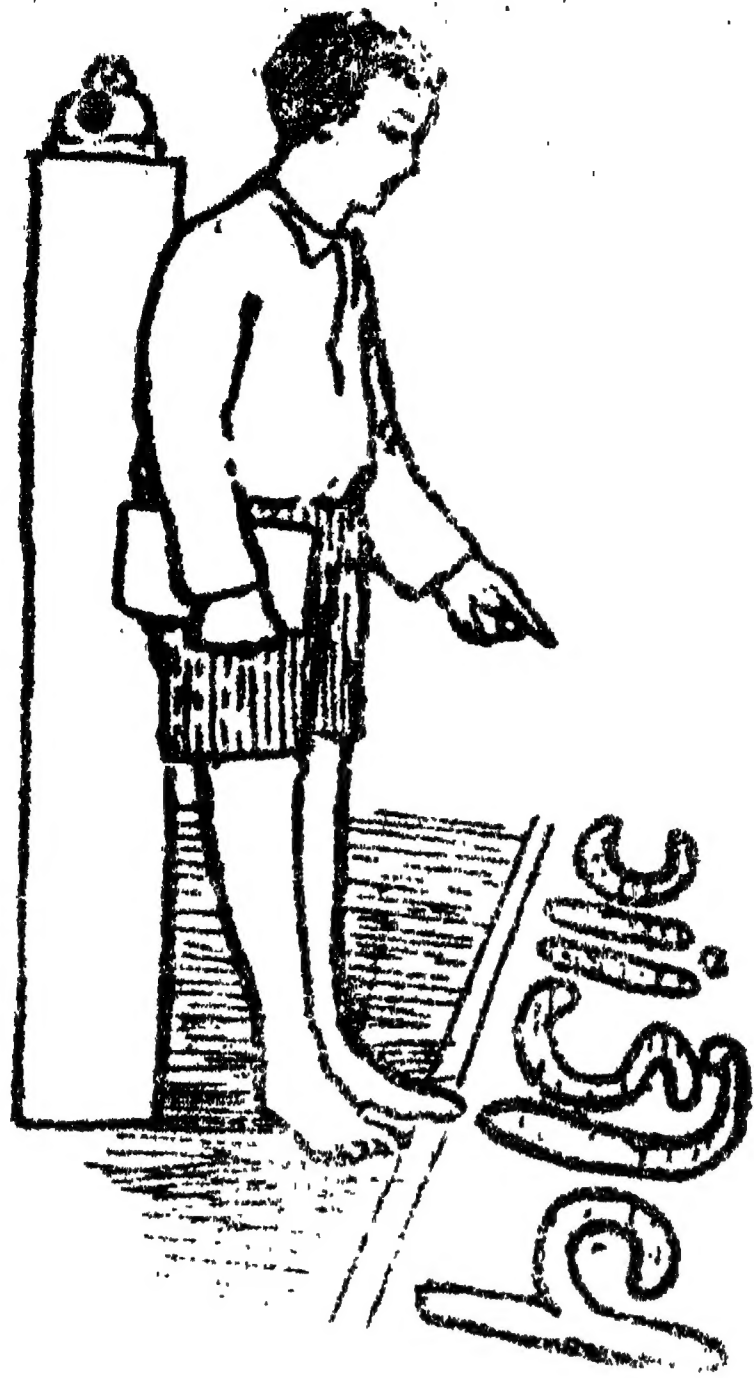
સુખકાર શ્રાવક ધર્મ કરીયે, વ્રત દ્વાદશ રૂપહી

સંસાર પારાવાર તરીયે, કહ્યો શ્રીજીન ભુપહી

અવ્રત સેવ્યાં અને સેવાયાં, અનુમોદા થાય પાપહી

ગુલાબ કહે એમ શુદ્ધ શ્રદ્ધી, કરો શ્રીજીન જાપહી ॥ ૧ ॥





બાળ પખવાડિક

એનો પહેલો અંક જોઈ શ્રી. ગિજુભાઈ આપોઆપ
 ખોલી પડેલા: (૧-૮-૩૪) આ તો સૌ કરતાં
 ચડિયાતું છે. સૌ બાળપંત્રાને એ જોઈ સુધરવું પડશે.
 શ્રી ઈન્દુલાલ સેવકલાલ દવે: (મેડીકલ ઓફિસર,
 વડોદરા) લખે છે: “ગાંડીવ પાશ્વિક બાણું જ લોક-
 પ્રિય થવા ઉપરાંત જેને માટે તે પ્રસિદ્ધ થાય છે,
 તે લોકોમાં-બાળકોમાં પ્રિય થયું છે.....છોકરાં
 રાહ જોયા કરે છે...વાંચવા માટે હરિદ્વાઈ ચાલે છે.”

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર :: સુરત

મુદ્રક : નટવર વીમાવાળા

‘ગાંડીવ’ મુદ્રણાલય હવાડીયો ચકલો, સુરત.

